

Tabela 1. Uwagi ogólne do projektu Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
Zagadnienia ogólne				
L.p.	treść uwagi (cytat)	osoba / podmiot zgłaszający	decyzja	komentarz
1	<p>Pozytywnie należy ocenić fakt, że w programie podniesiona została ranga problemów edukacyjnych i informacyjnych w sferze ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Dostrzeżono w nim wiele zagadnień prawnych i własnościowych nie rozwiązanych dotąd w przypadku zabytków ruchomych oraz konieczność doprecyzowania kwestii związanych z tworzeniem parków kulturowych, w tym m. In. przez dopracowanie wytycznych i kryteriów, warunkujących ich powstawanie. Godnym podkreślenia jest fakt, że w Programie przewidziany został system jego wdrażania wraz z terminarzem i finansowaniem oraz elementami kontroli jego realizacji. W tym kontekście szczególnie pozytywnie należy ocenić powierzenie ważnych zadań Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa, a więc instytucji powołanej w latach 90.ych do wspierania merytorycznego służb konserwatorskiej, szczególnie przez jego oddziały terenowe. Istotnym postulatem w tym zakresie powinna być nowelizacja statutu NID uwzględniająca jego role przewidziana w programie.</p> <p>Należy jednak stwierdzić, że program ogranicza się do wybranych problemów, pomija zaś wiele istotnych zjawisk i w istotnych obszarach nie precyzuje działań, które prowadziłyby do koniecznych zmian zarówno w sferze prawa jak i organizacji służb ochrony zabytków. Dlatego PKN ICOMOS przedstawia uwagi, szczególnie dotyczące diagnozy obecnej sytuacji, wyrażając nadzieję, iż pominięcie niektórych ważnych kwestii, przedstawionych np. m.in. w publikacji PKN ICOMOS z 2011 r. pt. „System ochrony zabytków w Polsce- analiza, diagnoza, propozycje”, nie zamyka możliwości ich realizacji w planowanych okresie 4 lat wdrażania Programu.</p> <p>Dziedzictwo kulturowe w Polsce jest obecnie w wielu obszarach zagrożone, co nie zostało dostatecznie wyartykułowane w projekcie programu. O zagrożeniach tych informują media niemal w każdym regionie. W wielu wypadkach są one sygnalizowane przez społeczne organizacje. Przykładem może być przebudowa Kanału Gliwickiego sfinansowana z funduszy UE (zachowanego w doskonałym stanie i niszczonego obecnie pracami modernizacyjnymi) przy braku odpowiedniej reakcji ze strony WKZ.</p>	PKN ICOMOS – Bogusław Szymgin	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>MKiDN z satysfakcją przyjmuje generalną, pozytywną rekomendację PKN ICOMOS dla projektu KP przedłożonego do konsultacji społecznych.</p> <p>Jednocześnie, z uwagi na jednoznacznie określony horyzont czasowy wdrażania programu (lata 2013–2016) MKiDN nie może przychylić się do uwagi w zakresie rozszerzenia zakresu diagnozy i zadań wskazanych w KP.</p> <p>Rozszerzenie tematów będzie możliwe w ramach prac nad kolejną edycją programu na lata 2017–2020.</p>
2	<p>Program w sposób wnikliwy analizuje sytuację, poprawnie identyfikuje główne cele i wskazuje konkretne działania operacyjne. Realizacja programu może przyczynić się do znaczącej poprawy sytuacji zabytków, bardziej skutecznej ochrony konserwatorskiej w odniesieniu do znacznej części zasobu i zapewnić lepszą opiekę nad obiektami i zespołami zabytkowymi.</p> <p>Program w sensie metodycznym skupia się na zagadnieniach operacyjnych (kreowanie umiejętności), ale przedstawiona diagnoza ujawniła również potrzebę prac nad strategicznym programem ramowym, który będzie ukierunkowany na rozwój badań zabytkoznawczych i transfer wiedzy. To zapotrzebowanie jest szczególnie widoczne w odniesieniu do badań dziedzictwa przemysłowego i konserwacji zabytków techniki. Ta kategoria dóbr kultury wymaga lepszej współpracy z resortem gospodarki, gdzie zapadają kluczowe decyzje dot. przyszłości wielu zabytkowych zespołów poprzemysłowych.</p>	Polski Komitet TICCIH – Julian Kołodziej	2) uwaga uwzględniona	<p>MKiDN z satysfakcją przyjmuje generalną, pozytywną rekomendację PKN ICOMOS dla projektu KP przedłożonego do konsultacji społecznych.</p>

3	<p><i>Kierunek 1 Zwiększanie efektywności zarządzania i ochrony zabytków poprzez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach:</i> Zamieszczanie w infrastrukturze informacji przestrzennej rzetelnych danych nt. zabytków nie jest w pełni możliwe, dopóki nie zostaną sprecyzowane granice wielu zabytków wpisanych do rejestru zabytków.</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	Sprecyzowanie granic zakresu ochrony wielu zabytków wpisanych do rejestru jest procesem długotrwałym, wymagającym zaangażowania organów administracji. Baza danych będąca elementem infrastruktury informacji przestrzennej jest narzędziem pozwalającym na wykonanie oceny ilościowej wpisów, które podlegać muszą poprawie w kontekście wykonania takiej weryfikacji. Jednocześnie warto podkreślić, że zakres danych prezentowanych w infrastrukturze informacji przestrzennej będzie jednoznacznie wskazywał na stopień przybliżenia i skalę możliwego błędu reprezentacji przestrzennej każdego zabytku wprowadzonego do bazy danych.
4	<p><i>Kierunek 2 Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną:</i> decyzje administracyjne (zarówno pozwolenia konserwatorskie, jak i decyzje o wpisie do rejestru) w znakomitej większości wydawane są na wniosek właściciela obiektu zabytkowego, w związku z tym właściciel ma świadomość celu wydanej decyzji administracyjnej. Komunikacja społeczna opisana w tym kierunku jest natomiast uzasadniona jedynie w przypadku, gdy decyzje o wpisie do rejestru dotyczą krajobrazów kulturowych, czy układów urbanistycznych itp.</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	<p>O ile decyzje pozwalające (art. 36 u.o.z.) na prowadzenie różnych działań w / i wokół zabytku rzeczywiście wydawane są na wniosek zainteresowanych właścicieli lub dysponentów zabytków, o tyle wpisy do rejestru zabytków nieruchomości w 50% (por. tab. Nr 3 w projekcie KP) dokonywane są z urzędu.</p> <p>Wypracowywanie standardów dotyczące sprawnej i skutecznej komunikacji wszystkich zainteresowanych stron jest więc niezbędna.</p>
5	<p>Członkowie Głównej Komisji Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki podkreślają jakość diagnozy przedstawionej w części wstępnej programu. Program ten słusznie w naszej opinii, w swoich ogólnych zarysach jest wyrazem przeświadczenia o konieczności współpracy w procesie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami władz rządowych, samorządowych i służb konserwatorskich. Przeświadczenie takie wynika między innymi z określonego w diagnozie Programu stanu zabytków w Polsce.</p> <p>Tylko 10% z nich nie wymaga prac konserwatorskich, a średnio ponad 50% zabytków w poszczególnych województwach wymaga remontów. Zgodnie ze stanem na 2008 r. i weryfikacją przeprowadzoną przez NID na prawie 62.000 obiektów zabytkowych w Polsce ponad 2200 to obiekty zagrożone, a ponad 5% z nich powinno zostać skreślonych z rejestru (martwe wpisy).</p>	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	2) uwaga uwzględniona	<p>Wiedza wynikająca z analizy Raportu o stanie zabytków z 2004 roku (jakkolwiek już niepełna) oraz dane wynikające z prowadzonej analizy rejestru zabytków przez NID, jednoznacznie wskazują na konieczność podejmowania właściwych działań – m.in. porządkowania rejestru zabytków.</p> <p>Konieczność współpracy wszystkich stron procesu ochrony zabytków: administracji państwowej, samorządowej oraz właścicieli zabytków została doceniona poprzez zaplanowaną realizację działań ta współpracę wzmacniających i poszerzających.</p>
6	<p>Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2013–2016 w wielu miejscach akcentuje dużą rolę samorządów w ochronie naszego dziedzictwa, które to samorzady są odpowiedzialne między innymi za tworzenie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego wyznaczających strefy ochrony konserwatorskiej, jednocześnie nie zauważono i nie zwrócono uwagi na problem nie przestrzegania zapisów Miejscowych Planów.</p> <p>Samorzady i Służby Konserwatorskie różnych szczebli są bezradne wobec nie przestrzegania zapisów Planów. W przypadku wykonania przez właściciela nieruchomości samowoli budowlanej (np. zmiana koloru elewacji, wymiana zabytkowych okien) na obiekcie objętym ochroną konserwatorską, a nie wpisanym do rejestru zabytków, tego typu działania nie leżą w kompetencji Nadzoru Budowlanego, a jedyną możliwością egzekucji poprawnego wyglądu zabytku zgodnego z zapisami Planu Zagospodarowania jest droga sądowa, oznaczająca wieloletni proces oraz małe zainteresowanie aparatu sądowego traktującego uszkodzenie zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków jako działalność o małej szkodliwości.</p> <p>Program ochrony Zabytków powinien zwrócić uwagę na ten problem oraz w ramach celu szczegółowego: wpiernianie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce zaproponować np. przekazanie Policji lub Nadzorowi Budowlanemu kompetencji w zakresie kontroli stosowania prawa lokalnego czyli Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego oraz egzekucji tego prawa za pomocą mandatów karnych.</p>	Miejski Konserwator Zabytków w Nowej Rudzie	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
7	<p>Ponadto warto zauważyć, że osoby które powinny być świadome obowiązujących przepisów</p>	Miejski Konserwator	4) uwaga	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów

	<p>prawa, a więc firmy budowlane niejednokrotnie nakłaniają nieświadomych właścicieli nieruchomości zabytkowych do zastosowania podczas remontów rozwiązań nieprawidłowych np. ocieplenia budynku zabytkowego styropianem, czy zmiany wielkości okien samemu pozostając bezkarnym, a winę ponosi jedynie właściciel nieruchomości.</p> <p>W Angielskim systemie ochrony zabytków wszyscy współuczestnicy przestępstwa mogą być oskarżeni, (także architekt i wynajęci fachowcy!) dzięki czemu żaden fachowiec nie odważy się rozpocząć prac remontowych przed uzyskaniem stosownego zezwolenia i pomaga właścicielowi uzyskać stosowne pozwolenia lub instruuje właściciela o obowiązujących przepisach prawa tak aby nie stać współoskarżonym niszczenia zabytków.</p> <p>W Polsce obserwujemy bezkarność firm wykonawczych nakłaniających do zmiany kształtów, wymiarów czy profili zabytkowych okien tak aby obniżyć cenę usługi i sprzedać swój produkt niszcząc jednocześnie dziedzictwo kulturowe.</p>	Zabytków w Nowej Rudzie	nieuwzględniona	prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
8	<p>Cieszy podjęcie trudu opracowania długo oczekiwanego Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami. Dobrze, że zauważona została ranga problemów edukacyjnych i informacyjnych w sferze ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, jak też dostrzeżono całą gamę zagadnień prawnych i własnościowych nie rozwiązanych dotąd w przypadku zabytków ruchomych oraz konieczność doprecyzowania kwestii związanych z tworzeniem parków kulturowych w tym m.in. poprzez dopracowanie wytycznych i kryteriów, warunkujących ich powstawanie.</p>	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	2) uwaga uwzględniona	KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi wspierających realizację polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków.
9	<p>Proponuję, przedstawienie KPOZiOnZ do ponownej konsultacji po uwzględnieniu przesłanych Państwu, przypuszczam, wielu zgłoszonych przez różnorodne podmioty, uwag i wątpliwości, zarówno co do zakresu opracowanych zagadnień jak i zawartych sformułowań. Uważam, że przedstawiona wersja Krajowego Programu nie wyczerpuje w sposób merytorycznie rzetelny, wykonania ustawowego upoważnienia do jego opracowania, zawartego w art. 84 i art. 85. u.o.z. Zamieszczone w Krajowym Programie zapisy m.in. z uwagi na mocno uogólnioną formę, nie wskazują niezbędnych i możliwych działań pozwalających na „stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”. Cele i kierunki zawarte w Programie nie odnoszą się do palących i nie rozwiązanych problemów zarówno natury prawnej, jak i finansowej, które w wielu przypadkach uniemożliwiły i dalej uniemożliwiają skuteczne przeciwdziałanie degradacji dziedzictwa kulturowego.</p>	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	<p>KP jest dokumentem rządowym, którego opracowanie, późniejsza realizacja jego zapisów jest obowiązkiem ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego.</p> <p>KP nie jest jedynym narzędziem wspierającym realizację polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie może wyczerpywać i poruszać wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków.</p> <p>Tryb i termin konsultacji społecznych wynikają z przepisów ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju, określającej sposób procedowania strategicznych dokumentów rządowych.</p>
10	<p>Krótki termin zaproponowany na przesłanie uwag, zmusza do ograniczenia się jedynie do najważniejszych spostrzeżeń z pokazaniem najbardziej rażących braków.</p> <p>Ważnym jest, żeby po upływie blisko ponad 10 lat od ustawowego zobowiązania do jego opracowania, powstał KPOZiOnZ, który zyska nie tylko akceptację społeczną oraz środowisk nim zainteresowanych, ale rzeczywiście pozwoli, albo przynajmniej wskaże istotne i niezbędne narzędzia na rzecz skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego naszego kraju.</p>	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Termin konsultacji społecznych określony na 35 dni, jest określonym przepisami prawa terminem prowadzenia konsultacji rządowego dokumentu o charakterze strategicznym – przepisy <i>ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 1658 z późn. zm.).</p> <p>Należy także podkreślić, że w odróżnieniu od podmiotów zainteresowanych udziałem w konsultacjach, a korzystających z ogłoszeń prasowych i internetowych, wojewódzcy i samorządowi konserwatorzy zabytków zostali bezpośrednio zaproszeni do udziału w konsultacjach społecznych, co świadczy o docenieniu ich roli i znaczenia w systemie organizacyjnym ochrony zabytków w Polsce.</p>
11	<p>Opracowanie <i>Krajowego Programu</i> jest niezwykle cenną i długo oczekiwaną inicjatywą, dlatego też winien spełniać wysokie standardy i zostać przygotowany przy współudziale zainteresowanych stron.</p> <p>Dlatego też zwraca uwagę krótki czas, jaki został przeznaczony na konsultacje, który uniemożliwił szczegółową analizę <i>Programu</i> i odniesienie się do wszystkich jego punktów.</p>	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>MKiDN z satysfakcją przyjmuje ocenę inicjatywy przygotowania projektu KP i przedłożenia go do konsultacji społecznych.</p> <p>Termin konsultacji społecznych określony na 35 dni, jest określonym przepisami prawa terminem prowadzenia konsultacji rządowego dokumentu o charakterze strategicznym – przepisy <i>ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 1658 z późn. zm.).</p>

				Należy także podkreślić, że w odróżnieniu od podmiotów zainteresowanych udziałem w konsultacjach, a korzystających z ogłoszeń prasowych i internetowych, wojewódzcy i samorządowi konserwatorzy zabytków zostali bezpośrednio zaproszeni do udziału w konsultacjach społecznych, co świadczy o docenieniu ich roli i znaczenia w systemie organizacyjnym ochrony zabytków w Polsce.
12	Bardzo krótki termin konsultacji zmusza do wskazania uwag, które są oparte na pobieżnej analizie dokumentu. Na dogłębną analizę, przy obecnej ilości innych obowiązków, potrzebowałabym około kwartału.	Miejski Konserwator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	4) uwaga nieuwzględniona	Termin konsultacji społecznych określony na 35 dni, jest określonym przepisami prawa terminem prowadzenia konsultacji rządowego dokumentu o charakterze strategicznym – przepisy <i>ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 1658 z późn. zm.). Należy także podkreślić, że w odróżnieniu od podmiotów zainteresowanych udziałem w konsultacjach, a korzystających z ogłoszeń prasowych i internetowych, wojewódzcy i samorządowi konserwatorzy zabytków zostali bezpośrednio zaproszeni do udziału w konsultacjach społecznych, co świadczy o docenieniu ich roli i znaczenia w systemie organizacyjnym ochrony zabytków w Polsce.
13	W mojej ocenie przedstawiony dokument pomija kilka ważkich zagadnień, których rozwiązanie powinno być priorytetem dla organów państwowych. Ważną kwestią, poza uporządkowaniem rejestru, jest uporządkowanie kwestii ewidencji zabytków i to wszystkich kategorii oraz jej weryfikacja. Ważną kwestią jest ujednoczenie, w skali kraju, polityki odnośnie uzgodnień dot. prowadzenia prac w obiektach budowlanych i na terenach włączonych do ewidencji.	Miejski Konserwator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	4) uwaga nieuwzględniona	Problem gminnej ewidencji zabytków, jej tworzenia i wykorzystywania dla określania form ochrony zabytków, są przedmiotem analiz – KP nie jest dokumentem mającym rozstrzygać kwestie o charakterze legislacyjnym.
14	Pominięto kwestię wyznaczenia miejsca konserwatorom samorządowym w systemie prawnym.	Miejski Konserwator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	3) uwaga uwzględniona częściowo	Miejsce samorządowych konserwatorów zabytków w obowiązującym systemie prawnym jest jednoznacznie określone przepisami u.o.z. W odniesieniu do możliwości przekazania kompetencji wkz dla samorządowego konserwatora zabytków na mocy stosownego porozumienia zawartego pomiędzy właściwym wojewodą a wójtem, burmistrzem lub prezydentem. Zestawienie samorządowych konserwatorów zabytków wraz z komentarzem zostało włączone do projektu KP.
15	[...] projekt dokumentu jest bardzo dobrze przygotowany, obejmujący wszystkie pola związane z ochroną dziedzictwa kulturowego, wnikliwy i spójny. Obejmuje też współpracę z innymi departamentami (MEN), branżami (TV) oraz interakcję ze społeczeństwem (konsultacje społeczne z branżowymi stowarzyszeniami i przewidziana interakcja w Internecie). Dokument przedstawia dość dobrą analizę stanu wiedzy o zabytkach i ich ochronie, lecz nie uwzględnia pewnych wskaźników i danych, wyszczególnionych poniżej, chociaż we wnioskach i zestawieniach końcowych zostały one w ogólnych zarysach ujęte.	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	2) uwaga uwzględniona	Przy opracowywaniu projektu KP uwzględniono szerokie spektrum problemów związanych z realizacją ochrony zabytków, mając świadomość, że KP jest istotnym, ale nie jednym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków.
16	W tej postaci Program nie jest dokumentem strategicznym a jest raczej „planem pracy” dla niektórych instytucji (patrz: zadania i monitoring).	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Program wieloletni, a takim dokumentem jest KP, musi posiadać zapisy pozwalające na rzeczywiste wdrożenie i operacjonalizację przyjętych założeń. W tym zakresie zdefiniowanie programu, jako planu pracy jest jak najbardziej zasadne. Należy również zauważyć, że KP jest instrumentem wykonawczym dla SRKS 2020, gdzie zostały opisane kwestie o charakterze strategicznym.
17	Brak opisanego wielu aspektów opieki i ochrony zabytków, od lat prowadzonej na szczeblu krajowym i na innych poziomach (wojewódzkim i gminnym) – mimo braku Programu Krajowego.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2) uwaga uwzględniona	Przy opracowywaniu projektu KP uwzględniono szerokie spektrum problemów związanych z realizacją ochrony zabytków, mając świadomość, że KP jest istotnym, ale nie jednym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków.
18	Brak zupełnie odniesień do ochrony zabytków realizowanej przez organy administracji publicznej w celu zapewnienia warunków finansowych umożliwiających zachowanie	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Rozdział 7 u.o.z. reguluje kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa

	zabytków, tj. dotacji na finansowanie prac.			<p>narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków.</p> <p>KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w sytuacjach wymagających takiego postępowania.</p> <p>Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, obejmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]).</p> <p>O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i></p>
19	<p>Projekt programu zawiera szeroki zakres słusznych rekomendacji, dotyczących wielu aspektów ochrony dziedzictwa kulturowego, oraz wpisuje ochronę zabytków w strategię rozwoju kraju. Dziedzictwo to w Polsce jest obecnie na wielu obszarach w bezprecedensowy sposób zagrożone w wyniku zmian ustrojowych i cywilizacyjnych, co jednakże nie zostało dostatecznie wyartykułowane w projekcie.</p> <p>Dokument trafnie określa szereg wyzwań stojących przed systemem ochrony dziedzictwa w Polsce. Niektóre konieczne działania nie zostały jednak naszym zdaniem dookreślone lub wręcz zostały pominięte.</p>	Obywatelska Grupa Społecznościowa – Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	<p>Przy opracowywaniu projektu KP uwzględniono szerokie spektrum problemów związanych z realizacją ochrony zabytków, mając świadomość, że KP jest istotnym, ale nie jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków.</p>
20	<p>Horyzont czasowy projektu w teorii wskazuje na lata 2013–2016, ale mamy już praktycznie końcówkę roku 2013, więc realnie – po uwzględnieniu zgłaszanych uwag – będzie to program trzyletni 2014–2016. Okres ten, choć względnie krótki, powinien być maksymalnie wykorzystany z jednej strony do przygotowania podstaw i założeń zmian „systemowych” (ustawodawstwo, polityka zarządzania dziedzictwem), a z drugiej do szybkiego i skutecznego zajęcia się obiektami najbardziej zagrożonymi i kwestiami wymagającymi pilnego uregulowania.</p>	Obywatelska Grupa Społecznościowa – Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	<p>Zgodnie z założeniami projekt KP jest ściśle powiązany z SRKS 2020 – jako jeden z jej instrumentów wykonawczych.</p> <p>Dla zgodności KP z SRKS 2020 przyjęto, że dwa horyzonty czasowe KP będą stanowić instrumenty wykonawczy SRKS 2020: 2013–2016 oraz 2017–2020.</p> <p>Stąd zarówno harmonogram realizacji KP, jak i jego plan finansowy zostały rozłożone w szczególności na lata 2014–2016.</p>
21	<p>[...] nasze postulaty mogą wykraczać poza ramy czasowe programu, ale w obliczu braku zwerbalizowanej polityki ochrony dziedzictwa uważamy za konieczne ich zamieszczenie tutaj, bo powinny one stanowić podstawę opracowania spójnego systemu, którego brak negatywnie wpływa na skuteczność konkretnych działań.</p> <p>Przed wszystkim uważamy za konieczne uzupełnienie programu o następujące kluczowe zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zgrupowanie celów i zadań według stopnia ich pilności. 2. Wyznaczenie w trybie pilnym działań mających ratować zabytki zagrożone. 3. Zrewidowanie podstaw aksjologicznych ochrony dziedzictwa kulturowego w celu sformułowania nowoczesnej polityki zrównoważonego zarządzania tym dziedzictwem. 4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na ochronę dziedzictwa. Opracowanie przepisów wykonawczych. 	Obywatelska Grupa Społecznościowa – Ratujemy polskie zabytki	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>ad. pkt. 1. Grupowanie zadań z uwzględnieniem stopnia ich pilności odzwierciedla harmonogram realizacji KP, stanowiący integralną część dokumentu skierowanego do konsultacji społecznych;</p> <p>ad. pkt. 2. KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków, tym samym nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków.</p> <p>ad. pkt. 3. i ad. pkt. 4. Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p>

<p>W celu opracowania nowoczesnego i skutecznego programu ochrony zabytków, proponujemy także poszerzyć poszczególne cele i zadania zawarte w projekcie o nasze bardziej szczegółowe propozycje.</p>			
--	--	--	--

Tabela 2. Uwagi szczegółowe do projektu Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
L.p.	treść uwagi (cytat)	osoba / podmiot zgłaszający	decyzja	uzasadnienie
I. Wprowadzenie				
22	(str. 4) Przyjęcie strategicznego założenia, a w zasadzie „przekonania, iż jakościowa przemiana w zakresie ochrony zabytków w Polsce może nastąpić jedynie [podkreślenie Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska] dzięki łączeniu zasobów, lepszemu sieciowaniu struktur i działań organów ochrony zabytków” już na wstępie określa charakter tego dokumentu – w znacznej mierze wybiórczego, w którym nie ma wizji, w jaki sposób doprowadzić do zmiany jakościowej w ochronie zabytków. „Wzmocnienie synergii działania”, „tworzenie podstaw współdziałania”, „łączenie zasobów”, „sieciowanie struktur”, itp., to zwroty językowe, którym nie są przypisane żadne wartości, tzn. brak jest wyjaśnienia na czym konkretnie miałyby one polegać i jakie zmiany powinny za sobą pociągnąć.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	4) uwaga nieuwzględniona	Cytowany fragment <i>Wstępu</i> do KP stanowi odzwierciedlenie filozofii i przekonań leżących u podstaw prac nad przygotowaniem programu. Wstęp do dokumentu jedynie sygnalizuje kwestie, które są następnie szczegółowo omówione i opisane w KP. W tym zakresie cytowane zdanie wypełnia zamierzenie autorów. Intencją KP, wyrażoną m.in. poprzez wskazany fragment <i>Wstępu</i> , jest przygotowanie i wdrożenia działań, które z jednej strony przyczynią się do opracowania jednolitych standardów postępowania w odniesieniu do określonej kategorii spraw w ochronie zabytków oraz o wprowadzenie dbałości o stosowanie tych zasad w praktyce; z drugiej zaś strony chodzi o zbudowanie narzędzi bezpośredniej formalnej i nieformalnej komunikacji pracowników poszczególnych służb ochrony zabytków – tak aby poprzez wymianę doświadczeń budowali oni dodatkowe know-how, uzupełniające i aktualizujące wypracowane standardy, co przyczynia się do: a) lepszych decyzji administracyjnych i bardziej koherentnych w skali kraju; b) szybszego procedowania; c) stworzenia możliwości do autorefleksji wobec sposobu postępowania służb konserwatorskich (dostosowanie się do potrzeb otoczenia zewnętrznego – dialog, dyskusja między pracownikami służb, wspólne wyciąganie wniosków);
23	Z dokumentu wynika, że zdaniem jego twórców obecny system ochrony zabytków nie wymaga żadnych zmian, funkcjonuje bardzo dobrze, jest wystarczająco finansowany, a KPOZ tylko pomaga, aby funkcjonował jeszcze lepiej. Dokument w żaden sposób nie odnosi się do sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju, <i>de facto</i> zakłada, że ochrona zabytków funkcjonuje w próżni, a zachodzące przemiany, kryzys gospodarczy i naciski polityczne nie mają żadnego wpływu na funkcjonowanie służb konserwatorskich, które są podstawą systemu ochrony zabytków w Polsce. Jedynie rozwiązania systemowe, do których odnosi się KPOZ w części opierają się na realizacji zadań, które już są w trakcie realizacji (jak np. porządkowanie rejestru zabytków nieruchomości, co w rzeczywistości już wykonuje NID), w części na realizacji zadań, które wprost wynikają z charakteru działań poszczególnych instytucji (jak np. ratyfikowanie Konwencji UNESCO ds. ochrony dziedzictwa podwodnego, opracowanie standardów działań konserwatorskich, diagnoz prawnych, raportów czy kontynuacja programu AZP), a w części odnoszą się do Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego i działań związanych z ogólnie pojętą komunikacją społeczną. Szczególnie widoczny jest brak odniesień do innych strategii, np. Strategii Rozwoju Transportu, która będzie miała duży wpływ na ochronę zabytków i krajobrazu kulturowego. Z KPOZ wynika, że realizowane będą te cele i zadania, które już są realizowane oraz cele i zadania o charakterze społecznym (miękkie), których rozliczenie – jak sami autorzy piszą – jest trudne do zmierzenia. Dokument w ogóle nie odnosi się do postulatów środowisk związanych z ochroną zabytków o konieczności uniezależnienia służb konserwatorskich poprzez ich scentralizowanie; w żaden sposób nie odnosi się do projektu włączenia służb konserwatorskich w struktury urzędów wojewódzkich, czyli ich faktycznej likwidacji – w takim przypadku trudno będzie „wzmocnić synergii działania” organów	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	4) uwaga nieuwzględniona	Obowiązek sporządzenia KP, wynika z treści 84–86 oraz art. 90 ust. 2 pkt 1 jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku u.o.z. Fakt opracowania kompleksowego dokumentu, po raz pierwszy od 2003 r., przeczy tezie zawartej w uwadze.

	ochrony zabytków.			
24	Co jest dla nas – jako archeologów – najistotniejsze: według KPOZ ochrona dziedzictwa archeologicznego (takie pojęcie w dokumencie niestety nie występuje) to jedynie działania związane z dokończeniem programu AZP! Dla autorów tego dokumentu nie ma znaczenia fakt, że Europa uznała ochronę dziedzictwa archeologicznego za godną ujęcia w osobnej konwencji – <i>Konwencji Maltańskiej</i> . Poza wzmianką, że takowa konwencja została przez Polskę ratyfikowana, nie odnoszą się do nierealizowanych postanowień, np. w zakresie archiwizowania zabytków archeologicznych, systemowego rozwiązania w zakresie poszukiwań zabytków przy pomocy wykrywaczy metali, utworzenia rezerwatów archeologicznych czy zapewnienia archeologom udziału w tworzeniu planów zagospodarowania przestrzennego.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	3) uwaga uwzględniona częściowo	Krytyczne uwagi zawarte w innych częściach ocenianego przez wnioskodawcę projektu KP, zostały w znacznym stopniu uwzględnione i wprowadzone do projektu KP. Nie wszystkie postulaty mogły być uwzględnione w projekcie KP. Jednak działanie autorów projektu KP świadczy o wnikliwej analizie zgłoszonych uwag i świadomości znaczenia przywołanej Europejskiej konwencji ds. ochrony dziedzictwa archeologicznego.
25	Określone granice czasowe dokumentu wydają się nierealne, gdyż rok 2013 dobiega końca i niemożliwe jest zrealizowanie w tym roku jakichkolwiek założeń programowych. W związku z tym wskazane jest, aby wyznaczone ramy czasowe były rzeczywiste tj. 2014–2016/2017	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	Zgodnie z założeniami projekt KP jest ściśle powiązany z SRKS 2020 – jako jeden z jej instrumentów wykonawczych. Dla zgodności KP z SRKS 2020 przyjęto, że dwa horyzonty czasowe KP będą stanowić instrumenty wykonawczy SRKS 2020: 2013–2016 oraz 2017–2020. Stąd zarówno harmonogram realizacji KP, jak i jego plan finansowy zostały rozłożone w szczególności na lata 2014–2016.
26	Błąd w określeniu ram czasowych ! Jeżeli chcemy przyjąć dokument, zgodnie z zapisami u.o.z. na 4 lata to nie ograniczamy go do lat 3. Kiepskim i niepoważnym usprawiedliwieniem takiego stanu rzeczy jest informacja w tekście, że jest to czas wdrożenia dla uzgodnień przewidzianych do realizacji w latach 2017–2020.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	Zgodnie z założeniami projekt KP jest ściśle powiązany z SRKS 2020 – jako jeden z jej instrumentów wykonawczych. Dla zgodności KP z SRKS 2020 przyjęto, że dwa horyzonty czasowe KP będą stanowić instrumenty wykonawczy SRKS 2020: 2013–2016 oraz 2017–2020. Stąd zarówno harmonogram realizacji KP, jak i jego plan finansowy zostały rozłożone w szczególności na lata 2014–2016.
27	Skoro <i>Krajowy Program</i> jest opracowywany na cztery kolejne lata, to powinien się rozpocząć w roku kolejnym. Wprowadzenie <i>Programu</i> w 2013 r. spowoduje, że okres obowiązywania przewidziany w <i>ustawie o ochronie zabytków...</i> zostanie skrócony do 3 lat i 1–2 miesięcy.	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	4) uwaga nieuwzględniona	Zgodnie z założeniami projekt KP jest ściśle powiązany z SRKS 2020 – jako jeden z jej instrumentów wykonawczych. Dla zgodności KP z SRKS 2020 przyjęto, że dwa horyzonty czasowe KP będą stanowić instrumenty wykonawczy SRKS 2020: 2013–2016 oraz 2017–2020. Stąd zarówno harmonogram realizacji KP, jak i jego plan finansowy zostały rozłożone w szczególności na lata 2014–2016.
28	Czteroletni czas obowiązywania programu powinna poprzedzać debata zainteresowanych środowisk. W tym przypadku czas jednego miesiąca, przewidziany na konsultacje społeczne, można raczej odebrać jako sposób na ich ominięcie.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	Termin konsultacji społecznych określony na 35 dni, jest określonym przepisami prawa terminem prowadzenia konsultacji rządowego dokumentu o charakterze strategicznym – przepisy <i>ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i> (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 1658 z późn. zm.). Należy także podkreślić, że w odróżnieniu od podmiotów zainteresowanych udziałem w konsultacjach, a korzystających z ogłoszeń prasowych i internetowych, wojewódzcy i samorządowi konserwatorzy zabytków zostali bezpośrednio zaproszeni do udziału w konsultacjach społecznych, co świadczy o docenieniu ich roli i znaczenia w systemie organizacyjnym ochrony zabytków w Polsce. Przywołana metoda debaty jest bardzo istotnym narzędziem dla osiągnięcia konsensusu związanego z planowaniem i wdrażaniem samorządowych (wojewódzkich, powiatowych, gminnych) programów opieki nad zabytkami, gdzie wymiar społeczny ma znaczenie kapitalne dla osiągnięcia zakładanych efektów.
29	Ustawa nie wskazuje, iż jedynym realizatorem Programu krajowego jest GKZ i podległe mu jednostki. Wręcz przeciwnie – programy rangi wojewódzkiej i gminnej mają być zgodnie z programem krajowym.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Zgodnie z art. 86 ust. 1 u.o.z., uchwała Rada Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, co jednoznacznie świadczy o możliwości jego realizacji jedynie przez GKZ i podległe mu jednostki,

				KP nie może nakładać obowiązków przy jego realizacji na inne niż państwowe jednostki administracji publicznej i państwowe (ministerialne) instytucje kultury.
30	Właściwa ochrona dziedzictwa narodowego jest ważnym interesem społecznym rangi konstytucyjnej, do dziedzictwa tego bowiem nawiązuje preambuła Konstytucji („zobowiązani, by przekazać przyszłym pokoleniom wszystko, co cenne z ponad tysiącletniego dorobku”) oraz art. 5 i in. ustawy zasadniczej. Dziedzictwo to stanowi dobro wspólne całego społeczeństwa (art. 1 Konstytucji), jak również wszystkich Europejczyków (preambuła Konwencji o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy), a nawet wszystkich narodów (preambuła Karty Weneckiej), dlatego tak ważna jest właściwa jego ochrona, jak również uświadomienie jego znaczenia szerokiemu kręgowi społeczeństwa (edukacja powinna rozpoczynać się od wieku szkolnego).	Renata Domagała Anna Walczak	2) uwaga uwzględniona	Założenia KP są w pełni zgodne ze zgłoszonym komentarzem.
31	Implementacja w prawodawstwie krajowym regulacji prawnych dot. Konwencji Krajobrazowej oraz Konwencji o Dziedzictwie Niematerialnym oraz stworzenie instrumentów dot. przeciwdziałania zagrożeniom dla istnienia tych wartości.	Anna Walczak	2) uwaga uwzględniona	Implementacja zapisów przywołanych konwencji wynika z uzasadnień sporządzonych w trakcie procedury ich ratyfikacji i nie ma potrzeby wprowadzania zapisów z tym związanych do projektu KP.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
L.p.	treść uwagi (cytat)	osoba / podmiot zgłaszający	decyzja	uzasadnienie
II. Streszczenie				
32	[...] chciałabym podkreślić, że pkt. b. <i>Streszczenia</i> , postulujący zwiększenie zaangażowania samorządów, należy odebrać, jeżeli nie jako swoisty truizm to przynajmniej dużą niezręczność. Zarówno postulaty o zwiększeniu zaangażowania, czy poprawy merytorycznego przygotowania samorządów, powtarzające się w różnych miejscach Krajowego Programu są dowodem dużej niezręczności, podstawowego zakresu istotnych zmian jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej naszego kraju a także próbą przerzucania, przez Piszących Program, odpowiedzialności za stan zachowania zabytków na samorządy, (od której to samorządy się przecież nie uchylają), przy jednoczesnym braku jakichkolwiek propozycji, zmierzających do decentralizacji zadań związanych z ochroną i konserwacją zabytków oraz likwidacją dotychczasowych ograniczeń kompetencji samorządów w tej materii tak w sferze finansowej jak i prawnej. To właśnie samorządy wykazują czytelne i stale rosnące zaangażowanie w ochronę dziedzictwa kulturowego. W swoich strukturach i ze swoich środków utworzyły stanowiska pracy bezpośrednio związane z ochroną i opieką nad zabytkami (55 miejskich konserwatorów zabytków + około 200 pracowników), przejmując w wielu wypadkach, pomimo trudności różnej natury, kompetencje od wojewódzkich konserwatorów (podpisane 62 porozumienia w 15 województwach). Rokrocznie przeznaczają niemałe środki na ochronę i opiekę nad zabytkami, z czego część środków stanowi wsparcie jednostek pozabudżetowych, jako wkład własny, przewidziany w ramach funduszy zewnętrznych. To również samorządy na znacznym obszarze kraju, bez zbędnej zwłoki, opracowały ze swoich środków, <i>gminne programy opieki nad zabytkami</i> i utworzyły bazę <i>gminnej ewidencji zabytków</i> w oparciu o rzetelną analizę i znajomość krajobrazu kulturowego swoich obszarów.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	3) uwaga uwzględniona częściowo	W projekcie KP autorzy często podkreślają rolę i znaczenie jst w systemie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Nigdzie w projekcie nie znajdują się zapisy o rzekomym przerzucaniu odpowiedzialności za stan zachowania zabytków na samorządy. Trudno przyjąć jednak bezkrytyczne stanowisko wnioskodawcy o „czytelnym i stale rosnącym zaangażowaniu” samorządów w ochronę zabytków, bowiem obok wielu w oczywisty sposób angażujących się w działania na rzecz dziedzictwa kulturowego, znajdują się też takie które nie podejmowały i nie podejmują żadnych działań. Przywołane działania samorządów, opracowujących „na znacznym obszarze kraju” gminne programy opieki nad zabytkami, odnoszą się jedynie do niespełna 20% wszystkich gmin, które wypełniły ustawowe zobowiązania, co tym bardziej uprawnia do pełnej aprobaty dla ich działań. Planowane w projekcie KP merytoryczne wsparcie dla samorządów ma na celu pomoc i ułatwienie realizowania bieżących działań na rzecz ochrony zabytków.
33	Zagadnienia horyzontalne a. Podniesienie sprawności działań organów – powinno dotyczyć wszystkich działań urzędów, nie tylko wydawania decyzji administracyjnych, także precyzyjnego prawa w tym zakresie i nakładów na funkcjonowanie urzędów.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	3) uwaga uwzględniona częściowo	Obowiązek sporządzenia KP, wynika z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 i jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku u.o.z. Obecny dokument jest pierwszą, kompleksową propozycją wypełniającą delegację ustawy w tym zakresie. Tym samym KP akcentuje działania jakie zostaną podjęte w pierwszym okresie

				ty. w latach 2013–2016. Kolejne zostaną uwzględnione w dokumencie przygotowanym na lata 2017–2020.
34	Zagadnienia horyzontalne b. porządkowanie rejestru zabytków – jedynie w części dotyczącej zabytków nieruchomych.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2) uwaga uwzględniona	Projekt KP zakłada porządkowanie rejestru zabytków nieruchomości (księgi rejestru A i C), polegający na wyeliminowaniu z obrotu prawnego decyzji dotyczących obiektów nieistniejących, przeniesionych do muzeów oraz które utraciły wartości będące podstawą wpisu do rejestru, tj. spełniające ustawowe przesłanki do skreślenia z rejestru zabytków (art. 13 u.o.z.).
35	Zagadnienia horyzontalne d. niejasne, potoczne pojęcie „kształtowanie postawy krajobrazowej”	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Projekt KP podnosi odnosi się do kwestii „podejścia krajobrazowego”, a nie „postawy krajobrazowej” – uwaga nieprecyzyjna.
36	Zagadnienia horyzontalne e. nie tylko park kulturowy jest skuteczną formą ochrony zabytków – gminy mają świadomość trudności i ułomności obecnych zapisów prawnych w tym zakresie	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2) uwaga uwzględniona	Park kulturowy jest jedną z form ochrony zabytków, ale jedyną znajdującą się w kompetencji jednostek samorządu terytorialnego – powołanie parku kulturowego odbywa się na mocy uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego. Drugą, także skuteczną i także zależną od jednostki samorządu terytorialnego, są – uzgadniane przez właściwego konserwatora zabytków – ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Skuteczność stosowania oby form ochrony zabytków jest w znacznym stopniu uzależniona od woli i determinacji jednostki samorządu terytorialnego.
37	Głównym celem Programu nie powinno być tylko propagowanie edukacyjnego i kulturowego aspektu dziedzictwa, ale ochrona zabytków samych w sobie – jako spuścizny narodowej i europejskiej. Analizując założone cele można dojść do wniosku, że istotą Programu... jest zwiększenie potencjału kulturowego a nie ochrona zabytków.	Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]	2) uwaga uwzględniona	Rzeczywiście w projekcie KP podkreślono wymiar edukacyjny i społeczny dziedzictwa kulturowego, czego konsekwencją jest m.in. powiązanie KP z jednym z celów SRKS. Jednakże nie można uznać, że zasadniczym celem KP jest zwiększenie potencjału kulturowego. W projekcie KP zawarto szereg bardzo istotnych elementów, w tym szczegółowych zadań, których realizacja m.in. w istotny sposób podniesie stan wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego, wpłynie na usprawnienie działań organów ochrony zabytków i realizowanej przez nie polityki ochrony zabytków, a także poszerzy społeczny wymiar sprawowanej ochrony.
38	Przywrócenie znaczenia wartości również ekonomicznych dziedzictwu narodowemu (w tym dziedzictwu niematerialnemu), które winno być właściwie zagospodarowane i promowane jako fundament odbudowy tożsamości społeczeństwa jako całości i dla społeczności lokalnych. Wypracowanie unormowań legislacyjnych oraz działań edukacyjnych we wszystkich grupach wiekowych w tym celu.	Anna Walczak	3) uwaga uwzględniona częściowo	Podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa będzie miało istotny wpływ na przywrócenie i ugruntowania ekonomicznego znaczenia tegoż dziedzictwa. Postulat wypracowania unormowań legislacyjnych oraz działań edukacyjnych w tym celu jest niejasny.
39	Przyjęcie rozwiązań zabraniających nie tylko rozbiórki obiektów zabytkowych, ale również prowadzących do systematycznej ich konserwacji, renowacji i/lub restauracji (dotyczy WSZYSTKICH obiektów zabytkowych, nie tylko wielkich dzieł architektury – por. art. 1 ust. 1 ost. zd. Karty Weneckiej).	Renata Domagała Anna Walczak	4) uwaga nieuwzględniona	Problem rozbiórki obiektów zabytkowych jest uregulowany stosownymi przepisami, określającymi zarówno warunki, procedury, jak i organy decyzyjne. Obowiązujące przepisy nie pozwalają na swobodne działania (rozbiórki) wobec obiektów objętych różnymi formami ochrony zabytków, jak i ujętych w ewidencji gminnej. Przywołane zdanie z art. 1 Karty Weneckiej dotyczy pojęcia zabytku, obejmującego wszelkie dzieła architektoniczne, zespoły miejskie i wiejskie; odnoszącego się do dzieł wielkich oraz skromnych obiektów, o znaczeniu kulturalnym.
40	s. 6 b. porządkowanie rejestru zabytków oraz stworzenie wiarygodnej metodologicznie diagnozy stanu zachowania zabytków nieruchomych, w tym zabytków archeologicznych; <u>Uwaga.</u> Punkt b. powinien dotyczyć rejestru zabytków nieruchomych księga A i w księdze C - nieruchomych zabytków archeologicznych	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	Planowane porządkowanie rejestru zabytków oraz stworzenie diagnozy stanu zachowania zabytków dotyczyć będzie zabytków wpisanych do ksiąg rejestru A i C.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
L.p.	treść uwagi (cytat)	osoba / podmiot zgłaszający	Decyzja	Uzasadnienie
III. Diagnoza				
41	<p>Na podstawie uwag do „Wprowadzenia” należy stwierdzić, że „Diagnoza” oparta jest o wrywkowe i niepełne dane, zatem wyciągane na jej podstawie wnioski są fałszywe.</p> <p>W zakresie analizy jakości działań administracyjnych prowadzonych przez służby konserwatorskie skupiono się wyłącznie na analizie ilości i jakości wydawanych decyzji i postanowień, kompletnie pomijając faktyczny stan służb konserwatorskich w zakresie liczby zatrudnionych osób, ich przygotowania merytorycznego i formalno-prawnego, możliwości działania, itp. (choćby brak kadr czy brak środków na wizje lokalne). Uwzględnienie tych kwestii prowadziłyby do wniosku o konieczności reformy służb konserwatorskich, ich odziespolenia, wsparcia kadrowego i finansowego. Dlatego wydaje się, że pominięcie to jest celowe.</p>	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 u.o.z. i jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku tej ustawy. Określa ona ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków.</p> <p>Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczny opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p> <p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p>
42	<p>Na str. 20 pojawia się wniosek, że metodą na rozwiązanie istniejących problemów w systemie ochrony zabytków w relacjach z samorządami są „publikacje, portal informacyjny oraz cykl konferencji...”. Jest to stwierdzenie naiwne i zapewne nieprawdziwe, ponieważ w ogóle nie zdefiniowano przyczyn takiego stanu rzeczy.</p>	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Projekt KP uzupełniono o zestawienie samorządowych konserwatorów zabytków wraz z komentarzem.</p> <p>Zapis o wsparciu samorządu terytorialnego cytowany jest wybiórczo. Właściwe jego brzmienie jest następujące: [...] <i>stworzenie warunków dla wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnienie np. poprzez publikacje, portal informacyjny oraz cykl konferencji i spotkań z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego dotyczących zarządzania dziedzictwem na poziomie lokalnym.</i></p> <p>Jednoznacznie świadczy on o podejmowaniu działań o charakterze „modelowym”, których jedynie częścią mogą być konferencje, seminaria itp.</p> <p>Należy ponadto przypomnieć o działaniach zapisanych w projekcie KP, które realizowane będą jako wsparcie na rzecz jednostek samorządu terytorialnego: Kierunek działania 4 (cel szczegółowy 2) – <i>Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków.</i></p>
43	<p>Diagnoza odnośnie archeologii (str. 30) – brak informacji o oczywistych przyczynach spowolnienia AZP po 1989 roku (kwestie własnościowe) oraz wyjaśnienia, dlaczego akurat te 7,5% powierzchni kraju nie zostało dotychczas objęte przejściem w ramach AZP.</p>	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	<p>Projekt KP został uzupełniony zgodnie z postulatem wnioskodawcy o analizę przyczyn poważnego zahamowania realizacji programu AZP w brzmieniu:</p> <p>Tempo realizacji programu AZP zostało poważnie zahamowane począwszy od lat 90. XX w. Spowodowane zostało to kilkoma przyczynami:</p> <p>1. lokalizacją obszarów niedostępnych do badań (np. leśnych, górskich i bagiennych) – największe obszary nieprzebadane znajdują się w województwach: małopolskim,</p>

				<p><i>podlaskim, pomorskim, świętokrzyskim,</i></p> <p>2. ograniczeniem środków finansowych,</p> <p>3. zainteresowaniem badaczy,</p> <p>4. lokalizacją ośrodków akademickich,</p> <p>5. zróżnicowaną polityką wkz.</p> <p><i>Realizacja programu AZP prowadzona obecnie przez wkz ogranicza się do pojedynczych arkuszy AZP w skali roku, zarówno w ramach I etapu AZP, jak i w ramach weryfikacji AZP związanej z nasileniem presji inwestycyjnej.</i></p> <p><i>Najważniejszym wsparciem dla kontynuacji badań w ramach AZP jest program MKiDN Dziedzictwo kulturowe, priorytet Ochrona zabytków archeologicznych, zarządzany przez NID. W latach 2011–2012 w ramach udzielonych dotacji wykonano badania 126 obszarów AZP i sporządzono 1820 KEZA.</i></p>
44	Pojawia się też kompletnie nieznanie pojęcie „zjawiska archeologicznego” (str. 30), co już samo sobie świadczy o niekompetencji autorów.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Usunięto sformułowanie: „zjawisko archeologiczne” zastępując je sformułowaniem „dziedzictwo archeologiczne”.
45	Brak jest jakiegokolwiek analizy zagrożeń dziedzictwa archeologicznego, co ma kluczowe znaczenie w procesie jego ochrony.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP został uzupełniony zgodnie z postulatem wnioskodawcy o zestawienie analizujące zagrożenia dla dziedzictwa archeologicznego – nieruchomości zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.
46	Brak informacji o nasileniu badań ratowniczych w ostatnich latach, co wskazuje na skalę zagrożenia, itp. Brak oceny skutków bezwzględnego podporządkowania badań archeologicznych <i>Prawu Zamówień Publicznych</i> i braku kontroli nad ich jakością ze strony służb konserwatorskich (m.in. braki kadrowe tychże).	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	2) uwaga uwzględniona	W tabeli nr 3, zawarto informację o liczbie pozwoleń wydawanych przez właściwych konserwatorów zabytków na prowadzenie badań archeologicznych (art. 36 ust. 1 pkt 5 u.o.z.). Wynika z niego, że poczynając od 2008 roku, przez cztery kolejne lata liczba ta poważnie wzrastała osiągając 10.823 pozwolenia wydane w 2011 roku, zaś w 2012 roku zanotowano bardzo istotny spadek liczby pozwoleń – do 5.743. Problem finansowania badań archeologicznych przy zastosowaniu przepisów ustawy prawo zamówień publicznych, jest istotny ze względu na możliwe pogorszenie jakości prowadzonych badań. W przypadku dużych inwestycji finansowanych ze środków publicznych organy zlecające i finansujące są zobowiązane do stosowania przepisów <i>ustawy prawo zamówień publicznych</i> . Należy jednak podkreślić, że to nie wyłącznie samo prawo stanowi problem ale dość często oferty składane przez podmioty wykonujące prace archeologiczne zawierające mocno zaniżone koszty prowadzenia badań.
47	Brak odniesień do innych sektorów gospodarki, które mają wpływ na archeologię, jak chociażby rolnictwo, gospodarka morska czy rozwój infrastruktury. Te fundamentalne braki sprawiają, że przedstawiciele innych resortów nie dowiedzą się o potencjalnie negatywnym wpływie ich działań na zasób dziedzictwa archeologicznego.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP został uzupełniony o zestawienie analizujące zagrożenia dla dziedzictwa archeologicznego – nieruchomości zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków. Realizując postulat wnioskodawcy – na podstawie danych zawartych w zestawieniu określony zostanie wpływ działalności gospodarczej (w zróżnicowanym wymiarze ekonomicznym) – na stan zachowania i kierunki zagrożeń dla dziedzictwa archeologicznego.
48	[...] oczywiście błędy to np. na str. 34: w połowie 2013 w Polsce było 14, a nie 13 miejsc wpisanych na Listę UNESCO, a Pomników Historii jest 54 – tyle co wspomnianych rozporządzeń Prezydenta RP (liczba 65 obiektów jest myląca, a do tego nieprawdziwa).	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	4) uwaga nieuwzględniona	W tekście projektu mowa jest o 13 miejscach wpisanych na listę światowego dziedzictwa UNESCO ze względu na wartości kulturowe ; w przypisie nr 76 wyjaśniono, że faktycznie miejsc wpisanych na Listę UNESCO w Polsce jest 14, bowiem jednym z nich jest Puszcza Białowieska, będąca wpisem przyrodniczym. Należy mieć na uwadze, że niektóre rozporządzenia Prezydenta RP (spośród wszystkich 54)

				obejmują dwa lub więcej obiektów – stąd podana liczba 65 obiektów jest zgodna ze stanem faktycznym.
49	Wreszcie w diagnozie kompletnie brak odniesień do sfery ekonomicznej . Autorzy zakładają, że intensyfikacja programów radiowo-telewizyjnych o zabytkach automatycznie podniesie poziom świadomości społecznej na temat dziedzictwa kulturowego. Stwierdzenie tyleż naiwne, co nieprawdziwe.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	4) uwaga nieuwzględniona	Większe nasycenie programów radiowo-telewizyjnych treściami dotyczącymi dziedzictwa i jego wartości jest tylko jednym z wielu działań przewidzianych w KP, których celem jest podnoszenie poziomu świadomości społecznej. Za skutecznością tego działania mogą przemawiać wyniki badań społecznych, które wskazują, że 58% społeczeństwa najczęściej czerpie swoją wiedzę o dziedzictwie z telewizji. Dla tej dużej grupy społecznej, telewizja okaże się dobrym kanałem komunikacji. Oczywiście o skuteczności podnoszenia poziomu świadomości społecznej decydować będzie nie tylko dobór kanał komunikacji ale także jakość samego komunikatu. Warto zwrócić uwagę, że troska o jakość komunikatu także znalazła swoje odzwierciedlenie w działaniach zaplanowanych w ramach KP „Podpisanie porozumienia pomiędzy Generalnym Konserwatorem Zabytków a Państwowym Instytutem Sztuki Filmowej dotyczącego opracowania i ogłoszenia corocznego konkursu GKZ na film dokumentalny budującego świadomość społeczną wartości dziedzictwa kulturowego”
50	[...] dokument ten – powierzchowny, bez rzetelnej analizy stanu faktycznego ochrony dziedzictwa kulturowego, która powinna być podstawą do formułowania celów i zadań – jest nie do przyjęcia. Uważamy, że wyrządzi on ochronie dziedzictwa kulturowego więcej szkody niż przyniesie pożytku.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	4) uwaga nieuwzględniona	W uwagach zgłoszonych przez innych wnioskodawców projekt KP uzyskała wysokie oceny, choć (co oczywiste) nie pozbawione krytycznych spostrzeżeń. Planowane kierunki działań spowodują m.in. w istotny sposób zmianę stanu wiedzy o zasobie zabytkowym, poprawiając w planowanym zakresie funkcjonowanie służb konserwatorskich, porządkując od strony prawnej zasób decyzji o wpisie do rejestru, wspierając działania jednostek samorządu terytorialnego na rzecz ochrony zabytków, wpływając pozytywnie na jakość komunikacji społecznej, kreując działania na rzecz promowania wartości dziedzictwa kulturowego.
51	1. Podkreślona została rola zwiększenia jakości działań służb konserwatorskich i standaryzacja ich działania. 2. Podniesiono konieczność dostosowania się do ratyfikowanych konwencji międzynarodowych i rekomendacji. 3. Podkreślono kierunkowe dążenie do zwiększenia liczby parków kulturowych (co powoduje jednak konieczność wydatkowania większych środków na ich prowadzenie ze środków samorządowych). 4. Zwrócono uwagę na zauważalne jedynie w latach 2008–2011 lekkie zwiększenie wpisów do rejestru obiektów nieruchomości, poważne zwiększenie wydanych zezwoleń na prace archeologiczne, zwiększenie liczby zaleceń pokontrolnych, trzykrotne zwiększenie liczby wykonywanych zastępczo prac konserwatorskich, zwiększoną liczbę odwołań i zażaleń od decyzji konserwatorskich. 5. Podkreślono słaby stopień przygotowania przez gminy gminnego programu opieki nad zabytkami, brak takiego programu w wielu województwach i małą liczbę powołanych parków kulturowych (zaledwie 14 – błąd 24). 6. Zwrócono zwiększenie ilości zabytków archeologicznych, szczególnie w województwie dolnośląskim. 7. Podkreślono konieczność zwiększenia świadomości społecznej zabytku, choć nadal zabytki są wśród innych najpowszechniejszym dobrem kultury (w porównaniu z kinem, teatrem, biblioteką, itd.). Konieczność dalszych działań w tej dziedzinie wynika z faktu, że zabytki w Polsce odwiedzane są stosunkowo rzadziej niż w innych krajach europejskich. 8. Słusznie wśród najsłabszych stron ochrony dziedzictwa narodowego wymieniono: wyrywkowość i doraźność planowania przestrzennego, brak integracji procesu ochrony zabytków i ochrony przyrody, a także nieproporcjonalność rozłożenia wydatkowanych środków na ochronę zabytków w poszczególnych obszarach.	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	2) uwaga uwzględniona	MKiDN z satysfakcją przyjmuje generalną, pozytywną rekomendację Głównej Komisji Ochrony Zabytków SHS dla projektu KP przedłożonego do konsultacji społecznych;

52	Jako najpoważniejszy brak diagnozy Główna Komisja Ochrony Zabytków SHS określiła jednak fakt pominięcia w niej informacji o zwiększeniu zadań administracyjnych obciążających urzędy WKZ (również w związku z realizacją Programu) i brakach kadrowych w poszczególnych urzędach.	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	2) uwaga uwzględniona	Zwiększenie obciążeń administracyjnych dla służb konserwatorskich zostało przedstawione w tab. 3–5 i uzupełnione o komentarze zawartych w zestawieniach danych. Realizacja KP nie zakłada dodatkowych obciążeń, poza realizacją bieżących zadań, dla wuoz.
53	Zarówno w „Diagnozie” jak i w „Analizie SWOT” Programu brak określenia aktualnego stanu zasobów, a w efekcie tego brak opisu działań, które powinny doprowadzić do poprawy stanu zachowania zabytków. Choć w diagnozie wskazano zły stan zachowania zasobów dziedzictwa, to nie zostało to uwzględnione w zakresie analizy SWOT ani przy konstruowaniu celów i zadań Programu. Zły stan zachowania zabytków w Polsce powinien mieć znaczenie priorytetowe. Oznacza to uznanie tego faktu za jeden z najistotniejszych problemów, a tym samym konieczność przeciwdziałania temu zjawisku, co stanowi ustawowe „przeciwdziałanie zagrożeniom dla zabytków”, w tym wypadku wynikającym z ich złego stanu zachowania.	Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopec	3) uwaga uwzględniona częściowo	Zgłaszany zły stan zachowania zabytków jest częściowo potwierdzany wynikami prac terenowych NID, związanych z rozpoznaniem rejestru zabytków nieruchomych. Niezbędnym etapem dla określenia faktycznego zasobu zabytków zagrożonych (w złym stanie) i zaprogramowanie odpowiednich działań zaradczych wymaga szczegółowego rozpoznania zasobu zabytków. Postulat ten spełnia kierunek działania 6 celu szczegółowego 1.
54	Program nie opisuje sposobów finansowania zadań polegających na poprawie stanu zachowania zasobu, co uznać należy za błędne. Powinien on w sposób jasny wskazywać cele i zadania finansowania prac przy zabytkach, ukierunkowując wydatkowanie środków zarówno na szczeblu krajowym, wojewódzkim, jak i samorządowym. Tak więc Program nie określa wśród celów szczegółowych żadnego, który dotyczyłby zahamowania procesu degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania wraz ze wskazaniem sposobów realizacji zadań i zasad ich finansowania – pośrednio wskazuje na to art. 87 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zobowiązujący samorządy do uwzględniania takiego zadania w samorządowych programów opieki nad zabytkami.	Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopec	4) uwaga nieuwzględniona	Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym. Należy przypomnieć, że rozdział 7 u.o.z. reguluje kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków. Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także jednostkom samorządu terytorialnego na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach. Należy przypomnieć, że KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybka reakcja w sytuacjach wymagających takiego postępowania. Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]). O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i>
55	Nie wymieniono <i>Konwencji w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego</i> , ratyfikowanej przez RP w 2007 r. Obszar województwa lubelskiego był terytorium wielokulturowym. Tę cechę podkreśla się w dokumentach strategicznych, jako cel wskazując zachowanie różnorodności form wyrazu kulturowego na obszarze województwa.	Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka	2) uwaga uwzględniona	Konwencja w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego została wymieniona w <i>Krajowym programie</i> wśród innych ratyfikowanych przez Polskę konwencji UNESCO (s. 9 oraz przyp. 17).
56	Brak odniesień do walki z przestępczością przeciwko zabytkom, w tym obrotem skradzionymi, zaginionymi zabytkami ruchomymi (odpowiedzialność galerii, domów aukcyjnych za wprowadzanie takich zabytków do obrotu, szczególnie zabytków znajdujących się w krajowym wykazie zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.	Muzeum Sztuki w Łodzi	3) uwaga uwzględniona częściowo	W diagnozie zauważony został problem właściwej ochrony zabytków ruchomych (w tym muzealiów), co skutkuje zaplanowanym kierunkiem działania 5 celu szczegółowego 1, tj. opracowaniem kompleksowej diagnozy stanu ochrony zabytków ruchomych. Będzie ona punktem wyjścia do działań na rzecz uporządkowania systemu ochrony zabytków ruchomych.
57	Brak informacji o: środowisku naukowym i konserwatorskim, wyspecjalizowanych jednostkach kultury,	Biuro Dokumentacji	4) uwaga	KP wskazuje precyzyjnie budżet przewidziany w latach 2013–2016 na realizację zadań programu. W wielu przypadkach zlecenie zadań będzie odbywało się w trybie <i>ustawy Prawo</i>

	muzeach, środkach finansowych, dotacjach.	Zabytków w Szczecinie	nieuwzględniona	zamówień publicznych, tym samym wskazanie na tym etapie konkretnych adresatów poszczególnych działań nie jest możliwe.
58	Wprowadzenie odpowiednich rozwiązań prawnych i narzędzi sankcjonujących właściwe zagospodarowanie dziedzictwa oraz podjęcie innych działań, między innymi interdyscyplinarnych i wieloresortowych, zwłaszcza w zakresie planowania krajowego, planów zagospodarowania przestrzennego, planów gminnych.	Anna Walczak	3) uwaga uwzględniona częściowo	W projekcie KP przewidziano szereg działań, których efekty w postaci raportów i analiz dadzą podstawę do formułowania konkretnych rozwiązań, w tym narzędzi prawnych, problemów związanych z realizacją ochrony zabytków. Ponadto działania na rzecz zwiększenia aktywności jst w sferę ochrony zabytków i opieki nad zabytkami winny przyczynić się do zintensyfikowania rangi ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym i tworzonych programach opieki nad zabytkami.
Obszar 1. Organizacja i zadania organów ochrony zabytków w Polsce				
59	W obszarze 1 „Diagnozy”, opisującej organy ochrony zabytków w Polsce, nie oceniono aktualnego systemu ochrony zabytków pod kątem efektywności jego struktury, zasobów kadrowych, ilości zadań i sytuacji finansowej. Analiza działalności służb konserwatorskich przeprowadzona w Programie wskazuje na jej niedociągnięcia, niekiedy jednak wnioski te nie znajdują wystarczającego uzasadnienia. Przykładowo porównanie tabeli nr I i III świadczy, że do drugiej instancji trafia zaledwie 1% ogólnej sumy postępowań prowadzonych przez służby konserwatorskie, co dowodzi wysokiego – mimo podanych wyżej trudności – poziomu pracy tych służb.	PKN ICOMOS – Bogusław Szmygin	4) uwaga nieuwzględniona	Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 u.o.z. i jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku tej ustawy. Określa ona ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków. Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczny opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji. Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich. W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich. Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
60	W diagnozie bardzo powierzchownie potraktowano, stale zwiększający się udział samorządów w ochronę dziedzictwa kulturowego. W swoich strukturach i ze swoich środków utworzyły one znaczną liczbę stanowisk pracy bezpośrednio związanych z ochroną i opieką nad zabytkami (55 miejskich konserwatorów zabytków, ok. 200 pracowników), przejmując w wielu wypadkach, pomimo trudności różnej natury, kompetencje od wojewódzkich konserwatorów (podpisane 62 porozumienia w 15 województwach). Rokrocznie przeznaczają niemałe środki na ochronę i opiekę nad zabytkami. Postulaty zwiększenia zaangażowania, czy poprawy merytorycznego przygotowania samorządów, sformułowane w Programie, są w pełni uzasadnione, ale wynikają z niespójności obecnego systemu funkcjonowania organów ochrony zabytków w Polsce i braku systemowego współdziałania organów państwa i samorządów.	PKN ICOMOS – Bogusław Szmygin	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z sugestią wnioskodawcy, włączając do dokumentu aktualne zestawienie samorządowych konserwatorów zabytków wraz z komentarzem.
61	Przedstawione w Programie informacje o stanie liczbowym zabytków w Polsce i określenie faktycznego stanu chronionych prawem obiektów nieruchomości jest jedynie pierwszym etapem działań w tym zakresie. Weryfikacji wymagają analizy jakościowe i zwrócenia uwagi na ich zróżnicowanie wynikające z	PKN ICOMOS – Bogusław Szmygin	2) uwaga uwzględniona	Dane o stanie liczbowym zasobu zabytków w Polsce umieszczone w projekcie KP stanowią punkt wyjścia do planowania określonych zadań o charakterze porządkującym zasób i systematyzujących informację o zasobie. Jest to zgodnie z sugestią wnioskodawcy pierwszy etap działań w tym zakresie. Efektem

	<p>historycznych uwarunkowań kulturowych. Nawet powierzchowne porównanie zestawionych danych wskazuje na braki w ocenie syntetycznej tych danych na szczeblu regionów.</p> <p>Dla przykładu województwo śląskie ma w rejestrze 195 zabytków przemysłu i techniki, dolnośląskie ponad 330, a mazowieckie, wielkopolskie i warmińsko-mazurskie ok.230. Wynika z tego, że te ostatnie miały status regionów przemysłowych w większym stopniu niż śląskie. Podobne wnioski dotyczą również innych rodzajów zabytków stanowiących o specyfice regionu np. pałaców i rezydencji w województwach zachodnich czy stanowisk archeologicznych, których liczba wpisanych do rejestru pozostaje na tym samym poziomie co przed kilkunastu laty.</p>			działań założonych w projekcie KP jest uzyskanie podstawy do dokonania analizy jakościowej zasobu zabytków, co warunkuje podjęcie kolejnych działań planowanych w następnej edycji KP.
62	<p>„c. Organy ochrony zabytków w Polsce – zadania i kompetencje, Przekazywanie zadań z zakresu ochrony zabytków organu pierwszej instancji innym podmiotom” – str. 16</p> <p>- brak wskazania gdzie (np. województwo) i jaka forma (miejski, powiatowy gminny konserwator zabytków) znalazła zastosowanie przy przekazaniu kompetencji konserwatora wojewódzkiego.</p>	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z sugestią wnioskodawcy, włączając do dokumentu aktualne zestawienie samorządowych konserwatorów zabytków wraz z komentarzem.
63	Program nie analizuje krytycznie istniejących ustaw i rozporządzeń.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
64	Program powinien analitycznie i krytycznie odnosić się do działalności służb konserwatorskich na poziomie samorządów – którzy będąc zależnymi od władz samorządowych często są „sędziami we własnej sprawie”.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	Dotychczas nie prowadzono badań i analiz działalności samorządowych konserwatorów zabytków, stąd brak informacji (także statystycznej) na ten temat. <p>Po 10 latach od wejścia w życie u.o.z. i funkcjonowaniu obecnie ponad 60 samorządowych konserwatorów zabytków w systemie organizacyjnym ochrony zabytków w Polsce, niezbędne jest przeprowadzenie szczegółowej analizy przyjętych rozwiązań wraz z jakościową i ilościową oceną działalności samorządowych konserwatorów zabytków.</p>
65	<p>Str. 15.</p> <p>Zadowolenie z malejącej tendencji orzeczeń organów I instancji uchylonych lub kierowanych do powtórnego rozpatrzenia, która obecnie wynosi ponad 39% jest raczej nieuzasadnione. I instancja myli się za często: 4:10 !</p>	<p>Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek</p> <p>Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem</p>	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Z zestawienia w tab. 5 wynika, że prawie 40% zaskarżonych do organu wyższego stopnia orzeczeń organów I instancji jest utrzymywana w mocy. Należy mieć na uwadze, że jedynie część z pozostałych 60% jest obarczonych ewentualnymi uchybieniami popełnionymi przy prowadzeniu postępowań administracyjnych przez organy I instancji.</p> <p>Z kolei znacząca większość z nich ma charakter uchybień formalno-prawnych wynikających ze stopnia złożoności analizowanych spraw, a także zwiększającej się rokrocznie ich ilości. W niewielkim procencie uchylane orzeczenia mają uchybienia natury merytorycznej, w szczególności nieprecyzyjne i niewyczerpujące uzasadnienia podjętej decyzji.</p> <p>Godny podkreślenia jest także fakt, że kontroli instancyjnej podlega zaledwie ok. 1% wszystkich wydawanych rocznie orzeczeń organów I instancji, co jednoznacznie pozytywnie świadczy o jakości i bieżącej pracy.</p>
66	Należy też w dokumencie podkreślić konieczność piętnowania przez organ I instancji braku opieki nad zabytkami przez właścicieli (zamierzonych, świadomych zaniedbań i niszczenia) oraz korzystania z ustawowo przewidzianych kar aż do tymczasowego zajęcia obiektu (odpowiednie art. w u.o.z.). Na razie są to zapisy martwe!	<p>Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek</p> <p>Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem</p>	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Organy I instancji dysponują narzędziami ustawowymi do „piętnowania” braku opieki nad zabytkami ze strony ich właścicieli.</p> <p>Uzupełniono tabelę w projekcie KP o pozycję dotyczącą ilości wniosków do starosty o ustanowienie czasowego zajęcia zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków w celu zabezpieczenia ich przed zniszczeniem lub uszkodzeniem. W latach 2008–2011 wkwzłożyli 4 takie wnioski.</p> <p>W związku z niewielką liczbą ww. działań, dla uniknięcia zafalszowania zawartej w tabeli informacji zrezygnowano z procentowego szacowania zmian.</p>
67	<p>Brak jest dogłębnej analizy działalności organów służb konserwatorskich na styku z właścicielami i posiadaczami zabytków realizującymi prace budowlane, remontowe i konserwatorskie.</p> <p>Wydaje się, że w obliczu często spotykanego braku współpracy urzędów z architektami /</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	Wspomniane działania urzędów nie są działaniami sprzecznymi z obowiązującym prawem. Jednak dla zintensyfikowania udziału społecznego (w tym w szczególności właścicieli) w procesach decyzyjnych, uznano za niezbędną realizację działań w ramach celu szczegółowego

	<p>przedstawicielami inwestorów zapis o formule działania na zasadzie negocjacyjnej i pomocniczości, a nie tylko strażniczej jest niezbędny. Przykład Warszawy, gdzie urząd konserwatora działa tylko w oparciu o komunikację listowną (zalecenia) bez jakiegokolwiek wsparcia merytorycznego wobec posiadaczy zabytków/architektów pokazuje, że taka formuła działania tylko odstrasza od nawiązywania kontaktu z urzędem, co skutkuje postrzeganiem nie tylko urzędów, ale także samych zabytków jako przeszkody w realizacji inwestycji.</p> <p>Rozwiązaniem częściowym byłoby także wprowadzenie pomysłu szkoleń dla architektów i innych osób realizujących prace w obiektach zabytkowych – ale to dopiero po ustaleniu jednolitych krajowych kryteriów.</p>			2.
68	<p>Program powinien postulować zmianę niefunkcjonujących lub posiadających wady konstrukcyjne przepisów (np. w odniesieniu do art. 49 i 50 <i>ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</i> – przepisy dot. wydawania nakazów remontów konserwatorskich oraz podejmowania tzw. remontów zastępczych albo o zajmowaniu zagrożonej nieruchomości na czas zagrożenia przez starostę na wniosek WKZ są martwe i niestosowane w ogóle. To tylko przykład dwóch niefunkcyjnych artykułów) oraz wskazywać charakter zmian, jakie powinny zostać wprowadzone do nowelizacji ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>KP zakłada przeprowadzenie szczegółowej analizy zasobu zabytków oraz I etapu prac porządkujących o charakterze formalno-prawnym. Sformułowane w wyniku tych działań wnioski będą stanowiły podstawę do konstruowania właściwych rozwiązań legislacyjnych.</p> <p>Prace o charakterze prawno-legislacyjnym są jednym z obowiązków MKiDN i jako takie nie muszą być literalnie wpisane w projekt KP. M.in. ze względu na jednoznacznie określone procedury legislacyjne, w sporym stopniu niezależne od MKiDN.</p> <p>Jednoznaczne (a narażone na częste i czasami istotne zmiany) zapisy wprowadzone do projektu KP, przy trybie przyjmowania KP uchwałą Rady Ministrów, mogą stanowić bardzo poważne zagrożenie dla prawidłowości i terminowości prowadzenia prac o charakterze legislacyjnym. Każda zmiana w KP wymagać będzie czasochłonnej zmiany uchwały Rady Ministrów.</p>
69	<p>Program zwraca uwagę na kompetencje Rady Gmin, które pozwalają im powoływać Parki Kulturowe, jednocześnie mówiąc, że na razie zostały powołane tylko 24 takie parki. Dobrze byłoby aby KPOZ dookreślił, lub wskazał wzory jakim powinny odpowiadać Programy Ochrony Parków Kulturowych i procedury ich opracowywania – tak aby rzeczywiście i skutecznie chroniły krajobraz. Wydaje się, że w tym jest problem, że Gminy nie bardzo wiedzą jak się za to zabrać.</p> <p>Tak jak było w Zakopanem, powołano Park Kulturowy ale nie uchwalono Planu Ochrony ani Zarządu i jedyne co to Park blokował wszelkie inwestycje.</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	<p>W projekcie KP nie można dookreślać lub wskazywać konkretne wzory/szablony planów ochrony parku kulturowego (art. 16 ust. 3 u.o.z.). Należy także przypomnieć, że oprócz wspomnianego planu ochrony parku kulturowego, jednostka samorządu terytorialnego powołując park kulturowy, jest zobowiązana do sporządzenia i zatwierdzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.</p> <p>Do projektu KP wprowadzono uzupełnienie:</p> <p>Cel szczegółowy 2, kierunek działania 4, zadanie nr 3: <i>Wsparcie samorządu terytorialnego przy tworzeniu dokumentów planistycznych poprzez opracowanie studiów ochrony wartości kulturowych, opracowanie wytycznych dla tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami oraz zasad przygotowania i treści planu ochrony parku kulturowego.</i></p>
70	<p>W odniesieniu do Gminnych Programów Opieki nad Zabytkami Program powinien określać jednolite standardy (np. zbieżne z dotychczas stosowanymi wytycznymi NID).</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	<p>Do projektu KP wprowadzono uzupełnienie:</p> <p>Cel szczegółowy 2, kierunek działania 4, zadanie nr 3: <i>Wsparcie samorządu terytorialnego przy tworzeniu dokumentów planistycznych poprzez opracowanie studiów ochrony wartości kulturowych, opracowanie wytycznych dla tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami oraz zasad przygotowania i treści planu ochrony parku kulturowego.</i></p>
71	<p>Program powinien także wskazywać na potrzeby funkcjonowania (wytyczne) samorządów w zakresach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienia tożsamości narodowej, regionalizmu (są to działania okazjonalne) - tworzenia (szczególnie dot. mniejszych miast i gmin wiejskich) stanowisk koordynatorów odpowiedzialnych za kwestie zabytków w powiązaniu z GEZ, zagospodarowaniem przestrzeni itd. W większości gmin brak jest odpowiednich komórek. - wypracowanie dodatkowych działań wzmocniających opiekę nad zabytkami (oprócz gwarancji, rękojmi- gminy/powiaty powinny wypracować dodatkowe zapisy dot. działań remontowych, w szczególności zabezpieczeń związanych z pracami remontowymi oraz usterkami po gwarancji). 	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Niezależnie od merytorycznego charakteru uwagi, <i>Krajowy program</i> mając charakter rządowego dokumentu strategicznego (przyjmowany jest uchwałą Rady Ministrów), może nakładać obowiązki realizacji zadań z niego wynikających jedynie organom administracji państwowej oraz państwowym jednostkom, dla których organizatorem są ministrowie konstytucyjni. W szczególności państwowym instytucjom kultury, dla których organizatorem jest minister właściwy ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.</p>
72	<p>Źródłem obowiązków i zadań państwa jako sygnatariusza konwencji UNESCO są wytyczne (dyrektywy) dotyczące wdrażania Konwencji UNESCO w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i</p>	PK ds. UNESCO	2) uwaga	<p>Problem znajomości i stosowania postanowień konwencji oraz zaleceń dokumentów doktrynalnych jest przewidywany jako jeden z elementów procesu podnoszenia jakości</p>

	<p>naturalnego (1972), Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego (2003) i Konwencji UNESCO w sprawie ochrony promowania różnorodności form wyrazu kulturowego.</p> <p>Są to negocjowane w gronie Państw Stron i w miarę potrzeby aktualizowane zasady wprowadzania w życie postanowień tychże konwencji i wskazówki dla „dobrych praktyk”.</p> <p>Ich znajomość i stosowanie są niezbędnym warunkiem efektywnego wdrażania tych konwencji międzynarodowych w Polsce.</p>		uwzględniona	procesów decyzyjnych – kierunek działania 3 cel szczegółowy 2.
73	<p>Analiza dotyczy tylko WKZ, nie dotyczy działalności konserwatorów samorządowych – aktów prawnych przez nich wydawanych i przekazywanych do organu II instancji, nie wiadomo zatem jak działają w tym zakresie.</p>	<p>Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda</p> <p>Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska</p>	1) uwaga uwzględniona	<p>Dotychczas nie prowadzono badań i analiz działalności samorządowych konserwatorów zabytków, stąd brak informacji (także statystycznej) na ten temat.</p> <p>Po 10 latach od wejścia w życie u.o.z. i funkcjonowaniu obecnie ponad 60 samorządowych konserwatorów zabytków w systemie organizacyjnym ochrony zabytków w Polsce, niezbędne jest przeprowadzenie szczegółowej analizy przyjętych rozwiązań wraz z jakościową i ilościową oceną działalności.</p> <p>Do projektu KP wprowadzono zestawienie samorządowych konserwatorów zabytków wraz z komentarzem.</p>
74	<p>Zwraca uwagę fakt, że w wymienionych latach WKZ wykonali w Polsce 3 remonty zastępcze, daje to, co prawda przy starcie od zera wynik wzrostu o 300 %, ale ilość (a pewnie i kwoty przeznaczone na te remonty) są żenująco niskie.</p> <p>Brak jest w tekście komentarza na temat tego stanu rzeczy, który świadczy, że istniejące w ustawach od 1962 r. narzędzie służące interwencji konserwatorskiej i w konsekwencji odzyskiwania zabytku, po prostu nie działa i nie ma żadnego znaczenia dla zadań ochronnych.</p>	<p>Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda</p>	1) uwaga uwzględniona	<p>Zapis w projekcie KP zawierał błąd skorygowany zgodnie z sugestią wnioskodawcy: <i>Liczba wykonanych zastępczo prac konserwatorskich przy zabytkach nieruchomych.</i></p> <p>Ponadto zestawienie nie obejmowało jednego remontu zastępczego wykonanego w 2009 roku – łączna liczba takich prac w latach 2008–2011 wynosi 5. W związku z niewielką liczbą ww. działań podejmowanych przez wkz, dla uniknięcia zafałszowania zawartej w tabeli informacji zrezygnowano z procentowego szacowania zmian.</p> <p>Do projektu KP wprowadzono także komentarz do przedstawionych danych statystycznych w brzmieniu (przypis 39): <i>Niewielka liczba przeprowadzonych przez wkz „remontów zastępczych” wynika ze szczupłości środków przeznaczonych na tego typu działania znajdujących się w budżetach WUOZ. Należy także podkreślić, że z tej samej puli środków będących w dyspozycji wkz udzielane są dotacje na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach zabytkowych. Ze względu na niewielką ilość działań podjętych przez wk z przywołanych wyżej przyczyn, dla przejrzystości informacji, zrezygnowano z procentowego szacowania zmian.</i></p> <p>Natomiast analogicznych prac zastępczych przy zabytkach ruchomych w latach 2008–2011, nie wykonywano.</p>
75	<p>W podanych tabelach dotyczących wybranych aktów wydawanych przez WKZ nie wzięto pod uwagę faktu, że w przypadku uzgodnień dokonywanych na podstawie art. 39 <i>Prawa Budowlanego</i> oraz art. 53 i art. 64 ust. 1 <i>ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym</i> (błędnie przytoczono art. 60 w Programie) w dużej części uzgodnienia dokonywane są poprzez nie zajęcie stanowiska w określonym terminie.</p> <p>To jednak nie zwalnia pracowników służb konserwatorskich od konieczności rzetelnej analizy złożonych wniosków, a podana w Programie liczba uzgodnień nie obejmuje ww. uzgodnień poprzez nie zajęcie stanowiska w terminie, bez wydawania postanowienia.</p>	<p>Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska</p>	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Analiza orzeczeń organów I instancji oparta jest o dane statystyczne przekazywane corocznie przez Wojewódzkie Urzędy Ochrony Zabytków do Departamentu Ochrony Zabytków MKiDN.</p> <p>Przekazywane dane nie zawierają informacji nt. nieformalnych działań urzędów, m.in. nie zajmowanie stanowiska w określonym prawem terminie.</p> <p>Organy I instancji dokonują uzgodnień na podstawie art. 60 ust 1 <i>ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym</i>, przywołany art. 64 stosuje się odpowiednio.</p>
76	<p>Ad c. Organy ochrony zabytków w Polsce – zadania i kompetencje</p> <p>na końcu str. 13, odnośnie działania organów pierwszej instancji, wskazane jest umieszczenie tekstu w brzmieniu: <i>Tak znaczca liczba orzeczeń wydawanych przez wojewódzkich konserwatorów zabytków (jedynie nieco ponad 1% jest przekazywanych do organu II instancji), dowodzi wysokiego – pomimo opisanych okoliczności – poziomu pracy służb konserwatorskich na poziomie województw.</i></p> <p>W części „Diagnozy” opisującej organy ochrony zabytków w Polsce, nie oceniono aktualnego systemu</p>	<p>Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda</p> <p>Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków –</p>	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP został skorygowany w brzmieniu zaproponowanym przez wnioskodawców.

	ochrony zabytków pod kątem efektywności jego struktury, zasobów kadrowych, ilości zadań i sytuacji finansowej. Przykładowo porównanie tabeli nr I i III dowodzi, że do II instancji trafia zaledwie 1% ogólnej sumy postępowań prowadzonych przez służby konserwatorskie [Śląski WKZ]..	Halina Landecka Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopeć Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska		
77	Brak analizy czy obecnie funkcjonujący system organizacyjny urzędów konserwatorskich pozwala na wypełnianie ustawowych zadań.	Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
78	Brak analizy dot. porozumień (nawet danych statystycznych) realizowanych na podstawie art. 96 ust. 2 u.o.z. – brak wskazania na znaczenie i rolę samorządowych służb konserwatorskich w obecnym systemie ochrony zabytków.	Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z sugestią wnioskodawcy, włączając do dokumentu aktualne zestawienie samorządowych konserwatorów zabytków wraz z komentarzem.
79	Wątpliwości budzi prawna regulacja dotycząca kompetencji samorządowych konserwatorów zabytków cyt.: <i>Przekazaniu nie mogą podlegać jedynie kwestie dotyczące prowadzenia rejestru zabytków i wojewódzkiej ewidencji zabytków.</i> Gminna ewidencja zabytków, która jest w gestii miejskich konserwatorów zabytków <i>de facto</i> powiela wojewódzką ewidencję zabytków. Przy czym gminna ewidencja zabytków może zawierać więcej obiektów, ale nie mniej niż wojewódzka ewidencja zabytków. W związku z takim sposobem tworzenia ww. ewidencji pojawia się wątpliwość – w czyich kompetencjach jest uzgadnianie prac budowlanych (w tym rozbiórek) obiektów ujętych w obu ewidencjach.	Miejski Konserwator Zabytków w Gliwicach	4) uwaga nieuwzględniona	Obecne uregulowania nie budzą wątpliwości – zgodnie z przepisami ustawy Prawo budowlane, pozwolenie na budowę (lub rozbiórkę) obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 39, ust. 3, 4). W przypadku przekazania kompetencji (przez wkz) na mocy stosowanego porozumienia uzgodnienia dokonuje właściwy samorządowy konserwator zabytków. Kompetencje organu do wypowiedzania się w opisanych wyżej sytuacjach nie zależą od sposobu tworzenia ewidencji.
80	OBSZAR 1. ORGANIZACJA I ZADANIA ORGANÓW OCHRONY ZABYTKÓW W POLSCE c. Organy ochrony zabytków w Polsce – zadania i kompetencje Organami ochrony zabytków są, zgodnie z art. 89 u. o. z. , minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz wojewodowie. Organem pierwszej instancji jest wojewódzki konserwator zabytków, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – w sprawach określonych w ustawie o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami oraz w odrębnych przepisach. <i>Zatem, składam wniosek o uzupełnienie treści</i> OBSZARU 1. ORGANIZACJA I ZADANIA ORGANÓW OCHRONY ZABYTKÓW W POLSCE c . Organy ochrony zabytków w Polsce – zadania i kompetencje Organ pierwszej instancji <i>o zapis odsyłający do art. 96 w szczególności art. 96 ust. 2 u. o. z. tym bardziej jeśli w dalszej części dokumentu odnoszącego się do <u>Działania organów pierwszej instancji</u> znajduje się zapis dotyczący przekazywania zadań z zakresu ochrony zabytków organu pierwszej instancji innym podmiotom na podstawie art. 96 ust. 2 u. o. z.</i>	Samodzielne stanowisko ds. ochrony zabytków – Starostwo Powiatowe w Kluczborku	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z sugestią wnioskodawcy, włączając do dokumentu aktualne zestawienie samorządowych konserwatorów zabytków wraz z komentarzem.
81	Czy jest zasadna konstrukcja rozdziału, ograniczona do historii systemu ochrony zabytków i aktualnego stanu struktury służb konserwatorskich, zawężonych do administracji państwowej, zwłaszcza w świetle wielu wystąpień służb konserwatorskich w ostatnich latach, domagających się poprawy warunków prawnych i finansowych związanych z ochroną zabytków w tym także warunków pracy?	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 u.o.z. i jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku tej ustawy. Określa ona ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków. Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania

	<p>W związku z tym należałoby się w takim dokumencie raczej spodziewać informacji o tym jak będzie wyglądała ochrona zabytków i opieka nad zabytkami oraz służba konserwatorska i jej działania w najbliższych 4–8 latach a nie jak się kształtowała i jak wyglądało prawodawstwo konserwatorskie od 1918 roku do chwili obecnej. Na ten temat nie brak przecież dostępnej, fachowej literatury.</p>			<p>organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczną opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p> <p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p>
82	<p>Brak w rozdziale przede wszystkim istotnych danych dotyczących ewentualnej reformy służb konserwatorskich, która nie tylko poprawiłaby skuteczność prowadzonych działań, związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami, ale przede wszystkim umożliwiła ich sprawną realizację, chociażby poprzez uproszczenie procedur kontrolnych i nakazowych. Nie jest bowiem żadną tajemnicą fakt braku środków na realizację zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami np. na działania zastępcze (także rażący brak etatów w urzędach konserwatorskich wszystkich szczebli).</p> <p>Dokument będący Krajowym Programem nie powinien pominąć tak istotnych kwestii. Wzmianka o potrzebie działań na rzecz rozwoju kwalifikacji pracowników poprzez cyt.: „wsparcie bieżących działań nowoczesnymi systemami informacji przestrzennej” z pewnością tematu nie wyczerpała, sugerując zaledwie jeden z wielu czynników, które mogą mieć wpływ na jakość świadczonych usług na rzecz ochrony zabytków, w tym przypadku zapewne nie najważniejszy z uwagi na brak powiązań z całą gamą danych tworzących taki system, niezależnie od bazy danych dotyczącej zabytków.</p>	<p>Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska</p>	<p>3) uwaga uwzględniona częściowo</p>	<p>W projekcie KP zaplanowano działania mające na celu systemowe i wielokierunkowe wsparcie służb konserwatorskich.</p> <p>Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 u.o.z. i jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku tej ustawy. Określa ona ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków.</p> <p>Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczną opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p> <p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p>
83	<p>Na stronach 12–16 zawarte zostały w formie tabelarycznej liczby dotyczące wybranych aktów wydawanych przez WKZ.</p> <p>Brak adnotacji o wydawanych przez samorządowych konserwatorów zabytków decyzjach, postanowieniach, uzgodnieniach/pozwoleniach i zaleceniach konserwatorskich. Dane takie rokrocznie</p>	<p>Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska</p>	<p>1) uwaga uwzględniona</p>	<p>Dotychczas nie prowadzono badań i analiz działalności samorządowych konserwatorów zabytków, stąd brak informacji (także statystycznej) na ten temat.</p> <p>Po 10 latach od wejścia w życie u.o.z. i funkcjonowaniu obecnie ponad 60 samorządowych konserwatorów zabytków w systemie organizacyjnym ochrony zabytków w Polsce,</p>

	przekazywane są do WKZ. Odnosząc się do postępowań dotyczących zabytków, prowadzonych na terenie kraju warto podać pełny ich obraz. KPOZiOnZ jest dokumentem, który podejmuje przecież zagadnienia ochrony i opieki nad zabytkami na terenie całego kraju a nie tylko obszarów pozostających w kompetencji WKZ, a w tym wypadku, umykają znaczące jego fragmenty.			niezbędne jest przeprowadzenie szczegółowej analizy przyjętych rozwiązań wraz z jakościową i ilościową oceną działalności.
84	Pojawiają się w tekście pomyłki takie jak wytyczne konserwatorskie, które były w poprzedniej edycji u.o.z. . jednocześnie z zaleceniami, przewidzianymi w edycji obecnej u.o.z.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	Sformułowanie „wytyczne” pojawia się w tekście wyłącznie w odniesieniu do dokumentów sygnowanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków, a kierowanych do organów I instancji.
85	Nie można poważnie traktować zapisu o wsparciu samorządu na rzecz jego zaangażowania w ochronę zabytków poprzez konferencje, spotkania etc. To potężny błąd w myśleniu. Jeszcze raz powtórzę i nie jestem w tym odosobniona – samorząd jest i świadomy i zaangażowany. Czas najwyższy to zauważyć, podobnie jak istnienie kompetentnej samorządowej służby konserwatorskiej.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	3) uwaga uwzględniona częściowo	Do projektu KP wprowadzono zestawienie samorządowych konserwatorów zabytków wraz z komentarzem. Cytowany zapis o wsparciu samorządu terytorialnego jest wybiórczy. Właściwe jego brzmienie jest następujące: [...] <i>stworzenie warunków dla wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnienie np. poprzez publikacje, portal informacyjny oraz cykl konferencji i spotkań z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego dotyczących zarządzania dziedzictwem na poziomie lokalnym.</i> Jednoznacznie świadczy on o podejmowaniu działań o charakterze „modelowym”, których jedynie częścią mogą być konferencje, seminaria itp. Należy ponadto przypomnieć o działaniach zapisanych w projekcie KP, które realizowane będą jako wsparcie na rzecz jednostek samorządu terytorialnego: Kierunek działania 4 (cel szczegółowy 2) – <i>Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków.</i>
86	Stworzenie skutecznej formy prawnej dla finansowania ochrony i opieki nad zabytkami, m.in. poprzez system odpisów podatkowych, jako zachęty dla potencjalnych inwestorów byłoby z pewnością jedną z lepszych i skuteczniejszych form wsparcia, że nie wspomnę o prawodawstwie w tym zwłaszcza procedurach dotyczących gminnej ewidencji zabytków czy decyzji nakazującej przeprowadzenie prac, których wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem zabytku.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	Szczegółowe analizy dotyczące funkcjonowania systemu ochrony zabytków w Polsce w wymiarze organizacyjnym, prawnym i finansowym są prowadzone niezależnie od sformułowanych zadań/bądź (zgłaszanego przez wnioskodawcę) ich braku w projekcie KP. Wypracowywane w ten sposób wnioski mogą stanowić podstawę do konstruowania właściwych rozwiązań legislacyjnych. Prace o charakterze prawno-legislacyjnym są jednym z obowiązków MKiDN i jako takie nie muszą być literalnie wpisane w projekt KP. M.in. ze względu na jednoznacznie określone procedury legislacyjne, w sporym stopniu niezależne od MKiDN. Jednoznaczne (a narażone na częste i czasami istotne zmiany) zapisy wprowadzone do projektu KP, przy trybie przyjmowania KP uchwałą Rady Ministrów, mogą stanowić bardzo poważne zagrożenie dla prawidłowości i terminowości prowadzenia prac o charakterze legislacyjnym. Każda zmiana w KP wymagać będzie czasochłonnej zmiany uchwały Rady Ministrów.
87	Gez i programy opieki nie rozwiązują tematu na szczeblu gminnym – potrzebna wykwalifikowana kadra	Konserwator Zabytków Powiatu Kwidzińskiego – Wiesław Gałkowski	4) uwaga nieuwzględniona	Zarówno GEZ, jak i programy opieki nad zabytkami są istotnymi narzędziami programowania działań ochronnych na poziomie gmin i przez same gminy. Kwestia kwalifikacji kadr znajduje się w kompetencjach jst organizujących samorządowe służby konserwatorskie.
88	Pierwsze dwa punkty a i b są nie tyle diagnozą, co historią prawodawstwa polskiego w zakresie ochrony zabytków oraz informacją na temat międzynarodowych konwencji, które zostały ratyfikowane i nie zostały ratyfikowane. Brakuje natomiast zdiagnozowania problemów służb konserwatorskich w funkcjonujących obecnej formie oraz propozycji zmian, które usprawniłyby skuteczność prowadzonych działań w zakresie opieki i ochrony nad zabytkami.	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	4) uwaga nieuwzględniona	Szczegółowe analizy dotyczące funkcjonowania systemu ochrony zabytków w Polsce w wymiarze organizacyjnym, prawnym i finansowym są prowadzone niezależnie od sformułowanych zadań/bądź (zgłaszanego przez wnioskodawcę) ich braku w projekcie KP. Wypracowywane w ten sposób wnioski mogą stanowić podstawę do konstruowania właściwych rozwiązań legislacyjnych. Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.

89	W Programie szczegółowo opisano ilość decyzji wydawanych przez wcz, natomiast pominięto decyzje administracyjne wydawane przez mkz, którzy realizują zadania z zakresu kompetencji wcz na podstawie porozumień.	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	1) uwaga uwzględniona	Dotychczas nie prowadzono badań i analiz działalności samorządowych konserwatorów zabytków, stąd brak informacji (także statystycznej) na ten temat. Po 10 latach od wejścia w życie u.o.z. i funkcjonowaniu obecnie ponad 60 samorządowych konserwatorów zabytków w systemie organizacyjnym ochrony zabytków w Polsce, niezbędne jest przeprowadzenie szczegółowej analizy przyjętych rozwiązań wraz z jakościową i ilościową oceną działalności.
90	Krajowy Program praktycznie nie odnosi się do roli Miejskich Konserwatorów Zabytków, którzy realizują zadania z zakresu kompetencji WKZ. Jedynie na str. 16 zamieszczono informację o możliwości przekazania kompetencji, natomiast brak jest np. informacji ilu jest Miejskich Konserwatorów, realizujących kompetencje Konserwatorów Wojewódzkich.	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z sugestią wnioskodawcy, włączając do dokumentu aktualne zestawienie samorządowych konserwatorów zabytków wraz z komentarzem.
91	Samorządy są świadome i zaangażowane w ochronę zabytków. Dlatego też zdecydowanie ważniejsze niż cykl konferencji i publikacji dotyczących zarządzania dziedzictwem na poziomie lokalnym, jest stworzenie konkretnych instrumentów prawnych i finansowych, które wspierałyby działania samorządów na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami.	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	3) uwaga uwzględniona częściowo	Do projektu KP wprowadzono zestawienie samorządowych konserwatorów zabytków wraz z komentarzem. Cytowany zapis o wsparciu samorządu terytorialnego jest wybiórczy. Właściwe jego brzmienie jest następujące: [...] stworzenie warunków dla wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnienie np. poprzez publikacje, portal informacyjny oraz cykl konferencji i spotkań z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego dotyczących zarządzania dziedzictwem na poziomie lokalnym. Jednoznacznie świadczy on o podejmowaniu działań o charakterze „modelowym”, których jedynie częścią mogą być konferencje, seminaria itp. Należy ponadto przypomnieć o działaniach zapisanych w projekcie KP, które realizowane będą jako wsparcie na rzecz jednostek samorządu terytorialnego: Kierunek działania 4 (cel szczegółowy 2) – <i>Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków.</i>
92	Z mojej praktyki wynika, że wykaz ustaw jest niepełny, do ważniejszych aktów prawnych, z których często korzystamy, a zostały pominięte należy: <ul style="list-style-type: none"> • ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska • ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej • ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie • ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach • ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach ustawie z dnia 14 lipca 1993 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach • ustawa o opłacie skarbowej • ustawa o podatkach i opłatach lokalnych • ustawa o podatkach od spadków i darowizny • ustawa o odpadach • Kodeks karny wykonawczy i inne. Może należałoby ten punkt pozostawić jako otwarty.	Miejski Konserwator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	1) uwaga uwzględniona	Wprowadzono zapis pozostawiający listę wymienianych aktów prawnych jako otwartą.
93	Brakujące akty prawne w zestawieniu w Diagnozie: <ul style="list-style-type: none"> • Ustawa z dnia 21 marca 1991 r., o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej, z późn. zm., tekst jednolity DU 2003, nr 153, poz. 1502. • Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 o zmianie ustawy o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw. DU 2004, nr 6 poz. 41. 	Centralne Muzeum Morskie – Iwona Pomian	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP uzupełniono zgodnie z sugestią wnioskodawcy.

	<ul style="list-style-type: none"> • Ustawa z dnia 18 listopada 2001 r., kodeks morski. DU 2001, nr 138, poz. 1545. • Ustawa z dnia 17 października 2003 roku o wykonywaniu prac podwodnych. DU 2003, nr 199, poz. 1936 z późn. zm. 			
94	<p>W rozdziale dotyczącym organów ochrony zabytków nie wspomniano, że na polskich obszarach morskich pozwolenie na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 12, wydaje dyrektor urzędu morskiego w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków właściwym dla miejsca siedziby urzędu morskiego.</p> <p>W sprawach, o których mowa w art. 36 ust. 2 i art. 48, organem pierwszej instancji jest dyrektor urzędu morskiego, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.</p>	Centralne Muzeum Morskie – Iwona Pomian	1) uwaga uwzględniona	Zapisy projektu KP skorygowano zgodnie z postulatem wnioskodawcy.
95	<p>Z punktu widzenia działalności takich instytucji jak muzea, przedstawiony projekt Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami (KPOZIONZ) ma wiele braków. Nie uwzględnia się roli kilkuset placówek muzealnych, zarządzających ogromną liczbą zabytków ruchomych.</p> <p>W związku z celem głównym Programu : „Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków”, pominięcie tak ważnej grupy instytucji opiekujących się zabytkami jest niezrozumiałe.</p> <p>Nie doceniono roli muzeów w sferze edukacji z zakresu historii kultury, sztuki, dziejów „małych ojczyzn”, którą realizują w swoich małych społecznościach zarówno przez wystawy i publikacje, jak i, a może przede wszystkim, poprzez lekcje muzealne, prelekcje i wykłady.</p> <p>Program zakłada, że najodpowiedniejszym medium do budowania świadomości społecznej wartości zabytków oraz wiedzy o dziedzictwie kulturowym są telewizja i radio (str. 30), ponieważ z nich Polacy (w sondażu 58%) czerpią najwięcej informacji w tych dziedzinach. Z tej samej przyczyny zakłada się także wzmocnienie informacji na temat dziedzictwa kulturowego w internecie (str. 33). Te założenia projektu są bardzo słuszne, ale czy nie należałoby również wspomóc w tym obszarze działalność muzeów, bo przecież widz może także tam pozyskiwać informacje o zabytkach (w zainstalowanych tam „kioskach” medialnych, np. na wzór kawiarenek internetowych lub poprzez udostępnianie zdigitalizowanych zasobów).</p> <p>Ponadto w związku z wynikiem sondażu w którym 84% Polaków (str. 84) deklaruje, że zabytkom powinny towarzyszyć dodatkowe działania zwiększające atrakcyjność odbioru lub ułatwiające poznanie i interpretację ich wartości oraz 50% respondentów w w/w sondażu wskazuje wystawy jako „atrakcję” towarzyszącą zabytkom (str. 35), wydaje się oczywistym wykorzystać muzea do przekazywania wiedzy o dziedzictwie kulturowym. Zwłaszcza, że muzea te informacje mogą nie tylko przekazywać, ale w profesjonalny sposób tworzyć (muzealnicy posiadają przygotowanie merytoryczne, pedagogiczne; prowadzą badania na temat dziedzictwa lokalnego).</p>	Muzeum Narodowe we Wrocławiu	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Biorąc pod uwagę, że muzea gromadzą liczbę zasób zabytków ruchomych, ich stan i sposób ochrony zostaną uwzględnione w trakcie prowadzonej analizy stanu ochrony zabytków ruchomych – kierunek działania 5 celu szczegółowego 1.</p> <p>Kwestiom edukacji i popularyzacji poświęcony został cały cel 3 KP. W ramach zaplanowanych w nim działań mogą brać udział także muzea. W projekcie KP nie można wprost zapisać zadań, których realizatorem byłyby jednostki muzealne, co jednak nie uniemożliwia ich udziału w realizacji zadań KP zbieżnych ze ich ustawowymi zadaniami.</p> <p>Należy jednak mieć na uwadze, że KP ma za zadanie realizować w pierwszym rzędzie zapisy u.o.z.</p>
96	<p>W zakresie dziedzictwa archeologicznego udział urzędów konserwatorskich uznać należy za niewystarczający. Podstawowym problemem jest brak klarownego i jednoznacznego stanowiska doktryny konserwatorskiej w zakresie prowadzenia ochrony zabytków archeologicznych. Problem ten dotyczy przede wszystkim ruchomych zabytków archeologicznych. W tym zakresie zaangażowanie urzędów konserwatorskich np. w rozstrzyganie sytuacji spornych lub niejasnych dotyczących m.in. zakresu interpretacji obowiązujących przepisów prawnych jest niewystarczający. Odrębnym problemem jest niewydolność funkcjonowania urzędów konserwatorskich, która przejawia się m.in. w braku czynnego zaangażowania WKZ w procesie przekazywania zabytków archeologicznych do muzeów, braku realnej współpracy z muzeami w zakresie przechowywania i konserwacji artefaktów.</p> <p>Niepokojące są ponadto bardzo różnorodne praktyki urzędów konserwatorskich w zakresie standardów dotyczących przekazywanej przez archeologów dokumentacji z przeprowadzonych badań. Czytelny jest ponadto brak zainteresowania stanem zachowania zabytków już zdeponowanych w</p>	<p>Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie – Wojciech Borkowski</p> <p>Muzeum Archeologiczne w Krakowie – Jacek Górski</p> <p>Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie – Leszek Lenarczyk</p>	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Kierunek działania 5 celu szczegółowego 1, zakłada opracowanie szczegółowej analizy ochrony zabytków ruchomych, w tym także ruchomych archeologicznych. Zgłoszony postulat zostanie poddany szczegółowej analizie w ramach ww. prac.</p> <p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p>

	<p>muzeach, jak również nierozwiązanej sytuacji zabytków znajdujących się od lat w bezprawnym posiadaniu archeologów, którzy ukończyli swoje prace badawcze ale z różnych powodów nie przekazali odkrytych zabytków. W tym zakresie kontrola konserwatorska, jak również egzekwowanie obowiązujących przepisów prawa pozostawia dużo do życzenia.</p> <p>Czytelny jest ponadto problem dotyczący interpretacji obowiązującej definicji zabytku archeologicznego. Coraz częściej bowiem pozyskiwane są w trakcie badań archeologicznych lub przypadkowych odkryć rzeczy o współczesnej metryce pochodzenia, które jednak z uwagi na fakt, iż odkryte zostały w tzw. kontekście kulturowym i pozyskane przy pomocy metod archeologicznych mogą być (i niejednokrotnie są) uznawane za zabytek archeologiczny ze wszelkimi tego faktu konsekwencjami prawnymi. Brak jednak w tym względzie jednolitego stanowiska, które reprezentowałyby urzędy konserwatorskie. Zbyt duża uznaniowość w zakresie identyfikacji zabytków archeologicznych o współczesnej (przeważnie XX-wiecznej) chronologii powoduje dezorientację społeczną, która dotyczy również grupy zawodowej archeologów (w tym archeologów-muzealników).</p>	Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu – Maciej Trzciniński		
97	<p>Str. 13. Tabela:</p> <p>Brak wyszczególnienia kontroli prawidłowości i legalności reklam na obiektach zabytkowych i sankcji za umieszczanie reklam bez uzgodnienia (co jest bardzo ważne ze względu na potęgający się chaos i natłok reklam w krajobrazie).</p>	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Pozwolenia na umieszczenie reklamy na obiekcie bądź w obszarze zabytkowym wydają właściwi konserwatorzy zabytków na podstawie przepisów art. 36 ust. 1 pkt 10 (zabytku umieszczenie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów [...]). Stanowią one część ogólnej puli pozwoleń wydawanych na podstawie wspomnianego przepisu, w związku z czym nie ma możliwości wyodrębnienia tych, które dotyczą kwestii reklam.</p> <p>Analogicznie – ogólna pula kontroli, zaleceń i nakazów stanowiących narzędzie działań konserwatorów zabytków również nie pozwala na precyzyjne wyodrębnienie z nich tych działań, które dotyczą legalności reklam.</p>
98	<p>Str. 13. Tabela:</p> <p>przedostatni pkt.: liczba wykonanych zastępczo prac konserwatorskich przy zabytkach ruchomych wpisanych do r.z. – wskaźniki 0,0 ,1,3 wskazują na dużą opieszałość służb konserwatorskich w podejmowaniu takich prac, brak realizacji ustawowo gwarantowanej możliwości interwencji służb ochrony w wypadkach zagrożeń obiektów. Oczywiście rozumiemy, że to wynika także z braku funduszy. Należy zatem przewidzieć odpowiednie fundusze na takie interwencyjne prace.</p> <p>Brak wyszczególnienia liczby wykonanych zastępczo remontów konserwatorskich wobec zabytków nieruchomych. Oznacza to, że takich się w ogóle nie wykonuje, a więc nie korzysta z ustawowego instrumentu ratowania zagrożonych obiektów, a takich są krocie.</p>	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	1) uwaga uwzględniona	<p>Zapis w projekcie KP zawierał błąd skorygowany zgodnie z sugestią wnioskodawcy : <i>Liczba wykonanych zastępczo prac konserwatorskich przy zabytkach nieruchomych.</i></p> <p>Ponadto zestawienie nie obejmowało jednego remontu zastępczego wykonanego w 2009 roku – łączna liczba takich prac w latach 2008–2012 wynosi 6.</p> <p>W związku z niewielką liczbą ww. czynności, dla uniknięcia zafałszowania zawartej w tabeli informacji zrezygnowano z procentowego szacowania zmian.</p> <p>Natomiast analogicznych prac zastępczych przy zabytkach ruchomych w latach 2008–2011, nie wykonywano.</p>
99	<p>Str. 13. Tabela:</p> <p>Brak wyszczególnienia liczby obiektów, w stosunku do których podjęto decyzję o tymczasowym zajęciu obiektu zagrożonego przez starostę (przejęciu na skarb Państwa). Oznacza to, że odpowiednie organy nie korzystają z instrumentów przewidzianych w u.o.z. wobec zagrożonych obiektów, a to oznacza słabość działania i autorytetu służb konserwatorskich a co za tym idzie postrzeganie niszczenia zabytków jako działalność o małej szkodliwości społecznej.</p>	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	1) uwaga uwzględniona	<p>Uzupełniono tabelę w projekcie KP o pozycję dotyczącą ilości wniosków do starosty o ustanowienie czasowego zajęcia zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków w celu zabezpieczenia ich przed zniszczeniem lub uszkodzeniem. W latach 2008–2012 wżz złożyli 5 takie wnioski.</p> <p>W związku z niewielką liczbą ww. czynności, dla uniknięcia zafałszowania zawartej w tabeli informacji zrezygnowano z procentowego szacowania zmian.</p>
100	<p>Str. 18.</p> <p>Liczba obowiązujących gminnych programów opieki nad zabytkami: dlaczego zmalała ich liczba? W roku 2013 o 48 mniej niż w roku 2012 ?</p> <p>Prawdopodobnie jest to błąd lub też zostały one uchylone lub podważone (?)</p>	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Liczba podanych w <i>Krajowym programie</i> gminnych programów opieki nad zabytkami za lata 2008–2012 odnosiła się do programów uchwalonych do końca każdego roku, liczba programów za rok 2013 podana była wg stanu na 30 czerwca, w związku z tym nie mogła objąć programów, które zostaną przyjęte na mocy uchwał rad gmin w pozostałych miesiącach 2013 r.</p> <p>Brak stosownego komentarza przy zestawieniu został uzupełniony, zmianie uległa też (w związku z przywołanymi wyjaśnieniami) liczba aktualnych gminnych programów opieki nad zabytkami – wg stanu na 8 listopada 2013 r. wynosi ona 459.</p>

101	Zwrócić uwagę na kompetencje zatrudnianych osób w powiatach i w gminach; właściwe relacje i wymiana informacji z WUKZ oraz zarządcami obiektów zabytkowych	Ks. Andrzej Rusak – Muzeum Diecezjalne w Sandomierzu	3) uwaga uwzględniona częściowo	Kwestie te nie leżą w kompetencjach Generalnego Konserwatora Zabytków, jakkolwiek system szkoleń zaprojektowanych w KP powinien poprawić sytuację w tym zakresie.
102	Str. 8. Kolokwialne pojęcie „legalnej definicji”	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Wyrażenie „definicja legalna” jest pojęciem z języka prawniczego, a nie potocznej odmiany języka naturalnego. Stosowane jest powszechnie zarówno w nauce prawa, jak i orzecznictwie. Wyrażeniem tym określa się definicję zawartą w akcie normatywnym.
103	Str. 9 – P odstawowe znaczenie... – nie uwzględniono konwencji dot. np. dziedzictwa niematerialnego.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2) uwaga uwzględniona	W zestawieniu konwencji mających podstawowe znaczenie dla formułowania celów i kierunków działania w ochronie zabytków wymieniona została <i>Konwencja UNESCO w sprawie ochrony kulturowego dziedzictwa niematerialnego</i> .
104	Nieuzasadnione zdanie „bardzo poważne wątpliwości budzi sposób ochrony zabytków ruchomych”.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Wielokrotnie przy różnych okazjach – konferencje, seminaria, dyskusje środowiskowe – podkreśla się problem właściwej ochrony zabytków ruchomych. Zarówno poprzez wpisy do rejestru zabytków, ograniczone de facto do dobrej woli właścicieli, poprzez prowadzenie ewidencji itp. Spora część rejestru zabytków jest (analogia do zabytków ruchomych) nieuporządkowana, nieznanym jest stan zabytków ich status własnościowy ani też lokalizacja. Stąd zdanie o bardzo poważnych wątpliwościach co do sposobu ochrony zabytków ruchomych jest w pełni uzasadnione. Problem ten został dostrzeżony przy opracowywaniu projektu KP, w związku z czym przyjęto jako konieczny I etap sporządzenie diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych.
105	Str. 11. niejasne określenie organów ochrony zabytków – różne w dwóch akapitach.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Brak niejasności: na podstawie art. 89 u.o.z. Organami ochrony zabytków są: 1) <i>minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;</i> 2) <i>wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.</i> Na podstawie art. 93 ust 1 <i>W sprawach określonych w ustawie i w odrębnych przepisach organem pierwszej instancji jest wojewódzki konserwator zabytków, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.</i>
106	Przy diagnozie działania WUOZ – w konkluzji do zwiększenia zadań brak odniesienia do konieczności zwiększenia obsady kadrowej lub uproszczenia i sprecyzowania przepisów, jako czynników poprawiających efektywność.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Uwaga odnosi się do organizacji wuoz (kompetencja ministra właściwego do spraw administracji i cyfryzacji) oraz zmian prawnych. Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
107	Str. 20. brak diagnozy przyczyn małej liczby parków kulturowych – jest wśród nich ustawodawstwo i znaczne rygory i koszty (w tym konieczność wykonania planu zagospodarowania przestrzennego)	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	1) uwaga uwzględniona	W projekcie KP nie można dookreślać lub wskazywać konkretne wzory/szablony planów ochrony parku kulturowego (art. 16 ust. 3 u.o.z.). Należy przypomnieć, że powoływanie parków kulturowych należy do wyłącznej kompetencji jednostek samorządu terytorialnego. Podajcie takiej decyzji musi w naturalny sposób wiązać się z koniecznością wypełnienia obowiązków ustawowych, w tym poniesienia określonych kosztów. Wychodząc jednak naprzeciw zgłoszonym postulatam do projektu KP wprowadzono uzupełnienie: Cel szczegółowy 2, kierunek działania 4, zadanie nr 4: Wsparcie samorządu terytorialnego przy powoływaniu parków kulturowych poprzez przygotowanie w formie zaleceń konstrukcji dokumentu i wymogów jakie powinien spełniać plan ochrony parku kulturowego.

108	<p>c. Organy ochrony zabytków w Polsce – zadania i kompetencje:</p> <p>Wszelkie Urzędy Konserwatorskie winny być wyłączony spod jurysdykcji lokalnej administracji i powinny podlegać wyłącznie Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i MKiDN. Istniejąca do tej pory struktura w znacznym stopniu uniemożliwia działalność Urzędowi Konserwatorskim ze względu na niekompetencję lokalnych urzędników.</p>	<p>Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka</p> <p>Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku u.o.z. Ustawa określa ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków.</p> <p>Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczny opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i wielu o podobnej treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p>
109	<p>c. Organy ochrony zabytków w Polsce – zadania i kompetencje:</p> <p>Opracowanie metod zmuszających do podjęcia przez Urzędy Konserwatorskie decyzji o wszczęciu z urzędu procedury wpisu do rejestru zabytków najbardziej zagrożonych (art. 6 ust. 1 u.o.z., art. 6 ust. 2 u.o.z.).</p>	<p>Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka</p> <p>Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Przywołany art. 6 u.o.z. jednoznacznie określa konieczność ochrony zabytków bez względu na stan zachowania. Dalsze uregulowania u.o.z., szczególnie art. 8 i 9, określają prawa i wyłączne kompetencje wojewódzkiego konserwatora zabytków odnośnie wpisu obiektu do rejestru. Art. 10 u.o.z. gwarantuje możliwość interwencji wcz w odniesieniu do zabytków ruchomych: <i>Wojewódzki konserwator zabytków może z urzędu wydać decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia [...].</i></p> <p>W związku z tym, że wcz jest jedynym, ustawowo umocowanym organem administracji, którego kompetencją jest prowadzenie rejestru zabytków (w tym podejmowanie decyzji o wpisie do rejestru), nie jest możliwe utworzenie mechanizmów nakładających na niego taki obowiązek.</p>
110	<p>d. Rola samorządu terytorialnego w systemie ochrony zabytków w Polsce:</p> <p>Narzędzia prawne umożliwiające Urzędowi Konserwatorskim i/lub Generalnemu Konserwatorowi egzekwowanie od samorządów lokalnych wdrażania programów opieki nad zabytkami (na poziomie województwa, powiatu, gminy).</p>	<p>Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka</p> <p>Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Analizy przeprowadzone na potrzeby projektu KP wskazują, że ustawowy obowiązek sporządzania programów opieki nad zabytkami w największym stopniu realizują samorządy wojewódzkie, w najmniejszym zaś samorządy powiatowe.</p> <p>Jednakże KP, jako dokument uchwalany przez Radę Ministrów, nie może nakładać żadnych zobowiązań na jednostki samorządu terytorialnego.</p>
111	<p>d. Rola samorządu terytorialnego w systemie ochrony zabytków w Polsce:</p> <p>Wprowadzenie konieczności wykonywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz ze studium ochrony krajobrazu. Dokumenty te powinny być sporządzane przez interdyscyplinarne zespoły, w skład których powinni wchodzić m.in. konserwatorzy zabytków, którzy mieliby znaczący wpływ na kształt i treść powstającego dokumentu.</p>	<p>Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka</p> <p>Koło Naukowe Studentów</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest wyłączną kompetencją samorządu terytorialnego.</p> <p>KP, jako dokument uchwalany przez Radę Ministrów, nie może nakładać żadnych zobowiązań na jednostki samorządu terytorialnego.</p>

		Konserwatorstwa UMK [Toruń]		
112	Objęcie ochroną (na wniosek lub z urzędu) wszystkich zabytków wymienionych w art. 6 ust. 1 u.o.z., czyli takich, które winny być chronione bez względu na stan zachowania, a są często niszczone, jak np. zabytki przemysłowe, zabytków infrastruktury kolejowej, cmentarze zwłaszcza innych niż katolickie wyznań.	Renata Domagała Anna Walczak	2) uwaga uwzględniona	Obecne rozwiązania prawne zapewniają taką możliwość – na podstawie art. 6 u.o.z.: 1. <i>Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania: 1) zabytki nieruchome [...], 2) zabytki ruchome [...], 3) zabytki archeologiczne [...]</i> ; na podstawie art. 7 stosowane są zaś właściwe do okoliczności formy ochrony zabytków.
113	Wypracowanie narzędzi i rozwiązań prawnych dla Woj. Konserwatorów Zabytków zmierzających do wszczęcia z urzędu postępowań o wpis do rejestru zabytków ruchomych, zagrożonych zniszczeniem, a które winny być chronione bez względu na stan zachowania zgodnie z art. 6 ust. 2 u.o.z. (dot. np. zabytkowego taboru kolejowego czy też nagrobków na cmentarzach wyznaniowych czy np. z I wojny światowej).	Renata Domagała Anna Walczak	2) uwaga uwzględniona	Obecne rozwiązania prawne zapewniają taką możliwość – na podstawie art. 10 ust. 2 u.o.z.: <i>Wojewódzki konserwator zabytków może z urzędu wydać decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia [...]</i> .
114	s. 9 b. Podstawowe znaczenie dla formułowania celów i kierunków działania w ochronie zabytków mają ratyfikowane przez Polskę konwencje międzynarodowe, dotyczące zarówno ochrony zabytków ruchomych, jak i nieruchomych. <u>Uwaga.</u> Takie sformułowanie jest niejasne, w kontekście prowadzenia rejestru zabytków z podziałem na księgi: A – nieruchome, B - ruchome, C - archeologiczne (w tym ruchome i nieruchome). W związku z powyższym tylko z treści i powołania się na konkretne konwencje wynika, że cele i kierunki działania dotyczą także zabytków nieruchomych i ruchomych archeologicznych.	Małgorzata Birezowska	2) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano uwzględniając postulat wnioskodawcy w brzmieniu: Podstawowe znaczenie dla formułowania celów i kierunków działania w ochronie zabytków mają ratyfikowane przez Polskę konwencje międzynarodowe, dotyczące ochrony zabytków.
115	s. 9–10 W szczególności bardzo poważne wątpliwości budzi sposób ochrony zabytków ruchomych, w tym archeologicznych zwłaszcza w <i>Świetle Konwencji Haskiej</i> (1954), która wymaga podejmowania określonych działań inwentaryzacyjnych oraz przygotowywania planów ochrony na wypadek konfliktu zbrojnego oraz Konwencji w sprawie środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury (1970), która dotyczy ukształtowania systemu kontroli wywozu zabytków za granicę oraz determinuje funkcję zabytków ruchomych, w tym archeologicznych. <u>Uwaga.</u> Wymienione konwencje dotyczą także dziedzictwa archeologicznego i należy te zabytki uwzględnić.	Małgorzata Birezowska	2) uwaga uwzględniona	Problem właściwej ochrony zabytków ruchomych, w tym ruchomych zabytków archeologicznych, znalazł swoje odbicie w planowanej realizacji Diagnostyki prawnej stanu ochrony zabytków ruchomych, która stanowić będzie podstawę do podejmowania działań na rzecz usprawnienia i uporządkowania zasad ochrony zabytków ruchomych. Diagnoza uwzględnić będzie uwarunkowania wynikające z międzynarodowego prawodawstwa (konwencje) przyjętego przez Polskę.
116	s. 11 W imieniu wojewodów zadania i kompetencje w zakresie ochrony zabytków wykonują wojewódzcy konserwatorzy zabytków, powoływani i odwoływani przez wojewodę, za zgodą lub na wniosek Generalnego Konserwatora Zabytków, którzy wchodzi w skład rządowej administracji zespolonej w województwie. <u>Uwaga.</u> Błąd. Niezgodne z obowiązującym stanem prawnym u.o.z art. 91	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	Skorygowana treść: <i>W imieniu wojewodów zadania i kompetencje w zakresie ochrony zabytków wykonują wojewódzcy konserwatorzy zabytków, powoływani i odwoływani przez wojewodę, za zgodą Generalnego Konserwatora Zabytków, którzy wchodzi w skład rządowej administracji zespolonej w województwie.</i> Oraz przypis nr 23: Art. 89, pkt 2 oraz art. 91 u.o.z.
Obszar 2. Stan zachowania zabytków w Polsce – rola i znaczenie rejestru zabytków oraz systemów informacji o zabytkach				
117	s. 26 Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków – pominięto zupełnie kwestię stanu zachowania zabytków archeologicznych!	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z sugestią wnioskodawcy, wprowadzając zestawienie nieruchomych zabytków archeologicznych z uwzględnieniem charakteru ewentualnych zagrożeń.
118	s. 30 b. Ewidencja zabytków archeologicznych – Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP) – brak wzmianki o konieczności dokonywania weryfikacji obszarów AZP już przebadanych poprzez zastosowanie nowoczesnych metod badawczych, które pozwalają na doprecyzowanie lokalizacji stanowisk	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z sugestią wnioskodawcy, wprowadzając zapisy o konieczności weryfikacji obszarów przebadanych w I etapie AZP, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zagrożonych działaniami inwestycyjnymi. W ramach programu MKiDN <i>Dziedzictwo kulturowe</i> Priorytet <i>Ochrona dziedzictwa</i>

	wyznaczonych w pierwszym etapie AZP, a także odkrycia nowych. W szczególności powinny dotyczyć to tych obszarów, które charakteryzują się intensyfikacją procesów inwestycyjnych.			<i>archeologicznego</i> wspierane są działania obejmujące nieinwazyjne badania archeologiczne, ewidencję i inwentaryzację zabytków archeologicznych (w tym badania AZP) oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych.
119	Projekt programu niewystarczająco odnosi się do kwestii uporządkowania zasobu, jakim są zabytki wpisane do rejestru i ujęte w gminnych ewidencjach.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	3) uwaga uwzględniona częściowo	Realizacja zadań Kierunku 1 (cel szczegółowy 1) ma zapewnić eliminację z obrotu prawnego decyzje o wpisie do rejestru zabytków obiektów nieistniejących, przeniesionych do muzeów lub które utraciły wartości uzasadniające ich wpis do rejestru – stanowi to I etap porządkowania rejestru zabytków. Realizacja II etapu, planowana w kolejnej edycji KP na lata 2017–2020, polegać będzie na korygowaniu treści decyzji o wpisie do rejestru (zakres ochrony, opis obiektu, granice objęte ochroną, itp.). Problem gminnej ewidencji zabytków, jej tworzenie i wykorzystywanie dla określania form ochrony zabytków, są przedmiotem odrębnych analiz – KP nie jest dokumentem mającym rozstrzygać kwestii o charakterze legislacyjnym.
120	Brak tabeli rozpoznania ile jest obiektów wpisanych do Gminnych Ewidencji Zabytków i ile gmin (wg stanu na 2013 r.) je posiada. To ważne ze względu na nowelizację ustawy o ochronie zabytków oraz ustawy Prawo Budowlane i ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakładające obowiązkową kuratelę służb konserwatorskich nad obiektami wpisanymi do GEZ.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	Problem gminnej ewidencji zabytków, jej tworzenie i wykorzystywanie dla określania form ochrony zabytków, są przedmiotem odrębnych analiz – KP nie jest dokumentem mającym rozstrzygać kwestii o charakterze legislacyjnym.
121	Monitorowanie stanu zachowania miejsc Światowego Dziedzictwa dotyczy szerszego zakresu niż monitorowanie stanu zachowania obiektu wpisanego do rejestru zabytków. Obejmuje m.in. szeroko rozumiany kontekst i ochronę otoczenia (Uniwersalna Wyjątkowa Wartość miejsca, strefy buforowe) oraz ochronę widoków z miejsca i na miejsce Światowego Dziedzictwa (<i>visual impact</i>). Ponadto nie zawsze obszary wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa pokrywają się z obszarem wpisanym do rejestru zabytków (dotyczy to wcześniejszych wpisów).	PK ds. UNESCO	1) uwaga uwzględniona	Autorzy projektu KP w pełni zgadzają się ze stwierdzeniem, iż monitorowanie miejsc i obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO jest niezwykle istotnym działaniem na rzecz zachowania uniwersalnej wyjątkowej wartości. Stąd zadanie koordynowania procesów monitoringu realizuje NID – państwowa instytucja kultury podległa Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
122	Prowadzona przez NID praca nad rejestrem nie jest jego weryfikacją, jest to rozpoznanie w I etapie (czy obiekty istnieją bądź nie, utraciły czy nie wartości, wpisy opatrzone błędem pierwotnym itp.), nie przeprowadzono analizy treści decyzji w zakresie precyzyjnego określenia przedmiotu i obszaru wpisu – co znacząco utrudnia prawidłowość działań służb konserwatorskich. Analiza dokonywanych przez NID decyzji nie jest oparta na przesłankach prawnych, takich jak treść zawarta w orzeczeniu decyzji, wnioski wyprowadzane są z uzasadnienia tej decyzji, co prowadzi do błędów statystycznych. Uwaga ta dotyczy zarówno zabytków nieruchomych, jak i archeologicznych.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bielinis-Kopec Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski	1) uwaga uwzględniona	Prowadzone obecnie przez NID prace mają wyłącznie charakter rozpoznania zasobów, weryfikujący jedynie istnienie/bądź nie obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków. Prowadzone badania nie odnoszą się do szczegółowego stanu zachowania (w tym stanu technicznego) obiektów, nie weryfikują statusu własnościowego ani także precyzji treści decyzji o wpisie do rejestru zabytków. Zapisy w KP zostały zmienione zgodnie z sugestią wnioskodawcy. Realizacja zadań Kierunku 1 (cel szczegółowy 1) ma zapewnić eliminację z obrotu prawnego decyzje o wpisie do rejestru zabytków obiektów nieistniejących, przeniesionych do muzeów lub które utraciły wartości uzasadniające ich wpis do rejestru – stanowi to I etap porządkowania rejestru zabytków. Realizacja I etapu porządkowania rejestru zabytków dotyczyć będzie zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C). Realizacja II etapu, planowana w kolejnej edycji KP na lata 2017–2020, polegać będzie na korygowaniu treści decyzji o wpisie do rejestru (zakres ochrony, opis obiektu, granice objęte ochroną, itp.).
123	Niespójność danych liczbowych dotyczących ilości zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków, które przywołano w Krajowym Programie z danymi Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Lublinie	Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka	4) uwaga nieuwzględniona	Dla prezentacji danych liczbowych dotyczących obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków nieruchomych i podziału ich na kategorie zabytków, przyjęto systematykę zastosowaną przy opracowaniu Raportu o stanie zabytków z 2004 roku. Pomimo ewentualnych różnic w sposobie podawania danych liczbowych, gwarantuje to porównywalność prezentowanych danych, na przestrzeni ostatnich 10 lat.
124	Brak odniesienia w rozdziale do formy ochrony zabytków, jaką jest gminna ewidencja zabytków.	Miejski Konserwator	4) uwaga	Gminna ewidencja zabytków nie jest formą ochrony zabytków w rozumieniu przepisu art. 7

	Rozdział jako swoista analiza zasobu kulturowego kraju może nie powinien ograniczyć się jedynie do danych liczbowych, ale także odnieść się do specyficznych aspektów dziedzictwa kulturowego naszego kraju?	Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	niewzględniona	u.o.z. Problem gminnej ewidencji zabytków, jej tworzenie i wykorzystywanie dla określania form ochrony zabytków, są przedmiotem odrębnych analiz – KP nie jest dokumentem mającym rozstrzygać kwestii o charakterze legislacyjnym.
125	Może w ramach Krajowego Programu warto przewidzieć formy wsparcia dla polskich zabytków utraconych w wyniku powojennej zmiany granic, które znalazły się poza terytorium Polski, ale też podjąć problematykę waloryzacji dóbr kultury tzw. dawnych Ziemi Odzyskanych, by nie przegrywały w wyścigu o fundusze ministerialne z zabytkami nie będącymi przed II wojną światową polskim dziedzictwem kulturowym?	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga niewzględniona	<i>Krajowy program</i> może dotyczyć działań wyłącznie na terenie kraju – u.o.z. nie ma żadnej mocy prawnej poza granicami Polski. Z analizy wsparcia finansowego udzielanego z budżetu MKiDN na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków wynika, że zabytki znajdujące na terenie tzw. Ziemi Odzyskanych otrzymują znaczące wsparcie – brak uzasadnienia dla przedstawionej opinii.
126	Temat dotyczący znaczenia systemów informacji o zabytkach, jako istotny obszar działania na rzecz edukacji i budowania tożsamości mieszkańców, wymaga precyzyjnego określenia jak docelowo będzie wyglądał, kto i w jaki sposób wprowadzi go do obiegu społecznego. Aktualna baza danych znajduje się przede wszystkim w urzędach służb konserwatorskich wszystkich szczebli a te jak wiadomo nie dysponują odpowiednim potencjałem etatowym do przyjęcia takiego zadania.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP uzupełniono zgodnie z postulatem wnioskodawcy o poniższy tekst: Zgodnie z ustawą z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej organem wiodącym, odpowiedzialnym za wprowadzenie do infrastruktury informacji przestrzennej danych o zabytkach chronionych prawem jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Generalny Konserwator Zabytków w imieniu MKiDN powierzył to zadanie dyrektorowi NID. Ustawa o IIP oraz Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) określa obowiązkowy zakres danych, który musi być uwzględniony dla każdego rekordu w bazie danych oraz tryb w jakim dane te muszą być publikowane w Internecie w formie usług sieciowych. Ważnym elementem tworzenia, gromadzenia i udostępniania danych o zabytkach w ramach infrastruktury informacji przestrzennej jest zapewnienie wysokiego standardu jakości oraz zapewnienia aktualizacji danych. Zadanie to jest niemożliwe do osiągnięcia bez stworzenia systemowego rozwiązania gwarantującego udział organów właściwych do prowadzenia rejestru zabytków w kontroli jakości danych gromadzonych w IIP oraz ich aktualizacji.
127	Opis systemu stosowanego przez NID do weryfikacji rejestru zabytków nieruchomości nie jest jasny. Dotyczy to m.in. wskazania 7 grup weryfikacyjnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków przed 2008, jednakże nie zostały podane informacje odnośnie zabytków, które są w dobrym stanie technicznym. Wskazana lista dot. wyłącznie obiektów problematycznych. Nie widzę konieczności umieszczania tego typu szczegółowych informacji w dokumencie strategicznym, wystarczy wskazanie, że taka weryfikacja jest prowadzona.	Miejski Konserwator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	4) uwaga niewzględniona	Prowadzone obecnie przez NID prace mają charakter rozpoznania zasobów, weryfikujący istnienie/bądź nie obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków. Prowadzone badania nie odnoszą się do szczegółowego stanu zachowania (w tym stanu technicznego) obiektów, nie weryfikują statusu własnościowego ani także precyzji treści decyzji o wpisie do rejestru zabytków. Prowadzone obecnie badania rozpoznawcze mają na celu eliminację z obrotu prawnego decyzji, których przedmiot nie istnieje. Przyjęta systematyka 7 grup weryfikacyjnych jest zgodna z założeniami Raportu o stanie zabytków z 2004 roku, dzięki czemu umożliwia porównywanie uzyskanych danych.
128	Wnioskuję o rozszerzenie w tym punkcie kwestii zabytków ruchomych. Konieczne jest bezzwłoczne „odszukanie” tych obiektów. Gminne ewidencje doprowadziły, w tych miejscach w których zostały wykonane, do uporządkowania kwestii zabytków nieruchomości, jednakże wiele zabytków ruchomych ostatnio było widziane przez służby konserwatorskie podczas wykonywania karty ewidencyjne, często ponad 30 lat temu.	Miejski Konserwator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	4) uwaga niewzględniona	Jako I etap analizy systemu ochrony zabytków ruchomych przyjęto realizację kierunku działań 5 w celu szczegółowym 1, tj. opracowanie kompleksowej diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych. Kolejnym etapem będzie weryfikacja zasobu oraz konfrontacja znajdujących się w obrocie prawnym decyzji o wpisie do rejestru zabytków ze stanem faktycznym.
129	Bardziej szczegółowe sprawdzanie rejestru i stanu faktycznego oraz prawidłowości i poprawności wpisów; czytelne zasady powierzania tej roli kompetentnym osobom	Muzeum Diecezjalne w Sandomierzu – Ks. Andrzej Rusak	3) uwaga uwzględniona częściowo	Realizacja zadań Kierunku 1 (cel szczegółowy 1) ma zapewnić eliminację z obrotu prawnego decyzji o wpisie do rejestru zabytków obiektów nieistniejących, przeniesionych do muzeów lub które utraciły wartości uzasadniające ich wpis do rejestru – stanowi to I etap porządkowania rejestru zabytków. Realizacja II etapu, planowana w kolejnej edycji KP na lata 2017–2020, polegać będzie na korygowaniu treści decyzji o wpisie do rejestru (zakres ochrony, opis obiektu, granice objęte

				ochroną, itp.). Problem gminnej ewidencji zabytków, jej tworzenie i wykorzystywanie dla określania form ochrony zabytków, są przedmiotem odrębnych analiz – KP nie jest dokumentem mającym rozstrzygać kwestii o charakterze legislacyjnym.
130	<p>Str. 24-25</p> <p>Brak tabeli rozpoznania ile mamy obiektów wpisanych do Gminnych Ewidencji Zabytków i ile gmin je posiada. To ważne ze względu na nowelizację u.o.z. nakładającą obowiązkową kuratelę służb konserwatorskich nad obiektami wpisanymi do GEZ.</p> <p>Gdzieś w kosztorysach – planowanych funduszach na ochronę zabytków powinny być przewidziane przyznanie gminom, które posiadają GEZ z dużą ilością wartościowych obiektów funduszu na pomoc dla właścicieli, którzy takie obiekty chcieliby remontować. Wielu właścicieli się o to pyta i chciałoby pozyskać jakąś pomoc materialną, skoro ich domy znalazły się w GEZ. Na razie mają jedynie utrudnienia, co ich nie motywuje do prawidłowej opieki (uzgodnione z WUOZ remonty i modernizacje). Należy też przewidzieć odpowiednie zmiany legislacyjne, aby umożliwić gminom legalne wsparcie wobec takich obiektów. Należy w nich przewidzieć także konieczność informowania właścicieli o wpisie ich budynków do GEZ i o obowiązkach na nich spoczywających z tego powodu. Należy też rozwiązać jasno kwestię weryfikacji i waloryzacji obiektów wpisanych do GEZ, tak aby znajdowały się w nich zabytki rzeczywiście zasługujące na ochronę, w myśl zasady : <i>chcąc chronić wszystko nie uratujemy niczego</i>, podnoszonej na różnych konferencjach związanych z ochroną zabytków. A zatem należy wypracować słuszny system wartościowania zabytków i ich wpisywania wg jakiejś spójnej, jednolitej, ogólnopolskiej kategoryzacji.</p>	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	4) uwaga nieuwzględniona	Problem gminnej ewidencji zabytków, jej tworzenie i wykorzystywanie dla określania form ochrony zabytków, są przedmiotem odrębnych analiz. Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
131	<p>str. 30</p> <p>Skąd wynika liczba 2 597 obiektów, które należy skreślić? Nie wynika to jasno z zestawień w tabeli.</p>	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	1) uwaga uwzględniona	Faktyczna liczba obiektów spełniających ustawowe przesłanki upoważniające do podjęcia decyzji o ich skreśleniu z rejestru wynosi 2.355 (na podstawie danych z Tabeli 12.). Na liczbę tę składają się: obiekty nieistniejące (1.595), obiekty, które utraciły wartość zabytkową (568) oraz obiekty przeniesione do skansenów (192). Pierwotnie, w opublikowanej wersji projektu uwzględniono także obiekty niezidentyfikowane (295), wobec których nie mają zastosowania przepisy art. 13 u.o.z.
132	Str. 22–25 przy zestawieniu ilościowym obiektów w rejestrze zabytków brak wyjaśnienia i komentarza o nieprecyzyjnej liczbie i niejednolitej metodologii w liczeniu (np. wpisy obiektów pojedynczych całościowego wyposażenia), skąd wynikają przekłamania statystyki.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Uwaga nieprecyzyjna – nie wiadomo na jakiej podstawie wnioskodawca podaje informacje o nieprecyzyjnej liczbie i niejednolitej metodologii; brak danych porównawczych co do przekłamania statystyki.
133	Powoływanie się na raport o stanie zabytków z 2004 r. jest mocno nieaktualne.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2) uwaga uwzględniona	Projekt KP nie „powołuje się” na dane z Raportu o stanie zabytków z 2004 roku, w tekście KP podkreślono konieczność sporządzenia nowego, aktualnego i wiarygodnego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomości, stwierdzając właśnie małą aktualność dokumentu powstałego przed prawie 10 laty.
134	Str. 32 brak informacji szczegółowej o INSPIRE: kto realizuje, kiedy zrealizuje, w jaki sposób, jakie i czyje środki są zaangażowane	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP uzupełniono zgodnie z postulatem wnioskodawcy o poniższy fragment: Zgodnie z ustawą z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej organem wiodącym, odpowiedzialnym za wprowadzenie do infrastruktury informacji przestrzennej danych o zabytkach chronionych prawem jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Generalny Konserwator Zabytków w imieniu MKiDN powierzył to zadanie dyrektorowi NID. Powierzeniu zadania towarzyszyło przekazania środków finansowych z budżetu MKiDN koniecznych do stworzenia infrastruktury informacji przestrzennej oraz zasilenia jej danymi. Ustawa o IIP oraz Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) określa obowiązkowy zakres danych, który musi być uwzględniony dla każdego rekordu w bazie danych oraz tryb w jakim dane te muszą być publikowane w Internecie w formie usług sieciowych. Informacja o zabytkach

				<i>nieruchomych, w tym archeologicznych, wpisanych do rejestru zostanie opublikowana w ramach IIP do połowy 2014 r. Ważnym elementem tworzenie, gromadzenia i udostępniania danych o zabytkach w ramach infrastruktury informacji przestrzennej jest zapewnienie wysokiego standardu jakości danych. Zadanie to jest niemożliwe do osiągnięcia bez stworzenia systemowego rozwiązania gwarantującego udział organów właściwych do prowadzenia rejestru zabytków w kontroli jakości danych gromadzonych w IIP i ich aktualizacji.</i>
135	„W związku z tym, że dane lokalizacyjne zabytków będą publikowane w Internecie w wolnym dostępie infrastruktura informacji przestrzennej w zasadniczy sposób zwiększy dostęp społeczny do zasobu dziedzictwa kulturowego jakim są zabytki.” – Dane (zarówno lokalizacyjne, jak i sam rejestr zabytków) powinny być publikowane nie tylko w wolnym dostępie, ale także w sposób i w formatach umożliwiającym ich maszynowe przetwarzanie i ponowne wykorzystanie (np. do tworzenia lokalnych serwisów o zabytkach), bez konieczności zwracania się do właściwych organów z prośbą o ich udostępnienie. W tym zakresie instytucje udostępniające dane lokalizacyjne o zabytkach powinny stosować się do zaleceń zapisanych w Długookresowej i Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju, oraz strategii Sprawne Państwo 2020.	Centrum Cyfrowe: Projekt Polska – Katarzyna Werner	2) uwaga uwzględniona	<p>Kwestie publikowania danych tworzonych, gromadzonych i udostępnianych w ramach infrastruktury informacji przestrzennej są precyzyjnie określone zapisami ustawy z 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej. Ogólny zarys formy udostępniania danych i rodzajów usług sieciowych (umożliwiających m.in. automatyczne wykorzystanie danych o ile klient dysponuje odpowiednią platformą teleinformatyczną) wskazuje Rozdział 4 teże ustawy.</p> <p>Powszechny dostęp do zbiorów i usług, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt. 2–5 ww. ustawy, nie dotyczy danych, które uznane zostały za niejawne lub dostęp do tych danych podlega ograniczeniom na podstawie odrębnych przepisów. W przypadku rejestru zabytków dotyczy to m.in. zgodności z zapisami ustawy o ochronie danych osobowych (skanowane egzemplarze decyzji administracyjnych zawierają dane osobowe i jako takie nie mogą być upublicznione w „wolnym dostępie”.</p>
136	s. 21 a. Rejestr zabytków <u>Uwaga.</u> Brak aktualnej, obowiązującej definicji zabytku określonej w u.o.z.	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	<p>Skorygowano projekt KP uwzględniając postulat wnioskodawcy:</p> <p>„Obecnie obowiązujące przepisy u.o.z., w art. 3, definiują zabytek, rozróżniając kategorie zabytku nieruchomego, ruchomego i archeologicznego:</p> <p>[...] 1) zabytek – nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;</p> <p>2) zabytek nieruchomy – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;</p> <p>3) zabytek ruchomy – rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;</p> <p>4) zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem [...]”</p>
137	s. 25 Tab. 8. Rejestr zabytków archeologicznych ~~Województwa Stanowiska~~ Zabytki archeologiczne nieruchome i ruchome <u>Uwaga.</u> Projekt Krajowego Programu wprowadza chaos w używanych określeniach, które są niezgodne z zakresem pojęć określonych w obowiązującym prawie polskim i przyjętymi konwencjami np. dotyczy definicji zabytku archeologicznego. Użyte zamiennie określenia zabytek archeologiczny – stanowisko archeologiczne nie mają odzwierciedlenia w prawie tj. u.o.z. (gdzie nawet nie występuje określenie stanowiska archeologicznego) i m.in. Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego (1972), gdzie stanowisko archeologiczne zalicza się do miejsc zabytkowych. W rejestrze zabytków archeologicznych wpisywane są zabytki archeologiczne – zgodnie z art. 3 pkt. 4 u.o.z. zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	<p>Projekt KP skorygowano zgodnie z sugestią wnioskodawcy, wprowadzając sformułowanie „evidencja zabytków archeologicznych” w miejsce wcześniej stosowanych, niezgodnych z obowiązującymi przepisami.</p>

	<p>egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem. Zabytki będące, w szczególności:</p> <p>a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,</p> <p>b) cmentarzyskami,</p> <p>c) kurhanami,</p> <p>d) relikami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.</p> <p>Do rejestru C (dawniej A-A) wpisywane są m.in. nawarstwienia kulturowe starych miast, zabytki ruchome np. rzeźby itd. W związku z powyższym stanowisko archeologiczne nie jest zabytkiem archeologicznym w rozumieniu ustawy, a ratyfikowane przez Polskę konwencje określają stanowiska archeologiczne jako miejsca zabytkowe.</p> <p>Miejsce, obszar nie jest zabytkiem. Zabytek (art. 3 pkt.1 u.o.z.) - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.</p> <p>Powinno być Ewidencja stanowisk archeologicznych, bo AZP zakłada się Kartę Ewidencji Stanowiska Archeologicznego</p>			
138	<p>s. 26</p> <p>Na tej podstawie opracowano Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomych</p> <p><u>Uwaga.</u> Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomych z 2004 roku dotyczył zabytków nieruchomych: archeologicznych, wielkoobszarowych, architektury i budownictwa w tym parków i cmentarzy.</p>	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	<p>Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomych z 2004 roku dotyczył zabytków nieruchomych, w tym założeń wielkoobszarowych, zabytków archeologicznych, parków i cmentarzy.</p> <p>Do tekstu projektu KP wprowadzono uzupełnienie zgodnie z sugestią wnioskodawcy.</p>
139	<p>s. 27. Tabela 9</p> <p>s. 29. Tabela. 10</p> <p><u>Uwaga.</u> Nie wiadomo jakich zabytków nieruchomych dotyczą obie tabele. Można przypuszczać jedynie po zapoznaniu się z Raportem z 2004 r., że być może chodzi o zabytki nieruchome bez parków, cmentarzy i kategorii inne, bez obiektów archeologicznych i wielkoobszarowych.</p>	Małgorzata Birezowska	2) uwaga uwzględniona	<p>Obie tabele: 9 (ob. 11) i 10 (ob. 11) odnoszą się do zabytków nieruchomych z wyłączeniem zabytków archeologicznych, wielkoobszarowych, parków i cmentarzy.</p>
140	<p>s. 30</p> <p><u>Uwaga.</u> Brak tabeli ilustrującej zagrożenia dla zabytków archeologicznych będących w rejestrze zabytków.</p>	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	<p>Projekt KP skorygowano umieszczając tabelaryczne zestawienie zagrożeń dla nieruchomości zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.</p>
141	<p>s. 30</p> <p>b. Ewidencja zabytków stanowisk archeologicznych – Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP)</p> <p>Tabela 11. Ewidencja zabytków stanowisk archeologicznych (AZP)</p> <p>Ewidencja stanowisk archeologicznych w odniesieniu do ewidencji zabytków archeologicznych</p> <p><u>Uwaga.</u> j.w.</p> <p>Archeologiczne Zdjęcie Polski dotyczy stanowisk archeologicznych</p>	Małgorzata Birezowska	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Par. 12 <i>Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem</i> (Dz. U. z 2011 r. Nr 113, poz. 661) określa sposób wykonywania Karty ewidencyjnej zabytku archeologicznego (KEZA).</p> <p>W związku z tym, prezentowane w projekcie KP zestawienie odnosi się do Ewidencji zabytków archeologicznych.</p>
142	<p>Uświadomienie organom odpowiedzialnym za ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami, np. organom samorządów terytorialnych, organom działającym na podstawie ustawy Pr. bud., roli rejestru zabytków.</p> <p>Organy te często nie wiedzą, że aby obiekt wpisany do rejestru zabytków można było wyburzyć, musi on zostać najpierw wykreślony z rejestru zabytków (art. 39 ust. 2 Pr. bud.), a to z kolei możliwe jest dopiero po całkowitej utracie wartości historycznej, artystycznej lub naukowej zabytku tudzież jeśli</p>	Renata Domagała Anna Walczak	2) uwaga uwzględniona	<p>Zgodnie z art. 39 ust. 2 <i>Prawa budowlanego</i>, pozwolenie na rozbiórkę obiektu budowlanego wpisanego do rejestru zabytków może być wydane po uzyskaniu decyzji Generalnego Konserwatora Zabytków działającego w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego o skreśleniu tego obiektu z rejestru zabytków, o której mowa w art. 13 ustawy o <i>ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</i>. Kwestie te dotyczą ustawowych kompetencji organów ochrony zabytków i organów administracji</p>

	wartość będąca podstawą wydania decyzji o wpisie do rejestru zabytków nie została potwierdzona w nowych ustaleniach naukowych (art. 13 ust. 1 u.o.z.). Vide: wyburzenie kamienic w Wałbrzychu, również takich, które były wpisane do rejestru zabytków, bez ich uprzedniego skreślenia z rejestru; plany wyburzenia zamku w Chocianowcu, również bez uprzedniego skreślenia go z rejestru.			architektoniczno-budowlanej. Zaproponowana ogólna uwaga, realizowana jest jako cel szczegółowy 2 (Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków); kierunek działania 3 (Podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków); zadanie 1, 2 i 3 (opracowanie materiałów szkoleniowych dla pracowników organów ochrony zabytków; wdrożenie programu stałych szkoleń w zakresie procedur administracyjnych i przepisów ochrony zabytków; organizacja warsztatów specjalistycznych).
143	a. Rejestr zabytków: Konieczne jest stałe monitorowanie obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków, aby nie dopuścić do ich dewastacji i skreślenia z listy. Dodatkowo należy systematycznie aktualizować rejestr, który powinien być znany na wszystkich szczeblach lokalnej administracji.	Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]	2) uwaga uwzględniona	Postulowane działania są ustawowymi kompetencjami i obowiązkami organów ochrony zabytków i jako takie SA przez nie realizowane.
144	c. Infrastruktura informacji przestrzennej o zabytkach: Pomysł wart wprowadzenia w życie. Ogólnodostępna baza zabytków (tych rejestrowych, ewidencji i in.) pomogłaby monitorować ich stan i w razie zagrożenia podjąć szybką reakcję ze strony Urzędów Konserwatorskich lub lokalnych organów administracyjnych.	Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]	2) uwaga uwzględniona	Zgromadzenie informacji o zabytkach nieruchomości, w tym archeologicznych, wpisanych do rejestru, będących pomnikami historii lub miejscami światowego dziedzictwa, w infrastrukturze informacji przestrzennej jest ustawowym obowiązkiem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i zostanie realizowany do połowy 2014 r. Uwzględnienie w infrastrukturze informacji przestrzennej także danych o zabytkach wpisanych do ewidencji ze względu na skalę ilościową musi być programem długofalowym. Kwestia zawarcia informacji dotyczących monitorowania jest zadaniem rozszerzającym zakres informacyjny bazy danych o zabytkach określony w ramach wdrażania ustawy o IIP i powinna być przedmiotem odrębnej analizy i systemowych działań długookresowych.
Obszar 3. Komunikacja, porozumienie i współpraca w obszarze ochrony zabytków w Polsce				
145	W obszarze 3 diagnozy podniesiony został niezwykle ważny aspekt komunikacji, oraz edukacji mający istotne znaczenie dla realizacji celów ochrony i opieki nad zabytkami oraz sposobu jego realizacji, dotąd pomijany w aktach prawnych. Konieczne są bowiem systemowe działania na rzecz rozwoju kwalifikacji pracowników organów ochrony zabytków, w szczególności z zakresu prawa administracyjnego i prawa ochrony zabytków bowiem służby konserwatorskie mają trudności ze stosowaniem prawa o ochronie zabytków zarówno w jego interpretacji, jak i egzekwowania swoich decyzji.	PKN ICOMOS – Bogusław Szmygin	2) uwaga uwzględniona	Potrzeba rozwoju kwalifikacji pracowników organów ochrony zabytków została wskazana w diagnozie obszaru 1. Odpowiedzią na zdiagnozowany problem jest 3 kierunek działania do realizacji 2 celu szczegółowego – „Podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków”, którego elementem będzie między innymi wdrożenie programu stałych szkoleń w zakresie procedur administracyjnych i przepisów ochrony zabytków.
146	Problematyka ta jest kluczowa dla wdrażania Konwencji UNESCO, zwłaszcza wspomnianych wyżej konwencji z 1972, 2003 i 2005 roku.	PK ds. UNESCO	2) uwaga uwzględniona	Kierunkami działań zaproponowanymi w KPOziOnZ, które mogą pozytywnie wpłynąć na proces wdrażania Konwencji UNESCO, zwłaszcza konwencji z 1972 r. są: 1. Wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego (kierunek działania 4, cel szczegółowy 1) – działania podjęte w ramach tego kierunku przybliżą nas do skutecznej ochrony stref buforowych miejsc światowego dziedzictwa. 2. Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną (kierunek działania 2, cel szczegółowy 2) – Kodeks Dobrych Praktyk komunikacji społecznej może być użyteczny w działaniach organów ochrony zabytków zmierzających do zaangażowania społeczności lokalnych w bardziej świadome współuczestnictwo w proces zarządzania dobrami światowego dziedzictwa. 3. Podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków (kierunek działania 3, cel szczegółowy 2) – spodziewanym efektem działań podjętych w ramach

				<p>tego kierunku będzie zwiększenie kompetencji a co za tym idzie zwiększenie skuteczności ochrony wyjątkowych uniwersalnych wartości miejsc uznanych za światowe dziedzictwo.</p> <p>4. Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków (kierunek działania 4, cel szczegółowy 2) – działania podejmowane w ramach tego kierunku zmierzają do zwiększenia świadomości oraz przekazania potrzebnej wiedzy i kompetencji do właściwego zarządzania zasobem zabytkowym znajdującym się w zarządzie JST, w tym także miejsc uznanych za światowe dziedzictwa.</p> <p>Działania wyznaczone kierunkami 2, 3 i 4 przewidziane dla osiągnięcia celu szczegółowego 3, będą miały pozytywne oddziaływanie na proces wdrażania konwencji UNESCO z 1972, 2003 oraz 2005 r. poprzez budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa, promowanie różnorodności i bogactwa dziedzictwa kulturowego na terenie naszego kraju oraz zwiększanie dostępu do wiedzy na jego temat.</p>
147	<p>Brak dogłębnej analizy działalności organów służb konserwatorskich na styku z właścicielami i posiadaczami zabytków realizującymi prace budowlane, remontowe i konserwatorskie. Wydaje się, że w obliczu często spotykanego braku współpracy urzędów z architektami / przedstawicielami inwestorów zapis o formule działania na zasadzie negocjacyjnej i pomocniczości, a nie tylko strażniczej jest niezbędny. Przykład Warszawy, gdzie urząd konserwatora działa tylko w oparciu o komunikację listowną (zalecenia) bez jakiegokolwiek wsparcia merytorycznego wobec posiadaczy zabytków/architektów pokazuje, że taka formuła działania tylko odstrasza od nawiązywania kontaktu z urzędem, co skutkuje postrzeganiem nie tylko urzędów, ale także samych zabytków jako przeszkody w realizacji inwestycji.</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	<p>Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych pełnią kluczową rolę w procesie opieki nad zabytkami. Ciążą na nich określone ustawowe obowiązki związane z opieką nad zabytkami. Właściciele mogą także korzystać z pewnych przewidzianych prawem przywilejów. Ta szczegółowo wyznaczona przepisami prawa rola właścicieli i zarządców zabytków zobowiązuje ich do ściślej współpracy z organami ochrony zabytków. W związku z powyższym grupa właścicieli, jako pełniąca szczególną rolę, została świadomie pominięta w analizie obszaru 3. Celem tej analizy było opisanie rzeczywistości i wskazanie najważniejszych problemów związanych ze świadomością obywatelską społecznej roli dziedzictwa oraz partycypacją w dziedzictwie i wartościach, którego jest nośnikiem podmiotu kolektywnego jakim jest naród lub społeczność lokalna.</p> <p>Współpraca służb konserwatorskich z właścicielami i posiadaczami zabytków na styku ochrony i opieki nad zabytkami jest oczywiście ważnym czynnikiem wskazującym na kondycję organów ochrony zabytków, którego ocenie służyła analiza obszaru 1. Przedmiotowa problematyka znalazła swoje odzwierciedlenie w konkretnych działaniach zakładanych w KPOZiOnZ. Działania planowane w ramach kierunku 2 i 3 zmierzającego do realizacji celu szczegółowego 2 będą wpływać pozytywnie na polepszenie współpracy pomiędzy organami ochrony zabytków a właścicielami i posiadaczami zabytków oraz społecznością lokalną.</p>
148	<p>Program nie analizuje istniejących mechanizmów partycypacji społecznej i nie proponuje rozwiązań modelowych (np. <i>charette</i>).</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	<p>Zadaniem wykonanej w ramach Programu analizy, była wyznaczenie głównych problemów i celów szczegółowych Programu, a nie opisywanie konkretnych narzędzi wykorzystywanych na różnych poziomach systemu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że przeanalizowanie istniejących mechanizmów partycypacji społecznej w procesach zarządzania zabytkami i zaproponowanie modelowych rozwiązań w tym zakresie do stosowania przez organy ochrony zabytków oraz podmioty odpowiedzialne za opiekę nad zabytkami znalazły swoje miejsce w proponowanych w KPOZiOnZ działaniach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną (kierunek działania 2, cel szczegółowy 2) – Kodeks Dobrych Praktyk komunikacji społecznej dla organów ochrony zabytków będzie prezentował różne narzędzia służące komunikacji i angażowaniu przedstawicieli społeczności lokalnych w proces zarządzania i ochrony zabytków. 2. Podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków (kierunek działania 3, cel szczegółowy 2) – celem tego kierunku będzie m.in. podnoszenie kompetencji pracowników organów ochrony zabytków w zakresie wykorzystywania mechanizmów negocjacyjnych, mediacyjnych oraz partycypacji społecznej w procesie decyzyjnym organów ochrony zabytków. 3. Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków (kierunek

				działania 4, cel szczegółowy 2) - jednym z zakresów tematycznych, które będą uwzględnione w cyklu szkoleń dotyczących zarządzania dziedzictwem w samorządzie będą kwestie związane z mechanizmami partycypacji społecznej w procesie zarządzania dziedzictwem.
149	Program nie przewiduje wprowadzenia mechanizmów komunikacji społecznej na etapach planowania przebudowy, wyburzenia czy innych działań w odniesieniu do obiektów zabytkowych. Interwencje społeczne są podejmowane dopiero wraz z podjęciem prac, wzbudzając mniej lub bardziej zasadne obawy o dewastacje niezgodną z decyzjami konserwatorskimi.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	Celem kilku realizowanych w ramach KPOZIOnZ działań będzie intensyfikacja wykorzystania mechanizmów partycypacji społecznej w procesie decyzyjnym organów ochrony zabytków oraz podmiotów odpowiedzialnych za opiekę nad zabytkami: 1. Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną (kierunek działania 2, cel szczegółowy 2) – Kodeks Dobrych Praktyk komunikacji społecznej dla organów ochrony zabytków będzie prezentował różne narzędzia służące komunikacji i angażowaniu przedstawicieli społeczności lokalnych w proces zarządzania i ochrony zabytków. 2. Podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków (kierunek działania 3, cel szczegółowy 2) – celem tego kierunku będzie m.in. podnoszenie kompetencji pracowników organów ochrony zabytków w zakresie wykorzystywania mechanizmów negocjacyjnych, mediacyjnych oraz partycypacji społecznej w procesie decyzyjnym organów ochrony zabytków. 3. Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków (kierunek działania 4, cel szczegółowy 2) - jednym z zakresów tematycznych, które będą uwzględnione w cyklu szkoleń dotyczących zarządzania dziedzictwem w samorządzie będą kwestie związane z mechanizmami partycypacji społecznej w procesie zarządzania dziedzictwem.
150	Podano nie ilość obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa, a ilość decyzji UNESCO, odwrotnie niż Pomniki Historii, gdzie podano ilość obiektów, a nie decyzji, co jest niejednorodne ocenianie i mylące.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano projekt KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy – wprowadzając informację o liczbie decyzji i liczbie obiektów w odniesieniu do pomników historii i UNESCO.
151	Elementem współpracy jest współfinansowanie remontów i konserwacji zabytków, wynika z założeń ustawy (50% nakładów), dokonuje się montażu finansowych z różnych źródeł, znaczny udział środków to nakłady własne właścicieli.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	2) uwaga uwzględniona	Jak to zostało podkreślone we wprowadzeniu do Krajowego Programu jego uzupełnieniem jest, oparty na przepisach rozdziału 7 u.o.z., system współfinansowania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków. Wspomniany system jest jednym z priorytetów w programach Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Priorytet <i>Ochrona zabytków</i> w ramach Programu <i>Dziedzictwa kulturowe</i> . Współfinansowanie różnego typu działań przy obiektach zabytkowych (prace konserwatorskie, adaptacyjne do funkcji kulturalnych) odbywa się także w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, dla których operatorem jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W związku z powyższym, kwestie związane ze współfinansowaniem remontów i konserwacji zabytków nie stały się integralną częścią Programu i nie zostały uwzględnione w diagnozie.
152	Ad b. Wielkość zasobu zabytków umożliwiającego budowanie i utrwalanie wspólnej tożsamości Na str. 34 błędnie podano ilość obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Jest ich 28 (w tym jeden – Puszcza Białowieska – wpisany ze względu na wartości przyrodnicze).	Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano projekt KP zgodnie z sugestią wnioskodawców – wprowadzając informację o liczbie decyzji i liczbie obiektów w odniesieniu do pomników historii i UNESCO.

153	<p>Ad c. Ułatwienie dostępu do dziedzictwa kulturowego i partycypacja społeczna.</p> <p>W rozdziale zabrakło podstawowego elementu współpracy w dziedzinie ochrony zabytków, jakim są dotacje na poprawę stanu, a czasem wręcz na ratowanie przed zniszczeniem zabytków, udzielane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wojewódzkich konserwatorów zabytków, a także przez władze samorządowe wszystkich szczebli.</p> <p>Odpowiedzialne ratowanie zabytków wymusza partycypację społeczną – właściciele obiektów zabytkowych. Należy przy tym podkreślić np., że dotacje z budżetu wojewody lubelskiego wystarczają zaledwie na pokrycie ok. 20–25% zgłaszanych potrzeb w każdym roku. Zwrócić też trzeba uwagę, że konserwacja zabytków jest działaniem ciągłym – nawet po kompleksowej konserwacji dla utrzymania należytego stanu zabytku potrzeba co pewien czas prowadzić działania utrzymujące jego dobry stan.</p>	Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Jak to zostało podkreślone we wprowadzeniu do Krajowego Programu jego uzupełnieniem jest, oparty na przepisach rozdziału 7 u.o.z., system współfinansowania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków. Wspomniany system jest jednym z priorytetów w programach Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Priorytet Ochrona zabytków w ramach Programu Dziedzictwa kulturowe.</p> <p>Współfinansowanie różnego typu działań przy obiektach zabytkowych (prace konserwatorskie, adaptacyjne do funkcji kulturalnych) odbywa się także w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, dla których operatorem jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p> <p>W związku z powyższym, kwestie związane ze współfinansowaniem remontów i konserwacji zabytków nie stały się integralną częścią Programu i nie zostały uwzględnione w diagnozie.</p>
154	<p>Wątpliwości budzi przedstawienie danych dot. stanu zabytków na bazie raportu z 2004 roku, szerzej opisane powinny być wyniki z raportu NID – tabela 10, np. wprowadzenie komentarza wskazującego na ilość obiektów zagrożonych.</p>	Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Raport o stanie zachowania zabytków nieruchomych z 2004 roku dotyczył zabytków nieruchomych, w tym założeń wielkoobszarowych, zabytków archeologicznych, parków i cmentarzy. Zestawienie w tab. 9 (ob. 11) opatrzone zostało odpowiednim komentarzem.</p> <p>Wyniki dotychczas zakończonych badań terenowych prowadzonych przez NID zostały przedstawione w tab. 10 (ob. 12).</p> <p>Oba zestawienia nie mogą być ze sobą porównywane, ze względu na inną metodologię badań.</p> <p>Prace prowadzone obecnie przez NID skupiają się na ocenie zero-jedynkowej zasobu zabytków nieruchomych, tj. stwierdzeniu istnienia obiektu i jego aktualnego stanu (zagrożono/nie zagrożony).</p> <p>Na potrzeby Raportu z 2004 roku wprowadzono punktową skalę oceny stanu technicznego, co automatycznie poszerzało możliwości dokonania analizy, niezależnie od oceny jakości i porównywalności danych uzyskanych w trakcie badań terenowych przeprowadzonych na potrzeby Raportu z 2004 roku.</p>
155	<p>Brak analizy obecnego systemu finansowania prac przy zabytkach, który ma wpływ na stan zachowania zabytków.</p>	Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz	4) uwaga nieuwzględniona	<p>O wiele większy wpływ na stan zachowania zabytków ma ich bieżąca opieka, polegająca na użytkowaniu i utrzymywaniu w stanie nie pogorszonym.</p> <p>Jest to zadanie przypisane ustawowo właścicielom i dysponentom obiektów zabytkowych.</p>
156	<p>Dobrze, że został podniesiony niezwykle ważny aspekt komunikacji, oraz edukacji mający istotne znaczenie dla realizacji celów ochrony i opieki nad zabytkami oraz sposobu jego realizacji, dotąd pomijany w aktach prawnych związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami.</p>	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	2) uwaga uwzględniona	<p>Przywołane przez wnioskodawcę kwestie zostały zauważone i docenione, w związku z czym znalazły swoje miejsce w zapisach projektu KP.</p>
157	<p>Konieczne podniesienie jakości zarządzania przestrzenią wraz ze podniesieniem jakości procesów decyzyjnych w administracji dotyczących ochrony zabytków, architektury i budownictwa oraz nadzoru budowlanego</p> <p>Także konieczne międzyresortowe poprawienie aktów prawnych</p>	Konserwator Zabytków Powiatu Kwidzińskiego – Wiesław Gałkowski	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p>
158	<p>Program nie odnosi się do gminnej ewidencji zabytków, która po nowelizacji w 2010 r. <i>ustawy o ochronie zabytków...</i> w pewnym sensie stała się formą ochrony zabytków i ważnym instrumentem ochrony dziedzictwa w rękach wcz/mkz.</p>	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Problem gminnej ewidencji zabytków, jej tworzenie i wykorzystywanie dla określania form ochrony zabytków, są przedmiotem odrębnych analiz – KP nie jest dokumentem mającym rozstrzygać kwestii o charakterze legislacyjnym.</p>
159	<p>Brakuje analizy formy ochrony zabytków jaką są pomniki historii.</p>	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	1) uwaga uwzględniona	<p>Projekt KP uzupełniono o postulowaną analizę pomników historii, jako jedną z form ochrony zabytków.</p>

160	<p>Brak stałej i jednolitej polityki w zakresie współpracy na linii: archeolog (badacz – WKZ – muzeum (wyrażające gotowość dotyczącą przyjęcia zabytków od archeologa). W tym względzie zbyt duża uznaniowość WKZ w zakresie praktyki stosowania prawa.</p> <p>W celu ujednoczenia praktyki, koniecznym wydaje się uzupełnienie niektórych regulacji prawnych np. poprzez wprowadzenie załącznika (do rozporządzenia) określającego precyzyjnie jednolitą procedurę dotyczącą standardów przekazywanej przez archeologa po zakończonych badaniach dokumentacji. To samo dotyczyć powinno procedury przekazywania zabytków do muzeum. Stan obecny w tym względzie jest nie do przyjęcia z uwagi na dużą dowolność i różnorodność wymaganych przez muzea standardów dotyczących m.in. konserwacji zabytku, jego dokumentacji, opakowania itp. Przy tej okazji uporządkować należy kwestię dotyczącą finansowania konserwacji i magazynowania przekazywanych do muzeum zabytków archeologicznych. W sytuacji braku jednoznacznych przepisów część muzeów pobiera w tym zakresie opłatę od strony przekazującej (która jest na ogół archeolog-badacz), część muzeów wymaga jedynie aby przekazywane zabytki były odpowiednio zakonserwowane, posiadały stosowną dokumentację i opakowanie, inne z kolei placówki muzealne dodatkowo niejako wymuszają na stronie przekazującej „dobrowolny” zakup cegiełek na rzecz muzeum itp.</p> <p>Warto w tym miejscu przypomnieć, iż w świetle obowiązujących przepisów prawnych, przede wszystkim art. 35 ust 1 u.o.z., jak również art. 5 Konstytucji RP, właścicielem odkrywanych lub znajdujących na terenie kraju zabytków archeologicznych jest Skarb Państwa a obowiązek ich ochrony ze wszelkimi tego konsekwencjami spada również na państwo. W świetle tych deklaracji próba przerzucenia tych obowiązków na obywatela w postaci pobierania za przechowywanie zabytków w muzeum jakichkolwiek opłat jest bezprawna.</p> <p>W tym zakresie potrzebna jest jednolita, standardowa procedura, która zacznie działać na terenie całego kraju. Nie ulega wątpliwości, iż ciężar wdrożenia nowej procedury oraz egzekwowanie jej stosowania spadnie przede wszystkim na urzędy konserwatorskie oraz instytucje kultury bezpośrednio podległe Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p>	<p>Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie – Wojciech Borkowski</p> <p>Muzeum Archeologiczne w Krakowie – Jacek Górski</p> <p>Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie – Leszek Lenarczyk</p> <p>Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu – Maciej Trzcński</p>	<p>3) uwaga uwzględniona częściowo</p>	<p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p>
161	<p>W związku z wyjątkową rolą Kościoła w trosce o zabytki wnosi się o wypracowanie zasad współpracy konserwatorów wojewódzkich i diecezjalnych, właściwie przygotowanych do tej roli w diecezjach i pomoc w dokształcaniu przez zapraszanie takich osób na szkolenia; wspólne komisje konserwatorskie przed, w trakcie i przy odbiorach konserwatorskich.</p> <p>Cel: poprawa relacji i edukacja zarządców i społeczeństwa wewnątrz wspólnot parafialnych, mających świadomość własności obiektów zabytkowych.</p>	<p>Muzeum Diecezjalne w Sandomierzu – Ks. Andrzej Rusak</p>	<p>3) uwaga uwzględniona częściowo</p>	<p>Osiągnięciu założeń wskazanych w uwadze do KP będą sprzyjać konferencje i seminaria wskazane w ramach realizacji celu szczegółowego 2 KP – <i>Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków</i> oraz zadania wskazane w celu szczegółowym 3 – <i>Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.</i></p>
162	<p>Niekonsekwentne diagnozy – wiedza z telewizji czy Internetu?</p>	<p>Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Zgodnie z badaniami opinii społecznej, wykonanymi na zlecenie NID, największa grupa obywateli (58%) czerpie wiedzę o dziedzictwie kulturowym z telewizji. Na Internet jako źródło wiedzy o dziedzictwie wskazało 40% respondentów. Komunikat, którego celem jest budowanie świadomości społecznej wartości zabytków, ogólnej roli zasobu zabytkowego i jego prorozwojowego potencjału społeczno-ekonomicznego, może i powinien być przekazywany za pośrednictwem kanału najbardziej skutecznego, czyli takiego za pośrednictwem którego komunikat ten trafi do jak największej grupy odbiorców.</p> <p>W propagowaniu wiedzy o konkretnych zabytkach będących elementem dziedzictwa lokalnego ważna jest możliwość różnicowania treści komunikatu w zależności od grupy docelowej. Tak aby społeczności lokalne miały szanse dowiedzieć się o zabytkach z najbliższej okolicy stanowiących ich lokalne dziedzictwo. Internet, jako jedyne medium, daje możliwość tak daleko posuniętej interakcji odbiorcy i nadawcy komunikatu, a także, dzięki stałe rozwijającej się technologii, istnieje możliwość dostosowania treści komunikatu do potrzeb odbiorcy w zależności od jego lokalizacji.</p> <p>W diagnozie wskazane są dwa kanały komunikacji, jednak nie świadczy to o niekonsekwencji diagnozy lecz o uwzględnieniu w niej różnych celów komunikacji i dopasowaniu</p>

				zaproponowanego kanału informacyjnego z jego uwarunkowaniami do treści komunikatu i jego celu.
163	a. Dziedzictwo kulturowe – potencjał rozwoju społecznego: Zdefiniowane pojęcie <i>reinterpretacji</i> jest zbyt ogólne i mogłoby stać się słabym punktem, pozwalającym na jego swobodną interpretację i nadużycia.	Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]	4) uwaga nieuwzględniona	Uwaga nieuwzględniona, ze względu na brak propozycji definicji alternatywnej, lub korekty definicji zawartej w KP.
164	c. Ułatwienie dostępu do dziedzictwa kulturowego i partycypacja społeczna: Współpraca Urzędów Konserwatorskich z organizacjami pozarządowymi i społecznymi, zajmującymi się zabytkami (przepływ informacji, umożliwiający podjęcie działania przez społeczników).	Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]	2) uwaga uwzględniona	Problem współpracy służb konserwatorskich z organizacjami społecznymi i pozarządowymi został dostrzeżony w projekcie KP, zaś konieczności poprawy i intensyfikacji tej współpracy zostały dedykowane konkretne działania: cel szczegółowy 2, kierunki działania 2, 3; cel szczegółowy 3, kierunki działania 1–4. Obowiązujące przepisy prawa dają podstawę zarówno dla partycypacji poszczególnych jednostek w sprawowaniu opieki nad zabytkami (vide rozdział 10 u.o.z.o.z. – Społeczna opieka nad zabytkami), jak i do współdziałania społecznych opiekunów zabytków z konserwatorem zabytków, co wynika wprost z art. 102 u.o.z.o.z. Jednocześnie organizacje społeczne, których celem statutowym jest opieka nad dziedzictwem kulturowym, mogą uczestniczyć na prawach strony w prowadzonych przez organy ochrony zabytków postępowaniach administracyjnych (art. 31 k.p.a.). Możliwości te są stosowane w praktyce – organizacje społeczne częstokroć dopuszczane są do udziału w postępowaniach konserwatorskich, konserwatorzy zabytków organizują także spotkania przedstawicielami strony społecznej, na których przedstawiane są działania urzędu i konsultowane różnego rodzaju zagadnienia związane z ochroną zabytków.
165	Współdziałanie w zakresie planowania przestrzennego miast, osiedli, zespołów pofabrycznych, fortecznych, zespołów wiejskich, obszarów chronionego krajobrazu, i in. Informowanie przez organy konserwatorskie organizacji społecznych, których celem są działania dot. zabytków, o postępowaniach, których przedmiotem jest przebudowa zabytku (tak, iż tracą one swoje walory zabytkowe) bądź jego wyburzenie – art. 39 par. 4 k.p.a. Organizacje społeczne dowiadują się bowiem często o tym, jak obiekt jest już wyburzany (vide stara zajezdnia w Bytomiu).	Renata Domagała Anna Walczak	4) uwaga nieuwzględniona	Uwaga dotycząca „współdziałania w zakresie planowania przestrzennego (...) jest zbyt ogólna. Nie wiadomo, czy dotyczy ona współdziałania pomiędzy organami administracji publicznej (w trybie art. 106 Kpa), czy pomiędzy organami a np. organizacjami społecznymi. Z tego powodu nie jest możliwe odniesienie się do niej. W zakresie informowania przez organy konserwatorskiej organizacji społecznych, których celem są działania dot. zabytków, należy wskazać na przepis art. 31 § 4 Kpa, który zobowiązuje organ administracji publicznej wszczynający postępowanie administracyjne do zawiadomienia o tym organizacji społecznej, jeżeli uzna że może być ona zainteresowana udziałem w tym postępowaniu ze względu na swoje cele statutowe, gdy przemawia za tym interes społeczny. Celem tego przepisu jest umożliwienie organizacji społecznej skorzystania z uprawnień procesowych przewidzianych w art. 31 §1 Kpa. Zatem kwestia uregulowana jest w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Krajowy Program przewiduje w celu szczegółowym 2 (Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków); kierunek działania 2 (Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną), zadanie 1 (Opracowanie Kodeksu Dobrych Praktyk komunikacji społecznej dla organów ochrony zabytków w zakresie informowania właścicieli zabytków oraz społeczności lokalnych o celu i powodach podejmowania decyzji administracyjnych).
166	a. Ponieważ Polacy wiedzę o dziedzictwie kulturowym najczęściej czerpią z telewizji (58% wskazało)75, wydaje się, że jest to najbardziej właściwe bardziej należy wykorzystywać to medium do budowania	Małgorzata Birezowska	2) uwaga	Diagnoza wskazuje optymalne kanały informacji do wykorzystania dla wyznaczonych celów związanych z budową świadomości społecznej. Kanały te będą wykorzystywane

<p>świadomości społecznych wartości zabytków.</p> <p><i>Uwaga. Należy dodać kolejny punkt</i></p> <p><i>b. Nie należy jednak zaniedbywać innych form przekazu i je rozwijać jak: lokalne stacje radiowe, prasa, działania bezpośrednie.</i></p>		uwzględniona	<p>priorytetowo w działaniach proponowanych przez KPOZiOnZ. Nie znaczy to jednak, że w komunikacji społecznej nie będą wykorzystywane inne formy przekazu .</p>
---	--	--------------	---

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
L.p.	treść uwagi (cytat)	osoba / podmiot zgłaszający	decyzja	uzasadnienie
IV. Analiza SWOT				
167	<p>Program powinien uwypuklać wartość dziedzictwa kulturowego w kontekście jego potencjału turystycznego (na poziomie krajowym, wojewódzkim i samorządowym). Jest to opisane niedostatecznie.</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Uwaga nieadekwatna do komentowanej części projektu KP; KP zgodnie z treścią przepisów u.o.z. jest <i>Krajowym programem ochrony zabytków i opieki nad zabytkami</i>, nie zaś programem „rozwoju turystyki”.</p> <p>Wartość dziedzictwa kulturowego i jego znaczenie dla rozwoju społecznego jest podkreślona w diagnozie (część 2) oraz w celu szczegółowym 3.</p>
168	<p>Do zagrożeń dopisać: Niewystarczająca wiedza i błędne działania służb konserwatorskich niezgodnie z ich kompetencjami lub wynikające z błędów w decyzjach.</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Uwaga niejasna: błędne działania służb wynikające z błędów w decyzjach.</p>
169	<p>Analiza trafnie identyfikuje problemy ochrony i opieki nad zabytkami, jednakże specyficzne problemy dot. degradacji dziedzictwa techniki (wśród słabych stron) nie znalazły stosownego odzwierciedlenia, szczególnie biorąc pod uwagę skalę przestrzenną zespołów przemysłowych, liczebność tego zasobu, jak też złożoność procesów rewitalizacji i komplikację działań konserwatorskich.</p>	Polski Komitet TICCIH – Julian Kołodziej	2) uwaga uwzględniona	<p>W analizie SWOT, z oczywistych przyczyn mającej określony poziom ogólności, trudno zawrzeć dane o „specyficznych problemach” dotyczących degradacji zabytków techniki bądź innych kategorii zabytków.</p> <p>Należy jednak podkreślić, że specyfika zabytków techniki i związane z nią problemy ochrony konserwatorskiej znalazły swoje miejsce w celu szczegółowym 1, kierunek działania 3 – wypracowanie jednolitych standardów postępowania konserwatorskiego.</p>
170	<p>Analiza SWOT</p> <p>Str. 39 – wyzwania dla ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w Polsce:</p> <p>- zgodnie z metodologią tworzenia strategii czynniki zebrane w diagnozie poddane zostają analizie (w tym wypadku jest to analiza SWOT), a następnie na jej podstawie definiuje się cele i kierunki działań. Mamy wrażenie, że najpierw sformułowano cele.</p> <p>Sformułowane cele nie stanowią remedium na – i tak dość pobieżnie – zdefiniowane problemy. Nie zawierają propozycji jakichkolwiek działań o charakterze systemowym, a jedynie zestaw działań czysto administracyjnych, które i tak muszą być wykonane.</p>	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Prace nad przygotowaniem projektu KP prowadzone były zgodnie z metodologią, tj. diagnoza i analiza SWOT wyprzedzały sformułowanie celów KP; w uwagach zgłoszonych przez innych wnioskodawców projekt KPOZiOnZ uzyskał wysokie oceny, choć (co oczywiste) nie pozbawione krytycznych spostrzeżeń.</p> <p>Autorzy projektu KP nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że: <i>sformułowane cele nie stanowią remedium na – i tak dość pobieżnie – zdefiniowane problemy. Nie zawierają propozycji jakichkolwiek działań o charakterze systemowym, a jedynie zestaw działań czysto administracyjnych, które i tak muszą być wykonane.</i></p>
171	<p>W analizie SWOT powinno się dodać tekst w następującym brzmieniu</p> <p>słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> niedoskonałe i niewystarczające instrumenty prawne pozwalające na skuteczną realizację zadań ustawowych Generalnego Konserwatora Zabytków, wojewódzkich i samorządowych konserwatorów zabytków. 	<p>Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda</p> <p>Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka</p> <p>Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopeć</p>	1) uwaga uwzględniona	<p>W projekcie KP wprowadzono uzupełnienie zgodne z postulatami wnioskodawcy.</p>

		Małopolski Wojewódzki Konservator Zabytków – Jan Janczykowski Śląski Wojewódzki Konservator Zabytków – Magdalena Lachowska		
172	W analizie SWOT powinno się dodać tekst w następującym brzmieniu słabe strony: <ul style="list-style-type: none"> • zbyt niske środki finansowe przeznaczone na opiekę nad zabytkami w kontekście zgłaszanych potrzeb w poszczególnych województwach, • brak zachęt finansowych (np. ulgi czy odpisy podatkowe) do prowadzenia prac ratujących zabytki bez korzystania z dotacji. • brak przepisów i procedur umożliwiających dofinansowanie prac w zagrożonych obiektach pozostających własnością Skarbu Państwa. 	Dolnośląski Wojewódzki Konservator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda Lubelski Wojewódzki Konservator Zabytków – Halina Landecka Lubuski Wojewódzki Konservator Zabytków – Barbara Bielini-Kopeć Małopolski Wojewódzki Konservator Zabytków – Jan Janczykowski Opolski Wojewódzki Konservator Zabytków – Iwona Solisz	4) uwaga nieuwzględniona	Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym. Rozdział 7 u.o.z. reguluje kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków. Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także jest na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach. KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w sytuacjach wymagających takiego postępowania. Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałyby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]). O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Conservatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i>
173	W analizie SWOT powinno się dodać tekst w następującym brzmieniu zagrożenia: <ul style="list-style-type: none"> • brak wystarczających środków finansowych w budżecie państwa (przede wszystkim w budżetach wojewodów) na pomoc (w formie dotacji) dla właścicieli remontujących zabytki oraz realizację remontów zastępczych przez wojewódzkich konserwatorów zabytków 	Lubelski Wojewódzki Konservator Zabytków – Halina Landecka	4) uwaga nieuwzględniona	Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym. Rozdział 7 u.o.z. reguluje kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków. Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także jest na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach. KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w sytuacjach wymagających takiego postępowania. Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałyby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]). O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi

				skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i>
174	<p>W analizie SWOT powinno się dodać tekst w następującym brzmieniu</p> <p>szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> zwiększenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na dotacje dla właścicieli zabytków znajdujących się w złym stanie zachowania. 	<p>Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka</p>	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym. Rozdział 7 u.o.z. reguluje kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków. Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także jst na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach.</p> <p>KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w sytuacjach wymagających takiego postępowania.</p> <p>Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałyby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]).</p> <p>O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i></p>
175	<p>W analizie SWOT powinno się dodać tekst w następującym brzmieniu</p> <p>słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> brak spójności przepisów dot. ochrony zabytków z przepisami planowania przestrzennego i prawa budowlanego. 	<p>Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz</p> <p>Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – Rafał Nadolny</p>	2) uwaga uwzględniona	<p>Zakres zgłaszanej uwagi wpisuje się w pozycję w „słabych stronach” SWOT:</p> <ul style="list-style-type: none"> Niewystarczające instrumenty prawne pozwalające na skuteczną realizację zadań ustawowych Generalnego Konserwatora Zabytków oraz wojewódzkich i samorządowych konserwatorów zabytków.
176	<p>W analizie SWOT powinno się dodać tekst w następującym brzmieniu</p> <p>słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> znacząca ilość zabytków nieruchomych wymagająca podjęcia remontów o charakterze kompleksowym bądź zabezpieczającym [Mazowiecki WKZ] 	<p>Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz</p> <p>Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – Rafał Nadolny</p>	2) uwaga uwzględniona	<p>Zakres zgłaszanej uwagi wpisuje się w pozycję w „słabych stronach” SWOT:</p> <ul style="list-style-type: none"> Brak powiązania wysokości środków finansowych przeznaczanych na opiekę nad zabytkami w poszczególnych województwach z wielkością i wartością zasobu zabytkowego.
177	<p>W analizie SWOT powinno się dodać tekst w następującym brzmieniu</p> <p>słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazane jest uzupełnienie zapisu: doraźność planowania przestrzennego na poziomie gmin – plany tworzone dla wybranych terenów (...), brak obowiązku sporządzania studiów krajobrazu kulturowego weryfikującego problematykę dziedzictwa na poziomie gmin 	<p>Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz</p> <p>Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – Rafał Nadolny</p>	2) uwaga uwzględniona	<p>W analizie SWOT, jako istotne słabe strony wymieniono: Doraźność planowania przestrzennego na poziomie gmin – plany tworzone dla wybranych terenów (zwłaszcza inwestycyjnych) oraz Niewystarczające wykorzystanie studiów wartości kulturowych gmin/powiatów, jako podstawy do polityki konserwatorskiej wkz</p>
178	<p>W analizie SWOT powinno się dodać tekst w następującym brzmieniu</p>	<p>Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków –</p>	2) uwaga	<p>W analizie SWOT, jako jedno z istotnych zagrożeń wymieniona została: Presja inwestycyjna</p>

	słabe strony	Iwona Solisz Mazowiecki Wojewódzki Konservator Zabytków – Rafał Nadolny	uwzględniona	na tereny o walorach kulturowych i przyrodniczo-kulturowych.
179	Przeprowadzona analiza SWOT, nie znajduje czytelnego odzwierciedlenia w utworzonych celach głównym i szczegółowych. Brak informacji o kierunku systemowych rozwiązań dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w sferze finansowej prawnej oraz organizacyjnej, dotyczącej struktury służb konserwatorskich, które są sygnalizowane w grupach słabych stron i zagrożeń.	Miejski Konservator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga niewzględniona	Analiza SWOT w KP obejmuje rozpoznanie mocnych i słabych stron ochrony dziedzictwa kulturowego na poziomie krajowym (analiza wewnętrzna) oraz obecnych i przyszłych zmian w jej otoczeniu, czyli szans i zagrożeń (analiza zewnętrzna). Analiza ta jest syntetycznym podsumowaniem wniosków z przedstawionej diagnozy. W opinii autorów stanowi ona podstawę dla sformułowanych celów programu, tj. celu głównego i trzech celów szczegółowych; Należy również podkreślić, iż KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków. Ponadto wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
180	<ul style="list-style-type: none"> niewykorzystywanie studiów wartości kulturowych gmin/powiatów do opracowywania projektów decyzji o warunkach zabudowy; niski poziom rozwiązań projektowych urbanistyczno-architektonicznych oraz wykonawstwa budowlanego – dążenie do tzw. „nowoczesności”; niski poziom fadu przestrzennego i estetyki wielu elementów środowiska miejskiego i wiejskiego – brak współczesnej spójnej wizji zagospodarowania powiatu; słabość merytoryczna i strukturalna służb budowlanych w gminach; niewykorzystany potencjał tkwiący w dziedzictwie kulturowym i historycznym; niska świadomość społeczna o prawnych zobowiązaniach właścicieli do należytego utrzymania obiektów zabytkowych; rozdźwięk pomiędzy deklarowaną tożsamością regionalną, a poszanowaniem historycznej architektury i przestrzeni; brak spójności ochrony zabytków z ochroną przyrody oraz budownictwem – degradacja krajobrazu; brak kontynuacji historycznych rozwiązań architektoniczno-przestrzennych; Niedostatecznie edukacja na rzecz dziedzictwa kulturowego służb budowlanych, Szanse <ul style="list-style-type: none"> Inwestycje w strukturze historycznej, mające na celu integrację tej przestrzeni, w tym rozwój turystyki w oparciu o obszary i obiekty historyczne 	Konservator Zabytków Powiatu Kwidzińskiego – Wiesław Gałkowski	3) uwaga uwzględniona częściowo	Część postulatów została (w formie uogólnionej) umieszczona w analizie SWOT – np. kwestie planowania przestrzennego, wykorzystania studiów wartości kulturowych, świadomości społecznej roli dziedzictwa, czy edukacji. KP jako dokument o charakterze strategicznym wymusza określony poziom ogólności sformułowań w analizie SWOT.
181	Błędem wydaje się pominięcie we wskazanych zagrożeniach dla zabytków kwestii niszczenia obiektów przez ich właścicieli /użytkowników, w tym prowadzenie prac przy zabytkach bez zezwoleń. Niewskazanie nieprawidłowego zabezpieczenia bądź braku zabezpieczenia, które częstokroć skutkuje dewastacją bądź kradzieżami (w szczególności elementów metalowych, które są potem złomowane).	Miejski Konservator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	4) uwaga niewzględniona	Nie podważając zgłaszanego zagrożenia dla obiektów zabytkowych ze strony niewłaściwej/bądź braku opieki nad zabytkami, analiza SWOT w projekcie KP jest sporządzona na określonym poziomie problemów o charakterze ogólnym i nie może uwzględniać wszelkich aspektów szczegółowych – np. złomowania metalowych elementów pochodzących z kradzieży z obiektów zabytkowych.
182	Problemy we współpracy z organami ścigania.	Miejski Konservator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	4) uwaga niewzględniona	Sugerowane problemy z organami ścigania nie są uwarunkowane (zdaniem autorów projektu KP) brakiem uregulowań prawnych lub niejasnością obowiązujących przepisów. Nie są także związane ze usytuowaniem przepisów karnych w u.o.z. a nie Kodeksie Karnym (zgłaszany postulat przeniesienia).

183	[...] podstawowym zagrożeniem dla zabytków jest upływ czasu powodujący naturalną degradację ich substancji.	Miejski Konserwator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	4) uwaga nieuwzględniona	Niezrozumiałe intencje wnioskodawcy – uwaga niejasna.
184	Analiza SWOT jako mocne strony podaje silne środowisko naukowe i konserwatorskie zapewniające od strony technologicznej i konserwatorskiej prawidłową realizację konserwacji zabytków. Jednak tej optymistycznej diagnozy nie można stosować do zabytków znajdujących się w morzu. Nie opracowano do tej pory żadnych procedur określających sposób zabezpieczania i monitorowania podwodnych stanowisk archeologicznych	Centralne Muzeum Morskie – Iwona Pomian	4) uwaga nieuwzględniona	KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi realizację polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków. Ponadto wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
185	Wzrost roli samorządów na rzecz opieki nad ruchomymi i nieruchomymi zabytkami archeologicznymi. Wiele doświadczeń wskazuje, że nie jest to mocna, ale słaba strona zadania, jakim jest opieka nad zabytkami. Słabe strony/Zagrożenia: niedostateczny monitoring bądź jego brak w kwestii ochrony ruchomego zabytku archeologicznego, dla którego zagrożeniem stało się zaniechanie kontroli ustawowego i terminowego przekazywania pozyskanych zabytków archeologicznych do muzeów lub innych jednostek organizacyjnych (problem przepelnionych magazynów, braku aktywnego uczestnictwa właściwych wcz w procesie przekazywania zabytków archeologicznych do muzeów, kontrola czasu naukowego opracowania zabytków archeologicznych, nieznane miejsca przechowywania zabytków archeologicznych, które nie zostały przekazane do muzeum lub innej jednostki organizacyjnej). Kolekcje pozamuzealne są niedostępne dla szerszej grupy odbiorców oraz nie podlegają ewidencjonowaniu. Dodatkowym problemem jest brak jednolitej polityki finansowania konserwacji oraz przechowywania ruchomych zabytków archeologicznych wraz z dokumentacją, będących własnością Skarbu Państwa.	Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie – Wojciech Borkowski Muzeum Archeologiczne w Krakowie – Jacek Górski Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie – Leszek Lenarczyk Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu – Maciej Trzciniński	4) uwaga nieuwzględniona	Elementy zgłoszonej uwagi wpisują się w ogólne zapisy SWOT. KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi realizację polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków. Ponadto wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
186	Mało szczegółowa, niewynikająca z wcześniejszej diagnozy.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Nie można oczekiwać wysokiego stopnia szczegółowości dla dokumentu mającego charakter strategiczny. Zapisy analizy SWOT wynikają z przedstawionej diagnozy.
187	Słabe strony – brak zauważenia złego stanu technicznego i powiązań z wielkością środków finansowych, złego stanu szkolnictwa dot. tradycyjnego rzemiosła budowlanego.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Analiza SWOT w KP obejmuje rozpoznanie mocnych i słabych stron ochrony dziedzictwa kulturowego na poziomie krajowym (analiza wewnętrzna) oraz obecnych i przyszłych zmian w jej otoczeniu, czyli szans i zagrożeń (analiza zewnętrzna). Analiza ta jest syntetycznym podsumowaniem wniosków z przedstawionej diagnozy. W opinii autorów stanowi ona podstawę dla sformułowanych celów programu, tj. celu głównego i trzech celów szczegółowych; Należy również podkreślić, iż KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi realizację polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków. Ponadto wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
188	Brak odniesień do samorządowych działań dot. ochrony zabytków, ltp.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	3) uwaga uwzględniona częściowo	Uznano za zasadne uzupełnienie zapisu w słabych stronach analizy SWOT do następującego brzmienia: <i>Niewystarczające instrumenty prawne pozwalające na skuteczną realizację zadań ustawowych Generalnego Konserwatora Zabytków oraz wojewódzkich i samorządowych konserwatorów zabytków.</i>
189	s. 38 – mocne strony	Małgorzata Birezowska	3) uwaga	Skorygowano w części treść KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy:

	Silne środowisko naukowe i konserwatorskie zapewniające od strony kadrowej, merytorycznej i manualnej technologicznej prawidłową realizację procesów konserwacji i restauracji zabytków. <u>Uwaga.</u> Proces konserwatorski nie jest procesem technologicznym		uwzględniona częściowo	<i>Silne środowisko naukowe i konserwatorskie zapewniające od strony kadrowej i merytorycznej prawidłową realizację procesów konserwacji zabytków.</i>
190	s. 38 – szanse Rosnąca wiedza i świadomość władz i ludności lokalnej o wartości dziedzictwa kulturowego.	Małgorzata Birezowska	2) uwaga uwzględniona	Rosnąca wiedza i świadomość władz lokalnych jako reprezentantów społeczności lokalnych wynika z rosnącej wiedzy i świadomości tychże społeczności – postulat zawiera się w sformułowaniu w analizie SWOT.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
V. Relacja z dokumentami strategicznymi				
	Brak uwag i kometarzy			

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
L.p.	treść uwagi (cytat)	osoba / podmiot zgłaszający	decyzja	uzasadnienie
VI. Kierunki rozwoju (cele, kierunki działań, zadania)				
Uwagi ogólne				
191	Wnosimy o uzupełnienie Krajowego Programu Ochrony Zabytków o listę inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym i ich potencjalnego wpływu na ochronę dziedzictwa kulturowego. Podstawę prawną dla określenia inwestycji celu publicznego stanowi art. 48. Ust. 1 <i>Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku</i> : „Ministrowie i centralne organy administracji rządowej, w zakresie swojej właściwości rzeczowej, sporządzają programy zawierające zadania rządowe, zwane dalej „programami”, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym.” Krajowy Program Ochrony Zabytków w obecnym kształcie nie realizuje tego ustawowego obowiązku. Dokument ten nie wskazuje w swej treści – i nie odnosi się – do żadnego celu publicznego o znaczeniu krajowym związanego z ochroną zabytków, tym samym nie spełnia zadań określonych ustawami, w tym art. 48. 1. <i>Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym</i> . Mimo, że winno to być jego podstawowym i nadrzędnym celem.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	4) uwaga nieuwzględniona	Zadaniem <i>Krajowego programu...</i> nie jest realizowanie zapisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni, w tym ustanawianie listy inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym w odniesieniu do ochrony zabytków. Wbrew postulatowi wnioskodawcy nie jest podstawowym i nadrzędnym celem KP ustanawianie listy inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym w odniesieniu do ochrony zabytków.
192	Wnosimy o podjęcie działań, aby przepisy karne, zawarte w Rozdziale 11 <i>Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</i> zostały przeniesione w całości do <i>Kodeksu karnego</i> .	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	4) uwaga nieuwzględniona	Zgłoszona uwaga, niezależnie od istotnej wartości merytorycznej, ma charakter wyłącznie legislacyjny – nie ma potrzeby uwzględniać jej w projekcie KP. Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
193	Proponowane cele, kierunki działań oraz zadania, które generalnie należy ocenić jako trafne, są powiązane z ustawowymi kompetencjami organów publicznych. Jednak zwraca uwagę ograniczona zbieżność tych propozycji z wynikami analizy SWOT. W szczególności wydaje się uzasadnione przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom wskazanym w analizie jako słabe strony poprzez adekwatne profilowanie celów, kierunków działań oraz zadań.	Polski Komitet TICCIH – Julian Kołodziej	3) uwaga uwzględniona częściowo	Analiza SWOT w KP obejmuje rozpoznanie mocnych i słabych stron ochrony dziedzictwa kulturowego na poziomie krajowym (analiza wewnętrzna) oraz obecnych i przyszłych zmian w jej otoczeniu, czyli szans i zagrożeń (analiza zewnętrzna). Analiza ta jest syntetycznym podsumowaniem wniosków z przedstawionej diagnozy. W opinii autorów stanowi ona podstawę dla sformułowanych celów programu, tj. celu głównego i trzech celów szczegółowych;

				Należy również podkreślić, iż KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków. Ponadto wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
194	Zgodnie ze stanowiskiem Komisji dobrym pomysłem jest aby Program budowany był jako wypełnienie ram SRKS. Jednak już wypełnienie podstawowych ram ogólnie oczywistego celu głównego jakim jest wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków poprzez: wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce, wzmocnianie synergii działania organów ochrony zabytków, tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji wydaje się wobec określonych przez program metod w wielu wypadkach jedynie pewnym zabiegiem biurokratyczno-organizacyjnym.	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	4) uwaga nieuwzględniona	KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków. Ponadto wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
195	Chcielibyśmy aby istotą przygotowanego przez MKiDN Krajowego programu nie były tylko sprawy związane z promocją i popularyzacją wiedzy o zabytkach oraz z jej digitalizacją ale także rozwiązanie niektórych istotnych problemów utrudniających skuteczną ochronę zabytków.	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	2) uwaga uwzględniona	Problematyka promocji i popularyzacji wiedzy o zabytkach znalazła swoje miejsce jedynie w kierunkach działań celu szczegółowego 3. Kierunki działań zawarte w celach szczegółowych 1 – <i>Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce</i> oraz 2 – <i>Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków</i> odzwierciedlają kwestie dotyczące: a) uporządkowania i ujednoczenia stanu wiedzy o zasobie zabytków w Polsce polegające na sporządzeniu kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych w Polsce, uporządkowaniu rejestru zabytków nieruchomych (usunięcie „martwych wpisów”), opracowaniu diagnozy stanu zabytków ruchomych; b) wzmocnienia instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego wpływające na kompleksowość działań ochronnych i ich integrację z ochroną przyrody. c) podniesienia jakości zarządzania zabytkami i zarządzania procesami ochrony zabytków wraz ze podniesieniem jakości procesów decyzyjnych w administracji dotyczących ochrony zabytków.
196	Przy tak zdiagnozowanym stanie zachowania zasobów cel główny i cele szczegółowe nie odzwierciedlają prawidłowego zakresu działań, skupionych w programie m.in.: na usprawnieniu komunikacji społecznej, kształtowaniu postaw obywateli itd. wobec pilnych potrzeb poprawy stanu zachowania zabytków.	Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska	2) uwaga uwzględniona	Problematyka promocji i popularyzacji wiedzy o zabytkach znalazła swoje miejsce jedynie w kierunkach działań celu szczegółowego 3. Kierunki działań zawarte w celach szczegółowych 1 – <i>Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce</i> oraz 2 – <i>Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków</i> odzwierciedlają kwestie dotyczące: d) uporządkowania i ujednoczenia stanu wiedzy o zasobie zabytków w Polsce polegające na sporządzeniu kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych w Polsce, uporządkowaniu rejestru zabytków nieruchomych (usunięcie „martwych wpisów”), opracowaniu diagnozy stanu zabytków ruchomych; e) wzmocnienia instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego wpływające na kompleksowość działań ochronnych i ich integrację z ochroną przyrody. f) podniesienia jakości zarządzania zabytkami i zarządzania procesami ochrony zabytków wraz ze podniesieniem jakości procesów decyzyjnych w administracji dotyczących ochrony zabytków.
197	W zagadnieniach horyzontalnych (s. 45) i celach szczegółowych zauważalny jest: • brak informacji o konieczności znaczącej nowelizacji lub wręcz napisania i uchwalenia nowej ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Lubuski Wojewódzki	2) uwaga uwzględniona	Zaplanowane do realizacji w ramach KP kierunki działań, mające za zadanie uaktualnić wiedzę o zasobie zabytkowym, uporządkować (w I etapie rejestr zabytków nieruchomych), dokonać szczegółowych analiz stanu ochrony zabytków ruchomych, wzmocnić jakość działania organów ochrony zabytków, wesprzeć działania samorządów terytorialnych w

		Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopeć Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – Rafał Nadolny		ochronie zabytków, itp. będą stanowi istotny element programowania działań legislacyjnych w odniesieniu do sfery ochrony zabytków.
198	<p>W zagadnieniach horyzontalnych (s. 45) i celach szczegółowych zauważalny jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak informacji o konieczności zmian strukturalnych państwowych służb konserwatorskich poprzez odzespolenie służb wojewódzkich i docelowo ich bezpośrednie powiązanie z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 	<p>Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopeć Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – Rafał Nadolny</p>	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku u.o.z. Ustawa określa ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków.</p> <p>Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczny opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p>
199	<p>W zagadnieniach horyzontalnych (s. 45) i celach szczegółowych zauważalny jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak informacji o potrzebie wzmocnienia i zmiany reguł finansowania prac w zabytkach. <p>Rozwijając powyższe uwagi trzeba stwierdzić, że zasadnym byłoby dodanie celu szczegółowego nr 4 (wstawionego do programu pod pozycją 1 lub 2) w następującym brzmieniu: Wspieranie właścicieli w procesie remontów zabytków, znajdujących się w złym stanie zachowania, wymagających remontów kapitalnych i zabezpieczających.</p> <p>Wyzwanie 1 – zwiększenie pomocy finansowej w formie dotacji z budżetu państwa (Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Wojewodów), na bazie analizy danych dotyczących wysokości zweryfikowanych kwot wynikających z zapotrzebowania zgłaszanego przez właścicieli zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Wojewódzkich Urzędach Ochrony Zabytków, z rozbiciem kwot na poszczególne województwa</p> <p>Wyzwanie 2 – opracowanie przez wojewódzkich konserwatorów zabytków w porozumieniu z MKiDN - nowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych (weryfikującego dane z 2004 roku),</p> <p>Wyzwanie 3 – podjęcie przez wojewódzkich i samorządowych konserwatorów zabytków działań interwencyjnych (kontrole, nakazy, zalecenia pokontrolne) odnośnie zabytków znajdujących się w złym stanie zachowania,</p> <p>Wyzwanie 4 – pomoc merytoryczna służb konserwatorskich, skierowana do właścicieli zabytków pod kątem: sporządzania wytycznych konserwatorskich, roboczych konsultacji na etapie sporządzania</p>	<p>Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopeć Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – Rafał Nadolny</p>	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym. Rozdział 7 u.o.z. reguluje kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków.</p> <p>KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisanie kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybka reakcja w sytuacjach wymagających takiego postępowania.</p> <p>Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałyby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]).</p> <p>O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie</i></p>

	<p>programów prac konserwatorskich i projektów budowlanych, przygotowywania programów badań konserwatorskich, architektonicznych i archeologicznych,</p> <p>Wyzwanie 5 – zabieganie o wsparcie Sejmu i Senatu RP w zakresie zwiększenia wysokości środków finansowych (w formie dotacji) na remonty zabytków znajdujących się w złym stanie zachowania.</p> <p>Kierunki działań :</p> <p>1) przeniesienie kierunku działania 6 do celu szczegółowego 1 w obecnym brzmieniu programu „opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych. Analiza stanu zachowania zabytków przeprowadzona w latach 2003–2004, zakończona opracowaniem Raportu o stanie zabytków stanowi do chwili obecnej jedyne realne źródło informacji o zasobie zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków. Jest to jednak źródło informacji nieobejmujące obiektów nowo wpisanych do rejestru zabytków w ostatnich 10 latach, a ze względu na dynamiczny rozwój gospodarczy, w tym liczne inwestycje w części, jest to źródło nieaktualne. Konieczne jest zatem pilne przeprowadzenie badań mających na celu opracowanie nowego, aktualnego raportu o stanie zachowania zabytków, niezbędnego dla wszelkich działań ochronnych, realizowanych przez organy państwa” – do celu szczegółowego w brzmieniu j.w. tj.: „wspieranie właścicieli w procesie remontów zabytków, znajdujących się w złym stanie zachowania, wymagających remontów kapitalnych i zabezpieczających”.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie założeń metodologicznych dla sporządzenia raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych, - przeprowadzenie przez wojewódzkich i samorządowych konserwatorów zabytków badań terenowych, - opracowanie i prezentacja kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych na terenie kraju. <p>2) Zabieganie o poparcie rządu RP oraz parlamentu RP – w sprawie zwiększenia kwot dotacji z budżetu państwa na ratowanie zabytków w złym stanie zachowania</p> <p>Zadanie: organizacja konsultacji z członkami rządu RP i Parlamentu RP (w tym Komisji Kultury i Środków Masowego Przekazu Sejmu RP), przy udziale Generalnego Konserwatora Zabytków i Konwentu Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków</p> <p>3) wypracowanie jednolitych kryteriów podziału środków finansowych przeznaczonych na dotacje w skali kraju na poziomie województw – pod kątem wspierania właścicieli zabytków znajdujących się w złym stanie zachowania.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powołanie zespołu eksperckiego dla wypracowania kryteriów podziału środków finansowych w ramach dotacji z budżetu państwa (na poziomie województw), wyłonionego przez Departament Ochrony Zabytków w MKiDN oraz Konwent Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków - wypracowanie kryteriów podziału środków. <p>4) Intensyfikacja działań kontrolnych właścicieli zabytków znajdujących się w złym stanie zachowania, przez wojewódzkich i samorządowych konserwatorów zabytków.</p> <p>Zadanie: przeprowadzanie kontroli kończących się wydawaniem zaleceń pokontrolnych bądź nakazów oraz wszczęciem postępowań egzekucyjnych, w razie braku realizacji nakazów konserwatorskich</p> <p>5) Analiza wysokości kwot przyznawanych w ramach dotacji dla poszczególnych województw z puli środków MKiDN oraz Wojewodów – w skali kraju,</p> <p>Zadanie: podział środków w kontekście zgłaszanych potrzeb przez właścicieli zabytków oraz wyników uaktualnionego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych</p>			<p><i>będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i></p>
200	<p>Wskazane jest wprowadzenie celu szczegółowego 4, który powinien mieć następujące kierunki działań: Cel szczegółowy 4: Tworzenie warunków do aktywnej opieki nad zabytkami przez ich właścicieli:</p>	<p>Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków –</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Z uwagi na jednoznacznie określony horyzont czasowy wdrażania programu (lata 2013–2016) MKiDN nie może przychylić się do uwagi w zakresie rozszerzenia zakresu zadań wskazanych</p>

	<p>Kierunek działania 1 – dążenie do zwiększenia pomocy finansowej w formie dotacji z budżetu państwa dla właścicieli zabytków wraz z wypracowaniem jednolitych standardów podziału środków finansowych przeznaczonych na dotacje oraz finansowanie prac przy zabytkach w skali kraju, z uwzględnieniem zagadnień:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dotacje i refundacje 2. Remonty zastępcze 3. Utrzymanie obiektów skarbu państwa – szczególnie wymaga opracowania, ponieważ obecnie nie ma możliwości pozyskania dotacji w normalnym trybie i nie ma żadnych procedur w tym zakresie. 4. Wywłaszczanie zabytków 	Iwona Solisz		<p>w KP. Rozszerzenie tematów będzie możliwe w ramach prac nad kolejną edycją programu na lata 2017–2020.</p> <p>Jednocześnie należy zauważyć, iż KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi wspierających realizację polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków.</p>
201	<p>Wskazane jest wprowadzenie celu szczegółowego 4, który powinien mieć następujące kierunki działań: Cel szczegółowy 4: Tworzenie warunków do aktywnej opieki nad zabytkami przez ich właścicieli: Kierunek działania 2 – zwiększanie wparcia merytorycznego służb konserwatorskich dla właścicieli zabytków m.in. poprzez wytyczne, doradztwo i konsultacje na etapie sporządzania dokumentacji w trakcie realizacji prac, zwiększenie i docelowe rozpatrzenie możliwości zapewnienia systemowego dofinansowania prac badawczych przez urzędy konserwatorskie dla właścicieli zabytków. Kierunek działania 3 – zweryfikowanie i przygotowanie propozycji zmian legislacyjnych dotyczących egzekwowania prawidłowej opieki nad zabytkami, w tym działania na rzecz przeniesienia przepisów karnych z ustawy o ochronie zabytków do kodeksu karnego.</p> <p>W przypadku braku możliwości dodania 4 celu szczegółowego proponuje się ujęcie powyższych kwestii w celu szczegółowym 1, jako kolejne zadania.</p>	Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Z uwagi na jednoznacznie określony horyzont czasowy wdrażania programu (lata 2013–2016) MKiDN nie może przychylić się do uwagi w zakresie rozszerzenia zakresu zadań wskazanych w KP. Rozszerzenie tematów będzie możliwe w ramach prac nad kolejną edycją programu na lata 2017–2020.</p> <p>Jednocześnie należy zauważyć, iż KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi wspierających realizację polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków.</p>
202	<p>Ostatnie lata przyniosły niespotykany w historii archeologii wzrost bazy źródłowej. U podstaw tego procesu leży prowadzenie szerokopłaszczyznowych badań wykopaliskowych poprzedzających wielkie inwestycje.</p> <p>Celem powinno stać się systemowe rozwiązanie przechowywania, konserwacji i udostępniania ruchomych zabytków archeologicznych.</p> <p>Postulowany kierunek działań: utworzenie sieci kilku regionalnych ośrodków magazynowo-studijskich finansowanych centralnie w oparciu o już istniejące lub możliwe do utworzenia miejsca, których obsługę należy powierzyć specjalistycznym muzeom. Zasięg ich działania przekraczałby granice województw.</p> <p>Jest jądro w postaci magazynów w Głogowie, Branicach i Rybnie.</p>	<p>Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie – Wojciech Borkowski</p> <p>Muzeum Archeologiczne w Krakowie – Jacek Górski</p> <p>Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie – Leszek Lenarczyk</p> <p>Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu – Maciej Trzciniński</p>	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Kierunek działania 5 celu szczegółowego 1, zakłada opracowanie szczegółowej analizy ochrony zabytków ruchomych, w tym także ruchomych archeologicznych. Zgłoszony postulat zostanie poddany szczegółowej analizie w ramach ww. prac.</p> <p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p>
203	<p>Zakres działań przedstawionych w Programie dotyczy głównie zabytków nieruchomych, jednakże należy pamiętać, iż ochronie podlegają również ruchome zabytki archeologiczne, a ich zachowanie leży w gestii zarówno Państwa jak i ogółu społeczeństwa. Jednym z większych problemów, jakie dostrzegamy w kwestii zabytków ruchomych jest problem dotyczący przechowywania (magazynowania) ruchomych zabytków archeologicznych. W wyniku prowadzonych prac archeologicznych na terenie całego kraju pozyskiwane są zabytki archeologiczne. Trafiają one do muzeów, które zazwyczaj nie dysponują odpowiednimi środkami finansowymi, powierzchnią magazynową oraz personelem wyspecjalizowanym przy zarządzaniu kolekcją zabytków archeologicznych (zdarzają się sytuacje gdy zabytki przyjmowane są przez muzeum niezatrudniające ani jednego archeologa).</p> <p>Problem dostrzegany jest przez środowisko, co uwidacznia się w podejmowanych dyskusjach między muzealnikami, archeologami oraz konserwatorami zabytków. Pojawiają się niepokojące opinie o</p>	Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie – Marta Lizoń	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Kierunek działania 5 celu szczegółowego 1, zakłada opracowanie szczegółowej analizy ochrony zabytków ruchomych, w tym także ruchomych archeologicznych. Zgłoszony postulat zostanie poddany szczegółowej analizie w ramach ww. prac.</p> <p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p>

	<p>konieczności segregacji zabytków, ich wartościowania a w efekcie propozycje nawet niszczenia – mielenia zabytków stanowiących materiał masowy.</p> <p>Wychodząc naprzeciw problemowi przechowywania zabytków, proponuje się utworzenie kilku Ośrodków wyspecjalizowanych w magazynowaniu zabytków, spełniających najwyższe standardy pod względem bezpieczeństwa zbiorów, konserwacji oraz ich udostępniania. Pierwszy taki Ośrodek Studyjno-Magazynowy Zabytków Archeologicznych powstał w Głogowie i już od trzech lat przyjmuje w depozyt zabytki z południowo-zachodniej Polski.</p> <p>Dzięki dotacji z MKiDN ośrodek dysponuje nowoczesnym sprzętem, magazynami wyposażonymi w przesuwne regały, a od nowego roku rozpoczynamy proces digitalizacji gromadzonych zbiorów. Szczegółowe informacje dotyczące Ośrodka można znaleźć na stronie www.osmza.glogow.pl</p> <p>Planuje się utworzenie takich ośrodków w Warszawie, Krakowie i Wrocławiu. Uważam, iż warto w Programie zaznaczyć szczególną potrzebę ochrony ruchomego dziedzictwa narodowego ze szczególnym naciskiem na działania związane z bezpiecznym przechowywaniem zbiorów archeologicznych</p>			
204	<p>Stworzyć jednoznaczne zalecenia co do nakazu stosowania tradycyjnych technik rzemiosła budowlanego – odtwarzanie, wymienianie elementów tylko z zachowaniem tradycyjnych materiałów i technologii. Wprowadzić konieczność komisji konserwatorskich w przypadkach gdzie wykonawca uzasadnia modyfikacje materiałów lub technologii. Stworzenie mechanizmu ścisłej kontroli nad wykonaniem tych zaleceń.</p> <p>Szczególną ochroną objąć elewacje z tynków szlachetnych, tynków barwionych w masie, tynków z widocznym uziarnieniem, z cementu romańskiego, klinkieru, cegły w tym również silikatowej, kamienia, ze sgafittami, i freskami. Zabronić w tym zakresie pokrywania tych powierzchni farbą. Zakazać hydrofobizacji tych powierzchni. W przypadkach gdzie wykonawca uzasadnia zastosowanie farb laserunkowych decyzję powziąć poprzez komisje konserwatorską.</p>	Stowarzyszenie Ogród Warszawa	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
205	Cel spójny z SRKS jest tylko jednym z celów, który powinien być przyjęty.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Uwaga niejasna, KP posiada hierarchiczną strukturę celów. złożoną z celu głównego i trzech celów szczegółowych.
206	<p>W opisanu celów – brak odniesienia do większości celów sformułowanych w u.o.z.</p> <p>Cel 1. - niejasne pojęcie „ujednoczenie stanu wiedzy”; brak uporządkowania prawa, np. dot. ewidencji zabytków</p>	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Uwaga niejasna, ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nie definiuje celów KP.</p> <p>Należy zauważyć, iż KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi wspierających realizację polityki państwa w sferze ochrony zabytków, jest więc oczywiste, że nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków.</p>
207	<p>W opisanu celów – brak odniesienia do większości celów sformułowanych w u.o.z.</p> <p>Cel 2, brak projektu reorganizacji struktur; synergia powinna dotyczyć instytucji ochrony zabytków nie tylko organów (wykluczone są samorządy i ich instytucje)</p>	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku u.o.z. Ustawa określa ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków.</p> <p>Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczną opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb</p>

				<p>konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p>
208	<p>Cel szczegółowy 1 – Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce (Wyzwanie 2):</p> <p>Wzmocnienie instrumentów ochrony nie tylko krajobrazu kulturowego, ale również samych zabytków, np. egzekwowanie kar dla osób niszczących zabytki (zarówno wandalii, jak i niekompetentnych właścicieli/lokalnej administracji).</p>	<p>Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka</p> <p>Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]</p>	<p>3) uwaga uwzględniona częściowo</p>	<p>Przepisy u.o.z., w rozdziale 11. Przepisy karne, jednoznacznie regulują konsekwencje dla właścicieli, dysponentów, użytkowników, czy w ogóle podmiotów działających na szkodę zabytku. Uregulowania te wydają się wystarczające.</p> <p>Problem leży w sferze odpowiedzialności ich wykorzystywania przez organy ścigania i sądy. Nie jest to kwestią, którą może rozstrzygać KP.</p>
209	<p>Cel szczegółowy 2 – Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków (Wyzwanie 1):</p> <p>Przyspieszenie i udoskonalenie procesów administracyjnych.</p>	<p>Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka</p> <p>Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]</p>	<p>1) uwaga uwzględniona</p>	<p>Realizacja zadań związanych z Kierunkami działania 1–3 celu szczegółowego 2, w istotny sposób wpłyną na poprawę terminowości i jakości procesów administracyjnych.</p>
210	<p>1. Zgrupowanie celów i zadań według stopnia ich pilności.</p> <p>1.1. W pierwszym rzędzie powinna zostać wprowadzona klasyfikacja zadań według stopnia pilności. Za pilne należy uznać wszelkie działania zmierzające do ratowania zabytków i obszarów historycznych zagrożonych zniszczeniem. Pozostałe zadania powinny być wdrażane równolegle.</p>	<p>Ratujemy polskie zabytki</p>	<p>3) uwaga uwzględniona częściowo</p>	<p>Grupowanie zadań z uwzględnieniem stopnia ich pilności odzwierciedla harmonogram realizacji KP, stanowiący integralną część dokumentu skierowanego do konsultacji społecznych;</p>
211	<p>2. Wyznaczenie w trybie pilnym działań mających ratować zabytki zagrożone bezpowrotnym zniszczeniem.</p> <p>2.1 Analiza – na podstawie dotychczasowych raportów, wizytacji oraz bogatej i na bieżąco uaktualnianej dokumentacji pisemnej i fotograficznej dostępnej w Internecie (prowadzonej przez portale, grupy i profile tematyczne) – stanu zachowania zasobów dziedzictwa historycznego pod względem pilności działań ratunkowych. Wytypowanie najbardziej zagrożonych zabytków do „Czerwonej Listy Zabytków Zagrożonych”.</p>	<p>Ratujemy polskie zabytki</p>	<p>2) uwaga uwzględniona</p>	<p>Zakres uwagi mieści się w celu szczegółowym 1, kierunku działania 6.</p> <p>Zadaniem raportu o stanie zabytku jest między innymi wskazanie zabytków najbardziej zagrożonych i wymagających pilnej interwencji konserwatorskiej – „Czerwona Lista...”</p>
212	<p>2. Wyznaczenie w trybie pilnym działań mających ratować zabytki zagrożone bezpowrotnym zniszczeniem.</p> <p>2.2 Wyznaczenie, wspólnie z samorządami i innymi partnerami społecznymi, strategii i działań naprawczych na wyselekcjonowanych obszarach wymagających pilnej interwencji konserwatorskiej (wsie, folwarki, założenia rezydencjonalne w ich całkowitym zakresie, cmentarze, obszary przemysłowe, historyczna śródmiejska zabudowa miast itp.). Szczególna zapaść systemu ochrony jest widoczna na tzw. ziemiach odzyskanych.</p> <p><i>Warto rozważyć: Powołanie w najbardziej zaniedbanych pod tym względem województwach niewielkich „zespołów kryzysowych” (np. architekt, konserwator, działacz społeczny, studenci prawa i historii sztuki, wolontariusze), które wyznaczą np. 10-15 miejsc czy obiektów rocznie do ratowania. Stworzenie, w ramach rocznego funduszu na ochronę zabytków, „funduszu kryzysowego” dla</i></p>	<p>Ratujemy polskie zabytki</p>	<p>2) uwaga uwzględniona</p>	<p>M.in. temu celowi służy opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków.</p> <p>Na podstawie jego wyników będzie możliwe wyznaczenie strategii działań naprawczych.</p>

	<i>ratowania tych najbardziej zagrożonych obiektów i miejsc. Aby umożliwić skuteczną interwencję, należałoby zachęcać zespoły do poszukiwania niestandardowych rozwiązań we współpracy z właścicielami i lokalnymi społecznościami.</i>			
213	<p>2. Wyznaczenie w trybie pilnym działań mających ratować zabytki zagrożone bezpowrotnym zniszczeniem.</p> <p>2.3 Propagowanie i premiowanie inicjatyw na styku ochrony zabytków i aktywizacji społecznej, gdyż sprzyja to wzrostowi poczucia odpowiedzialności za lokalną spuściznę, co z kolei skutkuje większą skutecznością i trwałością wdrożonych działań.</p>	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	Idea budowania społecznego poczucia odpowiedzialności za lokalne dziedzictwo kulturowe, będącego warunkiem skutecznego zachowania w dobrym stanie zabytków, jest jedną z myśli przewodnich KP. Efektem przyjęcia takiej perspektywy myślenia przy tworzeniu KP jest 3 cel szczegółowy a także niektóre działania przyjęte w ramach pozostałych celów szczegółowych. Szczególnie bliskie myśli zawartej w uwadze są zaplanowane w KP działania w 2 i 3 kierunku działań 2 celu szczegółowego oraz organizowanie i prowadzenie programu „Wolontariat dla dziedzictwa” angażującego społeczności lokalne w proces właściwego zachowania zabytków jako działanie przewidziane w kierunku 4, celu szczegółowego nr 3.
214	<p>3. Zrewidowanie podstaw aksjologicznych ochrony dziedzictwa.</p> <p>3.1 Konieczne jest odejście od koncepcji „ochrony zabytków” w kierunku „równoważonego zarządzania dziedzictwem kulturowym”. W projekcie brak jasnego i przekonywującego sformułowania założeń kompleksowej i konsekwentnej polityki państwa w tym zakresie. Proponowany termin oddaje konieczność holistycznego podejścia do dziedzictwa, które społeczeństwo nie tylko ma chronić, ale i umiejętnie oraz świadomie nim zarządzać w ramach zarządzania zasobami kraju.</p>	Ratujemy polskie zabytki	3) uwaga uwzględniona częściowo	Zakres uwagi mieści się w kierunkach działania celu szczegółowego 1 i 2
215	<p>3. Zrewidowanie podstaw aksjologicznych ochrony dziedzictwa.</p> <p>3.2 Opracowanie kluczowych zasad pozwalających na wypracowanie konsekwentnej filozofii i praktyki konserwatorskiej w Polsce doświadczającej głębokich przemian cywilizacyjnych. Warto rozważyć: <i>Poniższe główne zasady polityki zarządzania dziedzictwem obowiązujące w systemie Anglii a sformułowane przez komisję English Heritage jako podstawy uprawiania polityki państwa w tej dziedzinie:</i></p> <p><i>Zasada 1: Środowisko historyczne jest wspólnym bogactwem</i></p> <p><i>Zasada 2: Każdy powinien mieć możliwość partycypowania w procesie ochrony środowiska historycznego</i></p> <p><i>Zasada 3: Zrozumienie wartości miejsc historycznych jest zagadnieniem kluczowym</i></p> <p><i>Zasada 4: Miejsca historyczne o szczególnym znaczeniu powinny być zarządzane w sposób chroniący ich wartość</i></p> <p><i>Zasada 5: Decyzje o dokonywaniu zmian muszą być rozsądne, przejrzyste i konsekwentne</i></p> <p><i>Zasada 6: Niezbędne jest dokumentowanie decyzji na bieżąco i uczenie się na ich podstawie.</i></p>	Ratujemy polskie zabytki	3) uwaga uwzględniona częściowo	Zakres uwagi mieści się w kierunkach działania celu szczegółowego 1 i 2
216	<p>3. Zrewidowanie podstaw aksjologicznych ochrony dziedzictwa.</p> <p>3.3. Wprowadzenie zasady równoprawnego traktowania dziedzictwa kulturowego, jako spuścizny różnych kultur wplecionych we wspólną wielowiekową historię kraju. Wszystkie te miejsca zaświadczać bowiem o wkładzie milionów ludzi z różnych środowisk, którzy przyczynili się do zbudowania kultury materialnej, która nas otacza, a która z kolei kształtuje naszą tożsamość. Umożliwi to unikanie nieuzasadnionego faworyzowania konkretnych miejsc historycznych lub grup przy podziale środków na ochronę dziedzictwa.</p>	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	Postulowana zasada równoprawnego traktowania dziedzictwa wynika już z art. 5 Konstytucji RP, który stanowi: [państwo] <i>strzeże swego dziedzictwa</i> , nie stosując jakichkolwiek wyróżników lub wyjątków. Opierając się na tej fundamentalnej zasadzie skonstruowane są przepisy aktów prawnych regulujących wszelkie aspekty ochrony zabytków.
217	<p>3. Zrewidowanie podstaw aksjologicznych ochrony dziedzictwa.</p> <p>3.4. Wprowadzenie zasad dostępności informacji i transparentności w procesie zarządzania, zwłaszcza w podejmowaniu decyzji na wszystkich szczeblach systemu. W tym zakresie powinny powstać i być ogólnie dostępne w Internecie odpowiednie rejestry, nie tylko zabytków, ale także procedur, podejmowanych działań, przyznawanych dotacji, itp.</p>	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	Zasady dostępności informacji i transparentności, szczególnie przy podejmowaniu różnorodnych decyzji jest zasadą obowiązująca zarówno organy administracji publicznej, jak i podmioty społeczne. Ogólnie dostępne są procedury postępowań wobec zabytków, procedury stanowiące podstawę do przyznawania dotacji itp.
218	4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa

	<p>dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.1 Dążenie do jak najszybszej zmiany ewidentnie szkodliwych przepisów prawnych (np. art. 169 KC dot. zwrotu ukradzionych zabytków ruchomych; przepisy dot. podatku od nieruchomości w świetle przypadków wyburzania zabytkowych budynków przez właścicieli w celu zminimalizowania podatku; przepisy określające warunki wykreślenia zabytku z rejestru, które obecnie de facto umożliwiają jego wyburzenie w majestacie prawa).</p>		niewzględniona	w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
219	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.2 Rozwiązanie problemu nieegzekwowalności przepisów prawa i „imposybilizmu” (szerokie zagadnienie, obejmujące m.in. kwestię braku procedur wykonawczych oraz standardów współpracy policji z obywatelami, partnerami społecznymi i służbami konserwatorskimi).</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga niewzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
220	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.3 Zmiana i doprecyzowanie przepisów o prawach i obowiązkach właścicieli obiektów zabytkowych i uzupełnienie ich o jasne w interpretacji przepisy wykonawcze, umożliwiające ich egzekucję, takie, jak nakładanie bardziej dotkliwych kar, nakazy (np. przywrócenia zabytku do poprzedniego stanu, zabezpieczenia zabytku oraz w ostateczności odebrania zabytku nieuczciwemu inwestorowi bez wysokich kosztów ponoszonych np. ze strony gminy). Poszerzenie ich o przepisy umożliwiające premiowanie właścicieli dbających o obiektu np. nagrody WKZ, odpisy podatkowe, pomoc finansowa. Zmiany te mają na celu skuteczne egzekwowanie od każdego właściciela dbałości o zabytek, który jest dobrem narodowym.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga niewzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
221	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.4 Wprowadzenie do Kodeksu Karnego kategorii „przestępstwa wobec dziedzictwa” (na wzór anglosaskiej kategorii „heritage crime” – czyli: wandalizm, kradzież, umyślne zniszczenie, rozebranie) i jego uzupełnienie o system nakazów i kar. Wprowadzenie tej kategorii do kodeksu karnego umożliwi traktowanie takich przestępstw z odpowiednią surowością i ich ściganie także poza granicami kraju (powszechny problem to „znikanie” nieuczciwych właścicieli za granicami Polski).</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga niewzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
222	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.5 Wprowadzenie szczegółowych prawnych narzędzi ochrony konserwatorskiej nad nowymi formami ochrony dziedzictwa (Pomnik Historii, Park Kulturowy, gminne strefy ochrony i gminne ewidencje zabytków, szlaki kulturowe).</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga niewzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
223	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga niewzględniona	Tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zawierających właściwie skonstruowane zapisu dotyczące ochrony zabytków jest ze wszech miar pożądane. KP tworzony jest na podstawie przepisów u.o.z., w związku z tym nie jest dokumentem, który

	<p>dziedzictwa.</p> <p>4.6 Przeprowadzenie pilnej reformy prawa dotyczącego ustanawiania planów zagospodarowania przestrzennego i zarządzania przez samorządy polityką planistyczną w sposób zrównoważony i długofalowy. Obarczenie samorządów obowiązkiem wytyczania obszarów ochrony (krajobraz historyczny, obszary urbanistyczne i ruralistyczne) w ramach formy ochrony, jaką daje obecnie Park Kulturowy, lub też innych form ochrony, jakie już istnieją, lub jakie mogą zostać wyłonione w toku reformy systemu.</p>			może nakładać określone obowiązki i rygory na jednostki samorządu terytorialnego.
224	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.7 Zmiana sposobu opiniowania projektów architektonicznych dotyczących zarówno obiektów zabytkowych, jak i nowych. W chwili obecnej odpowiedni WKZ uzgadnia projekty architektoniczne mając realny wpływ na oblicze pojedynczych budynków oraz całych miast, często w sposób stroniczy i pozbawiony merytorycznego uzasadnienia. Rodzi to procesy korupcyjnego, pozostawia bowiem w ręku jednego urzędu nadmierne uprawnienia i powoduje, że decyzje nie są ograniczone przepisami, a uzależnione od „wzidmisię” jednego człowieka. Konieczne jest więc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie zespołu ekspertów, który zbierałby się w wyznaczonych terminach i konsultował, uzgadniał, omawiał projekty architektoniczne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i inne projekty mające wpływ na wszystkie rodzaje obiektów zabytkowych (także tych prezentujących wartości historyczne i artystyczne lecz dotychczas nieobjętych ochroną prawną). W skład zespołu powinni wchodzić urbaniści, architekci, historycy sztuki, konserwatorzy zabytków, fachowcy w poszczególnych dziedzinach. Uzgodnienia zespołu powinny być zakończone wydaniem decyzji administracyjnej. - działania zmierzające do ograniczenia praktyk korupcyjnych: np. wprowadzenie obowiązku badania rynku w obszarze wyceny konserwacji danego obiektu, z obowiązkiem otrzymania minimum trzech ofert. Procedura wyceny powinna być ogłaszana w jednym systemie informacyjnym. Obecna sytuacja pozwala bowiem na wygrywanie przetargów przez firmy konserwatorskie piszące projekty „pod siebie”. Często wygrywa droga i nie najlepsza oferta. 	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Postulat dotyczący opiniowania projektów architektonicznych zgłoszony przez wnioskodawców jest niezgodny z obowiązującym prawem, m.in. uzależniając wydawanie decyzji administracyjnych od opinii wyrażanej przez zespół ekspertów o nieokreślonym umocowaniu formalnym, bądź od okresowych „posiedzeń” wspomnianego zespołu, naruszających obowiązujące organy ochrony zabytków terminy na uzgodnienie lub zaopiniowanie w ramach określonych procedur administracyjnych.</p> <p>Wprowadzenie obowiązku uzyskiwania minimum trzech „wycen” prac przy konkretnym obiekcie wkraczałoby w sferę praw i obowiązków wynikających z przepisów ustawy prawo zamówień publicznych wobec podmiotu dysponującego prawem do zabytku.</p>
225	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.8 Stworzenie niezależnych od wojewodów Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków, które powinny podlegać jedynie Generalnemu Konserwatorowi Zabytków przy MKiDN. Obecna sytuacja stwarza sytuację niejasną i korupcyjną, w których często podejmowane są szkodliwe dla zabytków decyzje pod wpływem politycznych nacisków.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 u.o.z. i jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku tej ustawy. Określa ona ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków.</p> <p>Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczny opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkadziesiąt podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony</p>

				zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
226	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.9 Zmiany legislacyjne powinny uwzględniać realia rynkowe, nie da się bowiem ratować zabytków na szerszą skalę bez dalszych zachęt i ułatwień dla inwestorów, w tym np. niższych podatkowych dla osób inwestujących w zabytki. Należy rozważyć możliwość poszerzenia zakresu zwolnień z podatku od nieruchomości, itp.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
227	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.10 Należy poprawić standardy poszanowania praw obywatelskich (patrz zarzuty Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczące gminnej ewidencji zabytków). W przeciwnym wypadku należy liczyć się ze znikomym poziomem społecznej akceptacji w dziedzinie ochrony zabytków i z fiaskiem podejmowanych działań.</p> <p>Na tle skarg nadesłanych do Rzecznika Praw Obywatelskich wyłonił się problem zgodności z Konstytucją RP przepisów dotyczących procedury dokonywania wpisów do gminnej ewidencji zabytków, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 18 marca 2010 roku o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Spowodowało to, że dotychczasowy system ochrony zabytków uległ zmianie. Organom konserwatorskim przyznano nowe kompetencje rozszerzając katalog form ochrony zabytków o ochronę w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej oraz w decyzjach o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. Istotnym zmianom uległ również status prawny oraz znaczenie gminnej ewidencji zabytków.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
228	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.11 Ustawa w art. 18 ust.2 mówi: „W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności: 1) uwzględnić krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;” – niestety ten projekt Programu naszym zdaniem nie zawiera stosownych elementów, aby móc go wykorzystać w strategiach samorządowych różnych szczebli.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
229	<p>4. Podjęcie pilnej reformy ustawodawstwa i przepisów prawnych mających wpływ na zarządzanie dziedzictwem, aby zatrzymać procesy jego degradacji i niszczenia. Przepisy prawne powinny bowiem działać na rzecz wspierania obywateli w aktywnym uczestnictwie i zarządzaniu zasobami dziedzictwa.</p> <p>4.12 Należy – na wzór innych krajów - wprowadzić formułę dostępności do obiektów finansowanych ze środków publicznych w myśl zasady współodpowiedzialności. Przepisy regulujące zasady finansowania należy zmienić określając zasady publicznego udostępniania obiektu, według których osoba składająca wniosek o środki na rewitalizację powinna jasno sprecyzować dostępność, ograniczenia dostępności oraz jej powody. Spowoduje to unormowanie dostępu do obiektów i polepszenie współpracy administrator obiektu – odbiorca.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
230	Gruntowne szkolenie organów konserwatorskich oraz pracowników wchodzących w skład ich urzędów,	Renata Domagała	4) uwaga	Organizacja takich szkoleń stanowi, zgodnie z art. 90 ust. 1 pkt 9 ustawy o ochronie zabytków

	<p>a także innych organów i pracowników w skład ich urzędów w zakresie norm prawnych zawartych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jak również w zakresie orzeczeń sądów adm. wydanych na podstawie tej ustawy, a także literatury opartej na podstawie ww. ustawy (organy te charakteryzują się szczególnie słabą znajomością orzecznictwa adm. opartego na u.o.z.).</p> <p>Gruntowe szkolenie ww. organów i pracowników w zakresie norm prawa międzynarodowego dot. zabytków; chodzi o akty powszechnie obowiązujące, jak i dokumenty doktrynalne (por. art. 9 Konstytucji). Nie można skutecznie chronić dziedzictwa narodowego (art. 5 Konstytucji), nie znając prawa międzynarodowego, dotyczącego zabytków.</p> <p>Tymczasem ww. organy te, a także ich pracownicy, w zasadzie nie znają zapisów Konwencji o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy (np. art. 5 Konwencji, który stanowi, iż winien zostać wprowadzony zakaz usuwania zabytków objętych ochroną, nie precyzując o jaką formę ochrony chodzi; czyli winien zostać wprowadzony zakaz usuwania zabytków objętych jakąkolwiek formą ochrony przewidzianą w art. 7 u.o.z. W praktyce jest często inaczej, niszczone są np. zabytki chronione MPZP czy położone na terenie parków kulturowych, nawet wpisane do rejestru zabytków indywidualnie bądź obszarowo). Organy te nie znają także dokumentów doktrynalnych (np. art. 1 Karty Weneckiej, zgodnie z którą zabytek to nie tylko wielkie dzieło architektury, ale również skromniejsze obiekty, o ile tylko posiadają znaczenie kulturalne).</p> <p>Ww. organy i ich pracownicy cechują się również słabą znajomością innych dokumentów doktrynalnych, a co za tym idzie słabym wdrażaniem ich w życie).</p>		nieuwzględniona	i opiece nad zabytkami, ustawyowy obowiązek Generalnego Konserwatora Zabytków. Obowiązek ten jest na bieżąco realizowany, zarówno z inicjatywy GKZ, jak i wojewódzkich konserwatorów zabytków.
231	Należy pomyśleć nad rozwiązaniami, zgodnie z którymi w każdej gminie rocznie obowiązkowo wyznaczano by określoną ilość zabytków do obowiązkowej konserwacji, renowacji i/lub restauracji. Liczba ta powinna zależeć od ilości zabytków ulegających postępującej degradacji na terenie danej gminy. W pierwszej kolejności winny być do prac konserwacyjnych, renowacyjnych i restauracyjnych wyznaczone zabytki, których stan grozi katastrofą budowlaną. W ten sposób z czasem KAŻDY zagrożony degradacją obiekt zabytkowy na terenie gminy zostałby objęty konserwacją, renowacją i/lub restauracją. Pracami tymi winny być zwłaszcza objęte zabytki położone poza ścisłym centrum gminy/miasta. W centrach bowiem obiekty zabytkowe wyglądają dobrze, poza centrum już nie.	Renata Domagała	4) uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie precyzuje czy obiekty poddawane obowiązkowej konserwacji to obiekty stanowiące mienie komunalne, czy mające inny status własnościowy; uwaga nie precyzuje także kto decydowałby o typowaniu obiektów do obowiązkowej konserwacji, ani jakie środki należałoby zaangażować w proces obowiązkowej konserwacji – z budżetu gmin, budżetu centralnego.
232	Konieczność wprowadzenia rozwiązań zabraniających rozwoju (np. budowania dróg, biurów, marketów itp.) kosztem obiektów zabytkowych, czyli rozwiązań wdrażających w życie zasadę wyrażoną w art. 5 Konstytucji.	Renata Domagała	4) uwaga nieuwzględniona	Postulat wprowadzenia rozwiązań zabraniających rozwoju (np. budowania dróg, biurów, marketów) kosztem obiektów zabytkowych – zasady realizacji inwestycji przy zabytkach określają nie tylko przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ale także ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz Prawa budowlanego in., normując zasady uzyskania akceptacji organów ochrony zabytków dla zamierzeń inwestycyjnych. W toku określonych tymi przepisami postępowań organy ochrony zabytków oceniają wpływ inwestycji na zabytek mając na względzie jej zakres, a także rodzaj i wartości zabytkowe danego obiektu lub obszaru. Regulacje te należy uznać za wystarczające
233	Konieczność uświadomienia decydom, że zły stan techniczny zabytków czy kryteria ekonomiczne nie mogą decydować o wyburzeniu zabytków (por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 14 kwietnia 2006 r. sygn. akt I SA/Wa 1613/05).	Renata Domagała	4) uwaga nieuwzględniona	Postulat „konieczności uświadomienia decydom, że zły stan techniczny zabytków, czy kryteria ekonomiczne nie mogą decydować o wyburzeniu zabytków” : postulat ten jest realizowany w ramach bieżącej działalności orzeczniczej MKiDN, zwłaszcza w postępowaniach sprawie skreślenia zabytku z rejestru.
234	Uświadamianie organom jednostek samorządów terytorialnych, że od 2012 roku funkcjonuje rozporządzenie, na podstawie którego mogą one starać się o środki na ochronę dziedzictwa narodowego. Organy te bowiem często narzekają na brak środków, nie wiedząc o środkach przyznawanych na podstawie ww. rozporządzenia. Konieczność tworzenia przez te jednostki funduszy celowych, na których byłyby gromadzone środki przeznaczone na właściwą ochronę zabytków i opiekę nad nimi.	Renata Domagała	4) uwaga nieuwzględniona	Przepisy rozdz. 7 u.o.z. (a nie nieokreślonego rozporządzenia) zapewniają możliwość ubiegania się przez jednostki samorządu terytorialnego o współfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków z budżetu ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
				KP, jako dokument przyjmowany uchwałą Rady Ministrów, nie może nakładać jakichkolwiek obowiązków na jednostki samorządu terytorialnego – w tym tworzenia funduszy celowych.

235	2. Cel szczegółowy 1 – Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce. Wyzwanie 1 – Uporządkowanie i ujednolicenie stanu wiedzy o zasobie zabytków w Polsce polegające na sporządzeniu kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych, w tym archeologicznych w Polsce, uporządkowaniu rejestru zabytków nieruchomych i archeologicznych (usunięcie „martwych wpisów”), opracowaniu diagnozy stanu zabytków ruchomych, w tym archeologicznych .	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano treść KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy: Wyzwanie 1 – Uporządkowanie i ujednolicenie stanu wiedzy o zasobie zabytków w Polsce polegające na sporządzeniu kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C), uporządkowaniu rejestru zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C) (usunięcie „martwych wpisów”), opracowaniu diagnozy stanu zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych.
236	s. 45 – Zagadnienia horyzontalne a. Istotnym rozwiązaniem, porządkującym zagadnienia przedstawione w Krajowym Programie i uwzględnionym na każdym etapie prac nad dokumentem, są zagadnienia horyzontalne: tematy wiodące, których problematyka została poruszona w co najmniej dwóch obszarach diagnozy oraz dwóch celach szczegółowych. Są to: uporządkowanie sfery ochrony zabytków nieruchomych, w tym archeologicznych – uporządkowanie rejestru, podniesienie jakości pracy służb w zakresie realizacji pozostałych zadań w odniesieniu do zabytków nieruchomych, w tym archeologicznych (szkolenia, części zadań z podejścia krajobrazowego)	Małgorzata Birezowska	2) uwaga uwzględniona	Problematyka ochrony dziedzictwa archeologicznego została uwzględniona w kierunkach działań 1, 6 i 7 celu szczegółowego 1 (Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce).
237	s. 45 – Zagadnienia horyzontalne b. dostosowanie prawa i praktyki ochrony zabytków w Polsce do standardów międzynarodowych – ratyfikacja konwencji, zabytki ruchome i archeologiczne ruchome , wdrożenie podejścia krajobrazowego, w tym podkreślenie roli parków kulturowych – jako jednej z kluczowych form ochrony zabytków, <u>Uwaga.</u> Należy dodać punkt - zwiększenie ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez efektywne działanie służb konserwatorskich w przypadku fizycznego zagrożenia dla zabytku.	Małgorzata Birezowska	2) uwaga uwzględniona	Problematyka ochrony dziedzictwa archeologicznego została uwzględniona w kierunkach działań 1, 6 i 7 celu szczegółowego 1 (Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce).
238	s. 49 – Kierunek działania 5: Opracowanie diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księgi A i C) Zgodnie z danymi z dnia 30.06.2013 r. na podstawie 14.357 decyzji o wpisie do rejestru zabytków ruchomych (księga B) w rejestrze znajduje się 236.502 obiekty, z czego 72% stanowi wyposażenie świątyń, 20% to kolekcje, wpisywane głównie w związku z przepisami o wpięciu kolekcjonerów, obowiązującymi w latach 1962–1996, a pozostałe 8% stanowią inne zabytki ruchome, w tym ruchome zabytki techniki. <u>Uwaga.</u> <i>Brakuje analizy dla ruchomych zabytków archeologicznych (księga C), ponieważ takie też są wpisane do rejestru zabytków archeologicznych. Należy wykonać taką analizę dla opracowania pełnej diagnozy w Kierunku działania 5.</i>	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	W ramach opracowania diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych uwzględnione zostaną także ruchome zabytki archeologiczne. Projekt KP uzupełniono o następujący fragment: Odrębnie mogą być traktowane ruchome zabytki archeologiczne wpisywane do ksiąg rejestru C – zabytki archeologiczne, obok nieruchomych zabytków archeologicznych (np. grodziska, kurhany itp.). Powinny być w związku z tym uwzględnione przy przygotowywaniu diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych. Postulowane przygotowanie danych na temat liczby ruchomych zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków (księga C) nie wymaga wyodrębnionego zadania – może być elementem wspomnianej diagnozy.
239	s. 50 – Kierunek działania 6: Opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księgi A i C).	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano projekt KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy: <i>Opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C).</i>
240	s. 51 – Tabela Zadanie 1. Wprowadzenie danych o zabytkach nieruchomych i nieruchomych archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków do infrastruktury informacji przestrzennej.	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano projekt KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy: <i>Wprowadzenie danych o zabytkach nieruchomych i archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C) do infrastruktury informacji przestrzennej.</i>
Cel główny: Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków				
241	„Zagadnienia horyzontalne” punkt a – str. 45 - brak wyszczególnienia zabytków archeologicznych w kwestii dotyczącej „uporządkowania sfery ochrony zabytków nieruchomych”.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Problematyka ochrony dziedzictwa archeologicznego została uwzględniona w kierunkach działań 1, 6 i 7 celu szczegółowego 1 (Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce).

242	<p>„Tabela 12. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań Krajowego Programu”, str. 46</p> <p>„Cel szczegółowy 1 Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce. Kierunki działania”</p> <p>punkt 1. – brak wyszczególnienia zabytków archeologicznych w kwestii dotyczącej porządkowania rejestru zabytków, tym bardziej że w tekście KPOZ wspomina się o prowadzeniu trzech odrębnych ksiąg rejestru (por. str. 21) oraz to, że <i>Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</i> dokonuje rozróżnienia na zabytki nieruchome, ruchome i <u>archeologiczne</u>.</p>	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano projekt KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy: pkt. 1: Porządkowanie rejestru zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C).
243	<p>„Tabela 12. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań Krajowego Programu”, str. 46</p> <p>„Cel szczegółowy 1 Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce. Kierunki działania”</p> <p>punkt 3. – brak wyszczególnienia zabytków archeologicznych w kwestii dotyczącej „Wypracowania jednolitych standardów działania konserwatorskiego w odniesieniu do wybranych typów i kategorii zabytków nieruchomych zgodnie z obowiązującą doktryną konserwatorską.”</p>	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	W trzecim kierunku działania pierwszego celu szczegółowego uwzględniono, jako jedną z kategorii zabytków: nieruchome zabytki archeologiczne.
244	<p>„Tabela 12. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań Krajowego Programu”, str. 46</p> <p>„Cel szczegółowy 1 Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce. Kierunki działania”</p> <p>punkt. 6 – brak wzmianki o przygotowaniu takiego raportu także dla zabytków archeologicznych.</p>	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano projekt KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy: pkt. 6: Opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C).
245	<p>„Tabela 12. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań Krajowego Programu”, str. 46</p> <p>„Cel szczegółowy 1 Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce. Kierunki działania”</p> <p>punkt. 7 – nieprawidłowe sformułowanie kierunku działania jakim ma być kontynuacja badań w ramach AZP na obszarach szczególnie istotnych – wskazać należy raczej konieczność dokończenia badań AZP i weryfikacji obszarów pierwszego etapu AZP.</p>	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano projekt KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy: Realizacja badań w ramach AZP na obszarach szczególnie istotnych ze względu na zagrożenia dla dziedzictwa archeologicznego.
246	Istnieje konieczność znaczącej nowelizacji lub uchwalenia nowej ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przede wszystkim konieczność zmian struktury służb konserwatorskich z ich zespoleniem z MKiDN. Bez tych zmian wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków nie jest możliwe.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 u.o.z. i jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku tej ustawy. Określa ona ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków.</p> <p>Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznacznie opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p>
247	Program nie określa wśród celów szczegółowych, żadnego, który dotyczyłby zahamowania procesu degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania wraz ze wskazaniem	Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków –	4) uwaga	Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym. Rozdział 7 u.o.z. reguluje kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji

	<p>sposobów realizacji zadań i zasad ich finansowania – pośrednio wskazuje na to art. 87 ust. 2 pkt 3 u.o.z., zobowiązujący samorządy do uwzględniania takiego zadania w samorządowych programów opieki nad zabytkami.</p> <p>Pomija też problem złego stanu zachowania zabytków będących własnością Skarbu Państwa (np. starostów) – brak możliwości pozyskiwania dotacji, a starostwie nie mają środków własnych na ich remont. Brak procedur w tym zakresie.</p>	Barbara Bieliniś-Kopeć	nieuwzględniona	<p>ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków.</p> <p>KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w sytuacjach wymagających takiego postępowania.</p> <p>Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]).</p> <p>O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i></p>
248	<p>Budzi wątpliwość formuła celu ogólnego, która wg mnie nie jest zgodna z ideą tytułu samego dokumentu, będącego jednak w założeniu przede wszystkim programem dla sposobu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.</p> <p>Rola dziedzictwa kulturowego jest w opinii społecznej postrzegana jako ważna i jako taka bez wątplenia funkcjonuje zarówno w świadomości obywateli, jak i służb konserwatorskich oraz środowisk bezpośrednio związanych z dziedzictwem kulturowym. Potwierdzają to także badania NID-u zamieszczone na str. 33 Krajowego Programu. Powiązana z tym kreatywność inwestorów tak w sensie pozytywnym, jak i negatywnym pozostaje nie do przecenienia.</p> <p>Może więc już w samym głównym przesłaniu dokumentu warto pominąć niewiele mówiący ogólnik, żeby nie powiedzieć slogan, a zaakcentować to co jest istotne i po prostu nazwać problem po imieniu, którym jest bez wątplenia dzień dzisiejszy i najbliższe lata <i>Powstrzymanie degradacji dziedzictwa kulturowego i podkreślenie wagi jego roli w rozwoju kulturowym i gospodarczym (kraju/regionów/miast/wsi).</i></p>	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	<p>W 2009 r. Rada Ministrów przyjęła <i>Plan uporządkowania strategii rozwoju</i> – dokument ten określał liczbę i zakres merytoryczny kluczowych dokumentów planistycznych państwa, wśród których wskazano:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Długookresową Strategię Rozwoju Kraju (do 2030 r.) b) Strategię Rozwoju Kraju (do 2020 r. – kluczowy dokument, stanowiący punkt odniesienia dla działań rządu w kontekście przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020) c) Dzielnicę strategii zintegrowanych, z których jedną jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, koordynowana przez Ministra KiDN; <p>Przyjęto zasadę hierarchii w odniesieniu do kolejności przyjmowania strategii przez Radę Ministrów; Zasada ta ma pełne zastosowanie także do dokumentów planistycznych niższego rzędu, niewskazanych w Planie uporządkowania strategii rozwoju; KP jest instrumentem wykonawczym dla Strategia Rozwoju Kapitału społecznego 2020, która została przyjęta uchwałą Rady Ministrów w dniu 26 marca 2013 r.</p> <p>Fakt umiejscowienia KP w strukturze kluczowych dokumentów planistycznych państwa podnosi jego wagę, a jednocześnie nakłada pewne ramy formalne. Jednocześnie fakt ten nie stanowi przeszkody dla odpowiedzianego i trafnego formułowania celów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.</p>
249	<p>Dla możliwości sprawnego korzystania z kart AZP konieczne jest przeprowadzenie ich aktualizacji. Dotyczyć ona powinna lokalizacji stanowiska, tam gdzie jest to możliwe, należy wskazać aktualny adres policyjny oraz numer/numery ewidencyjnych działek. Wskazane byłoby naniesienie na te karty obiektywnych danych adresowych np. typu GPS.</p>	Miejski Konserwator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Dla możliwości sprawnego korzystania z kart AZP a raczej Kart Ewidencyjnych Stanowisk Archeologicznych (KESA) czy Kart Ewidencyjnych Zabytków Archeologicznych (KEZA), działaniem bardziej pożądanym niż ich aktualizacja jest ich digitalizacja.</p> <p>Zarówno KESA jak i obowiązująca KEZA ma odpowiednie działy w których umieszcza się informacje na temat dokładnego położenia stanowiska archeologicznego z wykorzystaniem pomiarów uzyskanych za pomocą GPS. Również w obowiązującej instrukcji wyjaśniono jak takich pomiarów dokonywać.</p>
250	<p>Raport stwierdza, jak wielką rolę w uczestnictwie mieszkańców Europy w dziedzictwie kulturowym stanowi turystyka zabytkoznawcza zajmująca pierwsze miejsce (54%), natomiast zwiedzanie muzeów i galerii (41%) plasuje się na trzecim miejscu po wizytach w kinie.</p> <p>Dziedzictwo kulturowe będące źródłem wspólnej tożsamości, inspiracją kreatywności i kulturowych</p>	Muzeum Historyczne Miasta Krakowa	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Biorąc pod uwagę, że muzea gromadzą liczbę zasób zabytków ruchomych, ich stan i sposób ochrony zostaną uwzględnione w trakcie prowadzonej analizy stanu ochrony zabytków ruchomych – kierunek działania 5 celu szczegółowego 1.</p> <p>Kwestiom edukacji i popularyzacji poświęcony został cały cel 3 KP. W ramach zaplanowanych</p>

	<p>aspiracji społeczeństwa jest przedmiotem troski i odpowiedzialności organów i instytucji państwowych, samorządu terytorialnego, różnorodnych stowarzyszeń i działań obywatelskich. Jednym ze szczegółowych kierunków działań, autorzy raportu postulują wzmocnienie synergii efektywnej współpracy organów ochrony zabytków, wyznaczonych w trybie administracyjnym. Pośród nich nie zostały wymienione muzea, które - zgodnie z definicją - są powołane m.in. do ochrony, gromadzenia, konserwacji, popularyzacji zabytków. Kadry muzealników to wielki potencjał naukowy, wspierający merytorycznie działania konserwatorskie.</p> <p>Mając to na uwadze proponuję, by w <i>Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2013–2016</i>, w strukturze strategii rządowych znalazł się również Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, który zgodnie ze swym statutem może również wspierać i wzbogacać działania na rzecz szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego.</p>			<p>w nim działań mogą brać udział także muzea. W projekcie KP nie można wprost zapisać zadań, których realizatorem byłyby jednostki muzealne, co jednak nie uniemożliwia ich udziału w realizacji zadań KP zbieżnych ze ich ustawowymi zadaniami.</p> <p>Należy jednak mieć na uwadze, że KP ma za zadanie realizować w pierwszym rzędzie zapisy u.o.z.</p>
251	<p>Brak wyraźnie określonych zasad co do sposobu zabezpieczenia skradzionych, zaginionych zabytków ruchomych po ujawnieniu ich przez organy ścigania, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gdzie zabytki mają być bezpiecznie przechowywane do czasu wyroku sądowego czy orzeczenia prokuratury – jeśli w muzeach, to jaki faktyczny wpływ na taką decyzję ma dyrektor danej instytucji (Czy musi przyjąć zabytki do muzeum, czy też może odmówić ich przyjęcia); - kto podejmuje, wiążącą dla policji, decyzję o wskazaniu miejsca przechowywania zabytku, np. w przypadku odzyskanego przez policję zabytku ruchomego pochodzącego z kolekcji muzeum; - kto zajmuje się sprawami organizacyjnymi związanymi z bezpiecznym przetransportowaniem i przekazaniem zabytku do miejsca przechowywania na czas jego zabezpieczenia do dyspozycji prokuratury (policja, prokuratura, wojewódzki konserwator zabytków?). 	Muzeum Sztuki w Łodzi	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Biorąc pod uwagę, że muzea gromadzą liczby zasób zabytków ruchomych, ich stan i sposób ochrony zostaną uwzględnione w trakcie prowadzonej analizy stanu ochrony zabytków ruchomych – kierunek działania 5 celu szczegółowego 1.</p> <p>Kwestiom edukacji i popularyzacji poświęcony został cały cel 3 KP. W ramach zaplanowanych w nim działań mogą brać udział także muzea. W projekcie KP nie można wprost zapisać zadań, których realizatorem byłyby jednostki muzealne, co jednak nie uniemożliwia ich udziału w realizacji zadań KP zbieżnych ze ich ustawowymi zadaniami.</p> <p>Należy jednak mieć na uwadze, że KP ma za zadanie realizować w pierwszym rzędzie zapisy u.o.z.</p>
252	str. 45 uzupełnić nawias o wzmocnienie orzecznictwa z poważnymi sankcjami za świadome niszczenie zabytków	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Uzupełniono zapis o wzmocnienie orzecznictwa zgodnie z sugestią wnioskodawcy.</p> <p>Przepisy u.o.z., w rozdziale 11. Przepisy karne, jednoznacznie regulują konsekwencje dla właścicieli, dysponentów, użytkowników, czy w ogóle podmiotów działających na szkodę zabytku. Uregulowania te wydają się wystarczające.</p> <p>Problem leży w sferze odpowiedniego ich wykorzystywania przez organy ścigania i sądy. Nie jest to kwestią, którą może rozstrzygać KP.</p>
253	<p>pkt. c – ważny – o konstytucyjnej zasadzie pomocniczości!</p> <p>Prywatnym właścicielom obiektów zabytkowych, często ludziom starszym, niezaradnym, bardzo potrzebna jest życzliwa pomoc urzędników lub przeznaczonych do tego pełnomocników lub wolontariuszy w przygotowaniu aplikacji o dotację na remont konserwatorski oraz wszelkie poradnictwo w procedurach, obowiązkach i możliwościach.</p>	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	1) uwaga uwzględniona	<p>Założeniem jednego z zadań (nr 5) kierunku działań 4 celu szczegółowego 3, tj. prowadzenie programu „Wolontariat dla dziedzictwa”, jest wspieranie projektów szkoleniowych m.in. związanych z wsparciem i doradztwem dla właścicieli zabytków w sferze prawno-finansowej opieki nad zabytkami.</p>
254	<p>str. 46, tabela: bardzo dobra!</p> <p>Dopisać tylko w celu szczegółowym 1, pkt 6: z uwzględnieniem wpisanych do GEZ</p>	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Gminna ewidencja zabytków nie jest formą ochrony zabytków a zbiorem kart informacyjnych (cennym, bo obejmującym bardzo duży ilościowo zasób), zawierających podstawowe dane o obiekcie zabytkowym. Obejmują obecnie zgodnie z danymi NID prawie 830 tys. obiektów.</p> <p>Z punktu widzenia realizujących politykę ochrony zabytków organów państwa, najistotniejsza jest pełna wiedza o stanie zachowania zabytków wpisanych do rejestru. Temu celowi służyć będzie planowane sporządzenie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomości.</p>
255	<p>Tab. 12.</p> <p>Cel. 3. Promocja zasobu nie powinna ograniczyć się do Internetu.</p>	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2) uwaga uwzględniona	<p>Jak wskazała diagnoza dla obszaru 3 Internet jest, ze względu na uwarunkowania techniczne, optymalnym medium do promowania zasobu dziedzictwa lokalnego. W związku z powyższym Internet jako kanał komunikacji jest traktowany priorytetowo w celu 3 co nie znaczy, że inne media nie będą wykorzystywane w działaniach planowanych w ramach KPOZIOiN do promowania dziedzictwa kulturowego (np. Koordynacja Europejskich Dni Dziedzictwa w Polsce jest ogólnopolską akcją promocyjną dziedzictwa kulturowego).</p>

				Podjęcie współpracy z TVP i PR w sprawie większego nasycenia kanałów regionalnych treściami promującymi lokalne dziedzictwo kulturowe zaowocuje promocją dziedzictwa w radiu i telewizji.
256	<p>Uzupełnienie Krajowego Programu ochrony Zabytków poprzez wskazanie w nim listy wnioskowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym – ochrona zabytków. Podstawa prawną dla takiego określenia Inwestycji Celu Publicznego stanowi Art. 48. 1. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu: <i>Ministrowie i centralne organy administracji rządowej, w zakresie swojej właściwości rzeczowej, sporządzają programy zawierające zadania rządowe, zwane dalej „programami”, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym.</i></p> <p>Krajowy Program Ochrony Zabytków w obecnym kształcie nie realizuje tego ustawowego obowiązku. Przedłożony projekt programu nie wskazał w treści żadnego celu publicznego o znaczeniu krajowym związanego z ochroną zabytków, tym samym nie spełnia zadań określonych ustawami w tym art. 48. 1. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu. Mimo, że winną to być jego podstawowym i nadrzędnym celem.</p> <p>Wnioskujemy o uzupełnienie Programu o listę celów publicznych o znaczeniu Krajowym związanych z ochroną konkretnych zespołów zabytków.</p>	<p>Fundacja „Patriotyzm i Niepodległość Naszych Ziem”</p> <p>Stowarzyszenie Ogród Warszawa</p> <p>Mokotowskie Forum Społeczne, Warszawa</p>	4) uwaga nieuwzględniona	<p><i>Krajowy program...</i> realizuje zadania określone w przepisach <i>ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.</i></p> <p>Wbrew uwadze nie jest jego podstawowym i nadrzędnym celem ustanawianie listy inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym w odniesieniu do ochrony zabytków.</p>
257	<p>Proponujemy ustanowienie inwestycji celu publicznego (ochrona zabytków) dla następujących obiektów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reduta Ordona (19, 21, 22, 23, 24/11, 24/4, 25, 15, 16, 14/1, 14/2, 10/3, 10/5, 18, 35/2, 35/1, 36, 26 - obręb 20302, Warszawa Ochota, własność m. st. Warszawa) – z uwagi na wartości zabytkowe, masowy grób żołnierzy poległych w 1831 oraz wartości niematerialne związane z etosem obrony Reduty Ordona i jego znaczenia dla pokoleń Polaków walczących o wolność narodu Polskiego. Zabytkowi zagraża zabudowanie obiektami mieszkalnymi. Jedynie pilne ustanowienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym może uchronić obiekt przed unicestwieniem. Ustanowienie celu publicznego winno uwzględniać uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych; 2. Układ Urbanistyczny Stajni Kubickiego, Wozowni i ulicy 29 Listopada w Warszawie. (działki inr. 1, 2, 4 obręb 50616, Warszawa Śródmieście, własność m. st. Warszawa), ochrona układu urbanistycznego niezwykle ważna z uwagi na ochronę zabytków zespołu Parkowo-Pałacowego Rezydencji Królewskiej Łazienki Królewskie w Warszawie (rewitalizacja Folwarku). Układ urbanistyczny zagrożony jest przez plany M. st. Warszawa związane ze zmianą funkcje obszaru z terenów zieleni urządzonej na cele zabudowy mieszkalnej. 3. Grodzisko w miejscowości Grodzisko, Gmina Grębków (dla grodziska: dz. ewid. nr: 743, 744/1, 744/2, 742, 726; dla otoczenia Grodziska: dz. ewid. nr: 741,445, 746, 747, 748, 750, 751,810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 803, 804, 805, 806, 807,808, 809, 772, 771, 770, 769, 768, 767, 766, 765). Wnioskujemy na podstawie Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego art. 2 ii) utworzenie archeologicznego rezerwatu – jako formy zintegrowanej ochrony zabytków, przyrody i krajobrazu. http://e-zabytek.nid.pl/Zabytek/szczegoly.php?ID=53 Zabytek znajduje się na terenie tzw. ostrołęcko-siedleckiego obszaru strategicznej interwencji. Ustanowienie celu publicznego pozwoli scalić grunty i utworzyć nową instytucje kultury stanowiącej element rozwoju infrastruktury turystycznej. 4. Niewiadoma – kompleks osadniczy Wnioskujemy na podstawie Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego art. 2 ii) utworzenie archeologicznego rezerwatu – jako formy zintegrowanej ochrony zabytków, przyrody i krajobrazu. 	<p>Fundacja „Patriotyzm i Niepodległość Naszych Ziem”</p> <p>Stowarzyszenie Ogród Warszawa</p> <p>Mokotowskie Forum Społeczne, Warszawa</p>	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Zadaniem <i>Krajowego programu...</i> nie jest jego ustanawianie listy inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym w odniesieniu do ochrony zabytków.</p> <p>Przedstawione zadania, w tym problemy związane z planowaniem i zagospodarowaniem przestrzeni, tworzenie rezerwatów archeologicznych, tworzenie nowych instytucji kultury itp. nie należą do kompetencji administracji państwowej. Organy ochrony zabytków uczestniczą w działaniach opisanych w uwadze zgodnie ze swoimi kompetencjami.</p>

	<p>http://e-zabytek.nid.pl/Zabytek/szczegoly.php?ID=137</p> <p>Zabytek znajduje się na terenie tzw. ostrołęcko-siedleckiego obszaru strategicznej interwencji. Ustanowienie celu publicznego pozwoli scalić grunty i utworzyć nową instytucję kultury stanowiącej element rozwoju infrastruktury turystycznej.</p> <p>5. Ochrona przedpoła zabytkowego zespołu parkowo-pałacowego w Wilanowie w Warszawie. (dz. ew. nr: 7/65, 7/64, 7/16, 7/63, 7/17, 7/33 7/32, 4/16, 4/71, 4/10, 4/51, 2/3). Wnioskujemy ustanowienie dla wymienionych nieruchomości funkcji Zieleni Urzędzonej w celu ochrony niekwestionowanych wartości kulturowych Pałacu w Wilanowie i otaczającego go zabytkowego parku. Urbanizacja wskazanego terenu stanowi bezpośrednie zagrożenie dla zabytku w tym poprzez zwiększone zanieczyszczenie w tym wód powierzchniowych i podskórnych oraz negatywne oddziaływanie – np. brak zapewnienia miejsc parkingowych. Wnioskujemy o utworzenie naprzeciw Parku buforowej strefy niezabudowanej (zieleni urzędzonej). Obecnie władze m. st. Warszawy na przedpołu Zespołu Pałacowego, mimo istniejących form ochrony przewidują zmianę funkcji obszaru umożliwiającą budowę centrum handlowego o powierzchni pow. 2 ha. Ustanowienie celu publicznego rangi krajowej – odpowiadającej randze zabytku, pozwoli uwzględnić utworzenie strefy buforowej na przedpołu Pałacu.</p>			
258	<p>Uzupełnienie rozdziału „VI. Kierunki rozwoju (cele, kierunki działania, zadania)” ww. projektu, o część dotyczącą finansowego wsparcia przez państwo opieki nad zabytkami, w której powinna znaleźć się lista celów publicznych o znaczeniu krajowym związanych z ochroną konkretnych zespołów zabytków.</p> <p>Podstawą prawną dla naszego wniosku jest określenie Inwestycji Celu Publicznego w świetle art. 48. ust 1. <i>ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni: Ministrowie i centralne organy administracji rządowej, w zakresie swojej właściwości rzeczowej, sporządzają programy zawierające zadania rządowe, zwane dalej „programami”, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym.</i></p>	Stowarzyszenie Reduta Ordon – Warszawa	4) uwaga nieuwzględniona	Krajowy program... realizuje zadania określone w przepisach <i>ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</i> . Jego celem nie jest ustanawianie listy inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym w odniesieniu do ochrony zabytków. Podstawa dla wprowadzania zapisów do <i>Krajowego programu...</i> nie mogą być inne przepisy, w tym wymienione w uwadze przepisy <i>ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni</i> .
259	<p>Wniosek o umieszczenie na liście [celów publicznych o znaczeniu krajowym związanych z ochroną zabytków] terenu historycznej Reduty Ordon, znajdującej się w trójkącie ulic Aleje Jerozolimskie, Bohaterów Września i Na Bateryjce na terenie dzielnicy Ochota w Warszawie (dawna kw. „Kolonja Czyste 518”).</p> <p>Podstawą prawną dla naszego wniosku jest Art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami, która wskazuje, że: <i>Celami publicznymi w rozumieniu ustawy jest w świetle pkt 9a: „ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej”.</i></p>	Stowarzyszenie Reduta Ordon – Warszawa	4) uwaga nieuwzględniona	Krajowy program... realizuje zadania określone w przepisach <i>ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</i> . Jego celem nie jest ustanawianie listy inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym w odniesieniu do ochrony zabytków. Podstawa dla wprowadzania zapisów do <i>Krajowego programu...</i> nie mogą być inne przepisy, w tym wymienione w uwadze przepisy <i>ustawy o gospodarce nieruchomościami</i> .
260	<p>Wpisanie na listę celów publicznych o znaczeniu krajowym, terenu oznaczonego jako działki ewidencyjne: 10/3; 10/4; 10/5; 12; 13; 14/2; 16; 17; 18; 24/4; 24/10; 24/11; 24/12; 24/13; 24/14; 25; 35/1 oraz 50% wschodniej części działki nr 15 – obręb 2-03-03, m. st. Warszawa, dzielnica Ochota - w przeszłości wchodzące w skład nieruchomości hipotecznej nr 518, wchodzącej w skład Księgi Wieczystej: Kolonia Czyste – oraz ciągu komunikacyjnego oznaczonego jako ul. Na Bateryjce.</p> <p>Ostatni, z całą pewnością, powstał w wyniku słynnego wybuchu opisanego przez Adama Mickiewicza oraz w wyniku przekopu dokonanego przez rosyjskich saperów. Stąd charakterystyczne „załamanie” ulicy i jej szerokości – którą również proszę objąć ochroną, zwłaszcza wobec planowanej budowy wieżowców na terenie samej Reduty.</p>	Stowarzyszenie Eleos – Pruszków	4) uwaga nieuwzględniona	Krajowy program... realizuje zadania określone w przepisach <i>ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</i> . Jego celem nie jest ustanawianie listy inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym w odniesieniu do ochrony zabytków. <p>Krajowy program... nie może „obejmować ochroną” (uwaga nie precyzuje formy i zakresy postulowanej ochrony) konkretnych obszarów.</p>
261	Edukowanie w zakresie znaczenia wartości również ekonomicznych dziedzictwa narodowego (w tym dziedzictwa niematerialnego)	Anna Walczak	4) uwaga nieuwzględniona	Uwaga nieprecyzyjna – brak możliwości odniesienia jej do struktury dokumentu.
Cel szczegółowy 1: Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce				
262	Program powinien postulować zmianę niefunkcjonujących lub posiadających wady konstrukcyjne przepisów (np. w odniesieniu do art. 49 i 50 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami –	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław	4) uwaga	Wdrażaniu KPO może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy

	przepisy dot. wydawania nakazów remontów konserwatorskich oraz podejmowania tzw. remontów zastępczych albo o zajmowaniu zagrożonej nieruchomości na czas zagrożenia przez starostę na wniosek WKZ są martwe i niestosowane w ogóle. To tylko przykład dwóch niefunkcjonalnych artykułów) oraz wskazywać charakter zmian, jakie powinny zostać wprowadzone do nowelizacji ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.	Kaczmarek	nieuwzględniona	nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
263	Cel szczegółowy 1. Kierunek 1 (s. 47) Opis zawiera błąd w ostatnim wierszu; zabytki chroni się ze względu na wartości historyczne, artystyczne lub naukowe, a nie architektoniczne – jak napisano.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano projekt KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy: [...] <i>które utraciły wartości historyczne, artystyczne lub naukowe leżące u podstaw wcześniejszego wpisu do rejestru.</i>
264	Cel szczegółowy 1. Kierunek 1 (s. 47) Tabela zawiera propozycję trzech działań. Z tego pierwsze już zostało wykonane, drugie to formalność i obowiązek GKZ, a trzecie jest niewykonalne bez systemowego wsparcia finansowego i kadrowego, którego program w takim zakresie nie przewiduje.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	4) uwaga nieuwzględniona	Zadanie pierwsze w tabeli kierunku działania 1 jest realizowane przez NID, jednak przed wdrożeniem zaplanowanych działań musi zostać dokonana weryfikacja czy nie przeprowadzono wobec zidentyfikowanych decyzji jakichkolwiek działań o charakterze administracyjnym. Zadanie drugie jest zadaniem ponadstandardowym, zważywszy na fakt, że dotyczy nie pojedynczych obiektów wobec których prowadzone są bieżące postępowania o skreślenie z rejestru, a zadania o charakterze masowym – ok. 2300–2400 obiektów. Wszelkie działania w tym względzie muszą być precyzyjnie zaplanowane. Działania trzecie jest zaplanowane w projekcie KP, zarówno pod względem organizacyjnym, jak i finansowym.
265	Cel szczegółowy 1. Kierunek 3 (s. 48–49) W opisie mowa o dobrach kultury współczesnej, które nie są w gestii WKZ ani GKZ! Brak natomiast odniesienia do zabytków archeologicznych! Brak wskazania kwestii prowadzenia badań archeologicznych, które również zawiera, wspomniany w tym punkcie programu, art. 36 <i>Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</i> . W przypadku badań archeologicznych konieczne jest również wypracowanie standardów tych badań prowadzonych w zależności od rodzaju zabytków (np. badania ratownicze, badania przy zabytkach architektury, badania w związku z ekshumacją itd.). Proponowane dalej konkretne zadania wymagają rozwiązań systemowych, których KPOZ nie przewiduje.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	W trzecim kierunku działania pierwszego celu szczegółowego uwzględniono, jako jedną z kategorii zabytków: <i>nieruchome zabytki archeologiczne</i> .
266	Cel szczegółowy 1. Kierunek 6 (s. 50) Wspomniany raport o stanie zabytków z 2004 roku nie jest jedynym dokumentem. Dużo świeższych i rzetelniejszych danych dostarcza tzw. weryfikacja zabytków prowadzona od 2009 roku przez NID. Dlaczego jej nie wykorzystano? Brak natomiast informacji o przygotowywaniu takiego raportu dla zabytków archeologicznych.	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Prowadzone obecnie przez NID prace mają wyłącznie charakter rozpoznawczy, weryfikujący jedynie istnienie/bądź nie obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków. Prowadzone badania nie odnoszą się jednak do szczegółowego stanu zachowania (w tym stanu technicznego) obiektów, nie weryfikują statusu własnościowego ani także precyzyj treści decyzji o wpisie do rejestru zabytków.
267	Cel szczegółowy 1. Kierunek 7 (s. 50–51) Tytuł kierunku niespójny z Diagnozą, która mówi o dokończeniu AZP na obszarach dotychczas niebadanych, a tu jest mowa o obszarach szczególnie zagrożonych (zresztą bez podawania tych zagrożeń).	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano projekt KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy, uwzględniając konieczność realizacji badań AZP zarówno na obszarach nieprzebadanych (kontynuacja), jak i przebadanych w związku ze szczególnymi zagrożeniami dla dziedzictwa archeologicznego – np. ze względu na presję i zamierzenia inwestycyjne.
268	Starsze decyzje o wpisie do rejestru zabytków nieruchomych nie mają precyzyjnych zapisów dotyczących zakresu ochrony i często nie posiadają załącznika graficznego.	Główna Komisja Ochrony Zabytków	4) uwaga nieuwzględniona	Realizacja zadań Kierunku 1 (cel szczegółowy 1) ma zapewnić eliminację z obrotu prawnego decyzje o wpisie do rejestru zabytków obiektów nieistniejących, przeniesionych do muzeów

	Należy doprowadzić do weryfikacji decyzji o wpisie do rejestru i zintensyfikować nowe wpisy do rejestru. W tej kwestii wskazana jest pomoc państwa w zakresie niezbędnych materiałów geodezyjnych.	Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk		lub które utraciły wartości uzasadniające ich wpis do rejestru – stanowi to I etap porządkowania rejestru zabytków. Realizacja II etapu, planowana w kolejnej edycji KP na lata 2017–2020, polegać będzie na korygowaniu treści decyzji o wpisie do rejestru (zakres ochrony, opis obiektu, granice objęte ochroną, itp.).
269	Należy przyspieszyć działania w przygotowaniu, weryfikacji i ukończeniu gminnych i wojewódzkich programów ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	4) uwaga nieuwzględniona	Tworzenie wojewódzkich ewidencji zabytków jest sukcesywnie realizowane przez wojewódzkie urzędy ochrony zabytków. Tworzenie gminnych ewidencji zabytków jest ustawową kompetencją władz samorządowych. KP jako program rządowy, realizowany przez MKiDN, nie może nakładać rygorów i obowiązków innym jednostkom i organizacjom, niż podległe.
270	Należy zwiększać finansowanie wojewódzkich służb konserwatorskich w zakresie opracowań studialnych i ekspertyz konserwatorskich. Niedofinansowanie tych działań skutkuje często niedostatecznym rozpoznaniem zabytku i jego wartości i w konsekwencji powoduje błędne decyzje konserwatorskie.	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	4) uwaga nieuwzględniona	Wsparcie służb konserwatorskich w zakresie merytorycznym – opinii i opracowania, jest instytucją rzeczoznawcy Ministra kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz wsparcie udzielane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.
271	Zapis dotyczący <i>standardów postępowania przy obiektach zabytkowych ujednoczonych dla wybranych typów i kategorii zabytków – architektura modernistyczna / dobra kultury współczesnej, zabytki inżynierii i techniki, założenia zieleni zabytkowej, architektura drewniana</i> (s. 48, kierunek działania 3) budzi poważną wątpliwość. Zgodnie z opinią Komisji to nie ujednoczona standaryzacja, ale kryteria uwzględniające uwarunkowania regionalne przygotowane w oparciu o opracowania studialne powinny stanowić podstawę działań konserwatorskich.	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	2) uwaga uwzględniona	Realizacja zadań kierunku działań 3 celu szczegółowego 1 ma na celu wsparcie organów ochrony zabytków poprzez opracowanie standardów postępowania w odniesieniu do kategorii zabytków, nie zaś sformułowaniu sztywnych wytycznych co do orzekania w określonych sprawach. Już dziś takie standardy określają przekazywane organom I instancji tzw. wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków, np. w odniesieniu do ewidencji zabytków czy obszarów zieleni zabytkowej. Standardy postępowania, obejmując analizę merytoryczną określonej kategorii zabytków, uwzględniając bogactwo regionalnego różnicowania, połączoną z analizą orzecznictwa, będą stanowiły duże wsparcie dla bieżącej działalności służb konserwatorskich.
272	Zwiększyć należy skuteczność systemu udzielania dotacji z budżetu Państwa po opracowaniu aktualnej analizy stanu zachowania zabytków.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	1) uwaga uwzględniona	Postulat słuszny i możliwy do zrealizowania w kolejnej edycji KP na lata 2017–2020.
273	Wprowadzić należy obowiązek pomocy Państwa dla obiektów najcenniejszych: na liście UNESCO i Pomników Historii (Listy Skarbów Dziedzictwa).	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
274	Wprowadzić system zachęt finansowych powodujących zwiększenie udziału środków finansowych właścicieli w konserwacji zabytków i prowadzenia w nich działalności.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
275	Rozwiązania systemowego należy oczekiwać w stosunku do obiektów zagrożonych, opuszczonych, w systemie remontów zastępczych prowadzonych przez WKZ.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
276	Postawa krajobrazowa wśród WKZ istnieje (natomiast próby zapisów w dowz są kwestionowane w orzecznictwie i przez sądy). Praktycznie nie istnieją narzędzia ochrony. Zmiany wymagają instrumenty prawne (obowiązek sporządzania mpzp z ustaleniami ochrony zabytków i obszarów, w tym dla parków kulturowych w konkretnym czasie, dziś takich terminów nie ma, stąd mpzp nie powstają). Bez takich	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.

	narzędzi nie można uznać parku kulturowego za skuteczne narzędzie ochrony (jak w tekście), chyba, że z faktu ochrony tą formą wynikać będzie jakaś nowa procedura administracyjna.			
277	W celu ochrony widoku obiektów najcenniejszych (UNESCO, Pomniki Historii) wprowadzić należy prawną ochronę ich stref ekspozycji (może „stref buforowych” jak to w UNESCO?), gdyż ze względu na ich rozległość, trudno udowodnić konieczność ich wpisu do rejestru zabytków jako otoczenia.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
278	kierunek działania 1 – obecnie prowadzone jest rozpoznanie zasobów rejestru, a nie jego merytoryczna weryfikacja	Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska	1) uwaga uwzględniona	Prowadzone obecnie przez NID prace mają wyłącznie charakter rozpoznania zasobów, weryfikujący jedynie istnienie/bądź nie obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków. Prowadzone badania nie odnoszą się do szczegółowego stanu zachowania (w tym stanu technicznego) obiektów, nie weryfikują statusu własnościowego ani także precyzji treści decyzji o wpisie do rejestru zabytków. Zapisy w KP zostały zmienione zgodnie z sugestią wnioskodawcy.
279	kierunek działania 3 – wybrane kategorie i typy należy rozszerzyć na wszystkie kategorie zabytków	Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska	3) uwaga uwzględniona częściowo	W trzecim kierunku działania pierwszego celu szczegółowego uwzględniono, jako jedną z kategorii zabytków: nieruchome zabytki archeologiczne . W tej edycji KP wytypowano określone kategorie celem wypracowania standaryzacji postępowania konserwatorskiego, uznając je za najbardziej problemowe. Inne kategorie zostaną ujęte w kolejnej edycji KP na lata 2017–2020.
280	Kierunek działania 3: Wypracowanie jednolitych standardów działania konserwatorskiego w odniesieniu do wybranych typów i kategorii zabytków nieruchomości <u>zgodnie z obowiązującą doktryną konserwatorską</u> . Proponujemy skreślić ostatnie 5 słów: zgodnie z przedstawianymi na wielu konferencjach konserwatorskich poglądami w chwili obecnej w Polsce nie ma jednej obowiązującej doktryny konserwatorskiej – dopiero zaczyna się ona tworzyć!	Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bielinis-Kopeć Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z sugestią wnioskodawców.
281	W zdaniu (s. 48): ...niezbędne jest wypracowanie standardów postępowania przy obiektach zabytkowych ujednoczonych dla wybranych typów i kategorii zabytków [...] na końcu należy dopisać: z uwzględnieniem zróżnicowania zakresu dopuszczalnych działań w zależności od wartości zabytku .	Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bielinis-Kopeć Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano treść projektu KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy.
282	W tabeli na str. 46 w kolumnie Cel szczegółowy 1: wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce dopisać należy punkt 8: Korekta systemu dotacji dla właścicieli zabytków	Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bielinis-Kopeć Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków –	4) uwaga nieuwzględniona	Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym. KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w sytuacjach wymagających takiego postępowania. Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków)

		Jan Janczykowski		<p>musiałby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]).</p> <p>O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i></p>								
283	<p>Kierunek działania 1: Porządkowanie rejestru zabytków nieruchomości.</p> <p>W tabeli na str. 47 dopisać pkt 4. Porządkowanie rejestru przez korektę błędów i nieścisłości w decyzjach dotyczących wpisów do rejestru zabytków (zwłaszcza nieruchomości).</p>	<p>Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka</p> <p>Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopeć</p> <p>Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski</p>	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Wprowadzanie korekt błędów i nieścisłości oraz zmian i uzupełnień w treści obowiązujących decyzji o wpisie do rejestru zabytków uwarunkowana jest obowiązującymi przepisami, w szczególności musi podlegać procedurom opisanym w kodeksie postępowania administracyjnego.</p> <p>Będzie w związku z tym procesem skomplikowanym i czasochłonnym, wymagającym szczegółowych analiz prawnych. Zapis w projekcie KP o realizacji ww. czynności wydaje się nieuzasadniony, szczególnie przy braku możliwości dokonywania tych działań w sposób masowy.</p> <p>Obecnie prowadzone są sukcesywne prace przy wprowadzaniu korekt lub uzupełnień i zmian w obowiązujących decyzjach, jednoznacznie wskazując na bardzo duży stopień złożoności omawianej kwestii.</p>								
284	<p>Na str. 51 po Kierunku działania 7 należy rozważyć wpisanie: Kierunek działania 8: Korekta systemu dotacji i wprowadzenie zachęt finansowych dla właścicieli zabytków.</p> <p>Celem wprowadzenia tego kierunku działania jest zwiększenie skuteczności systemu udzielania dotacji przy równoczesnym zwiększeniu – w korelacji z możliwościami budżetowymi Państwa – środków przeznaczonych na ten cel. Konieczne będzie – po wykonaniu aktualnej analizy stanu zachowania zabytków w ramach raportu (nieruchomych, ruchomych i archeologicznych) oszacowanie niezbędnych nakładów koniecznych dla znaczącej poprawy ich stanu. Korekty wymagają zasady przyznawania dotacji ze zwiększeniem partycypacji społecznej i wprowadzeniem obowiązku pomocy Państwa dla ratowania zabytków najcenniejszych: figurujących na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz uznanych za Pomniki Historii. Należy również zwiększyć znacząco udział właścicieli zabytków w wydatkowaniu środków na ich konserwację, przez wprowadzenie systemu zachęt finansowych (np. ulgi podatkowe – odliczenia od podatku części nakładów wydatkowanych na ratowanie zabytków). Dla zabytkowych układów urbanistycznych figurujących na Liście UNESCO lub uznanych za Pomnik historii proponuje się – wzorem Krakowa – przyznawanie dotacji państwowej w określonej wysokości i podział tych środków poprzez powołane w danym mieście Społecznych Komitetów Odnowy Zabytków. Pozwoli to na bardziej obiektywny podział środków zgodnie z miejscowymi potrzebami oraz większy zaangażowanie społeczne w tej dziedzinie.</p> <table border="1" data-bbox="174 1273 965 1495"> <thead> <tr> <th>Lp</th> <th>Zadanie</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Analiza potrzeb finansowych niezbędnych dla doprowadzenia zabytków w Polsce do optymalnego stanu, po wykonaniu aktualnej analizy stanu zachowania zabytków (w ramach ogólnopolskiego raportu)</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Wprowadzenie niezbędnych korekt do ustawy o ochronie zabytków oraz rozporządzeń odnośnie zasad udzielania dotacji</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Wprowadzenie – w porozumieniu z Ministerstwem Finansów – systemu zachęt</td> </tr> </tbody> </table>	Lp	Zadanie	1.	Analiza potrzeb finansowych niezbędnych dla doprowadzenia zabytków w Polsce do optymalnego stanu, po wykonaniu aktualnej analizy stanu zachowania zabytków (w ramach ogólnopolskiego raportu)	2.	Wprowadzenie niezbędnych korekt do ustawy o ochronie zabytków oraz rozporządzeń odnośnie zasad udzielania dotacji	3.	Wprowadzenie – w porozumieniu z Ministerstwem Finansów – systemu zachęt	<p>Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka</p> <p>Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopeć</p> <p>Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski</p>	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym.</p> <p>Należy przypomnieć, że rozdział 7 u.o.z. reguluje kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków.</p> <p>KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w sytuacjach wymagających takiego postępowania.</p> <p>Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]).</p> <p>O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i></p>
Lp	Zadanie											
1.	Analiza potrzeb finansowych niezbędnych dla doprowadzenia zabytków w Polsce do optymalnego stanu, po wykonaniu aktualnej analizy stanu zachowania zabytków (w ramach ogólnopolskiego raportu)											
2.	Wprowadzenie niezbędnych korekt do ustawy o ochronie zabytków oraz rozporządzeń odnośnie zasad udzielania dotacji											
3.	Wprowadzenie – w porozumieniu z Ministerstwem Finansów – systemu zachęt											

	finansowych zwiększających udział środków właścicieli zabytków w procesie ich konserwacji.			
	Można rozważyć wprowadzenie Kierunku działania 9: Zweryfikowanie i przygotowanie propozycji zmian w ustawie o ochronie zabytków w zakresie dotyczącym egzekwowania prawidłowej opieki nad zabytkami (tak jak opisano to powyżej) lub rozszerzyć kierunek działania 8 i powyższą tabelę.			
285	Do kierunku działania 1: porządkowanie rejestru zabytków nieruchomych. W porządkowanie rejestrów należy włączyć aktualizację zapisów dot. istniejących zabytków. Zapisy w decyzjach z 2 poł. XX wieku są często enigmatyczne, nie odzwierciedlające wartości obiektu, nie określające dokładnie przedmiot i obszar wpisu. Należy także ustalić prawne procedury aktualizacji. Porządkowanie rejestru winno dotyczyć wszystkich rodzajów zabytków.	Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz	4) uwaga nieuwzględniona	Realizacja zadań Kierunku 1 (cel szczegółowy 1) ma zapewnić eliminację z obrotu prawnego decyzje o wpisie do rejestru zabytków obiektów nieistniejących, przeniesionych do muzeów lub które utraciły wartości uzasadniające ich wpis do rejestru – stanowi to I etap porządkowania rejestru zabytków. Realizacja I etapu porządkowania rejestru zabytków dotyczyć będzie zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C). Realizacja II etapu, planowana w kolejnej edycji KP na lata 2017–2020, polegać będzie na korygowaniu treści decyzji o wpisie do rejestru (zakres ochrony, opis obiektu, granice objęte ochroną, itp.).
286	Do kierunku działania 6: opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych. Jakkolwiek Program informuje o złym stanie zabytków, to jednak w zadaniach: – nie opisuje działań, szczególnie finansowych, które należałoby wykonać w celu poprawy stanu tych obiektów, – nie wskazuje podmiotów które miałyby wykonać te zadania, • opracowanie raportu winno dotyczyć wszystkich rodzajów zabytków.	Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz	3) uwaga uwzględniona częściowo	Raport o stanie zabytków obejmuje zabytki nieruchome (w tym nieruchome zabytki archeologiczne). Zabytki ruchome i jakość ich ochrony podlegać będzie innym szczegółowym analizom – por. kierunek działania 5 cel szczegółowy 1. Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym. KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w sytuacjach wymagających takiego postępowania.
287	Cel szczegółowy 1, kierunek działania – dodać pkt 8 – wypracowanie jednolitych standardów podziału środków finansowych przeznaczonych na dotacje w skali kraju (dotacje, refundacje, remonty zastępcze, utrzymanie obiektów skarbu państwa).	Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – Rafał Nadolny	4) uwaga nieuwzględniona	Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym. KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w sytuacjach wymagających takiego postępowania. Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]). O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i>
288	Cel szczegółowy 1, kierunek działania – dodać pkt 9 - Zweryfikowanie i przygotowanie propozycji zmian w prawie dot. egzekwowania prawidłowej opieki nad zabytkami, poprzez m.in.: – przeniesienie przepisów karnych z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami do kodeksu karnego, w celu wzmocnienia działań organów wymiaru sprawiedliwości.	Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – Rafał Nadolny	4) uwaga nieuwzględniona	Zgłoszone uwagi, niezależnie od istotnej wartości merytorycznej, mają charakter wyłącznie legislacyjny – nie ma konieczności uwzględnienia ich w projekcie KP. Działania legislacyjne, tj. nowelizacja u.o.z. lub aktów wykonawczych winna być prowadzona niezależnie od realizacji zapisów KP, choćby ze względu, że w znacznej części nie jest zależna

	– podniesienie skuteczności odesłania do przepisów do Ustawy o gospodarce nieruchomościami dot. wywłaszczania zabytków znajdujących się w złym stanie technicznym lub „porzuconych” przez właścicieli. Porażająca jest obecnie nieskuteczność przepisów dotyczących wywłaszczenia obiektów „porzuconych” przez właścicieli, uchylających się od odpowiedzialności, nie podejmujących prac, trudnych do ustalenia.			od inicjatora zmian (MKiDN). Może to rodzić problemy z realizacją terminów, co przy trybie przyjmowania projektu i zmian w KP uchwałą Rady Ministrów mogłoby stanowić poważny problem.
289	k.d. 1. Pominięte zostały jakiegokolwiek działania w stosunku do obiektów ewidencyjnych. Szczególnie niepokoi brak odniesienia do problematycznej prawnie formuły zabytków ewidencyjnych.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	Problem gminnej ewidencji zabytków, jej tworzenie i wykorzystywanie dla określania form ochrony zabytków, są przedmiotem analiz – KP nie jest dokumentem mającym rozstrzygać kwestii o charakterze legislacyjnym.
290	Budzi wątpliwość k.d.3 dotyczący wypracowania jednolitych standardów działań jako elementu podnoszenia ich jakości merytorycznej. Jak to się ma do wymogu indywidualnego podejścia do obiektu zabytkowego? Wymaganą standaryzację działań zapewnią przede wszystkim spójny system prawny, pozwalający na jego skuteczną egzekucję, o który środowiska konserwatorskie zabiegają od wielu lat (m.in. na konferencjach organizowanych pod patronatem ICOMOS). Standardem działania jest i powinno być zachowanie substancji zabytkowej w stanie nie pogorszonym. Punkt ten to swoista deprecjacja dotychczasowej pracy służb konserwatorskich. Poprawa jakości wydawanych decyzji w oparciu o instrukcje budzi mimo wszystko wątpliwość. Może raczej należy skupić się na weryfikacji zespołów eksperckich, powoływanych jako pierwsze ciało doradcze wojewódzkich czy miejskich konserwatorów zabytków, tworzonych na szczeblu lokalnym? Warto rozważyć kryteria merytoryczne jakim powinni podlegać przy wyborze, członkowie Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków. Wśród kierunków zabrakło propozycji zmian prawnych w stosunku do zabytków nieruchomych w tym zwłaszcza usprawnienia procedur kontrolnych i nakazowych. Praktyka pokazuje również, że nie najlepiej funkcjonuje także system wydawania pozwoleń na prace przy zabytkach, niespójny m.in. z przepisami prawa budowlanego.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	Realizacja zadań kierunku działań 3 celu szczegółowego 1 ma na celu wsparcie organów ochrony zabytków poprzez opracowanie standardów postępowania w odniesieniu do kategorii zabytków, nie zaś sformułowaniu sztywnych wytycznych co do orzekania w określonych sprawach. Już dziś takie standardy określają przekazywane organom I instancji tzw. wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków, np. w odniesieniu do ewidencji zabytków czy obszarów zieleni zabytkowej. Standardy postępowania, obejmując analizę merytoryczną określonej kategorii zabytków połączoną z analizą orzecznictwa, będą stanowiły duże wsparcie dla bieżącej działalności służb konserwatorskich. KP nie może zakładać ewentualnej weryfikacji powoływanych przez organy I instancji zespołów eksperckich, bowiem byłoby to nieuprawnionym wkroczeniem w ich kompetencje. Boviem to sami wojewódzcy i samorządowi konserwatorzy zabytków powołują swoje gremia doradcze. Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
291	Kierunek działania 1. Porządkowanie rejestru zabytków nieruchomych: Porządkowanie rejestru powinno polegać nie tylko na stwierdzeniu „istnieje – nie istnieje”, ale także na zweryfikowaniu zakresu wpisu do rejestru. Najstarsze decyzje o wpisie często nie posiadają załączników graficznych, a granice opisane w treści są obecnie trudne do zweryfikowania np. „po widnokrąg”, „do zieleni łęgowej”, „do linii zabudowy” itp.	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	4) uwaga nieuwzględniona	Realizacja zadań Kierunku 1 (cel szczegółowy 1) ma zapewnić eliminację z obrotu prawnego decyzje o wpisie do rejestru zabytków obiektów nieistniejących, przeniesionych do muzeów lub które utraciły wartości uzasadniające ich wpis do rejestru – stanowi to I etap porządkowania rejestru zabytków. Realizacja II etapu, planowana w kolejnej edycji KP na lata 2017–2020, polegać będzie na korygowaniu treści decyzji o wpisie do rejestru (zakres ochrony, opis obiektu, granice objęte ochroną, itp.).
292	Kierunek działania 3. Wypracowanie jednolitych standardów działania konserwatorskiego w odniesieniu do wybranych typów i kategorii zabytków nieruchomych zgodnie z obowiązującą doktryną konserwatorską: Pozwolenia konserwatorskie mają charakter uznaniowy, każdy wniosek jest rozpatrywany indywidualnie, a treść decyzji uzależniona jest od szeregu czynników obiektywnych. Decyzje administracyjne wydawane są przez wojewódzkich konserwatorów zabytków, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje i wykształcenie, precyzyjnie określone w ustawie o ochronie zabytków... Rada Ochrony Zabytków pełni natomiast funkcje pomocnicze. Celem działania wojewódzkich konserwatorów zabytków jest m.in. zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków itp. (art. 4 ustawy o ochronie zabytków...). Dlatego też problematyczne jest wypracowanie jednolitych standardów postępowania przy zabytkach, czy przy określonych grupach zabytków. Podnoszenie kwalifikacji osób, które zostały wyposażone w kompetencje wydawania decyzji	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	4) uwaga nieuwzględniona	Realizacja zadań kierunku działań 3 celu szczegółowego 1 ma na celu wsparcie organów ochrony zabytków poprzez opracowanie standardów postępowania w odniesieniu do kategorii zabytków, nie zaś sformułowaniu sztywnych wytycznych co do orzekania w określonych sprawach. Już dziś takie standardy określają przekazywane organom I instancji tzw. wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków, np. w odniesieniu do ewidencji zabytków czy obszarów zieleni zabytkowej. Standardy postępowania, obejmując analizę merytoryczną określonej kategorii zabytków połączoną z analizą orzecznictwa, będą stanowiły duże wsparcie dla bieżącej działalności służb konserwatorskich.

	administracyjnych jest niezwykle istotne, natomiast nie może się odbywać na zasadzie wprowadzenia identycznych reguł postępowania w odniesieniu do indywidualnych przypadków.			
293	Kategoria „dobra kultury współczesnej” nie pojawia się w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, została zaczerpnięta z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dlatego zachodzi pytanie, czy dobra kultury współczesnej powinny być traktowane jako zabytki, czy jako dobra kultury i czy powinny być chronione przez konserwatorów, czy przez planistów?	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	1) uwaga uwzględniona	Pojęcie „dobra kultury współczesnej” została użyta świadomie. W ostatnich latach bowiem coraz częściej (szczególnie w związku z nowelizacją u.o.z. w 2010 roku) pojawiają się działania konserwatorskie ujmujące obiekty współczesne (o znamionach „dóbr kultury współczesnej”) w gminnej ewidencji zabytków (np. problem pawilonu Emilia w Warszawie, hotelu Cracovia w Krakowie) lub zmierzające do wpisania takich obiektów do rejestru zabytków. Celowe jest zatem uporządkowanie i ujednoczenia konserwatorskiego podejścia do tego typu obiektów. Zmieniono także zawężający problematykę zapis <i>architektura modernistyczna</i> na <i>architektura współczesna (XX w.)</i> .
294	Koniecznym kierunkiem działania powinno być także wprowadzenie zasad postępowania w stosunku do pomników historii oraz określenie sposobu zarządzania i finansowania.	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
295	Niezbędne jest wprowadzenie kierunku działania odnoszącego się do miejsc i obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO – sposób zarządzania i finansowania, instrumentów ochrony prawnej oraz stworzenia źródeł finansowania.	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
296	Program pomija również kwestie gminnej ewidencji zabytków, a zwłaszcza uregulowań ich statusu prawnego.	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	4) uwaga nieuwzględniona	Problem gminnej ewidencji zabytków, jej tworzenie i wykorzystywanie dla określania form ochrony zabytków, są przedmiotem odrębnych analiz – KP nie jest dokumentem mającym rozstrzygać kwestii o charakterze legislacyjnym.
297	W kierunku działania 7 podano, że badania AZP przeprowadzono w ponad 92%. Nie wynika z tego, czy w pozostałej części uwzględniono badania prowadzone na morzu. Wskazano również, że zakończenie prac jest niezbędne do rozpoczęcia drugiego etapu, czyli przeprowadzenia analiz osadniczych pod kątem określenia zakresu niezbędnej ochrony archeologicznej przy wszelkich działaniach inwestycyjnych i planistycznych. Tymczasem nie ma żadnych opracowań (poza unijnym projektem „MACHU” zrealizowanym wspólnie z innymi podmiotami przez CMM i oprócz aktualnie realizowanego przez Uniwersytet Szczeciński projektu na Zatoce Pomorskiej) dotyczących rekonstrukcji paleokrajobrazu kulturowego na dawnych obszarach lądowych znajdujących się obecnie pod powierzchnią Bałtyku. Prace tego typu prowadzone są w sposób systematyczny już od ubiegłego wieku w większości krajów bałtyckich oraz w rejonie Morza Północnego. Kraje wiodące to Dania, Holandia i Wielka Brytania, w których powołano specjalne zespoły składające się z przedstawicieli różnych instytucji zajmujących się badaniami dna morskiego. Konieczność współpracy wynikała z wysokich kosztów badań prowadzonych w środowisku morskim.	Centralne Muzeum Morskie – Iwona Pomian	3) uwaga uwzględniona częściowo	Postulowane kierunki działań na rzecz poprawy ochrony dziedzictwa podwodnego ujęte zostały w kierunku działania 2 celu szczegółowego 1 i związane są z planowaną ratyfikacją Konwencji ds. ochrony dziedzictwa podwodnego UNESCO. W ramach zapisanych w projekcie KP działań znalazło się sporządzenie szczegółowej analizy stanu ochrony dziedzictwa podwodnego w Polsce oraz opracowanie propozycji zmian legislacyjnych związanych z ratyfikacją, a niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania ochrony bogatego polskiego dziedzictwa podwodnego.
298	str. 47. Uzupełnić kierunek 1. i tabelę o: <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie standartowych kryteriów decydujących o nowych wpisach do rejestru zabytków • uzupełnienie rejestru zabytków o nowe wpisy wg ujednoczonych kryteriów	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	4) uwaga nieuwzględniona	Decyzje o wpisie zabytków do rejestru zabytków powinny dotyczyć obiektów o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego. Każda taka decyzja musi być poprzedzona szczegółowymi analizami oraz rozpoznaniem i oceną stanu faktycznego zabytku. Każde postępowanie o wpis do rejestru jest zindywidualizowane, w związku z czym opracowanie standardowych kryteriów co do „nowych” wpisów do rejestru utrudniłoby działania wkz ukierunkowane na konkretny przypadek.
299	str. 50: <ul style="list-style-type: none"> • kierunek 6 – bardzo dobry! • Tabelę uzupełnić ewentualnie o pkt 4: <i>Prowadzenie szkoleń dla wolontariuszy w celu ich użytecznej partycypacji w tym programie</i>	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	2) uwaga uwzględniona	Organizacja i prowadzenie programu „Wolontariat dla dziedzictwa” angażującego społeczności lokalne w proces właściwego zachowania zabytków (cel szczegółowy 3, kierunek działania 4) będzie polegało między innymi na projekcie grantowym umożliwiającym ubieganie się o dofinansowanie nieinwestycyjnych projektów działań na rzecz zabytków. Szkolenia wolontariuszy mogą być częścią takich projektów.
300	Rozwiązanie: stworzenie sieci ośrodków magazynowo-studijskich dla ruchomych zabytków	Państwowe Muzeum	3) uwaga	Kierunek działania 5 celu szczegółowego 1, zakłada opracowanie szczegółowej analizy

	archeologicznych] ma charakter systemowy w obszarze przechowywania, konserwacji i udostępniania wielkich zbiorów ruchomych zabytków archeologicznych wraz z dokumentacją, pochodzących z badań inwestycyjnych.	Archeologiczne w Warszawie – Wojciech Borkowski Muzeum Archeologiczne w Krakowie – Jacek Górski Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie – Leszek Lenarczyk Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu – Maciej Trzciański	uwzględniona częściowo	ochrony zabytków ruchomych, w tym także ruchomych archeologicznych. Zgłoszony postulat zostanie poddany szczegółowej analizie w ramach ww. prac. Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
301	Kierunek 1. Zadania – brak zapewnienia środków finansowych dla WKZ na realizację aktualizacji rejestrów (np. koszty mat. geodezyjnych, analiz prawnych itp.).	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Realizacja zadań Kierunku 1 (cel szczegółowy 1) ma zapewnić eliminację z obrotu prawnego decyzje o wpisie do rejestru zabytków obiektów nieistniejących, przeniesionych do muzeów lub które utraciły wartości uzasadniające ich wpis do rejestru – stanowi to I etap porządkowania rejestru zabytków. Realizacja II etapu, planowana w kolejnej edycji KP na lata 2017–2020, polegać będzie na korygowaniu treści decyzji o wpisie do rejestru (zakres ochrony, opis obiektu, granice objęte ochroną, itp.).
302	Kierunek 3. Pojęcie „dobra kultury współczesnej” pochodzi z ustawy o planowaniu przestrzennym, nie wynika z UOZ. Niezasadnione ograniczenie do arch. modernistycznej.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	1) uwaga uwzględniona	Pojęcie „dobra kultury współczesnej” została użyta świadomie. W ostatnich latach bowiem coraz częściej (szczególnie w związku z nowelizacją u.o.z. w 2010 roku) pojawiają się działania konserwatorskie ujmujące obiekty współczesne (o znamionach „dóbr kultury współczesnej”) w gminnej ewidencji zabytków (np. problem pawilonu Emilia w Warszawie, hotelu Cracovia w Krakowie) lub zmierzające do wpisania takich obiektów do rejestru zabytków. Celowe jest zatem uporządkowanie i ujednolicenie konserwatorskiego podejścia do tego typu obiektów. Zgodnie z zastrzeżeniem wnioskodawcy zmieniono zapis <i>architektura modernistyczna</i> na <i>architektura współczesna (XX w.)</i> .
303	Kierunek 3. Konsultacje proponowanych standardów – nie są wskazani wykonawcy i interesariusze instytucjonalni – np. Izba Architektów, Izba Inżynierów, Izba Urbanistów – reprezentujący realizatorów zadania.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Realizacja zadań kierunku działań 3 celu szczegółowego 1 ma na celu wsparcie organów ochrony zabytków poprzez opracowanie standardów postępowania w odniesieniu do kategorii zabytków, nie zaś sformułowaniu sztywnych wytycznych co do orzekania w określonych sprawach. Już dziś takie standardy określają przekazywane organom I instancji tzw. wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków, np. w odniesieniu do ewidencji zabytków czy obszarów zieleni zabytkowej.
304	Kierunek 3. Odwołanie się do <u>obowiązującej doktryny konserwatorskiej</u> – nie istnieje taka doktryna	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z sugestią wnioskodawcy
305	Kierunek 5. Niezasadnione ograniczenie do konsultacji ze środowiskiem akademickim. Brak konsultacji z WKZ, muzeami, SKZ, SHS, itp.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	1) uwaga uwzględniona	Zapisy w KP zostały zmienione zgodnie z sugestią wnioskodawcy: <i>Konsultacje ze środowiskami konserwatorskimi, muzealnymi, akademickimi oraz służbą konserwatorską, w zakresie kierunków zmian w ochronie zabytków ruchomych w Polsce.</i>
306	Kierunek 6. Raport może powstać na bazie weryfikacji NID, o której pisano wcześniej – niezasadnione są kolejne badania terenowe na ten temat, sfinansowane ze środków publicznych	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Prowadzone obecnie przez NID prace mają wyłącznie charakter rozpoznawczy, weryfikujący jedynie istnienie/bądź nie obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków. Prowadzone badania nie odnoszą się do szczegółowego stanu zachowania (w tym stanu technicznego) obiektów, nie weryfikują statusu własnościowego ani także precyzji treści

				decyzji o wpisie do rejestru zabytków.
307	Kierunek 7. AZP jest krytykowane w środowisku zawodowym, jako nadmiernie i nieadekwatnie opisujące zagadnienie	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Uwagi zgłoszone w ramach konsultacji niniejszego dokumentu, m.in. przez Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska przeczą takiemu stwierdzeniu. AZP stanowi obecnie najważniejszy zbiór danych o stanowiskach archeologicznych i jest powszechnie stosowana przez organy ochrony zabytków (w szczególności organu I instancji) w prowadzeniu ochrony dziedzictwa archeologicznego.
308	Kierunek działania 1: Porządkowanie rejestru zabytków nieruchomości 1. Sporządzenie, w trybie pilnym, ogólnokrajowej Czerwonej Listy Zabytków Zagrożonych w celu opracowania strategii ich ratowania (patrz Punkt 2, str.3). 1.1. Lista powinna objąć także zabytki niewpisane do rejestru, a które powinny być chronione prawnie np. poprzez objęcie ich kategorią parku kulturowego (np. historyczne wsie). Należy przeznaczyć pieniądze na działania ratunkowe wcześniej ustalając taką listę obiektów, które czekać dłużej nie mogą. Jeśli nakłady na objekty z takiej listy będą powodowały konieczność korekty wielkości funduszy na inne cele, to te inne cele będą musiały mieć odpowiednio skorygowane plany wydatków / dofinansowań.	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga uwzględniona częściowo	Postulat sporządzenia ogólnokrajowej Czerwonej Listy Zabytków Zagrożonych w znacznym stopniu będzie realizowany poprzez o wiele szersze nakreślone zadanie sporządzenia Raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomości. Dopiero na tej bazie można będzie planować działania wobec obiektów znajdujących się w stanie zagrożenia.
309	Kierunek działania 1: Porządkowanie rejestru zabytków nieruchomości 1. Sporządzenie, w trybie pilnym, ogólnokrajowej Czerwonej Listy Zabytków Zagrożonych w celu opracowania strategii ich ratowania. 1.2. Ponieważ w świetle obowiązującej ustawy uznanie obiektu za zagrożony zniszczeniem lub utratą cech historycznych może w efekcie doprowadzić do jego skreślenia z rejestru zabytków, istnieje również konieczność pełnego rozpoznania zasobu kulturowego regionu i opracowania dla niego obowiązujących opracowań (karty białe, karty zielone itp.).	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	Obecne uregulowania przewidują konieczność tworzenia ewidencji zabytków, stanowiącej rozpoznanie zasobu zabytków na terenie kraju. Obowiązek ten jest sukcesywnie realizowany przez powołane do tego, a wskazane w u.o.z., podmioty.
310	Kierunek działania 1: Porządkowanie rejestru zabytków nieruchomości 2. Zrewidowanie kryteriów wpisu do rejestru zabytków – rozszerzenie ram wiekowych w celu objęcia ochroną większej liczby zabytków XIX-wiecznych i XX-wiecznych (tych pochodzących sprzed 1945 r., ale także budownictwa powojennego modernizmu), co zbliżyłoby Polskę do norm w krajach zachodnich.	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Do rejestru wpisuje się zabytek spełniający kryteria opisane w art. 3 pkt 1 u.o.z., tj. objekty spełniające podane w przywołanej definicji warunki. Obowiązujące przepisy nie określają cezury czasowej uprawniającej do wpisania / bądź nie wpisania obiektu do rejestru zabytków. W związku z tym postulat zrewidowania kryteriów wpisu do rejestru i rozszerzenia ram wiekowych na obiektu XIX- i XX-wieczne nie znajduje uzasadnienia.
311	Kierunek działania 4: Wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego 1. Lepsze wykorzystanie istniejącej formy ochrony prawnej krajobrazu historycznego, jaką jest kategoria Parku Kulturowego, do ochrony zabytków wielkoobszarowych, ciągów krajobrazu ulicznego, obszarów urbanistycznych i ruralistycznych, obszarów przemysłowych, zespołów rezydencjonalnych. 1.1 Doprecyzowanie kategorii krajobrazu kulturowego jako obszaru, w którym zabytek lub miejsce historyczne jest elementem bardziej złożonej struktury stanowiącej jego kontekst wraz z krajobrazem przyrodniczym.	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	Krajobraz kulturowy zdefiniowany został w obowiązującej ustawie, pomimo iż jest to definicja bardzo ogólna obejmuje zabytek lub historyczne miejsce wraz z otaczającym go krajobrazem przyrodniczym. Prace nad uściśleniem tej definicji uwzględnia zadanie 2 kierunku działania 4 celu szczegółowego 1.
312	Kierunek działania 4: Wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego 1.2. Potocznie stosowane pojęcie „zieleni”, odnoszące się do elementów struktury roślinnej tworzących kompozycje przestrzenne założen ogrodowych i parkowych powinno zostać doprecyzowane w obowiązujących zapisach ustawowych. Chroniąc „zieleni zabytkową” chronimy bowiem wartości zabytkowe tworzone przez historyczne wartości przyrodnicze. Szczegółowe propozycje zawarte są w: <i>Załączniku 1: Uwagi dotyczące ochrony zabytkowych założen ogrodowych.</i>	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	Planowane zmiany przepisów, po szczegółowych analizach, w tym również dotyczących zagadnień „komponowanej zieleni” zabytkowej uwzględnia zadanie 2 kierunku działania 4 celu szczegółowego 1.
313	Kierunek działania 4: Wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego	Ratujemy polskie zabytki	1) uwaga	Przyjęte do realizacji w projekcie KP zadania mają na celu wspieranie jst poprzez

	1.3. Zachęcanie jednostek samorządu terytorialnego na wszystkich poziomach do tworzenia parków kulturowych poprzez opracowanie dla nich materiałów edukacyjnych, wdrożenie szkoleń o procesie i korzyściach oraz udzielanie wsparcia merytorycznego i finansowego (w formie np. ulg podatkowych), a także tworzenie wraz z gminami planów opieki nad zabytkami i krajobrazem kulturowym.		uwzględniona	sporządzanie studiów wartości kulturowych czy poprzez opracowanie wytycznych do sporządzania planów ochrony parków kulturowych.
314	Kierunek działania 4: Wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego 1.4. Wdrożenie zmian prawnych i administracyjnych umożliwiających sprawne uchwalanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony krajobrazu historycznego oraz czyniących plany zagospodarowania przestrzennego podstawowym narzędziem ochrony dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym.	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
315	Kierunek działania 4: Wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego 1.5. Wdrożenie zmian prawnych precyzujących obowiązki samorządu i służb konserwatorskich względem nowych form ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego (Pomniki Historii, Parki Kulturowe, Strefy Ochrony Konserwatorskiej itp.) z wypracowaniem jednolitych dla każdej z tych form ochrony procedur i przepisów wykonawczych.	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
316	Kierunek działania 4: Wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego 1.6. Opracowanie szczegółowych standardów opieki dla parku kulturowego przy jednoczesnym wykorzystaniu i udostępnianiu dobrych praktyk z krajów, które mają ugruntowaną kategorię obszaru chronionego. (Np. Conservation Areas w Anglii czy Rezerwaty Kultury na Litwie).	Ratujemy polskie zabytki	1) uwaga uwzględniona	Powoływanie parków kulturowych należy do wyłącznej kompetencji jst. Podjęcie takiej decyzji musi w naturalny sposób wiązać się z koniecznością wypełnienia obowiązków ustawowych, w tym poniesienia określonych kosztów. Wychodząc naprzeciw zgłoszonym postulatam do projektu KP wprowadzono uzupełnienie: Cel szczegółowy 2, kierunek działania 4, zadanie nr 3: <i>Wsparcie samorządu terytorialnego przy tworzeniu dokumentów planistycznych poprzez opracowanie studiów ochrony wartości kulturowych, opracowanie wytycznych dla tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami oraz zasad przygotowania i treści planu ochrony parku kulturowego.</i>
317	Kierunek działania 4: Wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego 2. Rozszerzenie definicji Parku Kulturowego także o kategorię Chroniony Szlak Kulturowy (np.: Szlak Cysterski!), co umożliwi wzmocnienie ochrony sieci klasztorów czy innych obiektów.	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Nie ma potrzeby poszerzenia definicji parku kulturowego. Obecne uregulowania pozwalają na tworzenie parków kulturowych na obszarach dwóch lub więcej gmin. Nie ma w związku z tym przeszkód do obejmowania taką formą ochrony zabytków elementów szlaków kulturowych, wzmacniając w ten sposób (postulowaną) ochronę.
318	Kierunek działania 5 Poszerzenie i wzmocnienie kompetencji służb konserwatorskich. Odespolenie (postulowane już przez Ministra Zdrojewskiego) jednostek WUOZ, które są praktycznie w stu procentach podporządkowane wojewodom, co ogranicza ich status oraz funkcje merytoryczne i decyzyjne.	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku u.o.z. Ustawa określa ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków. Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznacznie opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji. Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich. W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich. Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony

				zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
319	<p>Wprowadzić dopłaty środowiskowe opisane jako kształtowanie struktury krajobrazu a obejmujące obszary stanowisk archeologicznych.</p> <p>Jako warunek otrzymywania dopłat proponujemy gospodarkę rolną pastwiskową (z wyłączeniem prac ziemnych). Dopłaty sprzyjać będą zachowaniu stanowisk archeologicznych w dobrym stanie, jednocześnie stanowić ważny element edukacji rolników w kierunku ochrony stanowisk archeologicznych – szczególnie posiadających własną formę krajobrazową takich jak grodziska, zamczyska czy kurhany.</p>	<p>Fundacja „Patriotyzm i Niepodległość Naszych Ziemi”</p> <p>Stowarzyszenie Ogród Warszawa</p> <p>Mokotowskie Forum Społeczne, Warszawa</p>	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p> <p>Postulowane rozwiązanie leży poza zakresem zadań przypisanym KP.</p>
320	<p>Dotacje i/lub ulgi podatkowe dla właścicieli zajmujących się obiektami zabytkowymi.</p> <p>Nakładanie i egzekwowanie kar w wypadku niszczenia zabytków.</p> <p>Kary pieniężne mogą okazać się niewystarczające, aby zmobilizować potencjalnych właścicieli i/lub inwestorów do ochrony zabytków</p>	<p>Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka</p> <p>Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]</p>	2) uwaga uwzględniona	<p>Przepisy u.o.z., w rozdziale 11. Przepisy karne, jednoznacznie regulują konsekwencje dla właścicieli, dysponentów, użytkowników, czy w ogóle podmiotów działających na szkodę zabytku. Uregulowania te wydają się wystarczające.</p> <p>Problem leży w sferze odpowiedniego ich wykorzystywania przez organy ścigania i sądy. Nie jest to kwestią, którą może rozstrzygać KP.</p>
321	<p>Tabela 12.</p> <p>Kierunek działania 1: Porządkowanie rejestru zabytków nieruchomości (księgi A i C)</p>	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z postulatem wnioskodawcy.
322	<p>Tabela 12.</p> <p>Kierunek działania 3: Wypracowanie jednolitych standardów działania konserwatorskiego w odniesieniu do <u>wybranych typów i kategorii</u> zabytków nieruchomości (księgi A i C) zgodnie z obowiązującą doktryną konserwatorską</p>	Małgorzata Birezowska	3) uwaga uwzględniona częściowo	W trzecim kierunku działania pierwszego celu szczegółowego uwzględniono, jako jedną z kategorii zabytków: nieruchome zabytki archeologiczne .
323	<p>Tabela 12.</p> <p>Kierunek działania 5</p> <p>zabytki ruchome to również zabytki ruchome archeologiczne w rejestrze zabytków. Nie ma danych na ten temat</p> <p>Zadanie 5. Przygotowanie danych na temat liczby ruchomych zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków (księga C)</p>	Małgorzata Birezowska	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>W ramach opracowania diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych uwzględnione zostaną także ruchome zabytki archeologiczne. Projekt KP uzupełniono o następujący fragment:</p> <p><i>Odrębnie mogą być traktowane ruchome zabytki archeologiczne wpisywane do ksiąg rejestru C – zabytki archeologiczne, obok nieruchomości archeologicznych (np. grodziska, kurhany itp.). Powinny być w związku z tym uwzględnione przy przygotowywaniu diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych.</i></p> <p>Postulowane przygotowanie danych na temat liczby ruchomych zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków (księga C) nie wymaga wyodrębnionego zadania – może być elementem wspomnianej diagnozy.</p>
324	<p>Tabela 12.</p> <p>Kierunek działania 6. Opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomości i nieruchomości archeologicznych</p> <p><u>Uwaga.</u></p> <p>Analiza stanu zachowania zabytków przeprowadzona w latach 2003–2004, zakończona opracowaniem Raportu o stanie zabytków nieruchomości, stanowi do chwili obecnej jedyne realne źródło informacji o zasobie zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (księgi A i C).</p>	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z postulatem wnioskodawcy.
325	<p>Tabela 12.</p> <p>Uzupełnić o Kierunek działania 8.</p> <p>Opracowanie kompleksowej Listy Zabytków Zagrożonych i opracowanie modelu działań w celu ich</p>	Małgorzata Birezowska	3) uwaga uwzględniona częściowo	Punktem wyjścia do opracowania zestawienia zagrożonych obiektów zabytkowych jest zaplanowane w projekcie KP sporządzenie kompleksowego Raportu o stanie zachowania zabytków.

	<p>ratowania</p> <p>Zadanie</p> <ol style="list-style-type: none"> Opracowanie założeń metodologicznych dla utworzenia listy Przeprowadzenie weryfikacji zagrożonych zabytków w terenie. Opracowanie strategii ratowania zagrożonych zabytków. 			Postulowane działania będą realizowane w oparciu o ww. raport.
326	<p>s. 50</p> <p>Kierunek działania 6 . Opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych i nieruchomych archeologicznych</p> <p>Zadanie</p> <ol style="list-style-type: none"> Opracowanie założeń metodologicznych dla raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych A i C. Przeprowadzenie terenowych prac badawczych. Opracowanie i prezentacja kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych A i C. 	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	Projekt KP skorygowano zgodnie z postulatem wnioskodawcy.
327	<p>Dostosowanie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawy Prawo budowlane, ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (specustawy) do norm zawartych w prawie międzynarodowym (art. 9 Konstytucji), tj. do Konwencji o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy.</p> <p>Brak w prawie krajowym zapisów odpowiadających art. 4 ust. 2 lit. a) Konwencji, w myśl którego należałoby przedstawić konserwatorowi wszelkie projekty dot. przebudowy lub rozebrania obiektów, co do których podjęto działania mające na celu objęcie ich ochroną.</p> <p>Vide: warsztat dawnej fabryki organów Grueneberga w Szczecinie. Obiekt nie widniał w ewidencji zabytków, ale były wszczęte aż trzy postępowania o objęcie go ochroną: o indywidualny wpis do rejestru zabytków, o wpis w ramach zespołu rezydencjonalno-fabrycznego i o wpis otoczenia willi Grueneberga, to nikt po dacie wszczęcia tych postępowań nie przedstawił ZWKZ projektu jego rozbiórki, gdyż brak odpowiednich zapisów pod tym względem w prawie krajowym. Oczywiście jeśli zostały podjęte kroki w celu objęcia zabytku którąś z form ochrony wymienioną w art. 7 u.o.z., inną niż wpis do rejestru zabytków, to w myśl art. 4 ust. 2 lit. a) Konwencji projekt przebudowania lub rozbiórki takiego zabytku również winien zostać przedstawiony organowi konserwatorskiemu. Podobnie z terenami, o których mowa w art. 4 ust. 2 lit. a) w związku z art. 1 ust. 3 Konwencji. To samo się tyczy art. 4 ust. 2 lit. b) w związku z art. 1 ust. 2 Konwencji: jeśli jakiś zespół budynków odpowiada definicji z art. 1 ust. 2 Konwencji, to projekt jego przebudowy lub rozbiórki, budowy nowych obiektów w jego obrębie w myśl art. 4 ust. 2 lit. b) winien zostać przedstawiony konserwatorowi bez względu na to, czy zespół ten jest objęty jakąkolwiek formą ochrony, i bez względu na to, czy jest on ujęty w ewidencji zabytków.</p> <p>Notabene: ewidencje zabytków są prowadzone bardzo nierzetelnie, niektóre gminy w ogóle ich nie posiadają.</p>	Renata Domagała	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Uwaga jest niezrozumiała w świetle obowiązujących przepisów i dotyczy stosowania istniejącego prawa w pracy konserwatorskiej.</p> <p>Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w pełni uwzględnia postanowienia zawarte w art.1 ust. 2 i art. 4 ust. 2 lit. a i b ww. Konwencji. Zgodnie z art. 6 tej ustawy, zabytkami mogą być - niezależnie od tego, czy zabytki te zostały objęte jedną z form ochrony konserwatorskiej - zabytki nieruchome (krajobraz kulturowy, historyczny, układ urbanistyczny, ruralistyczny i zespół budowlany, dzieło architektury i budownictwa i in.), ruchome i zabytki archeologiczne.</p> <p>W odniesieniu do zabytków, <i>co do których podjęto działania mające na celu objęcie ich ochroną</i>, a które są zagrożone rozbiórką lub przebudową, organ konserwatorski ma możliwość zablokowania działań budowlanych w oparciu o art. 46 ust.1 pow. ustawy.</p>
328	Należy pomyśleć nad rozwiązaniami zmuszającymi organy gminy oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków do starannego i rzetelnego prowadzenia ewidencji. To samo zresztą tyczy się krajowej ewidencji zabytków.	Renata Domagała	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Ewidencja zabytków (w tym gminna) nie stanowi formy ochrony zabytków. Zasady tworzenie, uzupełniania, korygowania regulują przepisy u.o.z.</p> <p>Wojewódzcy konserwatorzy zabytków tworzą sukcesywnie ewidencje wojewódzką, o czym świadczy m.in. liczba ponad 9300 kart włączonych do wojewódzkich ewidencji w roku 2012.</p> <p>KP, jako narzędzie działań w sferze ochrony zabytków realizowanych przez MKiDN, nie może nakładać obowiązków i nakazów na jednostki samorządu terytorialnego.</p>

Cel szczegółowy 2: Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków				
329	Str. 45 pkt c Organy państwowe i samorządowe powinny działać na zasadzie pomocniczości. Program zwraca na to uwagę jednak z stopniu niewystarczającym Prywatnym właścicielom obiektów zabytkowych, często ludziom starszym, niezaradnym, bardzo potrzebna jest życzliwa pomoc urzędników lub przeznaczonych do tego pełnomocników lub wolontariuszy – np. w przygotowaniu aplikacji o dotację na remont konserwatorski oraz wszelkie poradnictwo w procedurach, obowiązkach i możliwościach. Może rozwiązaniem dla tego problemu jest zobowiązanie urzędów do prowadzenia cyklicznych szkoleń dla właścicieli zabytków.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	Założeniem jednego z zadań (nr 5) kierunku działań 4 celu szczegółowego 3, tj. prowadzenie programu „Wolontariat dla dziedzictwa”, jest wspieranie projektów szkoleniowych m.in. związanych z wsparciem i doradztwem dla właścicieli zabytków w sferze prawno-finansowej opieki nad zabytkami.
330	Str. 45 pkt c Program powinien w szerszym zakresie omawiać problemu porozumień między samorządami różnego szczebla – władzami kościelnymi – właścicielami prywatnymi w celu podejmowania działań związanych z opieką nad zabytkami.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	Uwaga niejasna – trudno określić kto miałby zawierać postulowane porozumienia i jaki miałby być ich cel. Sformułowanie, że chodzi o „działania związane z opieką nad zabytkami” jest bardzo ogólne.
331	Str. 45 pkt c Program zwraca uwagę na kompetencje Rady Gmin, które pozwalają im powoływać Parki Kulturowe, jednocześnie mówiąc, że na razie zostały powołane tylko 24 takie parki. Dobrze byłoby aby KPOZ dookreślił, lub wskazał wzory jakim powinny odpowiadać Programy Ochrony Parków Kulturowych i procedury ich opracowywania – tak aby rzeczywiście i skutecznie chroniły krajobraz. Wydaje się, że w tym jest problem, że Gminy nie bardzo wiedzą jak się za to zabrać. Tak jak było w Zakopanem, powołano Park Kulturowy ale nie uchwalono Planu Ochrony ani Zarządu i jedyne co to Park blokowało wszelkie inwestycje.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	W projekcie KP nie można dookreślać lub wskazywać konkretne wzory/szablony planów ochrony parku kulturowego (art. 16 ust. 3 u.o.z.). Należy przypomnieć, że powoływanie parków kulturowych należy do wyłącznej kompetencji jst. Podajcie takiej decyzji musi w naturalny sposób wiązać się z koniecznością wypełnienia obowiązków ustawowych, w tym poniesienia określonych kosztów. Wychodząc naprzeciw zgłoszonym postulatam do projektu KP wprowadzono uzupełnienie: Cel szczegółowy 2, kierunek działania 4, zadanie nr 3: <i>Wsparcie samorządu terytorialnego przy tworzeniu dokumentów planistycznych poprzez opracowanie studiów ochrony wartości kulturowych, opracowanie wytycznych dla tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami oraz zasad przygotowania i treści planu ochrony parku kulturowego.</i>
332	Str. 45 pkt c W odniesieniu do Gminnych Programów Opieki nad Zabytkami Program powinien określać jednolite standardy (np. zbieżne z dotychczas stosowanymi wytycznymi NID).	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	Wychodząc naprzeciw zgłoszonym postulatam do projektu KP wprowadzono uzupełnienie: Cel szczegółowy 2, kierunek działania 4, zadanie nr 3: <i>Wsparcie samorządu terytorialnego przy tworzeniu dokumentów planistycznych poprzez opracowanie studiów ochrony wartości kulturowych, opracowanie wytycznych dla tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami oraz zasad przygotowania i treści planu ochrony parku kulturowego.</i>
333	Str. 45 pkt c Program powinien także wskazywać na potrzeby funkcjonowania (wytyczne) samorządów w zakresach: - wzmocnienia tożsamości narodowej, regionalizmu (są to działania okazjonalne) - tworzenia (szczególnie dot. mniejszych miast i gmin wiejskich) stanowisk koordynatorów odpowiedzialnych za kwestie zabytków w powiązaniu z GEZ, zagospodarowaniem przestrzeni itd.. W większości gmin brak jest odpowiednich komórek. - wypracowanie dodatkowych działań wzmocniających opiekę nad zabytkami (oprócz gwarancji, rękopis- gminy/powiaty powinny wypracować dodatkowe zapisy dot. działań remontowych, w szczególności zabezpieczeń związanych z pracami remontowymi oraz usterkami po gwarancji.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	W programie koordynowanym przez MKiDN nie mogą znaleźć się propozycje działań należących do kompetencji innych Ministrów, podległych im jednostek lub jednostek samorządu terytorialnego.
334	Str. 45 pkt c Wprowadzenie nowoczesnych metod zarządzania dziedzictwem – np. <i>charette</i>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	W ramach projektu KP zaproponowano modelowe rozwiązania w tym zakresie do stosowania przez organy ochrony zabytków oraz podmioty odpowiedzialne za opiekę nad zabytkami znalazły swoje miejsce w proponowanych w KPOZionZ działaniach: - Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych

				<p>ochroną (kierunek działania 2, cel szczegółowy2) – Kodeks Dobrych Praktyk komunikacji społecznej dla organów ochrony zabytków będzie prezentował różne narzędzia służące komunikacji i angażowaniu przedstawicieli społeczności lokalnych w proces zarządzania i ochrony zabytków.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków (kierunek działania 3, cel szczegółowy 2) – celem tego kierunku będzie m.in. podnoszenie kompetencji pracowników organów ochrony zabytków w zakresie wykorzystywania mechanizmów negocjacyjnych, mediacyjnych oraz partycypacji społecznej w procesie decyzyjnym organów ochrony zabytków. – Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków (kierunek działania 4, cel szczegółowy 2) - jednym z zakresów tematycznych, które będą uwzględnione w cyklu szkoleń dotyczących zarządzania dziedzictwem w samorządzie będą kwestie związane z mechanizmami partycypacji społecznej w procesie zarządzania dziedzictwem.
335	<p>Cel 2. kierunek 2</p> <p>Założenie, że dzięki Kodeksowi Dobrych Praktyk i szkoleniom z komunikacji społecznej poprawi się jakość działania służb konserwatorskich jest dla nich uwłaczające!</p>	<p>Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Kodeks Dobrych Praktyk, jest elementem poprawy komunikacji pomiędzy służbami ochrony zabytków a ich partnerami (klientami) społecznymi.</p> <p>W projekcie KP wielokrotnie podkreślano, że działania na rzecz poprawy jakości będą wieloelementowe.</p>
336	<p>Cel 2. kierunek 3</p> <p>Skupienie się na działaniach <i>stricte</i> administracyjnych. Brak realnego audytu stanu służb konserwatorskich – kadry, finanse, sprzęt, wykształcenie, organizacja, stan prawny itp.</p> <p>Ale zapewne prowadziłoby to do wniosku o konieczności odzespolenia służb konserwatorskich.</p>	<p>Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 u.o.z. i jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku tej ustawy. Określa ona ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków.</p> <p>Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczną opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p>
337	<p>Cel 2. kierunek 4</p> <p>Wsparcie samorządu przez portal internetowy o zabytkach (<i>de facto</i> istnieje na stronach NID) oraz cykl szkoleń nie rozwiążą przyczyn problemu, jakim jest niski priorytet dla ochrony zabytków na szczeblu samorządowym. Niestety nie podjęto próby zdiagnozowania tych przyczyn.</p>	<p>Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobyliński, Alina Jaszewska</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Wsparcie samorządów w ich działaniach na rzecz ochrony zabytków i przekonanie o sensowności wykorzystywania przypisanych samorządom kompetencji nie jest oparte o utworzenie portalu internetowego (nie chodzi o portal [vide: NID] o charakterze informacyjno-popularyzatorskim).</p> <p>W projekcie KP zapisane są także inne bardzo konkretne działania wspierające samorząd: opracowywanie studiów wartości dziedzictwa kulturowego na potrzeby potencjalnych parków kulturowych, opracowanie standardów tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami oraz planów ochrony parków kulturowych.</p>

338	Podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków musi się wiązać ze zmianami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i ustaw z nią powiązanych oraz rozporządzeń, eliminującymi określenia nieprecyzyjne, sprzeczności między przepisami oraz uproszczeniami procedur działania w poszczególnych typach spraw.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
339	Lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków jest uwarunkowany uposażeniem służb w środki finansowe i obsługę platformy informacyjnej.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	4) uwaga nieuwzględniona	Dla poprawy przepływu informacji pomiędzy organami ochrony zabytków wystarczające (w I etapie) będzie lepsze wykorzystanie istniejących narzędzi – Biuletynów Informacji Publicznej. Organy ochrony zabytków mają obowiązek utrzymywać i prowadzić BIP.
340	Pominięto kwestię wprowadzenia efektywnej struktury służb konserwatorskich, uwzględniającej pionizację struktury oraz uwzględniającą funkcjonowanie samorządowych służb konserwatorskich; zdaniem wojewódzkich konserwatorów zabytków należy dodać kierunek 5 – poprawa efektywności działania państwowych służb konserwatorskich poprzez ich bezpośrednie powiązanie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego.	Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 u.o.z. i jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku tej ustawy. Określa ona ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków.</p> <p>Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczną opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p>
341	<p>Kierunek działania 2: Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną.</p> <p><i>Konieczne wprowadzenie dodatkowego drugiego zdania. Sprzyjać temu będzie docelowa zmiana struktury państwowych służb konserwatorskich przez bezpośrednie powiązanie służb wojewódzkich z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, co usprawni znacząco przepływ informacji i ułatwi koordynację wspólnych działań dla wzmocnienia kontaktów ze społecznościami lokalnymi.</i></p>	Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bielinis-Kopeć Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Obowiązek sporządzenia Krajowego programu, wynikający z treści 84–86 oraz art. 90 ust 2 pkt 1 u.o.z. i jest konsekwencją uchwalenia w 2003 roku tej ustawy. Określa ona ramy prawne, warunki i zasady realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym strukturę organizacyjną organów ochrony zabytków.</p> <p>Założeniem KP nie jest programowanie, ustawowo określonej, organizacji i usytuowania organów ochrony zabytków.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczną opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony</p>

				zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
342	<p>Kierunek działania 3: Podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków</p> <p>Konieczne wprowadzenie jako pkt. 1 w tabeli na dole str. 52: 1. Zmiany legislacyjne – w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz w ustawach z nią powiązanych i rozporządzeniach wykonawczych – zmierzające do zmniejszenia ilości pojęć niedookreślonych oraz sprzeczności między ustawami, usprawnienie procedur działania w poszczególnych typach spraw, w szczególności wprowadzenie zmian dot. egzekwowania prawidłowej opieki nad zabytkami, a także wzmocnienie działań wymiaru sprawiedliwości w tej dziedzinie.</p>	<p>Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka</p> <p>Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopeć</p> <p>Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski</p>	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
343	<p>Kierunek działania 4. Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków</p> <p>Brak uwzględnienia konserwatorów samorządowych! W tabeli na str. 53 w punkcie 2 należy uzupełnić: 2. Cykl szkoleń dotyczących zarządzania dziedzictwem w samorządzie oraz szkoleń dla pracowników samorządowych służb konserwatorskich.</p>	<p>Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka</p> <p>Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopeć</p> <p>Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski</p>	2) uwaga uwzględniona	<p>Postulat jest wypełniony poprzez zadania zapisane w kierunkach działań 3 i 4 celu szczegółowego 2.</p> <p>Zaplanowanymi tam szkoleniami objęcie będą także pracownicy b konserwatorskich.</p>
344	<p>Do kierunku działania 3: podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków.</p> <p>W wielu wypadkach jakość decyzji wynika z obowiązujących przepisów, stąd w zadaniach powinno być odniesienie do niepełnych i niejednoznacznych przepisów dot. ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz brak ich spójności z innymi przepisami.</p> <p><u>Jako punkt 5 w zadaniach tego kierunku</u> działania należy zapisać: - działania na rzecz poprawy jakości przepisów dot. ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wraz w innymi ustawami – opracowanie projektu ustawy dot. zabytków,</p> <p><u>Zadanie 6:</u> pprawa efektywności działania służb konserwatorskich - podporządkowanie strukturalne wcz z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego,</p>	Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p> <p>Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wielokrotnie prezentował jednoznaczna opinię nt. optymalnej organizacji usytuowania organów ochrony zabytków, w szczególności organów pierwszej instancji.</p> <p>Rada Ochrony Zabytków w dniu 9 lipca 2013 roku, opiniując pozytywnie przedstawiony projekt KP i rekomendując go do dalszego procedowania, przyjęła jednocześnie uchwałę dotyczącą postulowanej organizacji służb konserwatorskich.</p> <p>W dniu 10 października 2013 roku Komisja Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP przyjęła Dezyderat nr 3 do Prezesa Rady Ministrów w sprawie usytuowania i kompetencji służb konserwatorskich.</p> <p>Problem podjęty w zgłoszonej uwadze (i kilkudziesięciu podobnych w treści) znajduje się sferze zainteresowania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy czym należy podkreślić, że KP nie jest jedynym narzędziem realizacji polityki państwa w sferze ochrony zabytków prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.</p>
345	<p>Do kierunku działania 4 dodać zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania na rzecz zwiększania roli i znaczenia samorządowych konserwatorów zabytków - wdrożenie systemu szkoleń i warsztatów specjalistycznych dla konserwatorów samorządowych, - wprowadzenie rozwiązań prawnych umożliwiających samorządom wsparcie finansowe obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków (system dotacji). 	Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Postulat jest wypełniony poprzez zadania zapisane w kierunkach działań 3 i 4 celu szczegółowego 2.</p> <p>Zaplanowanymi tam szkoleniami objęcie będą także pracownicy b konserwatorskich.</p> <p>Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.</p>
346	<p>W przypadku tego celu szczegółowego należałoby jednak doprecyzować jego formułę. Co autor miał na myśli mówiąc o wzmocnieniu synergii (polskie słowo: współdziałanie) działania organów ochrony zabytków. Użycie modnego niewątpliwie słowa synergia, oznaczającego współdziałanie różnych</p>	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata	4) uwaga nieuwzględniona	Termin synergia, w miejsce współdziałania został wprowadzony do brzmienia celu 2 KP w pełni świadomie. Intencją autorów było podkreślenie wagi współdziałania przyczyniającego się do wypracowania nowych rozwiązań, nowej jakości działania itp.. Tak rozumiane w KP

	czynników, którego efekt jest większy niż suma poszczególnych działań, bez dookreślenia podmiotów, może sugerować współdziałanie ograniczone do poszczególnych acz rozrzuconych w kraju organów służb konserwatorskich. Przeciwko komu / czemu miałyby współdziałać. Pewnie łatwo znaleźlibyśmy na to pytanie odpowiedź.... Chyba zręczniejszym merytorycznie byłoby rozważyć po prostu sformułowanie o Wzmocnieniu współpracy organów konserwatorskich z właścicielami i zarządcami zasobami dziedzictwa kulturowego oraz podmiotami zainteresowanymi finansowaniem zabytków.	Gwiazdowska		kooperacja i współdziałanie nie są celem samym w sobie (wynikają przecież z pewnej logiki funkcjonowania administracji publicznej), ale powinny prowadzić do: a) lepszych decyzji administracyjnych i bardziej koherentnych w skali kraju; b) szybszego procedowania; c) stworzenia możliwości do autorefleksji wobec sposobu postępowania służb konserwatorskich (dostosowanie się do potrzeb otoczenia zewnętrznego – dialog, dyskusja między pracownikami służb, wspólne wyciąganie wniosków); Należy zaznaczyć, iż istotą KP jest działanie na rzecz dobra wspólnego, jakim są zabytki i ich ochrona, a nie przeciwko komukolwiek lub czemukolwiek.
347	Podniesienie jakości procesów decyzyjnych (k.d. 3) głównie poprzez szkolenia pracowników to za mało. Konieczna tu jest przede wszystkim czytelna zarówno dla urzędników jak i właścicieli formuła przepisów prawnych tak w zakresie ochrony jak i waloryzacji zabytków.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
348	k.d. 4 to swoisty motyw wiodący Krajowego programu i wyraz postrzegania samorządu przez jego autorów jako wysoce niekompetentnej i z założenia niedouczonej w zakresie ochrony dóbr kultury, struktury administracyjnej i jako taki pojawia się w kilku miejscach dokumentu. Niemniej zarówno samorządowa jak i państwowa administracja w przypadku sytuacji wątpliwych korzysta z doradztwa uprawnionych ekspertów i stowarzyszeń. W związku z tym należałoby odnosić się do definicji wsparcia, mieć na uwadze nie tylko możliwości ale przede wszystkim potrzeby w tej materii a przymiotnik merytoryczne (wsparcie) zastąpić słowem finansowe (wsparcie).	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	4) uwaga nieuwzględniona	Postulat finansowego wsparcia działań samorządu w miejsce zaplanowanego wsparcia merytorycznego nie może być rozstrzygnięty na poziomie projektu KP. Działalność organizacyjna i finansowa samorządowych służb konserwatorskich znajduje się w gestii władz samorządowych.
349	Cel szczegółowy 2 – Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków Wyzwanie 1 – Podniesienie jakości zarządzania zabytkami i zarządzania procesami ochrony zabytków wraz ze podniesieniem jakości procesów decyzyjnych w administracji dotyczących ochrony zabytków, architektury i budownictwa oraz nadzoru budowlanego.	Konserwator Zabytków Powiatu Kwizdyńskiego – Wiesław Gałkowski	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa i rozwiązań organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
350	<i>Kierunek 1 Zwiększanie efektywności zarządzania i ochrony zabytków poprzez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach: Zamieszczanie w infrastrukturze informacji przestrzennej rzetelnych danych nt. zabytków nie jest w pełni możliwe, dopóki nie zostaną sprecyzowane granic wielu zabytków wpisanych do rejestru zabytków.</i>	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	2) uwaga uwzględniona	Sprecyzowanie granic zakresu ochrony wielu zabytków wpisanych do rejestru jest procesem długotrwałym, wymagającym zaangażowania organów administracji. Baza danych będąca elementem infrastruktury informacji przestrzennej jest narzędziem pozwalającym na wykonanie oceny ilościowej wpisów, które podlegać muszą poprawie w kontekście wykonania takiej weryfikacji. Jednocześnie warto podkreślić, że zakres danych prezentowanych w infrastrukturze informacji przestrzennej będzie jednoznacznie wskazywał na stopień przybliżenia i skalę możliwego błędu reprezentacji przestrzennej każdego zabytku wprowadzonego do bazy danych.
351	<i>Kierunek 2 Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną: decyzje administracyjne (zarówno pozwolenia konserwatorskie, jak i decyzje o wpisie do rejestru) w znakomitej większości wydawane są na wniosek właściciela obiektu zabytkowego, w związku z tym właściciel ma świadomość celu wydanej decyzji administracyjnej.</i> Komunikacja społeczna opisana w tym kierunku jest natomiast uzasadniona jedynie w przypadku, gdy decyzje o wpisie do rejestru dotyczą krajobrazów kulturowych, czy układów urbanistycznych itp.	Miejski Konserwator Zabytków w Krakowie – Jerzy Zbiegień	4) uwaga nieuwzględniona	Potrzeba komunikacji społecznej i jej wzmacniania, jest konieczna niezależnie od charakteru wydawanej decyzji i od świadomości / bądź nie wnioskodawcy / właściciela zabytku. Właściciel bowiem zapewne ma świadomość celu wydawania decyzji administracyjnej, często jednak decyzja nie jest zgodna z jego oczekiwaniami.
352	Należy podkreślić, że aby uzyskać zamierzony efekt należałoby wzmocnić kompetencje samorządu terytorialnego w zakresie ochrony zabytków. Aktualnie obowiązujące przepisy karne i egzekucyjne są niewystarczające, aby samorząd mógł skutecznie realizować zadania m.in. w zakresie utrzymania ładu, estetyki, porządku (np. porządkowanie reklam, bilbordów i innych nośników komercji) a także w obszarze bezpieczeństwa obszarów wpisanych do rejestru konserwatorskiego.	Gmina Miasto Podkowa Leśna	4) uwaga nieuwzględniona	Aktualnie obowiązujące przepisy zapewniają jst narzędzia do prowadzenia aktywnej polityki w sferze ochrony zabytków. Jednym z nich są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, drugim zaś możliwość powoływania parków kulturowych, dla których także konieczne jest uchwalenie mpzp oraz planu ochrony. O skuteczności tej formy ochrony świadczą osiągnięcia władz miasta Krakowa i kształtowanej przezeń estetyzacji przestrzeni zabytkowej Starego Miasta w Krakowie.

353	Kierunek 1 Brak szczegółów – czy chodzi o INSPIRE ? To zadanie ma być skończone i wdrożone przez NID w tym roku. Zaproponowanie zamian .. do wprowadzenia aktualizacji – wydaje się zbyt powolne – dopiero po 2016 r. będą decyzje? Przez ten czas całość będzie przestarzała.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Budowa infrastruktury informacji przestrzennej oparta na zapisach ustawy z 4 marca 2010 r. jest wdrożeniem zaleceń Dyrektywy 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE). Projekt finalizowany przez NID w 2013 r. zaowocuje wprowadzeniem do geoprzestrzennej bazy danych informacji o zabytkach, wpisanych do rejestru do końca 2013 r. Warunkiem użyteczności takiej bazy jest aktualność danych w niej zawartych. Prace związane z tym działaniem w kolejnych latach, uwzględnione w harmonogramie wdrażania KPOZIOZ będą się koncentrowały na aktualizacji danych i stałej kontroli ich jakości merytorycznej.
354	Kierunek 2. Wygórowane oczekiwania bez zapewnienia środków – WUOZ organizatorem otwartych konsultacji i warsztatów?	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	WUOZ ma być beneficjentem (oprócz strony społecznej) Kodeksu Dobrych Praktyk i uczestnikiem przywołanych „otwartych warsztatów i konsultacji”. Nie ich organizatorem.
355	Kierunek 3. Nieprawdziwe zdanie iż podstawą działania jest wydawanie decyzji administracyjnych – w diagnozie wskazano wiele innych działań. Brak koniecznych zmian prawnych nie tylko kompetencji urzędników.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Decyzje / postanowienia administracyjne stanowią jeden z najistotniejszych kierunków działań organów ochrony zabytków. Wynika to z u.o.z. W ten właśnie sposób organy ochrony zabytków regulują wszelkie działania związane z zabytkami i odnoszące się do zabytków. Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.
356	Kierunek 4. Wparcie powinno być szersze, nie tylko w sprawie parków kulturowych.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	1) uwaga uwzględniona	Wychodząc naprzeciw zgłoszonym postulatam do projektu KP wprowadzono uzupełnienie: Cel szczegółowy 2, kierunek działania 4, zadanie nr 3: <i>Wsparcie samorządu terytorialnego przy tworzeniu dokumentów planistycznych poprzez opracowanie studiów ochrony wartości kulturowych, opracowanie wytycznych dla tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami oraz zasad przygotowania i treści planu ochrony parku kulturowego.</i>
357	w ramach wyzwania nr 1 jakim jest podniesienie jakości zarządzania zabytkami i zarządzania procesami ochrony zabytków proponuje się zwrócenie uwagi na zagrożenia związane z działaniem żywiołów, w tym w szczególności zagrożenie wystąpienia pożaru i związaną z tym konieczność upowszechniania zastosowania technik przeciwpożarowych.	Bartłomiej Morzycki – 3M Poland Sp. z o.o.	2) uwaga uwzględniona	Postulowane działanie znajduje się w kompetencjach Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów (następca Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych). NIMOZ prowadzi bardzo aktywną politykę edukacyjną i informacyjną w wnioskowanym zakresie. Nie ma konieczności uzupełniania projektu KP o ten zakres merytoryczny.
358	tabela nr 12 wśród kierunków działania dla realizacji celu szczegółowego nr 2, pod pkt 4 – „Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków” proponuje się uwzględnienie podjęcia działań edukacyjnych dot. Ochrony przeciwpożarowej zabytków, jako elementu ochrony zabytków przed możliwymi skutkami wystąpienia pożaru. W wielu wypowiedziach osób odpowiedzialnych w JST za ochronę zabytków, zwraca się uwagę na niedostateczną świadomość zagrożeń jak i sposobów przeciwdziałania im. Biorąc pod uwagę skalę problemu, jakim jest ponad 100 zarejestrowanych pożarów zabytków w Polsce rocznie, z których kilkadziesiąt dotyczy muzeów i archiwów, działania edukacyjne w tym zakresie są jak najbardziej zasadne i stanowiłyby ważne wsparcie merytoryczne dla JST. (źródło: http://www.nimoz.pl/pl/dzialalnosc/straty-zabytkow-i-wykaz-zabytkow-skradzionych/pozary-obiektow-zabytkowych?)	Bartłomiej Morzycki – 3M Poland Sp. z o.o.	2) uwaga uwzględniona	Działania w tym zakresie prowadzi NIMOZ. Na stronie internetowej tej instytucji znajduje się <i>Wykaz muzeów i zabytków budowlanych, w których wymagane jest stosowanie systemu sygnalizacji pożarowej, wyznaczonych przez Generalnego Konserwatora Zabytków w uzgodnieniu z Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej, zawierający prawie 750 obiektów, dla których wymagane jest stosowanie sygnalizacji pożarowej.</i>
359	Współdziałanie organów ochrony zabytków ze specjalistami z zakresu ochrony ppoż. oraz firm branżowych dostarczających rozwiązania ppoż. byłoby elementem synergii postulowanym w ww. celu szczegółowym.	Bartłomiej Morzycki – 3M Poland Sp. z o.o.	4) uwaga nieuwzględniona	Organy ochrony zabytków ściśle współpracują w postulowanym w uwadze zakresie ochrony ppoż. ze specjalistami NIMOZ. MKIDN udziela każdego roku wsparcia dla kilkudziesięciu właścicieli zabytków w działaniach podejmowanych na rzecz wyposażenia zabytków w instalacje sygnalizacji przeciwpożarowej a także w przeciwpożarowe instalacje gaśnicze.

360	Proponujemy zwiększenie współpracy organów ochrony zabytków z organizacjami pozarządowymi, szczególnie w obszarze realizacji przez te zadań publicznych w ramach działań organów.	Fundacja „Patriotyzm i Niepodległość Naszych Ziem” Stowarzyszenie Ogród Warszawa Mokotowskie Forum Społeczne, Warszawa	4) uwaga nieuwzględniona	Organy administracji publicznej działają w ramach ściśle określonych przepisami prawa. Współpraca organów administracji, w ramach prowadzonych działań, z organizacjami pozarządowymi jest możliwa choćby poprzez zapewniony im udział w prowadzonych postępowaniach, czy spełnianie funkcji kontrolnej poprzez np. dostęp do informacji publicznej.
361	Cel szczegółowy 2 – Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków Wyzwanie 1 – Podniesienie jakości zarządzania zabytkami i zarządzania procesami ochrony zabytków wraz z podniesieniem jakości procesów decyzyjnych w administracji dotyczących ochrony zabytków - propagowanie i premiowanie inicjatyw na styku ochrony zabytków i aktywizacji społecznej, sprzyjających rozwijaniu poczucia współodpowiedzialności za lokalne dziedzictwo kulturowe - szkolenia pracowników służb konserwatorskich w zakresie komunikacji społecznej, negocjacji, mediacji oraz w zakresie współpracy z różnymi uczestnikami procesu opieki nad dziedzictwem kulturowym.	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	Zadania przewidziane do realizacji w celu szczegółowym 2, zwłaszcza kierunek działania 2 – powstanie Kodeksu Dobrych Praktyk oraz kierunek działania 3 – podniesienie jakości procesów decyzyjnych, zakładają zwiększenie aktywności i partycypacji społecznej w procesach decyzyjnych, poprawę komunikacji. Jednym z istotnych elementów tego procesu będą systemy wszechstronnych szkoleń dla pracowników organów ochrony zabytków.
362	Kierunek działania 2: Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną oraz na innych obszarach o znaczeniu historycznym i kulturowym Uruchomienie procedur pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy służbami konserwatorskimi a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną oraz na innych obszarach o znaczeniu historycznym i kulturowym, będzie służyć budowaniu świadomości społecznej wartości zabytków oraz zrozumieniu i akceptacji działań służb konserwatorskich związanych z ochroną zabytków. 1. Państwo powinno dążyć do upodmiotowienia obywatela i jego aktywnego uczestnictwa w procesach zarządzania zasobami, także zasobami dziedzictwa kulturowego. To uruchamia korzystne procesy, takie jak: współpraca pozioma pomiędzy wszystkimi uczestnikami procesu zarządzania oraz dynamiczne podejmowanie współpracy przez różne jednostki przy tzw. projektach. Sprzyja to rozwijaniu partnerskich stosunków i osiągnięciu równouprawnienia między podmiotami, a także stwarza płaszczyznę dla wymiany idei, kreatywności i budowania więzi społecznych.	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	Zadania przewidziane do realizacji w celu szczegółowym 2, zwłaszcza kierunek działania 2 – powstanie Kodeksu Dobrych Praktyk zakłada zwiększenie aktywności i partycypacji społecznej w procesach decyzyjnych oraz poprawę komunikacji.
363	Kierunek działania 2: Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną oraz na innych obszarach o znaczeniu historycznym i kulturowym 2. Proponujemy, aby istniejące rozwiązania internetowe – BIP (Biuletyn Informacji Publicznej) – były wykorzystywane o wiele szerzej, jako skuteczne narzędzie do publikowania np. wszystkich decyzji o wpisie do jakiegokolwiek rejestru (Rejestr Zabytków, Czerwona Lista Zabytków Zagrożonych), jak i wszelkich innych informacji związanych z zabytkami – zmniejszy to ilość wniosków o informację publiczną, a cały proces zarządzania stanie się bardziej transparentny. Dostęp do takich informacji może i powinien zaktywizować różne środowiska np. architektów, stowarzyszeń działających na rzecz zabytków, które mogą wskazywać na różne, np. pomijane, aspekty poszczególnych spraw.	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.), zawartymi w art. 4: <i>1. Obowiązane do udostępniania informacji publicznej są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne, w szczególności:</i> <i>1) organy władzy publicznej,</i> <i>2) organy samorządów gospodarczych i zawodowych,</i> <i>3) podmioty reprezentujące zgodnie z odrębnymi przepisami Skarb Państwa,</i> <i>4) podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego oraz podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego,</i> <i>5) podmioty reprezentujące inne osoby lub jednostki organizacyjne, które wykonują zadania publiczne lub dysponują majątkiem publicznym, oraz osoby prawne, w których Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub samorządu gospodarczego albo zawodowego mają pozycję dominującą w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów. (...)</i>

				<p>Obowiązujące zapisy ustawy pozwalają na szeroki dostęp do informacji publicznej, z zastrzeżeniem art. 5 ust. 2 tej ustawy „Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy.”</p> <p>KP nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie. Należy również zauważyć, iż KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi wspierających realizację polityki państwa w sferze ochrony zabytków, tym samym nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków.</p>
364	<p>Kierunek działania 2: Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną oraz na innych obszarach o znaczeniu historycznym i kulturowym</p> <p>3. Należy wzmocnić współpracę MKiDN i jednostek samorządu terytorialnego na poziomie regionów. Kompetencje są obecnie podzielone przy braku współpracy.</p>	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	<p>Kompetencje MKiDN i samorządów lokalnych muszą być podzielone. Poszerzenie współpracy z samorządami w sferze ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zostało zaplanowane w kierunku działań 4 celu szczegółowego 2 poprzez merytoryczne wsparcie w tworzenie nowych parków kulturowych. Aś wsparcie finansowe dla prac przy obiektach zabytkowych stanowiących własność komunalną jest udzielane na bieżąco poprzez program dziedzictwo kulturowe, priorytet Ochrona zabytków.</p>
365	<p>s. 51</p> <p>Kierunek działania 1, zadanie 1.</p> <p>Wprowadzenie danych o zabytkach nieruchomości i nieruchomości archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków do infrastruktury informacji przestrzennej.</p> <p>zwiększenie ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez efektywne działanie służb konserwatorskich w przypadku fizycznego zagrożenia dla zabytku</p>	Małgorzata Birezowska	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Realizacja systemu infrastruktury informacji przestrzennej (dyrektywa INSPIRE) zakłada wprowadzenie danych o zabytkach nieruchomości (w tym nieruchomości archeologicznych) do systemu informacji przestrzennej.</p> <p>Druga część uwagi niejasna – nie precyzuje na czym polegać „efektywne działanie zwiększające ochronę dziedzictwa kulturowego).</p>
Cel szczegółowy 3: Tworzenie warunków dla aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji				
366	<p>Cel 3. kierunek 3</p> <p>Przecież te działania są realizowane przez NID!</p>	Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska	2) uwaga uwzględniona	<p>Działania realizowane przez NID zostały wpisane do KP ponieważ ich efekty są skutecznym remedium na jeden ze zdiagnozowanych w analizie problem.</p> <p>Działania te podobnie jak szereg innych zaproponowanych w KP będą realizowane przez NID, który jak to zostało wskazane w części VIII Programu, jest wiodącą instytucją wdrażającą KP.</p>
367	<p>W programie słabo zarysowane zostało pole do działań organizacji pozarządowych (np. na płaszczyźnie edukacyjnej poprzez partycypowanie w grantach itp.), główny nacisk położony został na działania scentralizowane, co wymaga uzupełnienia.</p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	<p>KP przewiduje pole do działań organizacji pozarządowych na płaszczyźnie edukacyjnej. Działania organizacji pozarządowych promujących obiekty lokalnego dziedzictwa będą się świetnie wpisywać w ogólnopolską akcję społeczną Europejskie Dni Dziedzictwa.</p> <p>KP daje też narzędzie wsparcia finansowego działań organizacji pozarządowych poprzez system grantowy stanowiący element programu „Wolontariat dla dziedzictwa”. Program ten da organizacjom pozarządowym możliwość ubiegania się o dotację na realizację projektów, których główną ideą będzie angażowanie wolontariuszy w odpowiedzialne działania na rzecz zabytków.</p>
368	<p>Str. 51</p> <p>Uzupełnić opis o skorelowanie informacji o zabytkach wpisanych do R.Z. oraz zawartych w GEZ z informacjami o obszarach kulturowych chronionych w planach zagospodarowania przestrzennego gmin;</p> <p>można to zrobić uzupełniając tabelę w pkt 4. o frazę: <i>...i obszarów kulturowo chronionych w zapisach i mapach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin.</i></p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Infrastruktura informacji przestrzennej ma obejmować dane o pomnikach historii, zabytkach nieruchomości i nieruchomości archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.</p> <p>Nie obejmuje danych o obiektach zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków i „obszarach kulturowo chronionych w planach zagospodarowania przestrzennego gmin”.</p>
369	<p>Str. 55</p> <p>Tabela:</p> <p>dopisać pkt. 4: <i>umożliwienie interakcji społeczeństwa w zakresie informacji o zabytkach, oceny ich stanu zachowania i zarządzania nimi oraz informowania o potencjalnym zagrożeniu lub zaistniałym zniszczeniu</i></p>	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa	1) uwaga uwzględniona	<p>Projekt KP skorygowano zgodnie z postulatem wnioskodawcy.</p>

		Chałubińskiego w Zakopanem		
370	Promocja zasobu dziedzictwa kulturowego, zwiększenie dostępu do dziedzictwa: zwiększenie dostępu do zabytków wiąże się z obsługą odwiedzających, w tym celu zadbać należy o zachęty i pomoc dla właścicieli zabytków.	Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Nowak-Obelinda	1) uwaga uwzględniona	Formą zachęty dla właścicieli zabytków, aby udostępniali swoje obiekty i organizowali <i>in situ</i> działalność edukacyjną jest planowany w ramach KPOZIOZ (kierunek działań 4, cel szczegółowy 3) doroczny konkurs GKZ dla właścicieli i posiadaczy zabytków na działalność edukacyjną angażującą obywateli w proces poznawania dziedzictwa lokalnego.
371	Kierunek działania 3 – dodać należy: Zadanie nr 5 – digitalizacja zasobów archiwalnych urzędów konserwatorskich w celu ich udostępniania dla celów naukowych i edukacyjnych. Kierunek działania 4: Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego. Sugeruje się dopisać w tabeli: Zadanie 6: digitalizacja zasobów archiwalnych urzędów konserwatorskich w celu ich udostępniania dla celów naukowych i edukacyjnych. Należy wprowadzić Kierunek działania 5: Digitalizacja zasobów archiwalnych urzędów konserwatorskich , z zadaniami: 1. rozpoznanie stanu zasobów archiwalnych wuoz, 2. ustalenie przez GKZ jednolitej procedury archiwizacji, 3. rozwiązanie problemu magazynowania oryginałów papierowych, taśm magnetycznych, płyt CD, DVD,	Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bielinis-Kopec Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz	2) uwaga uwzględniona	Rozwiązanie tej bardzo istotnej kwestii może być podjęte i przeprowadzenie poza działaniami przewidywanymi w projekcie KP. Działania zmierzające do digitalizacji i archiwizacji zasobów archiwalnych urzędów konserwatorskich (dokumentacje, ewidencje, itp.) są zgłoszone jako jedne z propozycji zadań do realizacji w procesie wdrażania SSP.
372	W kierunku działania 2: Wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych, w dziale zadania została pominięta współpraca z lokalną prasą, telewizją. W działaniu 3 powinno się wskazać również lokalne portale internetowe. Nie do przecenienia jest również udział w spotkaniach z mieszkańcami terenów objętych ochroną konserwatorską, dający możliwość bezpośredniego zaprezentowania wartości terenu, prowadzonej polityki konserwatorskiej oraz przyjętych dla danego obiektu zaleceń, wytycznych, zasad. Przygotowanie konferencji, szkoleń i projektów otwartych dla szeroko pojętych użytkowników zabytków.	Miejski Konserwator Zabytków w Żyrardowie – Maria Badeńska-Stapp	2) uwaga uwzględniona	Jedno z zaplanowanych zadań w ramach 2 kierunku działań to podjęcie współpracy z TVP i Polskim Radiem w sprawie większego nasycenia kanałów regionalnych treściami promującymi lokalne dziedzictwa kulturowe w programach emitowanych przez radio i telewizję w ramach misyjności mediów publicznych. Decyzja o priorytetowym traktowaniu telewizji w tym działaniu, kosztem np. prasy, wyniknęła z badania opinii społecznej przeprowadzonych na zlecenie NID, które wykazało przewagę telewizji nad innymi mediami jako źródła wiedzy dla obywateli. Aspekt ten został omówiony w diagnozie obszaru 3. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie ma podstawy prawnej do wyznaczania celów i zadań administratorom lokalnych portali internetowych, które z reguły są prowadzone przez JST, organizacje pozarządowe lub osoby prywatne. Minister może natomiast zapewnić realizację tego zadania podległym mu instytucjom kultury. Działania zaproponowane w 2, 3 i 4 kierunku działań w ramach 2 celu szczegółowego: 1. Opracowanie Kodeksu Dobrych Praktyk komunikacyjnych społecznej dla organów ochrony zabytków w zakresie informowania właścicieli zabytków oraz społeczności lokalnych o celu i powodach podejmowania decyzji administracyjnych 2. Organizowanie warsztatów specjalistycznych dla pracowników organów ochrony zabytków (podnoszących kompetencję w zakresie wykorzystywania mechanizmów negocjacyjnych, mediacyjnych oraz partycypacji społecznej w procesie decyzyjnym organów ochrony zabytków) 3. Cykl szkoleń dotyczących zarządzania dziedzictwem w samorządzie. będą zwiększały kompetencję organów ochrony zabytków i JST związane z komunikacją

				społeczną i umożliwiające dopuszczenie obywateli do partycypacji w procesach decyzyjnych.
373	To bardzo cenny punkt opracowania. Przy podniesieniu wagi czynnika edukacyjnego, warto skuteczność k.d. 2 wzmocnić poprzez zastąpienie sformułowań zad.2 o podpisaniu listu intencyjnego i nawiązaniu współpracy z MEN, formułą o konieczności wprowadzenia na trzech poziomach Edukacji (przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum) stosownego przedmiotu, dotyczącego regionalnego dziedzictwa kultury. Takie rozwiązanie znakomicie się sprawdza u sąsiadów i jest prowadzone w ramach edukacji już na poziomie przedszkola poprzez szkoły szczebla podstawowego i średniego. Postulowane było również m.in. przez środowiska konserwatorskie w ramach organizowanych konferencji.	Miejski Konserwator Zabytków w Szczecinie – Małgorzata Gwiazdowska	3) uwaga uwzględniona częściowo	W programie koordynowanym przez MKiDN nie mogą znaleźć się propozycje działań należących do kompetencji innych Ministrów lub podległych im jednostek. W celu szczegółowym 3, kierunek działań 4, znalazło się zadanie polegające na opracowaniu materiałów edukacyjnych dla szkół w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.
374	W przedstawionym projekcie Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami, muzea mogą być włączone do realizacji Celu Szczegółowego nr 3 (str. 45) „Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji”, a szczególnie w kierunku działania (str. 53-55) oznaczone numerami 2 („Wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnej”) i 4 („Zwiększanie dostępu do zasobów dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego”). Muzea mogą działać skutecznie na polu zaangażowania na szeroką skalę społeczności lokalnych w aktywne poznawanie miejscowych zabytków. Aby ich działania jeszcze bardziej zmotywować, można ogłosić dla muzeów specjalny coroczny konkurs GKZ na program angażujący społeczność lokalną w poznawanie dziedzictwa. Ponadto muzealnicy mogą opracowywać materiały edukacyjne dla szkół w zakresie propagowania dziedzictwa kulturowego i podręcznika dobrych praktyk edukacyjnych organizowanych na rzecz dziedzictwa kulturowego (str.55). Powyższe zadania muzea mogłyby wykonywać z większym rozmachem gdyby otrzymywałyby wsparcie finansowe od GKZ lub jego oddziałów wojewódzkich (być może na zasadzie powierzenia im niektórych zadań).	Muzeum Narodowe we Wrocławiu	3) uwaga uwzględniona częściowo	Biorąc pod uwagę, że muzea gromadzą liczby zasób zabytków ruchomych, ich stan i sposób ochrony zostaną uwzględnione w trakcie prowadzonej analizy stanu ochrony zabytków ruchomych – kierunek działania 5 celu szczegółowego 1. Kwestiom edukacji i popularyzacji poświęcony został cały cel 3 KP. W ramach zaplanowanych w nim działań mogą brać udział także muzea. W projekcie KP nie można wprost zapisać zadań, których realizatorem byłyby jednostki muzealne, co jednak nie uniemożliwiło im udziału w realizacji zadań KP zbieżnych ze ich ustawowymi zadaniami. Należy jednak mieć na uwadze, że KP ma za zadanie realizować w pierwszym rzędzie zapisy u.o.z.
375	str. 54 kierunek 2 – bardzo dobry!	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	1) uwaga uwzględniona	MKiDN z satysfakcją przyjmuje ocenę wnioskodawcy co do komentowanego zapisu projektu KP.
376	str. 56 uzupełnić tabelę o: – zwiększenie puli nagród na konkursy na najlepiej zachowane (zadbane) budynki zabytkowe ze szczególnym uwzględnieniem obiektów utrzymywanych przez właścicieli prywatnych; – organizacja licznych konkursów na najlepiej i najgorzej zachowane zabytki w różnych kategoriach np. prywatne, publiczne, kościelne, komercyjne; przyznawanie anty-nagród (upomnień, za zabytki zaniedbane! – organizacja licznych konkursów fotograficznych i plastycznych na: <i>Zabytek w Twoim otoczeniu</i> i w ten sposób uaktualnianie danych o stanie zachowania zabytków – organizacja konkursów wiedzy o zabytkach i zagadnieniach prawnych związanych z ochroną zabytków na wszystkich szczeblach nauczania i poza szkolnictwem – organizacja „narodowych” wycieczek szlakami zabytków np. wpisanych na listę światowego dziedzictwa lub uznanych za Pomnik Historii, w celu pobudzenia wiedzy i dumy z własnej kultury, historii i tożsamości.	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	3) uwaga uwzględniona częściowo	Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków na zabytek zadbany jest realizowany od wielu lat poza Krajowym Programem. Wydaje się bezzasadne powielanie konkursów GKZ w tym zakresie co mogło by w konsekwencji prowadzić do deprecjonowania ich rangi. Wydaje się, że zachowanie jednego konkursu na zabytek zadbany wzmacnia jego rangę przy jednoczesnym spełnieniu zamierzonego efektu. Konkurs na zdjęcie zabytku jest z dużym powodzeniem realizowany od kilku lat przez stowarzyszenie wikipedystów „Wiki lubi zabytki”. Organizator konkursu jest wspierany przez NID. Konkurs jest dobrze organizowany i cieszy się dużym powodzeniem co znajduje swoje odzwierciedlenie w ilości prac konkursowych zgłaszanych corocznie do konkursu. Wydaje się nie zasadne powielanie idei konkursu przez GKZ. Organizacja konkursów wiedzy o zabytkach i zagadnieniach prawnych związanych z ochroną zabytków dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz organizacja „narodowych” wycieczek szlakami zabytków wydaje się działalności należącą do domeny MEN. Jednocześnie warto podkreślić, że stałym już elementem Europejskich Dni Dziedzictwa (działania ujętego w ramach KPOZiOnZ) są konkursy dla dzieci i młodzieży promujące dziedzictwo lokalne i idee jego ochrony.
377	Konieczność wykorzystania działań konserwatorskich na rzecz uświadamiania społeczeństwa o	Muzeum Diecezjalne w	4) uwaga	W programie koordynowanym przez MKiDN nie mogą znaleźć się propozycje działań

	wartości dziedzictwa, organizacja spotkań informujących o działaniach , konkursy	Sandomierzu – Ks. Andrzej Rusak	niewzględniona	będących zobowiązaniami podmiotów nie zależnych od MKiDN.
378	Kierunek 2 – tym razem to radio i telewizja są powszechnym źródłem informacji...	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2) uwaga uwzględniona	Działania proponowane w ramach tego kierunku a w szczególności podjęcie współpracy z TVP i Polskim Radiem w sprawie większego nasycenia kanałów regionalnych treściami promującymi lokalne dziedzictwo kulturowe w programach emitowanych przez radio i telewizję wiąże się z jednej strony z wskazaną w diagnozie popularnością telewizji jako źródła informacji, z drugiej strony z misyjnością mediów publicznych, w którą promowanie wiedzy o dziedzictwie, jego wartości i potrzebie ochrony doskonale się wpisuje.
379	Kierunek 3. Brak odniesień do zabytków niematerialnych – one nie mają substancji. Kolokwialne pojęcie „dygitalizacja zabytku”	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga niewzględniona	Ustawowy termin zabytek, zdefiniowany w art. 3 u.o.z., oznacza nieruchomości lub rzeczy ruchome, ich części lub zespoły – obiekty ze swojej natury materialne. Oczywiście materialne zabytki są nośnikiem niematerialnych wartości ze względu, na które ich zachowanie leży w interesie społecznym. Pojęcie „digitalizacji zabytków” jest terminem stosowanym także w formalnych zwrotach i nazwach np. Centrum Kompetencji ds. digitalizacji zabytków. Pojęcie to można zastąpić terminem „wykonanie cyfrowego odwzorowania zabytku”
380	Kierunek 4 Powtórzenie części z 2	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga niewzględniona	Uwaga nieprecyzyjna. Autorzy projektu KP nie znajdują sprzeczności ani powtórzeń pomiędzy kierunkami 2 i 4 celu szczegółowego 3.
381	Proponujemy uruchomienie osobnego programu MKiDN w zakresie promocji i popularyzacji dziedzictwa kulturowego (jako beneficjenci: samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe).	Fundacja „Patriotyzm i Niepodległość Naszych Ziem”	4) uwaga niewzględniona	Uwaga nieprecyzyjna – trudno odnieść się do ogólnikowej propozycji powołania programu „w zakresie promocji i popularyzacji dziedzictwa kulturowego”.
382	Współpraca i dofinansowywanie instytucji i organizacji pozarządowych, społecznych, uczelni i innych jednostek, zajmujących się ochroną dziedzictwa i jego propagowaniem wśród społeczeństwa.	Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka Koło Naukowe Studentów Konservatorstwa UMK [Toruń]	3) uwaga uwzględniona częściowo	Jednym z założeń celu szczegółowego 3 projektu KP jest właśnie współpraca z organizacjami pozarządowymi, społecznościami lokalnymi itp. Ewentualne dofinansowanie działalności może odbywać się jedynie w ramach konkretnych programów – np. Wolontariat dla dziedzictwa – i w odniesieniu do konkretnych projektów. Nie ma możliwości dofinansowania działalności takich organizacji
383	Poniższe uwagi dotyczą celu szczegółowego 3 – kierunków działań 2–4: Kwestionujemy twierdzenie, że radio i telewizja są obecnie najbardziej powszechnym źródłem informacji dla społeczeństwa, zupełnie pominięta została tutaj rola Internetu (najważniejszego źródła informacji dla młodych ludzi) oraz prasy (także tej lokalnej), która wciąż stanowi znaczące źródło wiedzy.	Studenci zarządzania kulturą w ramach przedmiotu <i>Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym</i> , prowadząca mgr Agnieszka Pudełko / Uniwersytet Jagielloński [Kraków]	4) uwaga niewzględniona	O tym, że telewizja w dalszym ciągu jest najbardziej popularnym źródłem informacji dla społeczeństwa świadczą wyniki badania opinii społecznej, które były wykonane na zlecenie NID. Jednocześnie w diagnozie obszaru 3 została zwrócona uwaga na stale utrzymującą się tendencję wzrostu odsetka Polaków deklarujących, że Internet jest głównym źródłem informacji. Trudno się zgodzić z opinią, że KP pomija rolę Internetu jako źródła informacji z koro promocja zasobu dziedzictwa za pośrednictwem Internetu jest jednym z kierunków działań 3 celu szczegółowego, a Internet jest środowiskiem publikacyjnym danych o zabytkach stanowiących elementem infrastruktury informacji przestrzennej, której dotyczy 1 kierunek działań w ramach 2 celu szczegółowego.
384	Poniższe uwagi dotyczą celu szczegółowego 3 – kierunków działań 2–4: Większy nacisk w naszej opinii należy położyć na nowe media – portale społecznościowe lub gry komputerowe, elementy współczesnej rzeczywistości, które przyciągają największe rzesze młodych odbiorców – nie możemy pozwolić na to, by tak ważny dokument strategiczny (planowany w perspektywie 2016 roku) zatrzymał się na etapie radia i telewizji.	Studenci zarządzania kulturą w ramach przedmiotu <i>Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym</i> , prowadząca	4) uwaga niewzględniona	Trudno się zgodzić z opinią, że KP zatrzymał się na etapie radia i telewizji jako źródła informacji skoro promocja zasobu dziedzictwa za pośrednictwem Internetu jest jednym z kierunków działań 3 celu szczegółowego, a Internet jest środowiskiem publikacyjnym danych o zabytkach stanowiących elementem infrastruktury informacji przestrzennej, której dotyczy 1 kierunek działań w ramach 2 celu szczegółowego.

		mgr Agnieszka Pudełko / Uniwersytet Jagielloński [Kraków]		
385	Poniższe uwagi dotyczą celu szczegółowego 3 – kierunków działań 2–4: Programy nadawane w telewizjach regionalnych często transmitowane są poza najlepszym czasem antenowym, nie charakteryzują się ciekawą formą, są oglądane przez niewielką liczbę odbiorców, ciężko będzie zatem wypracować formułę atrakcyjną dla widzów – zamiast tego postulujemy stworzenie systemu zachęt dla telewizji komercyjnych, które wypracowałyby bardziej atrakcyjne metody przyciągania odbiorców, związane z tworzeniem programów telewizyjnych propagujących dziedzictwo. Ciekawym pomysłem byłoby także lokowanie informacji związanych z ochroną i zarządzaniem dziedzictwem kulturowym w popularnych serialach telewizyjnych, które zyskałyby wierną grupę odbiorców, przez co ich siła jest zdecydowanie większa. Proponujemy np. informowanie poprzez popularne seriale TVP o możliwości zostania społecznym opiekunem zabytków lub popularyzację wybranych obiektów i kompleksów zabytkowych, poprzez umieszczanie ich w serialach. Środki finansowe zostaną wydane z pewnością w bardziej efektywny sposób, a zasięg informacji zostanie zwiększony.	Studenci zarządzania kulturą w ramach przedmiotu <i>Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym</i> , prowadząca mgr Agnieszka Pudełko / Uniwersytet Jagielloński [Kraków]	2) uwaga uwzględniona	W ramach KP planowane jest organizowanie corocznego konkursu GKZ na film dokumentalny budujący świadomość społeczną wartości dziedzictwa kulturowego. Działanie to zaowocuje powstaniem filmów promujących dziedzictwo kulturowe, nacechowanych wysokim poziomem artystycznym. Szczegółowy sposób wprowadzania treści dotyczących dziedzictwa i jego wartości do oferty programowej TVP i Polskiego Radia zostanie uzgodniony z władzami TVP i PR po sformalizowaniu współpracy pomiędzy GKZ a władzami TVP i PR.
386	Poniższe uwagi dotyczą celu szczegółowego 3 – kierunków działań 2–4: Postulujemy włączenie elementów związanych z dziedzictwem kulturowym regionu w zakres lekcji historii. Interesującym rozwiązaniem byłoby utworzenie funduszu dofinansowującego wycieczki szkolne, których program skupiałby się na poznaniu najbliższej okolicy.	Studenci zarządzania kulturą w ramach przedmiotu <i>Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym</i> , prowadząca mgr Agnieszka Pudełko / Uniwersytet Jagielloński [Kraków]	4) uwaga nieuwzględniona	W programie koordynowanym przez MKiDN nie mogą znaleźć się propozycje działań należących do kompetencji innych Ministrów lub podległych im jednostek.
387	Poniższe uwagi dotyczą celu szczegółowego 3 – kierunków działań 2–4: Rozwiązaniem mającym istotne znaczenie dla poznania lokalnego dziedzictwa z pewnością byłyby także propozycje lekcji, wycieczek szkolnych lub tras turystycznych, formułowane przez lokalne organizacje zajmujące się kulturą i historią – propozycje takich tras mogłyby być wysyłane bezpośrednio do szkół, publikowane w lokalnej prasie lub na stronach internetowych tych instytucji – w tym celu należy stworzyć system zachęt.	Studenci zarządzania kulturą w ramach przedmiotu <i>Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym</i> , prowadząca mgr Agnieszka Pudełko / Uniwersytet Jagielloński [Kraków]	4) uwaga nieuwzględniona	W programie koordynowanym przez MKiDN nie mogą znaleźć się propozycje działań należących do kompetencji innych Ministrów lub podległych im jednostek.
388	Poniższe uwagi dotyczą celu szczegółowego 3 – kierunków działań 2–4: Kierunek działania 3 zupełnie pomija rolę dziedzictwa niematerialnego, które ma niebagatelne znaczenie w budowaniu naszej tożsamości.	Studenci zarządzania kulturą w ramach przedmiotu <i>Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym</i> , prowadząca mgr Agnieszka Pudełko / Uniwersytet Jagielloński [Kraków]	4) uwaga nieuwzględniona	Dziedzictwo niematerialne pełni bardzo ważną rolę w budowaniu tożsamości grup społecznych, mimo to nie jest możliwe bezpośrednie uwzględnienie kwestii związanych z dziedzictwem niematerialnym w KP. U.o.z., która stanowi podstawę uchwalenia Krajowego Programu nie obejmuje swoim zakresem działań związanych z ochroną niematerialnego dziedzictwa kulturowego.
389	Poniższe uwagi dotyczą celu szczegółowego 3 – kierunków działań 2–4: Postulujemy stworzenie systemu zachęt dla właścicieli obiektów zabytkowych, którzy w zamian za działalność edukacyjną mogliby otrzymać zwrot części kosztów poniesionych w związku z pracami konserwatorskimi.	Studenci zarządzania kulturą w ramach przedmiotu <i>Ochrona i zarządzanie</i>	4) uwaga nieuwzględniona	Wdrażaniu KP może i powinien towarzyszyć proces wypracowania nowych przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków w Polsce, natomiast program sam w sobie nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie.

		<i>dziedzictwem kulturowym, prowadząca mgr Agnieszka Pudełko/ Uniwersytet Jagielloński [Kraków]</i>		
390	Poniższe uwagi dotyczą celu szczegółowego 3 – kierunków działań 2–4: Proponujemy podkreślenie roli pasjonatów – bez nich część obiektów zabytkowych mogłaby zniknąć bezpowrotnie – należy w większym stopniu umożliwić im zdobycie licencji przewodnika, propagować informacje które posiadają lub trasy turystyczne przez nich stworzone.	Studenci zarządzania kulturą w ramach przedmiotu <i>Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym, prowadząca mgr Agnieszka Pudełko/ Uniwersytet Jagielloński [Kraków]</i>	4) uwaga nieuwzględniona	Uwaga zbyt ogólnikowa by można się do niej odnieść
391	Poniższe uwagi dotyczą celu szczegółowego 3 – kierunków działań 2–4: Proponujemy stworzenie spójnego systemu informacyjnego, propagującego dziedzictwo niematerialne – mógłby to być system znaków mówiących o lokalnych legendach, najbardziej znanych osobistościach z regionu oraz kulturowych zwyczajach.	Studenci zarządzania kulturą w ramach przedmiotu <i>Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym, prowadząca mgr Agnieszka Pudełko/ Uniwersytet Jagielloński [Kraków]</i>	4) uwaga nieuwzględniona	Dziedzictwo niematerialne pełni bardzo ważną rolę w budowaniu tożsamości grup społecznych, mimo to nie jest możliwe bezpośrednie uwzględnienie kwestii związanych z dziedzictwem niematerialnym w KP. U.o.z., która stanowi podstawę uchwalenia Krajowego Programu nie obejmuje swoim zakresem działań związanych z ochroną niematerialnego dziedzictwa kulturowego.
392	Należy pomyśleć nad wdrożeniem w życie art. 15 Konwencji, zwłaszcza ust. 2 pkt a), który mówi o kształtowaniu świadomości społecznej dot. dziedzictwa kulturowego już od czasów szkolnych. Z przykrością należy zauważyć, że nawet organy odpowiedzialne za ochronę tego dziedzictwa nie mają tej świadomości, gdyż albo wydają pozwolenia na rozbiórkę obiektów zabytkowych (i to takich, które w myśl art. 6 u.o.z. winny być chronione bez względu na stan zachowania), albo nie reagują w należyty sposób na działania bezprawne – por. art. 9 Konwencji. Należy pomyśleć nad większą ilością programów w telewizji i radiu publicznym, dotyczących znaczenia dziedzictwa kulturowego, jak również nad wzbogaceniem pod tym względem programów szkolnych.	Renata Domagała	2) uwaga uwzględniona	Dziedzictwo architektoniczne jest jednym z elementów dziedzictwa kulturowego. Zaproponowane w uwadze działania przewidziane są w odniesieniu do całości dziedzictwa kulturowego jako cel szczegółowy 3 (tworzenie warunków aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji); kierunek działania 2 (wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych); zadanie 1 (podjęcie współpracy z TVP i Polskim Radiem w sprawie większego nasycenia kanałów regionalnych treściami promującymi lokalne dziedzictwo kulturowe w programach emitowanych przez radio i telewizję w ramach misyjności mediów publicznych) oraz zadanie 2 (podpisanie listu intencyjnego i nawiązanie współpracy z MEN w celu zwiększenia treści związanych z dziedzictwem kulturowym na trzech poziomach edukacji formalnej).
393	„Kierunek działania 2: Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną” – Konieczne jest wdrożenie systemu konsultacji online ze środowiskami lokalnymi i organizacjami pozarządowymi, a także procedury zgłaszania przez obywateli i organizacje społeczne obiektów, które powinny zostać objęte ochroną. Szczególnie istotne jest zbieranie informacji o obiektach, których substancja zabytkowa jest zagrożona (np. na skutek braku opieki lub niewłaściwego działania właścicieli). Taka praktyka nie tylko realizuje standardy partycypacji obywateli – w tym przypadku w zakresie ochrony zabytków – ale ma też praktyczny wymiar: obywatele i instytucje społeczne oraz społeczności żyjące w otoczeniu zabytków mogą pomóc zbierać informacje, redukując koszty instytucji publicznych lub pozwalając dotrzeć do informacji tym instytucjom niedostępnym. Uważamy, że realizowanie projektów zapewniających współpracę między organami ochrony zabytków	Centrum Cyfrowe: Projekt Polska – Katarzyna Werner	3) uwaga uwzględniona częściowo	W ramach KP zaplanowane są działania, których celem jest lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków. 2 i 3 kierunek działań w ramach celu szczegółowego 2 dedykowany jest temu zagadnieniu. Jednocześnie należy podkreślić, że decyzja o trybie prowadzenia konsultacji społecznych w poszczególnych organach ochrony zabytków nie powinna być podejmowana na poziomie dokumentu strategicznego jakim jest KP.

	<p>i społecznościami powinny być kluczowym elementem strategii – pozwalającym realizować w tym obszarze ogólne założenia wynikające ze Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego. Działania takie powinny dotyczyć organizacji pozarządowych jako kluczowych aktorów w rzeczonych społecznościami, należy też szukać rozwiązań pozwalających współpracować z grupami nieformalnymi i jednostkami zainteresowanymi kwestią ochrony zabytków.</p>			
394	<p>„Kierunek działania 3 Promocja zasobu dziedzictwa za pośrednictwem Internetu”</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wszelkie digitalizowane i publikowane w internecie informacje o zabytkach i ich cyfrowe wizerunki powinny być udostępniane na wolnych licencjach, co umożliwi ich łatwe, ponowne wykorzystanie np. w celach edukacyjnych. W przypadku informacji stanowiących materiały urzędowe, powinny być one udostępniane w internecie bez dodatkowych warunków licencyjnych (jako treści nieobjęte prawami autorskimi), z wykorzystaniem Biuletynów Informacji Publicznej. - Zasób dziedzictwa należy promować m.in. poprzez udostępnianie jak najbardziej kompletnego i aktualnego rejestru zabytków. Uważamy też, że należy podjąć działania – np. w ramach realizowanych programów digitalizacyjnych – mających na celu upublicznienie cyfrowych kopii dokumentów i publikacji związanych z zabytkami, będących w rękach organów ochrony zabytków. Centrum Cyfrowe realizuje obecnie pionierski projekt tego rodzaju, we współpracy z WUOZ w Opolu. 	<p>Centrum Cyfrowe: Projekt Polska – Katarzyna Werner</p>	<p>3) uwaga uwzględniona częściowo</p>	<p>Publikowanie w Internecie informacji o zabytkach oraz ich cyfrowych wizerunków musi być realizowane zgodnie z obowiązującym prawem. Udostępnianie cyfrowych wizerunków na wolnych licencjach choć preferowane nie zawsze będzie możliwe.</p> <p>Trzeba także pamiętać o innych ograniczeniach prawnych uniemożliwiających publikowanie niektórych materiałów w wolnym dostępie. W przypadku rejestru zabytków dotyczy to m.in. zgodności z zapisami ustawy o ochronie danych osobowych (skanowane egzemplarze niektórych decyzji administracyjnych zawierają dane osobowe i jako takie nie mogą być upublicznione w „wolnym dostępie”).</p> <p>Rejestr zabytków, w miarę możliwości kompletny, będzie udostępniany w ramach infrastruktury informacji przestrzennej, czemu poświęcony jest 1 kierunek działań w ramach 2 celu szczegółowego – <i>Zwiększenie efektywności zarządzania i ochrony zabytków poprzez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach</i>.</p> <p>Poza KP istnieje prawidłowo działający system umożliwiający realizację projektów polegających na digitalizacji zasobów archiwalnych poszczególnych organów ochrony zabytków.</p> <p>Na digitalizację są zagwarantowane środki w budżecie MKiDN, istnieją odpowiednie narzędzia finansowe umożliwiające ubieganie się o dotację na projekty digitalizacyjne (priorytet <i>Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego</i> Programu MKiDN <i>Dziedzictwo kulturowe</i>).</p>
395	<p>Kierunek działania 2: Wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych</p> <p>Kierunek ten powinna wspierać teoria i praktyka rozwoju społeczności (budowania kapitału społecznego). Polega ona na budowaniu silnych społeczności o dalekosiężnych horyzontach rozwoju, w oparciu o zasady sprawiedliwości i wzajemnego poszanowania, oraz na zmianie struktur władzy tak, by usunąć wszelkie bariery uniemożliwiające obywatelom uczestnictwo w debatach i decyzjach, które kształtują ich codzienne życie.</p> <p>1. Należy wyznaczyć strategie zmierzające do zwiększenia udziału obywateli w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym, bowiem bez włączania ich w procesy decyzyjne oraz bez uwzględniania ich aspiracji i potrzeb, działania konserwatorskie zawieszane będą w próżni i niejako skazane na brak szerszej akceptacji lub nawet zwykłego zrozumienia.</p>	<p>Ratujemy polskie zabytki</p>	<p>2) uwaga uwzględniona</p>	<p>Działania zaproponowane w 2, 3 i 4 kierunku działań w ramach 2 celu szczegółowego:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie Kodeksu Dobrych Praktyk komunikacyjnych społecznej dla organów ochrony zabytków w zakresie informowania właścicieli zabytków oraz społeczności lokalnych o celu i powodach podejmowania decyzji administracyjnych 2. Organizowanie warsztatów specjalistycznych dla pracowników organów ochrony zabytków (podnoszących kompetencję w zakresie wykorzystywania mechanizmów negocjacyjnych, mediacyjnych oraz partycypacji społecznej w procesie decyzyjnym organów ochrony zabytków) 3. Cykl szkoleń dotyczących zarządzania dziedzictwem w samorządzie. <p>będą zwiększały kompetencję organów ochrony zabytków i jednostek samorządu terytorialnego związane z komunikacją społeczną i umożliwiające dopuszczenie obywateli do partycypacji w procesach decyzyjnych.</p>
396	<p>Kierunek działania 2: Wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych</p> <p>2. W tym celu należy również przededefiniować rolę i status konserwatora, który musi posiadać umiejętności nawiązywania partnerskiej komunikacji i współpracy z wszystkimi uczestnikami procesu zarządzania zasobami dziedzictwa na wszystkich poziomach systemu. W każdym społeczeństwie w rolę konserwatora nieuchronnie wpisany jest konflikt interesów i wartości, dlatego konieczne jest rozwijanie w służbach konserwatorskich umiejętności negocjacji i mediacji, a także umiejętnej argumentacji w zakresie dostrzegania wielorakich korzyści towarzyszących szeroko pojętej akcji ratowania i zachowania tego dziedzictwa.</p>	<p>Ratujemy polskie zabytki</p>	<p>2) uwaga uwzględniona</p>	<p>Działania zaproponowane w 2, 3 i 4 kierunku działań w ramach 2 celu szczegółowego:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie Kodeksu Dobrych Praktyk komunikacyjnych społecznej dla organów ochrony zabytków w zakresie informowania właścicieli zabytków oraz społeczności lokalnych o celu i powodach podejmowania decyzji administracyjnych 2. Organizowanie warsztatów specjalistycznych dla pracowników organów ochrony zabytków (podnoszących kompetencję w zakresie wykorzystywania mechanizmów negocjacyjnych, mediacyjnych oraz partycypacji społecznej w procesie decyzyjnym organów ochrony zabytków) 3. Cykl szkoleń dotyczących zarządzania dziedzictwem w samorządzie. <p>będą zwiększały kompetencję organów ochrony zabytków i jednostek samorządu</p>

				terytorialnego w zakresie umiejętności negocjacji i mediacji.
397	<p>Kierunek działania 2: Wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych</p> <p>3. Proponujemy także obowiązkowe włączenie do każdego urzędu konserwatorskiego przynajmniej jednego dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki, który będzie w stanie czytać ze zrozumieniem dokumenty (sensu stricto konserwatorskie) wpływające do urzędu, aby zapewnić odpowiedni poziom merytoryczny pracy urzędu.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	W programie koordynowanym przez MKiDN nie mogą znaleźć się propozycje działań należących do kompetencji innych Ministrów lub podległych im jednostek.
398	<p>Kierunek działania 2: Wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych</p> <p>Zadanie 4</p> <p>4.1. Stworzenie międzyresortowego zespołu ds. edukacji społecznej (koordynowanego przez NID), który w oparciu o konsultacje społeczne w różnych środowiskach opracuje pilotażowe strategie edukacyjne, będące wzorcami dla kampanii edukacyjnych w środowiskach lokalnych.</p>	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	<p>Jednym z działań przewidzianym w KP jest podpisanie listu intencyjnego i nawiązanie współpracy z MEN w celu zwiększenia treści związanych z dziedzictwem kulturowym na trzech poziomach edukacji formalnej. Efektem tego działania będzie uzgodnienie zasad i trybu dalszej współpracy.</p> <p>W tej edycji programu za priorytetowe uznano objęcie procesem systemowej edukacji dzieci i młodzież. W kolejnych edycjach Krajowego Programu będzie można rozszerzać grupę objętą systemowymi działaniami edukacyjnymi.</p>
399	<p>Kierunek działania 2: Wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych</p> <p>Zadanie 4</p> <p>4.2. Wspieranie i publikowanie rozwiązań modelowych w zakresie edukacji społecznej.</p>	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	<p>Zgodnie ze wskazaniami analizy obszaru 3 jako szczególnie ważne uznano działania inicjujące edukację społeczną realizowaną bezpośrednio na terenie zabytku lub w jego bezpośrednim otoczeniu. W związku z powyższym w 4 kierunku działań w ramach 3 celu szczegółowego KPOZiOnZ zaplanowano działania wypełniające postulat w zakresie edukacji na terenie zabytku lub w jego otoczeniu:</p> <p>Ogłoszenie dorocznego konkursu GKZ dla właścicieli i posiadaczy zabytków na działalność edukacyjną angażującą obywateli w proces poznawania dziedzictwa lokalnego</p> <p>Opracowanie i publikacja podręcznika dobrych praktyk edukacyjnych organizowanych na rzecz dziedzictwa kulturowego.</p>
401	<p>Kierunek działania 2: Wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych</p> <p>Zadanie 4</p> <p>4.3. Synchronizacja Krajowego Programu Ochrony Zabytków z Podstawą Programową MEN (we współpracy z MEN); wskazanie istniejących możliwości Podstawy Programowej (Ramowej oraz Uzupełniającej) do prowadzenia zajęć edukacyjnych o zabytkach w ramach przedmiotów humanistycznych na każdym szczeblu szkolnictwa.</p>	Ratujemy polskie zabytki	3) uwaga uwzględniona częściowo	Jest to szczegółowy postulat mieszczący się w bardziej ogólnym działaniu przewidzianym w KP polegającym na podpisaniu listu intencyjnego i nawiązanie współpracy z MEN w celu zwiększenia treści związanych z dziedzictwem kulturowym na trzech poziomach edukacji formalnej.
402	<p>Kierunek działania 3: Promocja zasobu dziedzictwa za pośrednictwem Internetu</p> <p>Zadanie 1</p> <p>Digitalizacja oraz publikacja w Internecie informacji o zabytkach wpisanych do rejestru zabytków i objętych innymi formami ochrony.</p> <p>1.1. Nawiązanie współpracy z Narodowym Programem Rozwoju Humanistyki i udostępnianie oraz propagowanie wyników badań inwentaryzacyjnych w Internecie. Wprowadzenie wieloministerialnego programu dokumentacji zabytków z wykorzystaniem Internetu.</p>	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	<p>Postulowane rozwiązanie jest bardzo szczegółowym zaleceniem wpisującym się w proponowane w ramach KP działanie.</p> <p>Na poziomie strategicznego dokumentu jakim jest KP zdefiniowane muszą zostać cele i kierunki działań a nie sposób ich realizacji. Niezależnie od wdrażania KP istnieją mechanizmy finansowe umożliwiające dofinansowanie przez MKiDN działań związanych z digitalizacją zabytków i publikowaniem cyfrowej dokumentacji zabytków w Internecie (działania takie mogą być prowadzone ze środków dostępnych w ramach priorytetu <i>Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego</i> Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego <i>Dziedzictwo kulturowe</i>).</p>
403	<p>Kierunek działania 4: Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego</p> <p>1. Rząd powinien podejmować szeroko zakrojone działania, aby społeczeństwo było aktywnym partnerem w działalności na rzecz ochrony dziedzictwa na wszystkich szczeblach systemu.</p> <p>- Należy w praktyczny i możliwie najmniej zbiurokratyzowany sposób umożliwić społeczeństwu</p>	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	W ramach KP zaplanowanych zostało wiele zadań, które pośrednio lub bezpośrednio mają służyć budowaniu świadomości społecznej i chęci zaangażowania się obywateli na rzecz zachowania zabytków, a także uruchomienie konkretnych programów dających możliwość, świadomego zaangażowania się obywateli w konkretne działania na rzecz dziedzictwa (działania zaproponowane w ramach 3 celu szczegółowego i konkretny program „Wolontariat dla dziedzictwa”).

	<p>aktywny wkład w opiekę nad dziedzictwem poprzez: dobry obieg informacji oraz stworzenie narzędzi komunikacyjnych wykorzystujących Internet, pozwalających poznawać procedury, sprawdzać status zabytku, typować zabytki do rejestracji, zgłaszać zabytki zagrożone i kształtować lokalną politykę zarządzania dziedzictwem na poziomie samorządowym.</p> <p>- Należy stworzyć różnego rodzaju mechanizmy konsultacyjne, jak komitety doradcze na poziomach: centralnym, wojewódzkich i samorządowych, reprezentujące szerokie spektrum interesów i doświadczeń społecznych. Ciała doradcze na poziomie samorządów partycypowałyby w typowaniu obszarów do utworzenia parków kulturowych, stref ochrony krajobrazu, itp.</p>			<p>Jednocześnie w KP zostały zaproponowane działania w ramach 2 celu szczegółowego, których efektem będzie przygotowanie organów ochrony zabytków do większej partycypacji społecznej w działalności na rzecz ochrony zabytków.</p> <p>Ta dwukierunkowa polityka obecna w KP spełnia postulat na poziomie ogólnym właściwym dla dokumentu strategicznego jakim jest Krajowy Program.</p>
404	<p>Kierunek działania 4: Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego</p> <p>2. Sektor pozarządowy powinien być dla państwa istotnym partnerem w kształtowaniu polityki zarządzania dziedzictwem. W tym celu MKiDN powinno angażować organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, itp.) w audyty, okresowe konsultacje, zapraszać je do grup doradczych, krótkofalowych projektów, proponując współpracę przy wdrażaniu rozwiązań pilotażowych.</p> <p>Tradycyjnie tego rodzaju formy współpracy są w Polsce ograniczone do środowiska naukowego, które jest postrzegane jako jedyny wiarygodny partner. Nie umniejszając roli, jaką środowisko naukowe ze swym rygorystycznym podejściem odgrywa w rozwoju polityki zarządzania dziedzictwem, potencjał organizacji typu NGO jest w Polsce niedoceniany i niewykorzystany. Państwo powinno zacząć postrzegać sektor pozarządowy jako partnera i sprzymierzeńca w procesach aktywizacji szerszych kręgów społecznych, organizowaniu grup dobrej woli wokół konkretnych problemów i zadań.</p> <p>Konsekwentne włączanie tego sektora w procesy zarządzania i korzystanie z jego wiedzy i energii wzmacnia naszą kolektywną zdolność jako społeczeństwa do reagowania na wyzwania oraz buduje mosty porozumienia pomiędzy poszczególnymi uczestnikami procesu zarządzania dziedzictwem (państwo, organizacje charytatywne, środowiska naukowe, samorządy, właściciele obiektów, szersze społeczeństwo).</p>	Ratujemy polskie zabytki	2) uwaga uwzględniona	<p>Sektor pozarządowy jest dla państwa istotnym partnerem w kształtowaniu polityki ochrony zabytków.</p> <p>Obowiązujące przepisy prawne dają duże możliwości angażowania się organizacji pozarządowych w ochronę zabytków. Jedną z możliwości jest zgodnie ze statutem stowarzyszeń uczestnictwo w postępowaniach administracyjnych na prawach strony. Jest to formuła kontroli działalności administracji publicznej przez organizacje pozarządowe.</p> <p>Zgodnie z postanowieniami <i>ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej</i> (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.), zawartymi w art. 4:</p> <p><i>1. Obowiązane do udostępniania informacji publicznej są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne, w szczególności:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1) organy władzy publicznej,</i> <i>2) organy samorządów gospodarczych i zawodowych,</i> <i>3) podmioty reprezentujące zgodnie z odrębnymi przepisami Skarb Państwa,</i> <i>4) podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego oraz podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego,</i> <i>5) podmioty reprezentujące inne osoby lub jednostki organizacyjne, które wykonują zadania publiczne lub dysponują majątkiem publicznym, oraz osoby prawne, w których Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub samorządu gospodarczego albo zawodowego mają pozycję dominującą w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów. (...)</i> <p>Obowiązujące zapisy ustawy pozwalają na szeroki dostęp do informacji publicznej, z zastrzeżeniem art. 5 ust. 2 tej ustawy „Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy.”</p> <p>KP nie tworzy nowych norm czy porządku prawnego w tym zakresie. Należy również zauważyć, iż KP jest dokumentem rządowym, stanowiącym jedno z narzędzi wspierających realizację polityki państwa w sferze ochrony zabytków, tym samym nie wyczerpuje on i nie porusza wszystkich możliwych aspektów związanych z ochroną zabytków.</p> <p>W działaniach planowanych w ramach KP, których celem jest zwiększenie partycypacji społecznej w procesie zarządzania dziedzictwem organizacje pozarządowe mogą pełnić kluczową rolę (np. Opracowanie Kodeksu Dobrych Praktyk komunikacji społecznej dla organów ochrony zabytków w zakresie informowania właścicieli zabytków oraz społeczności lokalnych o celu i powodach podejmowania decyzji administracyjnych; Opracowanie i publikacja podręcznika dobrych praktyk edukacyjnych organizowanych na rzecz dziedzictwa kulturowego; Koordynowanie Europejskich Dni Dziedzictwa w Polsce; Organizacja i prowadzenie programu „Wolontariat dla dziedzictwa” angażującego społeczności lokalne w proces właściwego zachowania zabytków).</p>

405	<p>Kierunek działania 4: Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego</p> <p>3. Postulujemy zagwarantowanie obywatelom łatwego dostępu do informacji publicznej (m. in. karty zabytków, rejestry zabytków, informacje dotyczące przepisów i procedur), które mogą umożliwić im aktywny udział w opiece nad zabytkami. Słusznie w projekcie znalazły się zalecenia co do lepszego wykorzystania Internetu w tym zakresie. Tu ponownie proponujemy, aby istniejące rozwiązania internetowe – Biuletyny Informacji Publicznej (BIP) – były wykorzystywane o wiele szerzej.</p>	Ratujemy polskie zabytki	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Częściowym spełnieniem tego postulatu są działania zaplanowane w kierunku 1 drugiego celu szczegółowego oraz kierunku 3 celu szczegółowego nr 3.</p> <p>Skala zadania publikacji w Internecie kart zabytków ruchomych i nieruchomych ze względu na ilość tego materiału znacznie wykracza poza ramy czasowe tej edycji KP.</p> <p>Sposób i warunki wykorzystania Biuletynu Informacji Publicznej są określone <i>ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej</i>. Postulat szerszego wykorzystania BIP mógłby się wiązać z koniecznością wprowadzenia zmian legislacyjnych, a z całą pewnością wiązałby się także z nałożeniem dodatkowych zobowiązań na podmioty niezależne od MKiDN.</p> <p>W związku z powyższym nie jest możliwe spełnienie tego postulatu w KP.</p>
406	<p>Kierunek działania 4: Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego</p> <p>4. Usprawnienie mechanizmów współpracy w dziedzinie ochrony zabytków nie powinno ograniczać się tylko do tworzenia narzędzi internetowych. O wiele owocniejsza byłaby likwidacja istniejących barier w dostępie obywateli do informacji publicznej i procesów decyzyjnych. Bariery te obecnie torpedują proces społecznej kontroli.</p> <p>Należy wdrożyć procedury umożliwiające zwykłemu obywatelowi znalezienie informacji na temat obiektów, przepisów itp. praw i obowiązków właścicieli, porad konserwatorskich dla inwestorów (np. MKiDN mogłoby wydać serię broszurek tematycznych o różnych aspektach ochrony, takich jak prawa i obowiązki właścicieli, porady konserwatorskie dla inwestorów).</p>	Ratujemy polskie zabytki	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami musi być dostosowany do aktualnego stanu prawnego.</p> <p>Postulowana likwidacja barier w dostępie do informacji publicznej niejednokrotnie wymagałaby zmian regulacji prawnych wielu ustaw (np. <i>ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych</i>, <i>ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych</i>, <i>ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej</i>), tym samym postulat niemożliwy do spełnienia w tej edycji KP.</p> <p>Działania przewidziane w KP w ramach kierunku 1 celu szczegółowego nr 2 oraz 3 kierunku w ramach 3 celu szczegółowego umożliwią zwykłemu obywatelowi znalezienie informacji na temat obiektów zabytkowych nieruchomych wpisanych do rejestru.</p> <p>Niezależnie od KP podejmowane są działania, których celem jest zagwarantowanie dostępu do informacji o przepisach prawa i wynikających z nich obowiązków właścicieli zabytków (np. strona internetowa administrowana przez NID)</p>
407	<p>Kierunek działania 4: Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego</p> <p>5. Postulujemy umieszczenie kart zabytków ruchomych i nieruchomych w Internecie. Nieudostępnianie np. kart malarstwa skutkuje nasilonym zjawiskiem kradzieży dziedzictwa, o którego istnieniu prawie nikt nie wie. Należy umożliwić społeczną możliwość wprowadzania i publikacji kart zabytków (po profesjonalnej ich weryfikacji).</p>	Ratujemy polskie zabytki	3) uwaga uwzględniona częściowo	<p>Częściowym spełnieniem tego postulatu są działania prowadzone niezależnie od KP (np. Program NIMOZ <i>Bezpieczne zbiory bezpieczne kolekcje</i> zachęcający właścicieli kolekcji zabytków i dzieł sztuki do inwentaryzacji i dokumentacji ich zbiorów).</p> <p>Także działania zaplanowane w kierunku 1 drugiego celu szczegółowego oraz kierunku 3 celu szczegółowego nr 3 są częściowym spełnieniem postulatu.</p> <p>Skala zadania publikacji w Internecie kart zabytków ruchomych i nieruchomych ze względu na ilość tego materiału znacznie wykracza poza ramy czasowe tej edycji KP.</p>
408	<p>Kierunek działania 4: Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego</p> <p>6. Osobną uwagę należy zwrócić na potrzeby grup społecznych o niskiej dostępności do Internetu (ze względu na wiek, niski poziom edukacji, izolację geograficzną, ubóstwo) i stworzyć dla nich inne platformy przepływu informacji (szkoła, biblioteka, boisko, klub seniora, lokalny wolontariat na rzecz zabezpieczenia zabytków, wycieczki do obiektów zabytkowych połączone z różnymi formami edukacji). MKiDN powinno, wraz z partnerami społecznymi, opracować odpowiednie standardy i zaproponować rozwiązania pilotażowe.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu różnych grup społecznych jest szerszym problemem wykraczającym poza ramy KP.
409	<p>Kierunek działania 4: Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego</p> <p>7. Należy zachęcać zorganizowany wolontariat i stowarzyszenia zajmujące się ratowaniem zabytków do włączania się w procesy decyzyjne (poprzez ich reprezentację w komitetach doradczych przy GKZ, WKZ i samorządach), a także poważnie traktować wkład ze strony grup internetowych poświęconych ratowaniu zabytków, skupiających entuzjastów i specjalistów.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	<p>W programie koordynowanym przez MKiDN nie mogą znaleźć się propozycje działań będących zobowiązaniami podmiotów niezależnych od MKiDN.</p> <p>KP nie może narzucać WKZ i samorządom składu w ich ciałach doradczych.</p>

410	<p>Kierunek działania 4: Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego</p> <p>8. Umożliwienie czynnego wpływu na politykę ochrony dziedzictwa pobudza w społeczeństwie większe zainteresowanie tym dziedzictwem, rodzi dumę z niego i rozwija świadomość dotyczącą wartości środowiska historycznego dla kultury, jakości życia i gospodarki.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Postulat zbyt ogólny bo można było ocenić możliwość jego przyjęcia do KP.
411	<p>Kierunek działania 4: Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego</p> <p>9. Istotnym aspektem polityki państwowej powinno być szerzenie edukacji społecznej w dziedzinie ochrony dziedzictwa (np. studenci konserwacji na zajęciach w szkołach, szkolenia i programy mentorskie). Pracownicy służb konserwatorskich powinni na bieżąco oferować porady i wizytacje. Mając w sektorze ochrony dziedzictwa partnera i mentora, społeczeństwo będzie na bieżąco wychowywane w poczuciu wartości środowiska historycznego, co sprawi, że tym chętniej zaangażuje się ono na rzecz jego ochrony.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	W programie koordynowanym przez MKiDN nie mogą znaleźć się propozycje działań będących zobowiązaniami podmiotów niezależnych od MKiDN. KP nie może nakładać dodatkowych obowiązków na pracowników wojewódzkich urzędów ochrony zabytków, czy studentów lub pracowników uczelni i jednostek badawczych.
412	<p>Kierunek działania 5 – Wykorzystanie potencjału Europejskiej Sieci Szlaków Kulturowych</p> <p>1. Należy zbudować Sieć Krajową oraz wspierać budowę Sieci Regionalnych Szlaków Kulturowych (patrz: http://www.szlakikulturowe.dolnyslask.pl)</p> <p>2. Wykorzystanie potencjału sieciującego szlaków kulturowych, co dotychczas było pomijane w ramach programu ochrony zabytków. A to właśnie sieciowanie obiektów umożliwi pogłębienie wzajemnej współpracy oraz zwiększenie konkurencyjności w pozyskiwaniu odbiorców tego dziedzictwa.</p>	Ratujemy polskie zabytki	4) uwaga nieuwzględniona	Postulowane rozwiązanie jest bardzo szczegółowe i może się wpisywać w kilka kierunków działań planowanych w KPOZiOnZ (m.in. 2, 3 i 4 kierunek działań w ramach 3 celu szczegółowego). Poziom szczegółowości postulatu uniemożliwia jego przyjęcie na poziomie dokumentu strategicznego jakim jest KPOZiOnZ. Ponadto, należy podkreślić, że organizacja i funkcjonowanie szlaków kulturowych winna być sferą aktywności właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych, społeczności lokalnych oraz władz samorządowych.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
L.p.	treść uwagi (cytat)	osoba / podmiot zgłaszający	decyzja	Uzasadnienie
VII. Plan finansowy Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2013–2016				
413	<p>Program podejmuje niezwykle istotną problematykę finansowania ochrony zabytków. Jednak opisane środki finansowe stanowią niewielką część corocznie przeznaczanych na te cele z sektora publicznego. Finansowanie zadań z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami podejmowane jest zarówno ze środków państwowych, samorządowych i prywatnych, a także w ramach programów obejmujących fundusze europejskie.</p> <p>Szczególnie pilne wydaje się zracjonalizowania przyznawania dotacji na zabytki lub ich zespoły znajdujące się na liście pomników historii i wpisanych na listę dziedzictwa światowego oraz dotacji państwowych. Pilnej korekty wymagają zasady przyznawania dotacji państwowej uzupełniających nakłady prywatne. Centralizacja decyzji w tym zakresie stwarza bowiem sytuację dublowania środków państwa i samorządów.</p> <p>Wydaje się niezbędne, aby w programie znalazło się opracowanie analizy oceniającej wielkość i strukturę środków koniecznych dla realizacji zadań z zakresu ochrony zabytków w kraju i opracowanie założeń systemu takiego finansowania.</p>	PKN ICOMOS – Bogusław Szmygin	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków regulują przepisy rozdziału 7 u.o.z. Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także jednostkom samorządu terytorialnego na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach.</p> <p>KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]).</p> <p>O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...]</i></p>

				<i>rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i>
414	Projekt programu powinien wskazywać metody uporządkowania systemu finansowania ochrony zabytków w Polsce.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	Projekt KP jest tworzony w określonym przepisami u.o.z. stanie prawnym. Należy przypomnieć, że rozdział 7 u.o.z. reguluje kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków. Obsługa tych środków i udzielanych z nich dotacji) odbywa się na podstawie sprawdzonych i udoskonalanych zasad. Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także jst na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach.
415	Projekt programu nie wskazuje obszarów finansowania (fundusze krajowe, unijne, międzynarodowe), które mogłyby wspomóc realizację założonych w nim działań. Zdajemy sobie sprawę, że w tej chwili trudno jest wskazywać konkretne kwoty, czy priorytety i działania, ale choćby ogólne określenie dostępnych funduszy wydaje się wskazane.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	Źródła finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków zostały wymienione we Wprowadzeniu do projektu KP.
416	Projekt programu powinien odnosić się do kwestii finansowania ochrony zabytków przez Państwo tj. postulować stałe zwiększanie kwoty w ramach programów pomocowych MKiDN i innych.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	Kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków regulują przepisy rozdziału 7 u.o.z. Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także jednostkom samorządu terytorialnego na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach. KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w sytuacjach wymagających takiego postępowania. Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałyby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]). O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i>
417	W przyszłym Programie przewidziane być powinny działania (środki finansowe) na rozpoznanie i dokumentację zasobu, zarówno w formie funduszy przekazywanych organom konserwatorskim, jak też badawczych grantów, prowadzonych przez ministerstwo, realizowanych przez zespoły interdyscyplinarne, ekspertów, organizacje pozarządowe.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	Kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków regulują przepisy rozdziału 7 u.o.z. Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także jednostkom samorządu terytorialnego na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach. KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybką reakcję w

				<p>sytuacjach wymagających takiego postępowania.</p> <p>Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałyby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]).</p> <p>O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i></p>
418	Projekt programu nie zakłada funkcjonowania funduszy/procedur na podejmowanie pilnych działań interwencyjnych	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków regulują przepisy rozdziału 7 u.o.z. Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także jednostkom samorządu terytorialnego na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach.</p> <p>KP jest przyjmowany uchwałą Rady Ministrów i wszelkie zmiany dokumentu mogą być przeprowadzane wyłącznie w drodze zmiany uchwały RM. W przypadku jednoznacznego zapisania kwot oraz zasad ich dystrybucji uniemożliwiłoby elastyczna i szybka reakcja w sytuacjach wymagających takiego postępowania.</p> <p>Ponadto projekt KP, mający charakter rządowego dokumentu strategicznego, ujmujący działania o charakterze inwestycyjnym (a takimi są prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków) musiałyby podlegać procedurze przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.]).</p> <p>O takiej możliwości wspomina Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w odpowiedzi skierowanej 31 października br. do Generalnego Konserwatora Zabytków: <i>Zalecane jest [...] rozważenie, czy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie będzie wymagane w przypadku wymienionych w projektowanym [KP] dokumentów „Program Dziedzictwo kulturowe” oraz „Program realizacji prac AZP”.</i></p>
419	Komisja wyraziła wątpliwości co do sensowności wydatkowania środków przeznaczonych na działania organizacyjno-promocyjne Programu. Dotyczy to na przykład <i>zwiększenia efektywności zarządzania i ochrony zabytków poprzez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach</i> – s. 51 programu, <i>wdrożenie stałych szkoleń w zakresie procedur administracyjnych i przepisów ochrony zabytków, organizacja warsztatów specjalistycznych, cykl szkoleń dotyczących zarządzania dziedzictwem w samorządzie</i> – s. 52, 53 programu.	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Przywołane w uwadze zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>zwiększenie efektywności zarządzania i ochrony zabytków poprzez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach;</i> - <i>wdrożenie stałych szkoleń w zakresie procedur administracyjnych i przepisów ochrony zabytków, organizacja warsztatów specjalistycznych, cykl szkoleń dotyczących zarządzania dziedzictwem w samorządzie,</i> <p>nie mają charakteru działań organizacyjno-promocyjnych. Trudno nie zgodzić się ze stwierdzeniem, że usprawnienie dostępu do informacji i jej przetwarzania oraz ugruntowywanie i podwyższanie kompetencji zawodowych nie mają wpływu na poprawę jakości procesów administracyjnych.</p>

420	<p>Duże wątpliwości budzą też następujące elementy programu: <i>udostępnienie informacji o zabytkach na urządzeniach mobilnych umożliwiających planowanie wyjazdów turystycznych</i> – s. 55, <i>opracowanie i publikacja podręcznika dobrych praktyk edukacyjnych organizowanych na rzecz dziedzictwa kulturowego</i> – s. 56 programu.</p> <p>Wszystkie powyższe działania, jak wynika z dotychczasowego doświadczenia są kosztowne, mają bardzo krótkofalowy efekt, a ich zasadniczym beneficjentem jest sam ich realizator.</p> <p>Jak można przypuszczać będą to środki wydatkowane centralnie (na przykład promocja i ewaluacja samego programu, których koszt przekroczy 1,5 mln zł), co podważa wiarygodność deklarowanych celów zasadniczych programu: <i>cel szczegółowy 2 – praca mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne</i> – s. 44.</p>	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Systemy informacyjne (w tym na urządzenia mobilne) rozwijają się nadzwyczaj prężnie. Jest to jedna z form, w istotny sposób ułatwiająca dostęp do zasobu dziedzictwa jego społeczny odbiór.</p> <p>Beneficjentem planowanych działań są wyłącznie odbiorcy.</p> <p>Koszty promocji, ewaluacji i obsługi realizacji KP są niezbędne ze względu na wymóg bieżącego nadzoru nad przebiegiem realizacji KP, kontroli potencjalnych zmian w KP, ewentualnych zagrożeń w przebiegu realizacji, a także konieczność podjęcia po sprawozdaniu z dwuletniej jego realizacji prac nad opracowaniem spójnej i kontynuacyjnej kolejnej edycji.</p>
421	<p>Generalnie wątpliwości Komisji budzi również widoczna w programie dysproporcja między elementami organizacyjno-ewaluacyjnymi, a działaniami wpływającymi bezpośrednio na opiekę nad zabytkami – polegającymi na przykład na określonym na s. 47 programu <i>porządkowaniu rejestru zabytków nieruchomych</i>.</p>	Główna Komisja Ochrony Zabytków Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Wojciech Włodarczyk	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Koszty promocji, ewaluacji i obsługi realizacji KP są niezbędne ze względu na wymóg bieżącego nadzoru nad przebiegiem realizacji KP, kontroli potencjalnych zmian w KP, ewentualnych zagrożeń w przebiegu realizacji, a także konieczność podjęcia po sprawozdaniu z dwuletniej jego realizacji prac nad opracowaniem spójnej i kontynuacyjnej kolejnej edycji.</p>
422	<p>W tej części programu brakuje wskazania wysokości środków budżetowych przeznaczonych na dotacje, z ukazaniem, przynajmniej szacunkowo, planowanego ich wzrostu w kolejnych latach.</p> <p>[Lubelski WKZ] W tej części programu winno znaleźć się zatem zestawienie tabelaryczne pokazujące wysokości środków finansowych przekazywanych właścicielom zabytków w formie dotacji, z rozbiciem na poszczególne województwa – na podstawie danych zwartych w ustawie budżetowej np. na 2013 rok. W zestawieniu tym powinno się również zawrzeć dane obrazujące wysokość zweryfikowanych środków finansowych, na podstawie zgłoszonego zapotrzebowania przez właścicieli zabytków.</p> <p>Powyższe dane dadzą pełny obraz różnic występujących w poszczególnych województwach w tym zakresie oraz stopień braku zaspokojenia potrzeb – co w efekcie może pomóc w bardziej sprawiedliwym podziale środków na te cele w budżecie państwa.</p> <p>Drugie zestawienie tabelaryczne winno odnieść się do wysokości środków finansowych przekazywanych w ramach dotacji przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, również z rozbiem na poszczególne województwa. W zestawieniu tym powinny się znaleźć dane obrazujące wysokość zweryfikowanych środków finansowych, na podstawie zgłoszonego zapotrzebowania przez właścicieli zabytków.</p> <p>Zestawienie danych w obydwu tabelach pokaże stopień zapotrzebowania finansowego zgłaszanego przez właścicieli zabytków oraz stopień zaspokojenia tych potrzeb. Zestawienie to powinno być pomocne w przekonywaniu decydentów o potrzebie zwiększenia nakładów z budżetu państwa na ratowanie zabytków znajdujących się w złym stanie zachowania.</p>	Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Halina Landecka Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Barbara Bieliniś-Kopeć Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Jan Janczykowski Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Iwona Solisz Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – Rafał Nadolny	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Postulowane zestawienia miałyby wyłącznie charakter informacyjny. Na podstawie zgłoszonych potrzeb przez wnioskodawców nie można wyciągać wniosków o charakterze ogólnym, tj. skali potrzeb finansowych w odniesieniu do ilości i stanu zachowania zabytków.</p> <p>Nie można przy tym pominąć braku kompleksowej analizy stanu technicznego obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków – ostatni jednolity raport pochodzi z 2004 roku i jest w znacznym stopniu zdezaktualizowany, czy bardzo zróżnicowanych możliwości i efektywności działania właścicieli i dysponentów zabytków.</p> <p>Obecny system dotacyjny oparty jest na przepisach rozdziału 7 u.o.z. które regulują kwestie udzielania dotacji ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków.</p> <p>Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także jednostkom samorządu terytorialnego na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach.</p>
423	<p>Nieuzasadnione kwoty, niejasne skąd wynikają, brak kalkulacji i kosztorysów.</p>	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2) uwaga uwzględniona	<p>W przekazanym do konsultacji projekcie KP nie zamieszczano kalkulacji kwot niezbędnych do właściwej realizacji zaplanowanych zadań, jednakże zostały one sporządzone na potrzeby szczegółowego wyczerpania do planu finansowego projektu KP.</p> <p>Wszelkie kwoty, zarówno koszty ogólne realizacji KP, jak i wynikające z kalkulacji koszty szczegółowe mają pełne uzasadnienie.</p>
424	<p>Duże koszty promocji, ewaluacji i obsługi KP – plan finansowy zakłada znaczne (ponad 1,5 mln zł), środki na promocję, ewaluację i obsługę Programu.</p> <p>Wydaje się to nieracjonalne, np. kwota 658 tys. do wydania w 2014, 358 w tys. zł 2015 r., 508 tys. zł w 2016 r., zwłaszcza iż sprawozdanie Radzie Ministrów przedstawia MKiDN co 2 lata (koszt - 150 tys. zł?), a NID jest instytucją kultury finansowaną z budżetu państwa i posiada środki na swoje funkcjonowanie.</p>	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	<p>Koszty promocji, ewaluacji i obsługi realizacji KP są niezbędne ze względu na wymóg bieżącego nadzoru nad przebiegiem realizacji KP, kontroli potencjalnych zmian w KP, ewentualnych zagrożeń w przebiegu realizacji, a także konieczność podjęcia po sprawozdaniu z dwuletniej jego realizacji prac nad opracowaniem spójnej i kontynuacyjnej kolejnej edycji.</p> <p>Kalkulacja kosztów promocji, ewaluacji i obsługi realizacji KP została przeprowadzona racjonalnie.</p>

425	<p>Łączna suma pieniędzy przeznaczonych na realizację Celu nr 3 jest zbyt duża w porównaniu z pozostałymi celami.</p> <p>Aspekt edukacyjny jest niezwykle istotny, ale równie ważna, jak i nie najważniejsza jest substancja zabytkowa oraz sprawne funkcjonowanie służb konserwatorskich. Sama świadomość społeczeństwa nie pozwoli uratować zabytków – potrzebne są fundusze na remonty, prace konserwatorskie i restauratorskie oraz prawidłową działalność organów za to odpowiedzialnych.</p>	<p>Magdalena Kumorowicz, Kamila Witkowska, Sara Szerszunowicz, Martyna Grabowska, Anna Patelka</p> <p>Koło Naukowe Studentów Konserwatorstwa UMK [Toruń]</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Szacunek kosztów w projekcie KP odnosi się do założonej w nim na lata 2013–2016 realizacji celów, kierunków działań i poszczególnych zadań.</p> <p>Kwestie funduszy pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków i ich rozdziału, regulują przepisy rozdziału 7 u.o.z. Przepisy tego samego rozdziału u.o.z. pozwalają także na wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w ramach wyodrębnionych środków w swoich budżetach.</p>
-----	--	---	--	--

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
L.p.	treść uwagi (cytat)	osoba / podmiot zgłaszający	decyzja	uzasadnienie
VIII. System wdrażania, monitoringu i ewaluacji Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2013–2016				
426	<p>Zaproponowane wskaźniki raczej nie będą ułatwiały zobrazowaniu stopnia wdrażania programu (szczególnie w ramach śródkresowej oceny ewaluacyjnej). Wydaje się, że bardziej właściwe będzie dobranie adekwatnych wskaźników, nieco bardziej szczegółowych, które nie będą ujęte w systemie zero-jedynkowym. Pozwoli to na zilustrowanie zmian.</p>	<p>Polski Komitet TICCIH – Julian Kołodziej</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>W zakresie efektów mierzonych wskaźnikami o wartościach „zero-jeden” stopień wdrażania programu będzie podlegał ocenie przede wszystkim w oparciu o monitorowanie zgodności realizacji działań z harmonogramem. Ogólnie, także w odniesieniu do efektów mierzonych pozostałymi wskaźnikami, pierwszorzędne znaczenie przypisuje się osiągnięciu wartości docelowych (w roku 2016). Zdecydowano natomiast, że z uwagi na zróżnicowaną materię wielu działań (np. procedura skreślenia z rejestru obiektów nieistniejących, przeniesionych do muzeów oraz obiektów, które utraciły wartości zabytkowe może przebiegać w bardzo różnym tempie w zależności od stopnia złożoności konkretnego przypadku) etapy pośrednie realizacji poszczególnych działań powinny być określane elastycznie w toku realizacji programu, mniej więcej z rocznym wyprzedzeniem.</p>
427	<p>Wskaźniki realizacji programu (str. 71)</p> <p>W opisie jest mowa o „wypracowanych zmianach systemowych” i ponownie występuje życzeniowość w odniesieniu do mających nastąpić efektów.</p> <p>Pierwsze cztery wskaźniki określone na poziomie zero-jedynkowym. Zatem autorzy KPOZ mają minimalne oczekiwania w odniesieniu do rezultatów, jakie ma osiągnąć.</p>	<p>Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Zakładając (w projekcie KP) osiągnięcie konkretnych efektów, oparto się na uzasadnionych i racjonalnych przesłankach, analizując możliwości realizacji zadań zarówno pod kątem merytorycznym, jak i organizacyjno-finansowym.</p> <p>Realizacja wszystkich założonych wskaźników (w tym przywołanych pierwszych czterech, mających charakter zero-jedynkowy) będzie miała wymierny efekt w postaci m.in. zakończonego I etapu porządkowania rejestru zabytków, opracowania konkretnych raportów i analiz czy wdrożenia mechanizmów wsparcia merytorycznego dla jednostek samorządu terytorialnego oraz systemu szkoleń dla pracowników służb konserwatorskich.</p>
428	<p>Wskaźniki realizacji programu (str. 71)</p> <p>W celu szczegółowym 2 (str. 72) podano wskaźnik bazowy 25,7% i docelowy 29,6%. Nie wiadomo, jaka jest podstawa wyliczenia, ale zmiana jest na granicy błędu statystycznego. A zatem autorzy sami nie wierzą w skuteczność własnych działań!</p>	<p>Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Podstawa wyliczenia została przedstawiona w przyp. 96; wielkość wskaźnika docelowego została oszacowana w racjonalny sposób.</p> <p>Uwaga o błędzie statystycznym nie jest adekwatna, ponieważ wartość wskaźnika nie jest ustalana w wyniku wnioskowania na podstawie próby losowej badanej populacji (w tym wypadku populację stanowią orzeczenia WKZ, względem których wniesiono odwołanie), ale na podstawie całej populacji i w związku z tym wnioskowanie statystyczne (ani związany z nim błąd estymacji wskaźnika) nie mają tu zastosowania.</p>
429	<p>Wskaźniki realizacji programu (str. 71)</p> <p>W celu szczegółowym 3 wskaźnik drugi jest „niesprawiedliwy” – dla programu finansującego projekty wolontariacie bazowy poziom wynosi 0, ponieważ na razie go nie ma. Gdyby określał liczbę wolontariuszy zaangażowanych w ochronę zabytków i liczbę docelową, faktycznie mógłby dowodzić</p>	<p>Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Zbigniew Kobylński, Alina Jaszewska</p>	<p>4) uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Omawiany wskaźnik jest wskaźnikiem rezultatu, powinien zatem odnosić się do bezpośrednich beneficjentów KP. W ramach KP bezpośrednie działania na rzecz wolontariatu przewidziano właśnie w ramach programu „Wolontariat dla dziedzictwa”, dlatego też wskaźnik odnosi się wyłącznie do beneficjentów tego programu.</p>

	skuteczności przeprowadzonych działań. A tak dowiedzie tylko wydania publicznych pieniędzy.			
430	Brak harmonogramu	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	2) uwaga uwzględniona	Przedłożony do konsultacji społecznych projekt <i>Krajowego programu</i> na stronach 66–70 zawierał szczegółowy Harmonogram realizacji <i>Krajowego programu... 2013–2016</i> .
431	Ocena stanu obecnego zasobu zabytków wpisanych do rejestru zabytków powinna odbywać się przy ściślejszej współpracy NID z WKZ, a w przypadku województwa śląskiego – również ze Śląskim Centrum Dziedzictwa Kultury, jednostką podległą Marszałkowi Województwa Śląskiego również prowadzącą prace w tym zakresie.	Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Magdalena Lachowska	2) uwaga uwzględniona	Realizacja zadań: <i>Porządkowanie rejestru zabytków nieruchomości (księgi rejestru A i C)</i> , oraz <i>Opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C)</i> , w tym prowadzenie prac terenowych z tym związanych, została przypisana Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa, jako jednostce wiodącej. KP zakłada realizację wspomnianych zadań w ściślejszej współpracy m.in. z Wojewódzkimi Urzędami Ochrony Zabytków.
432	s. 71 – Tab. 16 GKZ dysponuje zaktualizowanym rejestrem zabytków nieruchomości i nieruchomości archeologicznych GKZ posiada aktualną kompleksową diagnozę stanu zachowania zabytków nieruchomości i <i>nieruchomych archeologicznych</i> wpisanych do rejestru zabytków	Małgorzata Birezowska	1) uwaga uwzględniona	Treść projektu KP po uwzględnieniu uwagi: <i>GKZ dysponuje zaktualizowanym rejestrem zabytków nieruchomości (księga rejestru A i C)</i>
433	s. 72 Cel szczegółowy 2: Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków Tab. 16 ~~Odsetek orzeczeń WKZ (organów pierwszej instancji) utrzymanych w mocy przez GKZ wśród wszystkich orzeczeń WKZ, względem których wniesiono odwołanie lub zażalenie do GKZ w danym roku⁹⁴.~~ <i>Spadek wniesionych do GKZ (organu drugiej instancji) odwołań, zażaleń lub skarg względem orzeczeń wkz w danym roku w związku z poprawą jakości wydawanych orzeczeń przez organ pierwszej instancji.</i>	Małgorzata Birezowska	4) uwaga nieuwzględniona	O jakości decyzji podejmowanych przez organ I instancji świadczy poziom ich utrzymywania w mocy przez organ wyższego stopnia. Liczba odwołań i zażaleń wnoszonych do organu wyższego przez strony postępowań administracyjnych prowadzonych przez organ I instancji nie zależy od ich jakości formalno-prawnej i merytorycznej jest suwerenną decyzją stron postępowania.
434	s. 73 Przyjęto, że wskaźnikiem skuteczności zrealizowanych szkoleń powinna być większa skuteczność działań podejmowanych przez organy ochrony zabytków, rozumiana jako zwiększenie odsetka decyzji WKZ utrzymywanych w mocy przez GKZ. <i>Uwaga. Wskaźnikiem skuteczności zrealizowanych szkoleń i celem powinna być poprawa jakości wydawanych decyzji wkz, a nie utrzymywania w mocy orzeczeń pierwszej instancji co może rodzić niebezpieczeństwo celowego osiągnięcia wskaźnika przez GKZ utrzymanych w mocy orzeczeń wkz.</i>	Małgorzata Birezowska	4) uwaga nieuwzględniona	O podnoszeniu jakości decyzji podejmowanych przez organ I instancji świadczy i będzie świadczyć rosnący poziom ich utrzymywania w mocy przez organ wyższego stopnia, a także w ramach postępowań sędowo-administracyjnych. Sformułowanie o możliwości próby celowego osiągnięcia wskaźnika poprzez orzeczenia GKZ nie ma żadnego racjonalnego uzasadnienia – orzeczenia organu wyższego stopnia podlegają kontroli sędowo-administracyjnej.
435	s. 73 należy opracować standaryzację dla wszystkich typów i kategorii zabytków w rejestrze zabytków	Małgorzata Birezowska	3) uwaga uwzględniona częściowo	Prace związane z opracowaniem standardów postępowania konserwatorskiego dotyczą kategorii zabytków stanowiących największy problem w bieżącej działalności służb konserwatorskich. Działania związane ze standaryzacją postępowania konserwatorskiego do kolejnych kategorii zabytków są zaplanowane w następnej edycji KP 2017–2020.
436	NID jako instytucja wdrażająca PK – w przytoczonych zadaniach statutowych nie ma realizacji Krajowego Programu.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2) uwaga uwzględniona	Opracowując projekt KP założono konieczność zmiany statutu NID, uwzględniając zadania wynikające z KP.
437	Str. 63 – NID wskazany jako <u>realizator</u> wszystkich zadań KP – (z wyłączeniami)?	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2) uwaga uwzględniona	KP zakłada realizację zadań przez kilka podmiotów – jednym z nich, który realizować będzie większość zadań KP, jest NID. Wspomniane w projekcie KP wyłączenie odnosi się do zadań przypisanych innym podmiotom.
438	Zadania NID, NIMOZ, nieustawowy nadzór nad WKZ.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	3) uwaga uwzględniona	Część zapisanych w projekcie KP działań, których realizację prowadzić będzie NID lub NIMOZ, związana będzie z podjęciem ściślejszej współpracy z wojewódzkimi konserwatorami zabytków.

			częściowo	Komentarz dotyczący nieustawowego nadzoru nad wkz, nieczytelny. U.o.z. zapewni nadzór GKZ nad wkz dzięki przepisom art. 90, ust 2 pkt 7.
439	Niejasne kolokwializmy: „zapewnienie wkładu” do aktualizacji programu?	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	1) uwaga uwzględniona	Skorygowano treść projektu KP zgodnie z sugestią wnioskodawcy: przeprowadzanie analiz i opracowanie propozycji korekt do przygotowywanej przez GKZ aktualizacji Krajowego Programu w zakresie działań realizowanych przez NID wraz z uzasadnieniem potrzeby wprowadzenia korekty lub aktualizacji
440	Harmonogram – nieuzasadnione i nieumocowane prawnie „standarty”, „doktryna konserwatorska”	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	3) uwaga uwzględniona częściowo	Planowane do pracowania „standarty” mają być forma wsparcia merytorycznego dla organów ochrony zabytków, nie zaś prawnie umocowanym rozwiązaniem. Z treści harmonogramu usunięto zapis: zgodnie z obowiązującą doktryną konserwatorską.
441	Wskaźniki – nieodzwoiercedlające działań np. WUOZ.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Część wskaźników celów szczegółowych 1 i 2 odnosi się do działań wkz. Wskaźnik: <i>Odsetek orzeczeń wkz (organów pierwszej instancji) utrzymanych w mocy przez GKZ wśród wszystkich orzeczeń wkz, względem których wniesiono odwołanie lub zażalenie do GKZ w danym roku</i> , wprost odnosi się do działań wkz.
442	Nieuprawnione zdanie „GKZ – dysponuje zaktualizowanym rejestrem” – ew. tylko w zakresie wykreślenia zabytków nieistniejących.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	W tekście projektu KP wielokrotnie przywołano sformułowanie „zaktualizowany rejestr zabytków” wyłącznie w związku z porządkiem rejestru zabytków nieruchomości (księgi rejestru A i C), polegającym na wyeliminowaniu z obrotu prawnego decyzji dotyczących obiektów nieistniejących, przeniesionych do muzeów oraz które utraciły wartości będące podstawą wpisu do rejestru, tj. spełniające ustawowe przesłanki do skreślenia z rejestru zabytków (art. 13 u.o.z.). W tym znaczeniu, zdanie „GKZ dysponuje zaktualizowanym rejestrem” jest zdaniem uprawnionym.
443	Portale typu społecznościowego – mają trwałość 3–5 lat. Trudne do utrzymania w długiej perspektywie.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Uwaga nie odnosi się do przedstawionego w projekcie KP portalu e-zabytek. Wspomniany portal nie ma mieć charakteru portalu społecznościowego, a portalu informacyjnego.
444	Zwiększenie zainteresowania e-zabytkiem o 20%, gdy wprowadzono 100% nowych informacji o zabytkach – zbyt małe oczekiwanie.	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	4) uwaga nieuwzględniona	Sposób zdefiniowania przedmiotowego wskaźnika sprawia, że będzie on mierzyl nie chwilowe zainteresowanie użytkowników Internetu nowo publikowanymi informacjami o zabytkach lecz trwałą tendencję zainteresowania informacjami o zabytkach. Budowanie trwałych tendencji wzrostowych jest procesem długotrwałym. Wydaje się, że przewidziany wzrost tendencji użytkowania portalu e-zabytek o 20% jest uzasadniony biorąc pod uwagę perspektywę zakończenia wdrażania procedowanej edycji KP.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
L.p.	treść uwagi (cytat)	osoba / podmiot zgłaszający	decyzja	uzasadnienie
IX. Zarządzanie ryzykiem				
445	Jak się zdaje pewnym ryzykiem wdrażania programu jest ograniczona dostępność kompetentnych specjalistów konserwatorskich, także posiadających praktyczne umiejętności z zakresu zarządzania zasobem zabytkowym. Na przykładzie badań dziedzictwa przemysłowego i konserwacji zabytków techniki, widać celowość dla rozwijania współpracy międzynarodowej a także wykorzystania zagranicznych ekspertów, posiadających ugruntowaną wiedzę i doświadczenia praktyczne.	Polski Komitet TICCIH – Julian Kołodziej	3) uwaga uwzględniona częściowo	Wiele zadań, przewidzianych w projekcie KP przekazanych do konsultacji społecznych zawiera odwołania do współpracy z ekspertami, badaczami i szeroko rozumianym środowiskiem naukowym, Wskazany cytat z KP obrazuje wyrażone stanowisko. Tym samym wydaje się, iż na etapie wdrażania KP naturalnym będzie współpraca z ekspertami, w tym – jeżeli będzie to uzasadnione specyfiką realizowanych zagadnień – z ekspertami międzynarodowymi.

			<p><i>Cel szczegółowy 1: Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce (...)</i></p> <p><i>Kierunek działania 5: Opracowanie diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych:</i></p> <p><i>(...) Sporządzenie analizy rozwiązań prawnych w ochronie zabytków ruchomych dla wybranych krajów europejskich.</i></p> <p><i>Przygotowanie raportu dotyczącego stanu ochrony prawnej oraz kierunków zmian w zakresie prawnej ochrony zabytków ruchomych w Polsce.</i></p> <p><i>Konsultacje ze środowiskami akademickimi w zakresie kierunków zmian w ochronie zabytków ruchomych w Polsce.</i></p>
--	--	--	---

Tabela 3. Uwagi redakcyjne do projektu Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 2013–2016 PROJEKT				
L.p.	treść uwagi (cytat)	osoba / podmiot zgłaszający	decyzja	uzasadnienie
	Uwagi redakcyjne			
446	str. 16 w wersji 1. brak w przed : znikomej w wersji ostatnim jest: zadaniami – powinno być: zadania	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	Uwaga została uwzględniona w korekcie projektu KP.
447	str. 26 w II wersji: jest: urzędu – ma być: urzędy	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	Uwaga została uwzględniona w korekcie projektu KP.
448	str. 32 literówka: III wiersz od góry: jest: funkcja – ma być funkcją	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	Uwaga została uwzględniona w korekcie projektu KP.
449	str. 33 literówka: II akapit, III wiersz: jest: międzyludzkie – ma być: międzyludzkich	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	Uwaga została uwzględniona w korekcie projektu KP.
450	str. 47 ostatni akapit: jest: implementacja – ma być : implementacją	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	Uwaga została uwzględniona w korekcie projektu KP.
451	str. 48 w tytule kierunku 3: jest: doktryna – ma być doktryną	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	Uwaga została uwzględniona w korekcie projektu KP.
452	str. 54 w tabeli, pkt. 3, ostatni wers - jest: budującego – ma być: budujący	Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – Wiesław Kaczmarek	1) uwaga uwzględniona	Uwaga została uwzględniona w korekcie projektu KP.